

July 88

2 treated

R. 20

3/18

De D. Gabriel Alvarez
Pelliter en Toledo 1686

2 tratados

6 m

6 fr

6 de

7 st

6

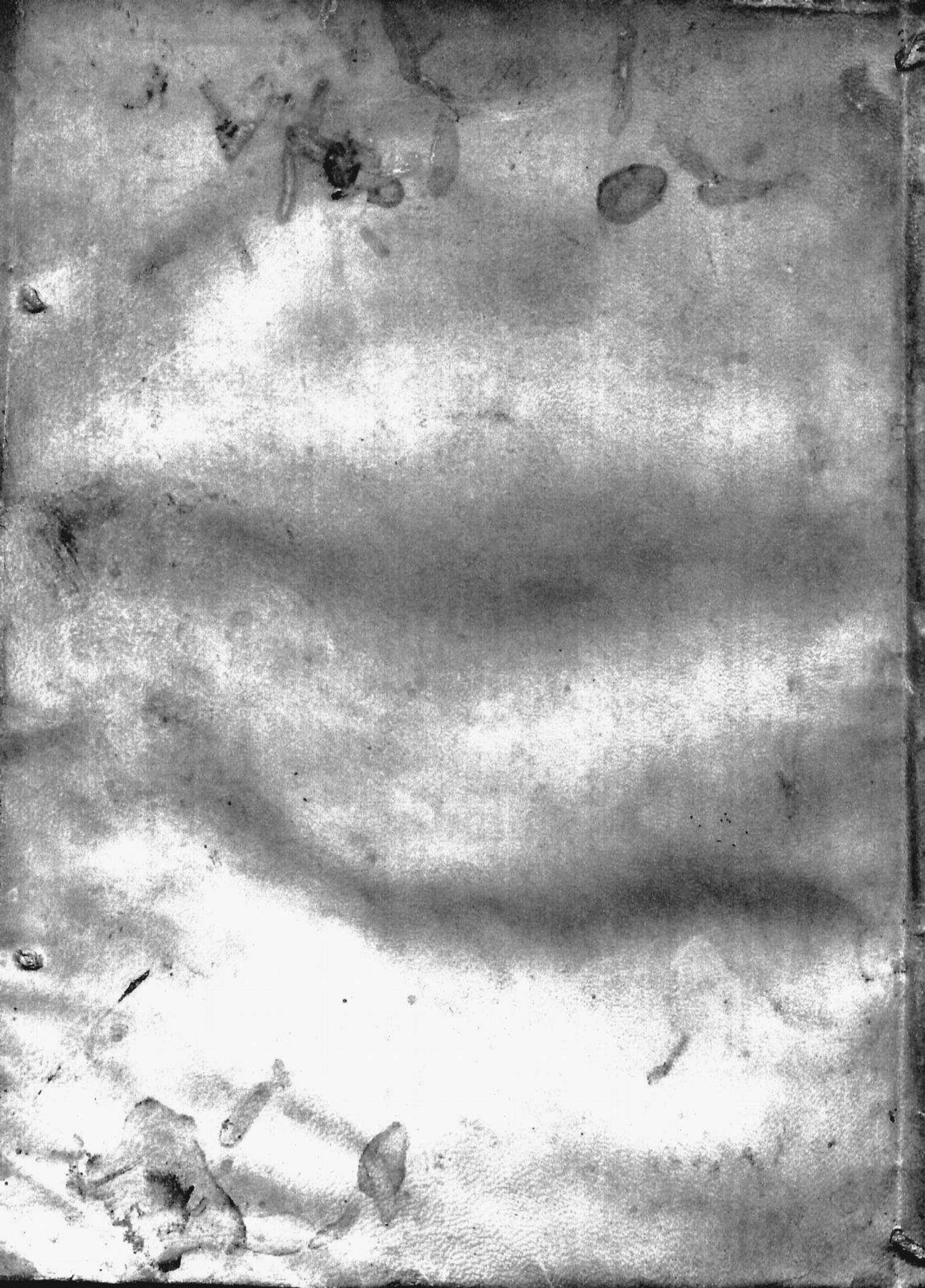

1906 FFF

15
M P O N I I M E L A E
D E S I T V O R B I S
L I B R I T R E S .

AND. SCHOTTVS *Antuerpianus recensuit,*
& *Spicilegio illustravit.*

A D D I T A E

molai Barbari Veneti, & Fredenandi Nonij Pintiani:

C A S T I G A T I O N E S .

Sevilla Castellae 1685

A N T V E R P I A E ,

in officina Christophori Plantini.

M . D . L X X X I I .

POMPONII MELAE
DE SITU ORBIS
LIBRI TRES.

AND. SCHOTTVS *Antuerpianus recensuit,*
& *Spicilegio illustravit.*

ADDITAE

Hermolai Barbari Veneti, & Fredenandi Nonij Pintiani:

CASTIGATIONES.

Sevilla Castellae 1685

ANTVERPIÆ,

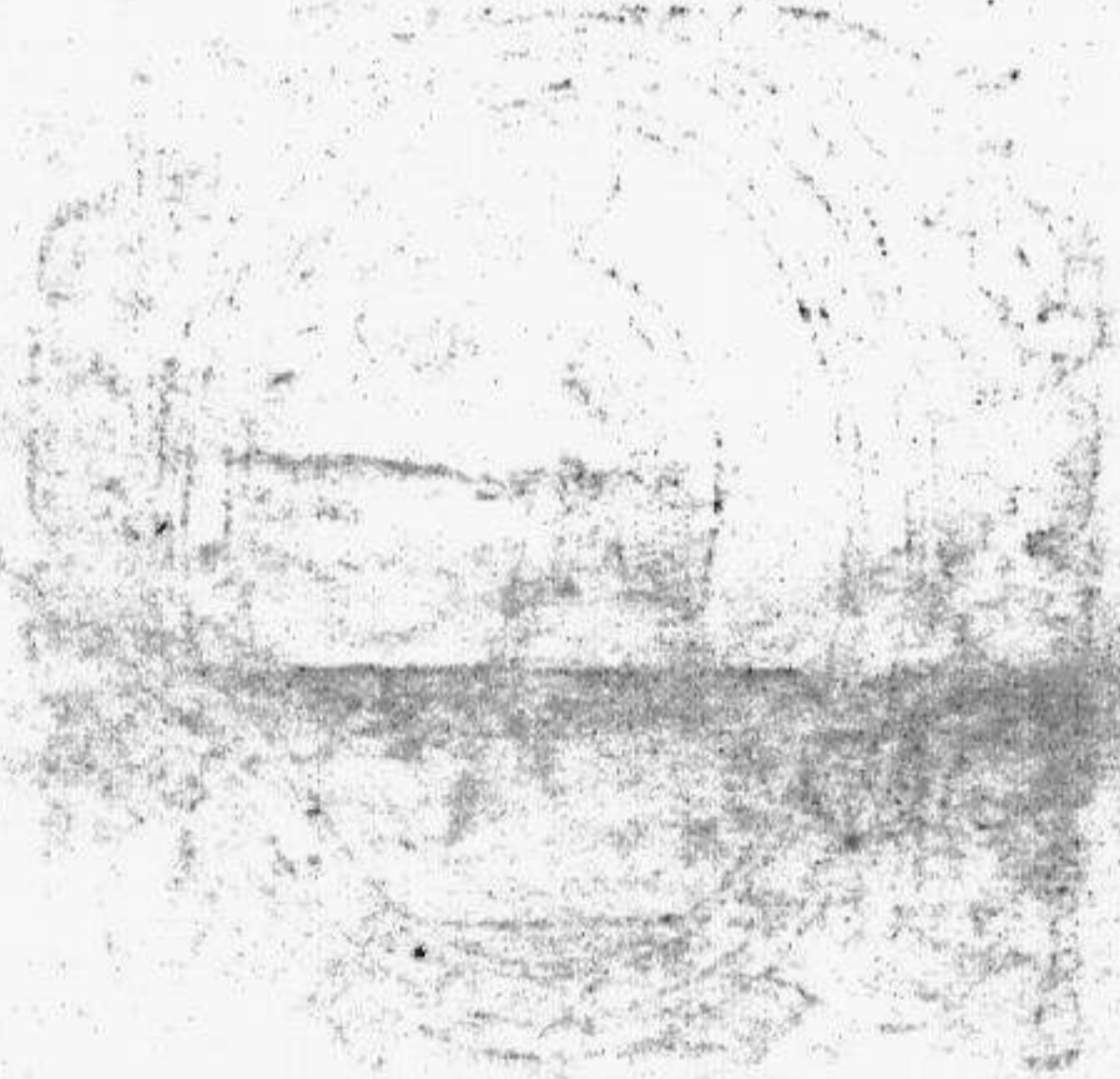
Ex officina Christophori Plantini.

M. D. LXXII.

Publita Bombardum
Publiti Capis in Hugenio

Publita Bombardum
Publiti Capis in Hugenio

LIBRARY

of the University of Cambridge

1875

A D.

ILLVSTRISS.
GASPAREM QUI
ROGAM S. R. E. CARDI-
NALEM, ET ARCHIEPISCO-
PVM TOLETANVM.

AND. SCHOTTVS *Antuerpianus.*

XOSCVLOR libens, amplissime:
QUIROGA, animum tuum in
ornāda Academia Toletana: quo
& me nuper, honoris mei gratia,
in familiam tuam inuitasti, &
publicum de me iudicium Antonij Couarru-
uiæ, Academiae Præfecti, omnis antiqui Iuris,
Philosophiæ, Græcæq; linguæ peritissimi; qui
me Salmantica ad Græcarum litterarum pro-
fessionem euocauit, reapse comprobasti: Al-
uaro Gometio, viro optimo & eruditissimo,
A 2. fatiſ;

4
fatis extincto, & Diuisidori Originum, seu
Etymologiarum. libris, qui PHILIPPI Ca-
tholici Regis sumtu, tuoq; auspicio adornan-
tur, immortuo. Cùm enim ex tui Pontificatus
opimis redditibus Complutensis Academia à
Francisco Ximeno sit excitata: Gymnasia ve-
rò augustissima Salmanticæ, Bononiæque à
tui ordinis maiorib. exstructa conspiciantur;
studia litterarum, vt cœpisti, gnauiter tueri &
fouere velis, etiam atque etiam oro, obtestorq;.
Habe igitur animi in te mei qualemcum-
que testificationem, POMPONIVM MELAM,
scriptorem Hispanum, antiquissimum, & ele-
gantissimum Geographum: quem in hac stu-
diorum meorum peregrinatione, more maio-
rum instituta, recensui, & Annotationum
Spicilegio illustravi, dum Itinerarij loco in
hoc Hispaniensi itinere in manib. versaretur:
Sitq; arrhabonis vice, dum maiorum vigilia-
rum opus in tuo nomine appareat, latiorque
in tuas laudes euagandi campus aperiatur, si
vita suppeditabit, mea que studia, vt velle vi-
deo, fouere perges. Laborem verò meum, His-
panorum doctissimo impensum, cui potius
donem, quàm Hispaniæ summo Præsuli, non
video:

video : idque exemplo v. c. Hermolai Barbari,
Patriarchæ Aquileiensis: quem Alexandro Se-
xto Hispano , Pontifici Max. eundem olim
MELAM obtulisse accepimus. Deus o. m. te
diu Ecclesiæ , & Reipub . Christianæ ser-
uet incolumem . Toleti Carpetanorum à
D. IV. Idus Aprilis : anno à partu Virginis,
CIC. IC. XXXI.

A 3

DE

POMPONIUM Melam Geographum, inter Cæsaris Octauiani Augusti, & Vespasianorum imperia floruisse argumento est, quod Caius Plinius, Historiæ Naturalis scriptor, eum inter suos authores laudat: quam Tito Vespasiano dedicabat, annis post natum Christum circiter octoginta. & quod ipse Mela Cornelium Nepotem citat libro tertio: quem Cæsaris Octauiani principatu mortem obiisse, ex eodem Plinio didicimus. Iolque, Africæ urbem, Cæsaream vocat libro primo: quæ sic in honorem Cæsaris Octauiani Iubam transnominasse, Strabo & Eutropius nobis sunt authores. Itaque nemini dubium esse debet, quem principum maximum Britanniam tam diu clausam aperire dicit libro tertio, quin Claudius sit accipiendus, Caij Caligulae successor: qui primus post Iulium Cæsarem, Cæsaris Octauiani patrem, Britanniam tentauit: uti Suetonius & Eutropius scripserunt: ac ita sub Tiberio, Caligula, & Claudio, Romanis principibus, vixerit. Pomponius Mela: hæcque Geographica, quæ in quibusdam exemplaribus, De Chorographia; in aliis De Geographia; De Situ orbis in aliis inscribuntur, sub Claudio Augustorum quarto conscripserit. Cæterum ubicumque vitæ transegerit, ex Tingentera Hispaniæ ciuitate fuisse se tradit libro 2. Melas autem aliquot alios memorant Latine literæ: ut, Melam equestris ordinis virum: quem hausto porri succo sub Tyberio Cæsare periisse scribit idem Plinius: Fabium Melam, Iuriconsultum, qui citatur libro quadragesimo Digestorum Iustiniani, capite de cloacis, & alibi. Lucium Annæum Melam à Nerone interfectum, fratrem Senecæ Philosophi, Lucanique poëtæ patrem. Quos omnes suspicor Hispanos genere fuisse.

POMPONI MELAE

DE SITV ORBIS

LIBER PRIMVS.

PROOEMIUM.

Rbis situm dicere aggredior; impeditum opus, & facundia minimè capax: (constat enim ferè ex gentium locorumque nominibus, & eorum perplexo satis ordine, quem persequi longa est magis, quàm benigna materia:) verùm aspici tamè, cognosci que dignissimum: & quod si non ope ingenij orantis; at ipsa sui contemplatione precium operæ attendentium absoluat. Dicam autè alias plura & exactius: Nunc autem vt quæque erūt clarissima, & strictim. Ac primò quidem quæ sit forma totius, quæ maximæ partes, quo singulæ modo sint, vt que habitentur, expediam. Deinde rursus oras omnium & littora, vt intra extra que sunt, atque vt ea subit ac circumluit pelagus: additis quæ in natura regionum, incolarum que memoranda sunt. Id quò facilius sciri possit *atque accipi*, paulò altius summa repetetur.

MUNDI IN QUATUOR PARTES

DIVISIO.

CAPVT I.

MNE igitur hoc, quicquid id est, cui mundi cælique nomen indidimus, vnum est, & vno ambitu se cunctaque amplectitur. Partibus differt. Vnde sol oritur, Oriens nuncupatur aut Ortus: quò demergitur, Occidens vel Occasus: quâ decurrit, Meridies: ab aduersa parte, Septemtrio. Huius medio terra sublimis cingitur vndique mari, eademq; in duo latera, quæ hemisphæria nominantur, ab Oriente diuisa ad Occasum, Zonis quinque distinguitur. Mediam æstus infestat, frigus vltimas. Reliquæ habitabiles, paria agunt anni tempora, verum non pariter. Antichthones alteram, nos alteram incolimus. Illius situ ob ardorem intercedentis plagæ incognito, huius dicendus est. Hæc ergo ab Ortu porrecta ad Occasum: & quia sic iacet, aliquanto quàm vbi latissima est, longior; ambitur omnis Oceano, quatuorq; ex eo maria recipit, vnum ab Septemtrione; à Meridie duo; quartum ab Occasu. Suis locis illa referetur. Hoc primum angustum, nec amplius decem milibus passuum patens, terras aperit, atque intrat. Tum longè lateq; diffusum, abigit vastè cedentia littora, iisdemq; ex diuerso propè coëuntibus, adeò in arctum agitur, vt minus mille passibus pateat. Inde se rursus, sed modicè admodum laxat: rursusq; etiam quàm fuit arctius exit in spacium. Quò cum est acceptum, ingens iterum magnæ paludi, ceterum exiguo ore, coniungitur. Id omne quâ venit, quaque dispergitur, vno vocabulo nostrum mare dicitur. Angustias, introitumq; venientis, nos fretum, Græci *πρωτον* appellant. Quâ diffunditur, alia aliis locis cognomina acceptat. Vbi primum se coarctat, Hellepontus vocatur: Propontis, vbi expãdit: vbi iterum presit, Thracius Bosporus: vbi iterum effundit, Pontus Euxinus: qua paludi committitur, Cimmericus Bosporus: palus ipsa, Mæotis.

Mœotis. Hoc mari, & duobus inclytis amnibus, Tanai & Nilo, in tres partes vniuersum diuiditur. Tanais à Septentrione ad Meridiem vergens, in mediam ferè Mœotida defluit: & ex diuerso Nilus in pelagus. Quod terrarum iacet à treto ad ea flumina, ab altero latere Africam vocamus: ab altero, Europen. Ad Nilum, Africam: ad Tanaim, Europen. Ultra quicquid est, Asia est.

Summa Asia descriptio. CAP. II.

TRibus hanc è partibus tangit Oceanus, ita nominibus vt locis differens. Eous ab Oriente, à Meridie Indicus, à Septentrione Scythicus. Ipsa ingenti ac perpetua fronte versa ad Orientem; tantum ibi se in latitudinem effundit, quãtum Europa & Africa, & quod inter ambas pelagus immissum est: Inde cum aliquatenus solida processit, ex illo Oceano quem Indicum diximus, Arabicũ mare & Persicum, ex Scythico Caspium recipit: & ideo quã recipit angustior. Rursus expanditur, & fit tam lata quã fuerat. Deinde cum iam in suum finem, aliarumque terrarum confinia deuenit, media nostris æquoribus excipitur: reliqua altero cornu pergit ad Nilum, altero ad Tanaim. Ora eius cum alueo Nili amnis ripa descendit in pelagus, & diu, sicut illud incedit, ita sua littora porrigit. Deinde fit venienti obuiam, & primum se ingenti ambitu incuruat, post se ingenti fronte ad Helleponticum fretum extendit: ab eo iterum obliquat ad Bosporum. Iterumque ad Ponticum latus curua, aditum Mœotidos transuerso margine attingit. Inde eam gremio ad Tanaim vsque complexa, fit ripa, qua Tanais est. In ea primos hominum accepimus ab Oriente, Indos, Seres, & Scythas. Seres media ferè Eoæ partis incolunt. Indi & Scythæ vltima: ambo latè patentes, neque in hoc tantum pelagus effusi: Spectant enim etiam Meridiem Indi: oramque Indici maris (nisi vbi æstus inhabitabilem efficiunt) diu continuis gentibus occupant. Spectant & Septentrionem Scythæ ac litus Scythicum (nisi vnde frigoribus arcentur) vsque ad Caspiũ sinum possident. Indis proxima est Ariane, deinde Aria, & Gédrosis,

drofis, & Persis, ad sinum Persicum. Hunc populi Persarum ambiunt, illum alterum Arabes. Ab iis, quod in Africam restat, Æthiopum est: Illic Caspiani Scythis proximi, sinum Caspium cingunt. Ultra Amazones, ultraque eas Hyperborei esse memorantur. Interiora terrarum multæ variæque gentes habitant, Candari, & Paricani, & Bactri, *Susiani*, Pharmacotrophi, Bomarei, Coamani, Rophanes, Dahæ. Super Scythas Scytharumque deserta, ac super Caspium sinum, Comari, Massagetæ, Cadusij, Hyrcani, Iberi. Super Amazonas & Hyperboreos, Cimmerij, Scythæ, Heniochi, Georgi, Moschi, Coritæ, Phoristæ, Riphæces: atque ubi in nostra maria tractus excedit, Mardi, Antibarani: & notiora iam nomina, Medi, Armenij, Commageni, Murrani, Vegeti, Cappadoces, Gallogræci, Lycaones, Phryges, Pisidæ, Isauri, Lydi, Syrocilices. Rursus ex iis, quæ Meridiem spectant, eadem gentes interiora *littora* tenent usque ad sinum Persicum. Super hunc sunt Parthi, Assyrij, & Babylonij: super illum alterum Arabes, & super, Æthiopes. Ripis Nili amnis & mari proxima Ægyptij possident. Deinde Arabia angusta fronte sequentia littora attingit. Ab ea usque ad flexum illum quem supra retulimus, Syria: & in ipso flexu, Cilicia: extra autem: Lycia, & Pamphilia, Caria, Ionia, Æolis, Troas usque ad Hellespontum. Ab eo Bithyni sunt ad Thracium Bosporum. Circa Pontum aliquot populi, alio alioque fine, omnes vno nomine Pontici dicuntur. Ad lacum, Mœotici: ad Tanaim, Sauromatæ.

Summa Europa descriptio. CAP. III.

EVropa terminos habet ab Oriente Tanaim & Mœotida, & Pontum: à Meridie, reliqua nostri maris: ab Occidente Atlanticum: à Septentrione Britannicum Oceanum. *Ora eius*, forma littorum, à Tanai ad Hellespontum, quâ ripa est dicti amnis; quâ flexum paludis ad Bosporum redigit, quâ Ponto, Propontidi, & Hellesponti latere adiacet, contrariis littoribus Asiæ non opposita modo, verum etiam similis est. Inde ad fretum nunc vastè retracta, nunc promineus, tres maximos sinus efficit, totidemque in altum se magnis frontibus euehit. Extra
fretum

fretum ad Occidentem inæqualis admodum, præcipuè media, quâ procurrat ad Septentrionem, nisi ubi semel iterumque grandi recessu abducitur, penè vt directo limite extenta est. Mare quod primo sinu accipit, Ægæum dicitur: quod sequenti, in ore, Ionium: Adriaticum interius: quod ultimo, nos Tuscum, Graij Tyrrenum perhibent. Gætium prima est Scythia, alia quàm dicta est: à Tanai media ferme Pontici lateris, hinc in Ægæum mare continens Thracia; huic Macedonia adiungitur. Tum Græcia prominat, Ægæumque ab Ionio mari dirimit. Adriatici latus Illyris occupat. Inter ipsum Adriaticum & Tuscum Italia procurrat. In Tusco intimo Gallia est, ultra Hispania est. Hæc in Occidentem, denique etiam ad Septentrionem diuersis frontibus vergit. Deinde rursus Gallia est, longè, & à nostris littoribus huc vsque promissa. Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur, illi ad Asiam. Hæc de Europa.

Summa Africa descriptio. CAP. IIII.

Africa ab Orientis parte Nilo terminata, pelago à ceteris: breuior est quidem quàm Europa, quia nec vsquam Asiæ, & non totius huius littoribus obtenditur. Longior tamen ipsa, quàm latior, & qua ad fluuium attingit, latissima. Utque inde procedit, ita media præcipuè in iuga exsurgens, pergit incurua ad Occasum, castigatque se molliter, & ideo ex spatio paulatim adductior. Vbi finitur, ibi maximè angusta est. Quantum incolitur, eximiè fertilis. Verùm quod pleraque eius inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob situm cœli terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium, vasta est magis quàm frequens. Mare quo cingitur à Septentrione Libycum: à meridie, Æthiopicum: ab occidente, Atlanticum dicimus. Ab ea parte, quæ Libyco adiacet, proxima est Nilo prouincia quâ Cyrenas vocant. Deinde, cui totius regionis vocabulo cognomen inditum est, Africa Cætera Numidæ & Mauri tenent. Sed Mauri in Atlanticum pelagus expositi. Ultra Nigritæ sunt, & Pharusij, vsque ad Æthiopas. Hi & reliqua huius, & totum latus quod Meridiem spectat, vsq; in Asiæ

confinia possident. At super ea quæ Libyco mari abluuntur, Libyes Ægyptij sunt, & Leucoæthiopes: & natio frequēs multiplexq; Gætuli. Deinde latè vacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab Oriente Garamantas, post Augilas & Troglodytas, & vltimos ad Occasum Atlantas audimus. Intra (si credere libet) vix iam homines, magisque semiferi Ægyptianes & Blemmyæ & Gamphantes, & Satyri sine tectis passim ac sedibus vagi, habent potius terras, quàm habitant. Hęc summa nostri orbis, hæ maxime partes, hæ formæ gētēsq; partium. Nunc exactius oras situsq; dicturo, inde est commodissimum incipere, vnde terras nostrum pelagus ingreditur. Et ab iis potissimum, quæ influenti dextra sunt. Deinde stringere littora ordine quo iacent, peragratisq; omnibus quæ mare attingunt; legere etiam illa quæ cingit Oceanus, donec cursus incepti operis intrà extràque circumuectus orbem, illuc vnde coeperit, redeat.

Particularis Africae descriptio.

Mauritania. C A P. V.

Dictum est Atlanticum esse Oceanum, qui terras ab Occidente contingeret. Hinc in nostrum mare pergentibus, læua Hispania, Mauritania dextra est. Primæ partes illæ Europæ, hæ Africae. Eius oræ finis Mulucha: caput atque exordium est promontorium, quod Græci Ampelusiam, Afri aliter, sed idem significante vocabulo, appellant. In eo est specus Herculisacer, & ultra specum Tingi oppidum peruetus ab Antæo (vt ferunt) conditum. Extat rei signum, parma elephantino tergo execto, ingens, & ob magnitudinem nulli nunc vsuro habilis; quam locorum accolæ ab illo gestatam pro vero habent, traduntq; & inde eximie colunt. Deinde est mons præaltus, ei quem ex aduerso Hispania attollit obiectus: hunc Abylam; illū Calpen vocant, columnas Herculis vtrunque. Addit fama nomini fabulā: Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole mōtium Oceanum, ad quæ nunc inundat, admissum. Hinc iam mare latius funditur, summotasq; vastius terras magno impetu inflectit.

Cæterum.

Cæterùm regio ignobilis, & vix quicquam illustre fortita, paruis opidis habitatur, parua flumina emittit, solo quàm viris melior, & segnitie gentis obscura. Ex iis tamen quæ commemorare non piget, montes sunt alij, qui continenter, & quasi de industria in ordinem expositi, ob numerum, septem; ob similitudinem, fratres vocantur. Tamuada fluuius, & Ruficada, & Siga parvæ vrbes: & portus, cui Magno est cognomen ob spaciū. Mulucha ille quem diximus amnis est, nunc gentiū, olim regnorum terminus, Bocchi Jugurthæq;

Numidia. CAP. VI.

AB eo Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsagæ, spacio quidem quàm Mauritania angustior est, verùm & culta magis, & ditior. Urbium, quas habet, maximæ sunt Cirta procul mari, Sittianorum; quondam regia domus Iubæ & Siphacis, cum foret opulentissima: Iol ad mare, aliquando ignobilis, nunc quia Iubæ regia fuit, & quòd Cæsarea vocitatur, illustris. Citra hanc (nam in medio ferme littore sita est) Cartennia & Arsenaria sunt opida, & Ampsa castellum, & Laturus sinus, & Sardabale fluuius. Ultra monumentum commune regie gentis Icosium, deinde Vthisia vrbes, effluentes inter eas Ancus & Nabar, aliaque quæ taceri nullum rerum famæue dispendium est: Interius, & longe satis à littore (si fidem res capit) mirum ad modum, spinæ piscium muricum ostreorumque fragmenta, saxa attrita (vti solent) fluctibus, & non differentia marinis, infixæ cautibus anchoræ: Alia & huiusmodi signa atque vestigia effusi olim vsque ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus esse, inueniri que narrantur.

Africa minor. CAP. VII.

REgio quæ sequitur à promotorio Metagonio ad Aras Philacnorum propriè nomen Africæ vsurpat. In ea sunt opida, Hipponensis, & Ruficade, & Tabraca. Deinde tria promotoria, Candidum, Apollinis, Mercurij, vastè proiecta in altum, duos grandes sinus efficiunt. Hipponensem vocant proximum

ab Hippone Diarrhyto, quod littori eius appositum est. In altero sunt castra Lælia, castra Cornelia, flumen Bagrada, Utica & Carthago, ambæ inclytæ, ambæ à Phœnicibus conditæ. Illa fato Catonis insignis: hæc suo, nunc populi Romani colonia, olim imperij eius pertinax æmula, iam quidem iterum opulenta, etiam nunc tam priorum excidio rerum, quàm ope præsentium clarior. Hadrumentum, Leptis, Clupea, Abrotonum, Taphræ, Neapolis hinc ad Syrtim adiacent, ut inter ignobilia celeberrimæ. Syrti sinus est cætum ferè milia passuum, qua mare accipit, patens: trecenta qua cingitur. Verùm importuosus atq; atrox, & ob vadorum frequentium breuia, magisq; etiam ob alternos motus pelagi affluentis & refluents infestus. Super hunc ingens palus, amnem Tritona recipit, ipsa Tritonis: vnde & Mineruæ cognomen inditum est, ut incolæ arbitrantur ibi genitæ: faciuntq; ei fabulæ aliquam fidem, quòd quem natalem eius putant, ludicris virginum inter se decertantium celebrant. Ultra est Oea opidum, & Cinyps fluuius per vberima arua decidens. Tum Leptis altera, & Syrtis, nomine atque ingenio par priori: cæterùm altero fere spacio qua dehiscit, quaq; flexum agit, amplior. Eius promontorium est Borion, ab eoque incipiens ora quam Lotophagi tenuisse dicuntur, vsq; ad Phycunta (& id promontorium est) importuoso littore pertinax. Aræ ipsæ nomen ex Philænis fratribus traxere, qui contra Cyrenaicos missi Carthagine ad dirimendum cõditione bellum, diu iam de finibus, & cum magnis amborum cladibus gestum, postquàm in eo quod conuenerat non manebatur, ut vbi legati concurrerent, certo tempore vtrinque dimissi, ibi termini statuerentur: pacti de integro, ut quicquid citra esset, popularibus cederet, mirum & memoria dignissimum facinus, hic se viuos obrui pertulerunt.

Cyrenaica. CAP. VIII.

INde ad Catabathmon Cyrenaica prouincia est, in eaq; sunt Ammonis oraculum, fidei inclytæ: & fons; quem Solis appellant: & rupes quædam Austro sacra. Hæc cum hominum manu

manu attingitur, ille immodicus exurgit, arenasq; quasi maria agens, sic sæuit, vt æquor fluctibus. Fons media nocte feruet, mox & paulatim tepescens, fit luce frigidus: tunc vt Sol surgit, ita frigidior, subinde per meridiem maximè riget. Sumit deinde tepores iterum, & prima nocte calidus, atque vt illa procedit, ita calidior. rursus cum est media, perferuet. In littore promontoria sunt Zephyriõ, & Naustathmos, portus Paretonius. Vrbes, Hesperia, Apollonia, Ptolemas, Arfinoe, atque (vnde terris nomen est) ipsa Cyrene. Catabathmos vallis deuexa in Ægyptum, finit Africam. Oræ sic habitantur, ad nostrum maximè ritum moratis cultoribus, nisi quòd quidam linguis differunt, & cultu Deorum quos patrios seruant, ac patrio more venerantur. Proximis nullæ quidem vrbes, stata tamen domicilia sunt, quæ Mapalia appellantur: victus asper, & munditiis carens. Primores sagis velantur, vulgus bestiarum pecudumque pellibus: humi quies epulæq; capiuntur. Vasa ligno sunt, aut cortice. Potus est lac succusq; baccarum. Cibus est caro, plurimum ferina. Nam gregibus (quia id solum opimum est) quoad potest, parcitur. Interiores etiam incultius. Sequuntur vagi pecora, vtque à pabulo ducta sunt, ita se, ac tuguria sua promouët: atque vbi dies deficit, ibi noctem agunt. Quamquam in familias passim, & sine lege dispersis nihil in commune, consultant tamen, & quòd singulis aliquot simul coniuges, & plures ob id liberi agnatiq; sunt, nusquam pauci degūt. Ex his qui vltra deserta esse memorantur Atlantes, solem execrantur, & dum oritur & dum occidit, vt ipsis agrisq; pestiferum. Nomina singuli non habent, non vescuntur animalibus, neque illis in quiete, qualia ceteris mortalibus, visere datur. Troglodytæ nullarum opum domini, stridēt magis quàm loquuntur, specus subeunt, alunturq; serpentibus. Armenta habent, quæ obliqua ceruice pascuntur, nam pronis directa in humum cornua efficiunt. Apud Garamantas etiam armenta sunt, quæ retro ambulantiã pascuntur. Apud Ausenses nulli certa vxor est. Ex his qui tam confuso parentum coitu passim incertiq; nascuntur, quos profuis alant, formæ similitudine agnoscunt. Augylæ Manes tantũ deos

deos putant, per eos deierant, eos ut oracula consulunt, precati- que; quæ volunt, ubi tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia. Fœminis eorum solenne est, nocte, qua nubunt, omnium stupro patere, qui cum munere aduenerint, & tum cum plurimis concubuisse maximum decus: in reliquum pudicitia insignis est. Nudi sunt Gamphasantes, armorumque; omnium ignari: nec vitare sciunt tela, nec iacere, ideoque obuios fugiunt, neque aliorum quam quibus idem ingenij est; aut congressus, aut colloquia patiuntur. Blemmyis capita absunt, vultus in pectore est. Satyris præter effigiem, nihil humani. Ægipanum que celebratur, ea forma est. Hæc de Africa.

PARTICVLARIS ASIÆ DESCRIPTIO.

Ægyptus. CAP. IX.

A Siæ prima pars Ægyptus, inter Catabathmon & Arabas, ab hoc littore penitus immissa, donec Æthiopiam dorso contingat, ad Meridiem refugit. Terra expers imbrium, mire tamen fertilis, & hominum aliorumque animalium perfoecunda generatrix: Nilus efficit, annuum in nostrum mare permeantium maximus. Hic ex desertis Africæ missus, nec statim navigari facilis, nec statim Nilus est: & cum diu simplex sauisque descendit, circa Meröen latè patentem insulam, in Æthiopiam diffunditur, alteraque; ex parte Astaboras, altera Astapus dictus est. Vbi rursus coit, ibi nomen hoc capit. Inde partim asper; partim nauigia patiens, in immanem lacum deuenit: ex quo præcipiti impetu egressus, & Tachempso alteram insulam amplexus, vsque ad Elephantinam urbem Ægyptiam atrox adhuc, feruensque; decurrit. Tum demum placidior, & iam penè nauigabilis, primum iuxta Cercasorum opidum triplex esse incipit. Deinde semel iterumque; diuisus it per omnem Ægyptum vagus atque dispersus, ac Delta medium septemque; in ora se scindens, singulis tamen grandis euoluitur. Non pererrat autem tantum eam, sed æstiuo sydere exundans etiam irrigat, adeò efficacibus aquis ad generandum alendumque; ut præter id quod scaturit piscibus

cibus, quod Hippopotamos, Crocodilosq; vastas belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaq; humo vitalia effingat. Hoc eò manifestū est, quòd vbi sedauit diluuia, ac se sibi reddidit, per humentes campos quædam nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea, visuntur. Crescit porrò, siue quòd¹ solutæ magnis æstibus niues, ex immanibus Æthiopiæ iugis largius quàm ripis accipi queant, defluunt: siue quòd Sol hyc² me terris propior, & ob id fontem eius minuens, in æstate tunc altius abit, sinitq; integrum, & vt est plenissimus, surgere: siue³ quòd per ea tempora flantes Etesie, aut actas à Septentrione in Meridiem nubes super principia eius imbre præcipitant, aut venienti obuij aduerso spiritu, cursum descendens impediūt: aut harenis, quas cum fluctibus littori applicant ostia obducunt: fitq; maior, vel quòd nihil ex semet amittit: vel quòd plus quàm solet accipit: vel quòd minus quàm debet emittit. Quòd si est alter orbis, suntque oppositi nobis à Meridie Antichthones, ne illud quidem à vero nimium abscesserit, in illis⁴ terris ortum annem, vbi subter maria cæco aluco penetrauerit, in nostris rursus emergere, & hac re solstitio accrescere, quòd tum hÿems sit, vnde oritur. Alia quoq; in his terris mira sunt. In quodam lacu Chemnis insula, lucos siluasq; & Apollinis grande sustinens templum, natat, & quocunque venti agūt, pellitur. Pyramides tricenum pedum lapidibus exstructæ, quarum maxima (tres nanque sunt) quatuor ferè soli iugera sua sede occupat: totidem in altitudinem erigitur. Mæris aliquândo campus, nunc lacus, viginti milia passuum in circuitu patens, altior quàm ad nauigandum magnis, onustisq; nauibus satis est. Psammetichi opus Labyrinthus, domos ter mille, & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus ac tectus, vnum in se descensum habet, intus penè innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus: sed continuo amfractu, & sæpe reuocatis porticibus ancipites, quibus subinde alium super alios orbem agentibus, & subinde tantum redeunte flexu, quantum processerat, magno & inexplicabili

plicabili tamē errore perplexus est. Cultores regionum multò aliter à cæteris agunt. Mortuos fimo obliti plangunt. Nec cremare, aut fodere fas putant: verùm arte medicatos intra pentralia collocant. Suis literis peruerse vtuntur. Lutum inter manus, farinam calcibus subigunt. Forùm ac negotia, fœminæ; viri, penfa ac domos curant: onera illę humeris; hi capitibus accipiunt. Parentes cum egent, illis necesse, his liberum est alere. Cibos palàm & extra sua tecta capiūt: obfcœna intimis ædium reddunt. Colunt effigies multorum animalium, atque ipsa magis animalia, sed alij alia: ad eò vt quædam eorum etiam per imprudētiam interemisse, capitale sit. Et vbi morbo aut forte extincta sint, sepelire ac lugere solenne sit. Apis populorum omnium numen est: bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguaque dissimilis aliorum: rarò nascitur, nec coitu pecoris (vt aiunt) sed diuinitus & cœlesti igne cõceptus: diesq; quo gignitur, genti maxime festus est. Ipsi vetustissimi (vt prædicant) hominum; trecentos & triginta reges ante Amasim, & supra tredecim milium annorum ætates, certis Annalibus referūt: mādatumq; literis seruant, dum Ægyptij sunt, quater cursus suos vertisse sydera, ac solem bis iam occidisse, vnde nūc oritur. Viginti millia vrbiū Amasi regnante habitauerunt, & nunc multas habitant. Earum clarissimæ procul à mari, Says, Memphis, Syene, Bubastis, Elephantis, & Thebæ, vtique (vt Homero dictum est) centum portas, siue (vt alij aiunt) centū aulas habens, totidem olim principum domos: solitasq; singulas, vbi negotium exegerat, ducentos armatos milites effundere. In littore Alexandria Africæ contermina. Pelusium Arabiæ ipsas oras secat. Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Mendesium, Pathmiticum, Tanicum, Pelusiacum. Nili ostia.

Arabia. CAP. X.

ARabia hinc ad Rubrum mare pertinet, sed illic magis læta & ditior, thure atque odoribus abundat: hic, nisi qua Cassio monte attollitur, plana, sed sterilis. Portum admittit Azotum, suarum mercium emporium; quâ in altum abit, ad eò edita,

edita, vt ex summo vertice à quarta vigilia, ortū Solis ostendat.

Syria. CAP. XI.

SYRIA latè littora tenet, terrasq; etiam latius introrsus, aliis
aliisque nuncupata nominibus. Nam & Coele dicitur, &
Mesopotamia, & Damascene, & Adiabene, & Babylonia, &
Iudæa, & Sophene. Hinc Palæstina est, quâ tangit Arabas, cum
Phœnice: & vbi se Ciliciæ committit, Antiochia. Olim, ac diu
potens, sed cum eam regno Semiramis tenuit, longè potentis-
sima. Ex operibus certè eius insignia multa sunt. Duo maximè
excellunt, constituta vrbs miræ magnitudinis Babylon, ac sic-
eis olim regionibus Euphrates & Tigris immissi. Cæterum in
Palæstina est ingens & munita admodum Gaza (sic Persæ æra-
rium vocant) & inde nomen est, quòd cum Cambyfes armis
Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Est
non minor Ascalon. Est Ioppe ante diluuium (vt ferunt) con-
dita: vbi Cephæa regnasse eo signo accolæ affirmant, quòd ti-
tulum eius fratrisq; Phinei, veteres quædam aræ cum religione
plurima retinent: quinetiam rei celebratæ carminibus ac fabu-
lis, seruataq; à Perseo Andromedæ, clarum vestigium, bellæ
marinæ ossa immania ostentant.

Phœnicia. CAP. XII.

PHœnicem illustrare Phœnices, sollers hominum genus,
& ad belli pacisq; munia eximium. Literas, & literarū ope-
ras, aliasq; etiam artes, maria nauibus adire, classe conflare,
imperitare gentibus, regnum præliumq; commenti. In ea est
Tyros, aliquando insula, nunc annexa terris, ab impugnante
quondam Alexandro iacto opere. Vici tenent vltiora: & ad-
huc opulenta Sidon, antequam à Persis caperetur, maritima-
rum vrbium maxima. Ab ea ad promontorium *Περαγον*
duo sunt opida, Byblos & Botrys. Vltrà tria fuerunt, singulis
inter se stadiis distātia: locus ex numero Tripolis dicitur. Tum
Simyra castellum, & vrbs non obscura Marathos. Inde iam nō
obliqua pelāgo, sed aduersa adiacens, à terra grandem sinum

inflexo tractu littoris accipit. Populi dices circumsident, situs efficit: quia regio fertilis, crebris & nauigabilibus alueis fluminum peruia, diuersas opes maris atque terrarum facili commercio permutat *ac miscet*. In eo prima est reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur. Et in ora eius vrbes Seleucia, Pastos, Beritos, Laodicea, Arados, amnesque inter eas eunt Lycos, & Laboras & Orontes: Tum mons Amanus, & ab eo statim, Myriandros & Cilicia.

Cilicia. CAP. XIII.

EIus in recessu intimo locus est magni aliquando discriminis fusorum ab Alexandro Persarum, fugientisque Darij spectator, ac testis. Nunc *ne* minima quidem; tunc ingenti vrbe celebris, Issos fuit, & hac re finus Issicus dicitur. Procul inde Amanoides promontorium inter Pyramum Cydnumque fluuios iacet. Pyramus Isso propior Mallon præterfluit; Cyd nus ultra per Tarsum exit. Deinde vrbs est olim à Rhodiis, Argiuisque, post Piratis, Pompeio assignante possessa, nunc Pompeiopolis, tunc Solœ, iuxta in paruo tumulo Arati poetæ monumentum, ideo referendum, quia ignotum quam ob causam iacta in id saxa dissiliunt. Non longè hinc Corycos opidum, portu, saloque incingitur, angusto tergoze continenti adnexum. Suprà specus est, nomine Corycius, singulari ingenio, ac suprà quàm vt describi facile possit eximius. Grandi namque hiatus patens, montem littori appositum, & decem stadiorum cliuo satis arduum, ex summo statim vertice aperit. Tunc altè demissus, & quantum demittitur amplior, vires lucis pubentibus vndique, & totum se nemoroso laterum orbe complectitur: adeò mirificus, ac pulcher, vt mentes accedentium primo aspectu consternat: vbi contemplati durauere, non fatiet. Vnus in eum descensus est, angustus, asper, quingentorum & mille passuum, per amœnas umbras, & opaca siluæ quiddam agreste resonantis, riuis hinc atque illinc fluitantibus. Vbi ad ima peruentum est, rursus specus alter reperitur, ob alia dicendus. Terret ingrediētes sonitu cymbalorum, diuinitus & magno fragore crepitantium

tiam. Deinde aliquandiu perspicuus, mox & quo magis subitur obscurior, ducit aulos penitus, alteq; quasi cuniculo admittit. Ibi ingens amnis ingēti fonte se extollens, tantummodo se ostendit, & vbi magnum impetum breui alueo traxit, iterum demersus absconditur. Intrà spacium est, magis quàm vt progredi quispiam ausit horribile, & ideo incognitum. Totus autem augustus & verè facer, habitariq; à Diis & dignus, & creditus. Nihil non venerabile, & quasi cum aliquo numine se ostentat. Alius vltra est, quem Typhoneum vocant, ore angusto, & multum (vt experti tradidere) pressus, & ob id assidua nocte suffusus, neque vnquam perspici facilis: sed quia aliquando cubile Typhonis fuit, & quia nunc demissa in se confestim exanimat, natura fabulaq; memorandus. Duo deinde promontoria sunt, Sarpedon, finis aliquando regni Sarpedonis: & quod Ciliciam à Pamphilia distinguit, Anemurium. Interque ea Celendris, & Nagidos Samiorum colonia: sed Celendris Sarpedoni propior.

Pamphilia. CAP. XIII.

IN Pamphilia est Melas, nauigabilis fluuius. Opidum Syda, & alter fluuius Eurymedon. Magna apud eum Cymonis Atheniensium ducis aduersus Phœnicas & Persas naualis pugna, atque victoria fuit. Mare, quo pugnatum est, ex edito admodum colle prospectat Aspendos, quam Argiui condiderāt, possedere finitimi. Deinde alij duo validissimi fluuij, Oestros, & Cataractes. Oestros nauigari facilis: hic, quia se præcipitat, ita dictus. Inter eos Perga est opidum, & Dianæ, quam ab opido Pergeam vocant, templum. Trans eosdem mons Sardemios, & Phaselis à Mopso condita, finis Pamphiliæ.

Lycia. CAP. XV.

LYcia continuò, cognominata à Lyco rege Pandionis filio, atque (vt ferunt) infestata olim Chimæræ ignibus: Sydæ portu, & Tauri promontorio grandem sinum claudit. Taurus ipse ab Eois littoribus exsurgens, vastè satis attollitur. Deinde

dextro latere ad Septentrionem, sinistro ad Meridiem versus, ita in Occidentem rectus & perpetuo iugo, magnarumque gentium, quæ dorsum agit, terminus. Vbi terras dirimit, exit in pelagus. Idem autem & Taurus, ut dictum est, dicitur, quæ spectat Orientem, Himaus. Deinde Hemodes, & Caucasus, & Paropamisus. Tum Caspiæ pylæ, Niphates, & Armeniæ pylæ: & ubi iam nostra maria contingit, Taurus iterum. Post eius promontorium flumen est Lymira, & eodem nomine ciuitas: atque ut multa opida, sic præter Patarâ non illustria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis, quondam opibus, & oraculi fide, Delphico simile. Ultra Xanthus flumen, & (Xanthos) opidum, mons Cragus, & quæ Lyciam finit, vrbs Telmisos.

Caria. CAP. XVI.

Caria sequitur. Habitatores incerti Aborigines: Alij indigenas, sunt qui Pelasgos, quidam Cretas existimant: Gens usque eò quondam armorum pugnaeque amans, ut aliena etiam bella mercede agerent. Hic castella aliquot sunt. Deinde promontoria duo, Pedalium & Crya: & secundum Calbin amnem Caunus opidum, valetudine habitantium infame. Inde ad Halicarnasson hæc adiacent, Rhodiorum aliquot coloniæ, portus duo, Gelos, & cui ex vrbe quam amplectitur, Thissamissa cognomen est. Inter eos opidum Larumna, & Pandion collis in mare emissus. Tum tres ex ordine sinus, Thymnias, Schenus, Bubessus. Thymniæ promontorium Aphrodisias est: Schenus ambit Hilam: Bubessus Cynotum: Gnidus in cornu peninsulae: Interque eam & Ceramicum sinum in recessu posita Euthane. Halicarnassos Argiuorum colonia est: & cur memoranda sit, præter conditores, Mausolæum efficit, regis Mausoli monumentum, vnum de miraculis septem, Artemisiæ opus. Trás Halicarnasson illa sunt, littus Leuca: vrbes, Mindus, Aryanda, Neapolis, sinus Iasius, & Basilicus. In Iasio est Bargylia.

Ionía. CAP. XVII.

Post Basilicum Ionía aliquod se ambagibus sinuat. Et primum à Possidio promontorio inflexum inchoans, cingit
oraculum

oraculum Apollinis, dictum olim Branchidæ, nunc Didymi: Miletum, urbem quondam Ionix totius, belli, pacisq; artibus principem: patriam Thaletis Astrologi, & Timothei Musici, & Anaximandri Physici, aliorumq; civium inclytis ingeniis merito inclytam, vtcunque Ioniam vocant. Urbem Hippon, amnis Mæandri exitum, Latmum montem, Endymionis à Luna (vt ferunt) adamati fabula nobilem. Deinde rursus inflexa cingit urbem Prienen, & Gessi fluminis ostium, moxq; vt maiore circuitu, ita plura complectitur. Ibi est Panionium sacra regio, & ob id eo nomine appellata, quod eam communiter Iones colunt. Ibi à fugitiuis (vt aiunt) condita (nomen famæ annuit) Phygela. Ibi Ephesus, & Dianæ clarissimum templum, quod Amazones Asia potite consecrassè traduntur. Ibi Caystros amnis, ibi Lebedos, Clariiq; Apollinis fanum, quod Manto Tiresiæ filia, fugiens victores Thebanorum Epigonos, & Colophō, quam Mopsus eiusdem Mantus filius statuit, ad promontoriū quo sinus clauditur: quod altera parte alium, quē Smyrnæum vocant, efficit, angustisq; ceruicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninsulæ faciem: super angustias, hinc Teos, illinc Clazomena: & quia terga iungunt confinio adnexæ muris diuersis frontibus diuersa maria prospectant. In ipsa peninsula est Smyrna. In sinu Smyrnæo est Hermus amnis, & vrbs Leuca: Extra eum, Phocis Ionix vltima.

Aeolis. CAP. XVIII

Proxima regio, ex quo ab Æolis incolis cœpit, Æolis facta, antè Mysia, & quâ Hellepontum attingit Trojanis possidentibus Troas fuit. Primam urbem à Myrino conditore Myrinam vocant. Sequentem Pelops statuit, victo Oenomaio reuersus ex Græcia: Cymen nominauit, pulsus qui habitarat, dux Amazonum Cyme. Suprà, Caycus inter Eleam decurrit, & Pytanem illam, quæ Arcesilam tulit, nihil affirmantis Academiae clarissimū antistitem. Tum in promontorio est Canna opidū, quod præteruectos sinus excipit, non paruus, sed longè ac mollior flexus, retrahensq; paulatim oras vsque ad ima montis

Idæ.

Idæ. Is mox paruis urbibus aspersus est, quarum clarissima est Cistena. Gremio interiore campus Thebe nomine, Adramition, Astyram, Chrysam opida, eodem, quo dicta sunt ordine adiacentia continet. In altero latere Antandrum: Duplex causa nominis iactatur. Alij Ascanium Æneæ filium cum ibi regnaret, captum à Pelasgis ea se redemisse commemorant: Alij ab iis putant cōditam, quos ex Andro insula vis & seditio exegerat. Hi Antandrum quasi pro Andro; illi quasi pro viro accipi volunt. Sequens tractus tangit Gargara, & Asson, Æolum colonias: Tum sinus alter *Ἀχαιῶν λιμὴν*, non longè ab Ilio litora incuruat, vrbe, bello, excidioque clarissima. Hic Sigæum fuit opidum: Hic Achiuorum fuit bellantium statio. Huc ab Idæo monte demissus Scamander, & Simois, fama quàm natura maiora flumina. Ipse mons vetere Diuarum certamine, & iudicio Paridis memoratus orientem Solem aliter, quàm in aliis terris solet aspici, ostentat. Namque ex summo vertice eius speculantibus, penè à media nocte sparsi ignes passim micare, & vt lux appropinquat, ita coire, ac se coniungere videntur, donec magis magisque collecti, pauciores subindè, & vna ad postremum flama ardeant. Ea cum diu clara & incendio similis effulset, cogit se, ac rotundat, & fit ingens globus. Diu is quoque grandis, & terris adnexus apparet: deinde paulatim decrescens, & quâto decrescit, eò clarior: fugat nouissimè noctem, & cum die iam Sol factus, attollitur. Extra sinum sunt Rhœtea litora, Rhœteo & Dardaniâ claris urbibus: Aiakis tamen sepulchro maximè illustria. Ab his fit arctius mare, nec iam abluit terras, sed rursus diuidens angusto Helleponti freto, littus obuium findit, facitque vt iterum terræ, quâ fluit, latera sint.

Bithynia. CAP. XIX.

INterius Bithyni sunt, & Mariandyni: In ora Graiæ vrbes, Abydos, & Lampfacus, Parion, & Priapos. Abydos magni quondam amoris commercio insignis est. Lampfacus Phocæis appellantis nomen ex eo traxit; quòd cōsulentibus, in quam nam terras potissimum tenderent, respòsum erat, vbi primum fulsisset,

fulsisset, ibi sedem capefferent. Tum rursus fit apertius mare Propontis. In id Granicus effunditur, pugna quæ primum inter Perſas, & Alexandrum fuit, nobilis. Trans annem sedet in ceruice peninsulæ Cyzicum; nomen Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fusum acie cęsumque accepimus. Post Placia, & Scylace, parua Pelasgorum coloniæ. Quibus à tergo imminet mons Olympus; vt incolæ vocant, Mysius: is flumen Rhyndacum in ea quæ sequuntur emittit. Circa, angues nascuntur immanes, neque ob magnitudinem modò, sed ob id etiam mirabiles, quòd vbi in alueum eius æstus, Solemque fugerunt, emergunt atque hiant: superuolantisque aues, quàmuis altè & pernuciter ferantur, absorbent. Trans Rhyndacum est Daschylos, & quam Colophonij collocare Myrlea. Duo sunt inde modici sinus: Alter sine nomine Cion amplectitur, Phrygiæ haud longe iacentis oportunissimum emporium: Alter Olbianos. In promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Astacon, à Megarensibus conditam. Deinde priores terræ iterum obiacent, exiturique in Pontum pelagi canalis angustior. Europam ab Asia stadiis quinque determinat Thracius (vt dictum est) Bosporus. Iplis in faucibus opidum, in ore templum est: opidi nomen Chalcedon: auctor Archias Megarensium princeps: Tēpli numē Iupiter, conditore Iasone. Hinc iam sese ingēs Pontus aperit (nisi qua promōtoria sunt) huc atque illuc, longo rectoque limite extentus, sinuatus cetera. Sed quæ it cōtra, minus: quæ ad leuam & dexteram abcessit, mollibus fastigiis, donec angustos vtrinq; angulos faciat, inflectitur; ad formam Scythici arcus, maxime incuruus, breuib⁹ atrox, nebulosus, raris stationibus, non molli, neque arenoso circumdatus littore, vicinus Aquilombus, & quia nō profundus est, fluctuosus atque feruens. Olim ex colentiū sæuo admodum ingenio Axenus; post cōmercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandyni urbem habitant, ab Argiuo (vt ferunt) Hercule datā, Heraclæa vocatur. Id famæ fidē adiecit: iuxta specus est Acherusia, ad Manes (vt aiunt) peruius, atque inde extractum Cerberum exstimaunt.

D. ... Paphlagonia

Paphlagonia. CAP. XX.

Tvm Tios oppidum, Milesiorum quidem colonia, sed iam soli gentisq; Paphlagonum. Quorum in littoribus penè mediis, promontorium est Carambis. Citra Parthenius amnis, vrbesque Sesamus, & Cronna, & à Cytoro Phryxi filio posita Cytoros: Tum Cimolis accolitur: & quæ Paphlagoniam finit, Armine.

Chalybes. CAP. XXI.

CHalybes proximi clarissimas habent Amyson, & Synopen, Cynici Diogenis patriam: Amnes Halyn, & Thermodonta. Secūdum Halyn vrbs est Lycasto: à Thermodonte campus, in eo fuit Themiscyrum opidum. fuere & Amazonum castra. Ideo Amazonum vocant. Tibareni Chalybas attingunt; quibus in risu lusuq; summum bonum est. Ultra Tibarenos *Μοσχοί-ροισι*, turres ligneas subeunt, notis corpus omne persignāt, propatulò vescuntur, promiscuè concumbunt. Et palàm Reges suffragio deligunt, vinculisq; & artissima custodia tenent: atque vbi culpam prauè imperando meruere, inedia diei totius afficiunt. Cæterum asperi, inculti, pernioxij appulsis: deinde minus feri. Verum & hi inconditis moribus, Macrocephali, Discheri, Buxedi. Raræ vrbes: Cerasus & Trapezus maximè illustres. Inde is locus est, vbi finem ductus à Bosporo tractus accipit, atque inde se in sinu aduersi littoris flexu attollens, angustissimum Ponti facit angulum. Hic sunt Colchi. Hinc Phasis erumpit. Hic eodem nomine, quo amnis est, à Themistagora Milesio deductum opidum. Hic Phryxi templum, & lucus, fabula vetere pellis aureæ nobilis. Hinc orti montes, longo se iugo, & donec Rhiphæis coniugantur exporrigunt: qui altera parte in Euxinum & Mœotida, & Tanain: altera in Caspium pelagus obuersi, Ceraunij dicuntur. Iidem aliubi Taurici, Molchi, Amazonici, Caspij, Coraxici, Caucafi, vt aliis aliisq; appositi gentibus, ita aliis aliisq; dicti nominibus. At in primo flexu iam curui littoris opidum est, quod Græci mercatores constituisse, & quia cum cæca tempestate agerentur, ignaris quæ terra esset, Cygni vox notam dederat, Cygnum appellasse dicuntur. Reliqua eius, feræ incultæq; gentes, vasto mari assidentes tenent, Melanchlæni: *terrestria*, *Sexsolita*, Coraxi, Phthiro-

phagi, Heniochi, Achæi, Cercetici. Et iam in confinio Mœotidis Sindi. In Heniochorum finibus, Dioscurias, à Castore & Polluce Pontum cum Iasone ingressis; Sindos, in Sindorum, ab ipsis terrarum cultoribus condita est. Obliqua tunc regio, & in lacum modicè patens, inter Pontum paludemq; ad Bosphorum excurrit, quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Corocondamam pæninfulam reddit. Quatuor vrbes ibi sunt, Hermonassa, Cephæ, Phanagoria, & in ipso ore Cimmerium. Hac ingressos lacus accipit longè lateq; diffusus, quæ terras tangit, incuruo circumdatus littore; quæ mari propior est (nisi vbi aperitur) quasi margine obductus, citra magnitudinem, propè Ponto similis. Oram quæ à Bosporo ad Tanaim vsque deflectitur, Mœotici incolunt, Toreatæ, Arrichi, Phicores, & ostio fluminis proximi Iaxamathæ. Apud eos easdem artes feminæ quas viri exercent, adeò, vt ne militia quidem vacent. Viri pedibus inhærent, sagittisq; depugnant; illæ equestre prælium ineunt. Nec ferro dimicant, sed quos laqueis intercepere, trahendo conficiunt. Nubunt tamen, verùm vt nubiles habeantur, non in ætate modus est: Nisi qui hostem interemere, virgines manent. Ipse Tanais ex Rhiphæo monte deiectus, adeò præceps ruit, vt cum vicina flumina, tum Mœotis & Bosporus, tum Ponti aliqua, brumali rigore durentur; folis æstus hyememq; iuxtà ferens, idem semper, & sublimis incitatusq; decurrat, Ripas eius Sauromatæ, & ripis hærentia possident. Vna gens, aliquot populi, & aliquot nomina. Primi Mœotici *γυναικονογάται*: Regna Amazonum: Fœcundos pabulo, ad alia steriles nudosq; campos tenent Budini. Geloni urbem ligneam habitant. Iuxtà Thyrsagetæ Turcæq; vastas silvas occupant, alunturq; venando. Tum continuis rupibus, latè aspera & deserta regio ad Arymphæos vsque permittitur: His iustissimi mores. Pro domibus nemora, alimenta baccæ, & maribus & fœminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur, adeoq; ipsos nemo de tam feris gentibus violat, vt aliis quoque ad eos confugisse, pro asylo sit. Ultrà surgit mons Rhiphæus; ultraq; eum iacet ora, quæ spectat Oceanum.

POMPONI MELAE

DE SITV ORBIS

LIBER SECVNDVS.

Scythia Europæa. CAP. I.

SI Æ in nostrum mare Tanaimq; vergētis, quem dixi, finis ac situs est. At per eundem amnem in Mœotida remeantibus, ad dexteram Europa est, modo sinistro lateri innauigantium apposita, ac Rhiphæis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima: Cadentes assiduè niues adeò inuia efficiunt, vt ultrà ne visum quidem intendentium admittant. Deinde est regio ditis admodum soli, inhabitabilis tamen: quia Gryphi sæuum & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egestum mirè amant, mirèq; custodiunt, & sunt infesti attingentibus. Hominú primi sunt Scythæ: Schytarumq;, queis singuli oculi esse dicuntur, Arimaspi. Ab eis Essedones vsque ad Mœotida. Huius flexum Hyrgis amnis. secat. Agathyrsi & Sauromatæ ambiunt: quia pro sedibus plaustra habent, dicti Hamoxobitæ. Obliqua tunc ad Bosporum plaga excurrēs, Ponto ac Mœotide includitur. In paludem vergentia Satarchæ tenent. In Bosporum Cimmericum opida, Myrmecion, Páticapæum, Theodosia, Hermisium. In Euxinum mare, Taurici: super eos, sinus portuosus, & ideo καλὸς λιμὴν appellatus, promōtoriiis duobus includitur. Alterum, κριῖ μέγαλον vocant, Carambico, quod in Asiæ diximus parte aduersum: Parthenion alterum. Opidum adiacet Cherronesus, à Diana (si credatur) conditum, & Nymphæo specu, quod in arce eius Nymphis sacratum est, maximè illustre. Subit tum ripam mare, & donec quinque milia passuú absit à Mœotide, refugientia vsque subsequens littora, quæ Satarchæ & Taurici tenent, peninsulam reddit. Quod inter paludem

Iudem & sinum est, Taphræ nominatur. Sinus Carcinites. In eo vrbs est Carcine : quam duo flumina , Gerros & Hypacyris, vno ostio effluentia attingūt: verùm diuersis fontibus, & aliūde delapsi . Nam Gerros inter Basilidas & Nomadas euoluitur. Syluæ deinde sunt, quas maximas hæ terræ ferunt, & Panticapes , qui Nomadas Georgosq; disternat . Terra tum longè distenta excedens, tenui radice littori adnectitur. Pòst spaciofa modicè, paulatim se ipsa fastigat , & quasi in mucronem longa colligens latera , facie positi ensis allecta est. Achilles infesta classe mare Pòticum ingressus, ibi ludicro certamine celebrasse victoriam , & cum ab armis quieserat, se ac suos cursu exercitauisse memoratur. Ideo dicta est Δρόμος Α'χιλλεϊος. Tum Borysthenes gētem sui nominis abluit , inter Scythiæ amnes amœnissimus turbidis aliis, liquidissimus defluit , placidior quàm ceteri, potariq; pulcherrimus. Alit lætissima pabula magnosq; pisces, quibus & optimus sapor, & nulla ossa sunt. Longè venit, ignotisq; ortus è fontibus, quadraginta dierum iter aluco stringit: tantoq; spacio nauigabilis , secundum Borysthenida & Olbida Græca opida egreditur . Callipidas Hypanis includit : ex grandi palude oritur, quam Matrem eius accolæ appellant : & diu, qualis natus est, defluit: tandem non longè à mari, ex paruo fonte cui Exampeo cognomen est , ad cò amaras aquas accipit, vt ipse quoque iam sui dissimilis , & non dulcis hinc defluat. Axiaces proximus intra Callipidas Axiacasq; descendit. Hos ab Istricis Tyra separat, surgit in Neuris : quàm exit , sui nominis opidum attingit. At ille qui Scythiæ populos à sequentibus dirimit , apertis in Germania fontibus , alio quàm desinit, nomine exoritur . Nam per immania magnarum gentium diu Danubius est : Deinde aliter appellantibus accolis , Ister fit : acceptisq; aliquot annibus , ingens iam , & eorum qui in nostrum mare decidunt , tantum Nilo minor , totidem quot ille ostiis, sed tribus tenuibus , reliquis nauigabilibus , effluit. Ingenia cultusq; gentium differunt. Essedones funera parentū læti, & victimis, ac festo coitu familiarium celebrant. Corpora ipsa laniata, & cælis pecorū visceribus immista epulando

consumunt. Capita vbi fabrè expoliuere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt apud eos ipsos pietatis vltima officia. Agathyrsi ora, artusq; pingunt: vt quique maioribus præstant: ita magis vel minus: cæterum iisdem omnes notis, & sic vt abluinequeant. Sarmatæ auri & argenti, maximarum pestium ignari, vice rerum, commercia exercent. Atque ob sæua hyemis admodum assiduæ, demersis in humum sedibus, specus aut suffossa habitant, totum braccati corpus: & nisi qua vident, etiam ora vestiti. Tauri Iphigeniæ, & Orestis aduentu maximè memorati: immanes sunt moribus, immanemq; famam habent, solere pro victimis aduenas cædere. Basilidis ab Hercule, & Echidna, generis principia sunt: mores regij, arma tantum sagittæ. Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque vt illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi, exercentq; agros. Axiacæ furari quid sit, ignorant: ideoq; nec sua custodiunt, nec aliena contingunt. Interius habitantium ritus asperior, & incultior regio est. Bella cædesq; amant, mosq; est bellantibus, cruorem eius, quem primum interemerunt, ipsis è vulneribus ebibere. Vt quisque plures interemerit, ita apud eos habetur eximius. Ceterum expertem esse cædis, inter opprobria vel maximum. Ne fœdera quidem incruenta sunt. Sauciant se qui paciscuntur, exemptumq; sanguinem, vbi permiscuere, degustant. Id putant mansuræ fidei pignus certissimum. Inter epulas, quot quisque interfecerit referre, lætissima & frequentissima mentio: binisq; poculis, qui plurimos retulere, perpotatis, interlocantur: is honos præcipuus est. Pocula, vt Essedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipsæ etiam epulæ visceribus humanis apparantur. Geloni, hostium cutibus equos seque velant. Illos reliqui corporis; se capitum. Melanchlænis atrâ vestis, & ex ea nomen. Neuris statum singulis tempus est, quo si velint, in lupos, iterumq; in eos qui fuere, mutantur. Mars omnium Deus. Et pro simulacris enses & tentiora dedicant, hominesq; pro victimis feriunt. Terræ latè patent, & ob excedentia ripas suas plerumq; flumina, nusquam non ad pabula fertiles. Alicubi
 vsque

vsque adeò steriles ad cetera, vt qui habitant, lignorum egen-
tes, ignes ossibus alant.

Thracia. CAP. II.

His Thracia proxima est, eaque à Pontici lateris fronte vsq;
in Illyricos penitus immissa, quà latera agit, Istro pelagoq;
contingitur. Regio nec cœlo læta, nec solo: & nisi quà mari
propior est, infecunda, frigida, eorumque, quæ feruntur, mali-
gnè admodum patiens. Rarò vsquam pomiferam arborem, vi-
tem frequentius tolerat: sed nec eius quidem fructus maturat
ac mitigat, nisi vbi frigora obiectu frondium cultores arcuere.
Viros benignius alit, non ad speciem tamen: nam & illis asper
atque indecens corporum habitus est, cæterum ad ferociam, &
numerum, vt multi immitesque sint, maximè ferax. Paucos
amnes qui in pelagus euadunt, verùm celeberrimos Hebrum,
Neston, & Strymona emittit. Montes interior attollit, Hæmón
& Rodopé, & Orbelon, sacris Liberi patris, & cœtu Mænadû,
Orpheo primum initiante, celebratos. E quibus Hæmus in tan-
tum altitudinis abit, vt Euxinum, & Adriam ex summo verti-
ce ostendat. Vna gens Thraces habitant, aliis aliisque præditi &
nominibus, & moribus: quidam feri sunt, & ad mortem para-
tissimi, Getæ vtique: id varia opinio perficit. Alij redituras pu-
tant animas obeuntium: Alij etsi non redeant, non extingui ta-
men, sed ad beatiora transire. Alij emori quidem, sed id melius
esse, quàm viuere. Itaque lugentur apud quosdã puerperia, na-
tique deflentur: Funera contrà festa sunt, & veluti sacra, cantu,
lusuque celebrantur. Ne feminis quidem segnis est animus: su-
per mortuorum virorum corpora interfici, simulque sepeliri,
votum eximium habent: & quia plures simul singulis nuptæ
sunt, cuius id sit decus; apud iudicatuos magno certamine af-
fectant: *moribus datur*. Estque maximè lætum, cum in hoc con-
tenditur, vincere. Mœrent aliæ vocibus, & cum acerbissimis
placibus efferunt. At quibus consolari eas animus est; arma,
opesque ad rogos deferunt, paratiq; (vt dicunt) cum fato ia-
centis, si detur in manus, vel pacisci, vel decernere: vbi nec pu-
gnæ,

gnæ, nec pecuniæ locus sit, mœrendo minus profici. Nupturæ virgines non à parentibus viris traduntur, sed publicè aut locantur ducendæ, aut veneunt. Vtrum fiat ex specie & moribus causa est. Probæ formosæq; in precio sunt: ceteras qui habeant, mercede quærentur. Vini vsus quibusdam ignotus est: epulantibus tamen vbi super ignes quos circumfident, quædam femina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nidore contingit. In littoribus Istro proxima est Istropolis, deducta à Milesiis: deinde Galatis, & Tritonice, & portus Caria, & Tiristris promontorium, quod præteruectos alter Ponti angulus accipit, aduersus Phasiaco, & nisi amplior foret, similis fuit. Hic Bizone motu terræ intercidit. Est portus Crunos: vrbes, Dionysopolis, Odesos, Messembria, Anchialos: & intimo in sinu, atque vbi Pontus alterum sui flexum angulo finit, magna Apollonia. Recta dehinc ora, nisi quòd media ferme in promòtorium, quod Thinniam vocant, exit, & incuruis contra se littoribus obrenditur, urbemque sustinet Halmidesson, & Phileas, & Phinopolim. Hactenus Pontus, deinde est Bosporus, & Propontis. In Bosporo, Byzantium: in Propontide, Selymbria, Perinthus: amnesque qui interfluunt Bathynis, Erginus & Atyras. Tum Rheso regnata quondam pars Thraciæ, Byfanthe Samiorum, & ingens aliquando Cypsella. Pòst locus, quem Graij *μακρὸν τείχος* appellant, & in radice magnæ peninsulæ sedens Lysimachia. Terra, quæ sequitur, nusquam lata, atque hic arctissima inter Hellespontum, Ægæumq; procurrat. Angustias Isthmon, frontem eius Mastusiam, totam Chersonesum appellant. Ob multa memorabilis est. In ea flumen Ægos, naufragio classis Atticæ insigne. Est & Abydo obiacens Sestos, Leandri amore pernobilis. Est & regio in qua Persarum exercitus, diuisas Hellesponti pelago terras, ausus pontibus iungere (mirum atq; ingens facinus) ex Asia in Græciam pedes, & nō nauigata maria transgressus est. Sunt Protefilai ossa consecrata delubro. Est & portus Cœlos, Atheniensibus & Lacedæmoniis nauali acie decernētibus, Laconicæ classis signatus exscidio. Est Cynossema, tumulus Hecubæ; siue ex figura canis, in quam conuersa traditur.

ditur; siue ex fortuna, in quam deciderat, humili nomine accepto. Est Macidos, est Eleus, quæ finit Hellepontû. Ægæû statim pelagus vastè longû littus impellit, summotasq; terras hinc ad promontoriû quod Suniû vocatur, magno ambitu, molliq; circumagit. Eius tractû legentibus, præuectisq; Mastusiam, tum sinus intrandus est, qui alterû Chersonesi latus abluens, longo muro Macrutichus includitur, & ex fluuio quæ accipit, Melas dictus, duas vrbes amplectitur, Alopeconesum, & in altero Isthmi littore sita Cardia. Eximia est Ænos, ab Ænea profugo cõdita. Circa Hebrû Cicones. Trans eundẽ Doriscos, vbi Xerxem copias suas, quia numero nõ poterat, spacio mēsum ferūt. Deinde promontoriû Serrium, ex quo canentẽ Orphea, secuta narrantur nemora, & Zone. Tum Scænos fluuius, & ripis eius adiacens Maronia. Regio vltior Diomedem tulit, immanibus equis mandēdos solitû obiectare aduenas, & iisdẽ ab Hercule obiectû. Turris, quã Diomedis vocãt, signû fabulæ remanet, & vrbs quã soror eius suo nomine nominauit, Abdera: sed ea magis id memorandû habet, quòd Democritû Physicû tulit, quã quòd ita cõdita est. Ultra Nestos fluit, interq; eû & Strymona, vrbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis. Inter Strymona, & Athon, Stagiros clara alumno, & portus Capru, vrbs Acanthos, & Oesyra. Inter Athõ & Pallenẽ, Cleona & Olynthos. Strymõ (sicut diximus) amnis est, longeq; ortus, & tenuis, alienis subinde aquis fit amplior, & vbi nõ lōgè à mari lacû fecit, maiore, quã venerat, alueo erûpit. Athos mōs est ad eò elatus, vt credatur altius quã vnde imbres cadunt, surgere. Capit opinio fidẽ, quia de aris, quas in vertice sustinet, nõ abluitur cinis, sed quo relinquitur aggere, manet. Ceterû nõ promõtorio, vt alij, verû totus est, totoq; lōgè dorso procedit in pelagus: quã cõtinenti adhæret, à Xerxe in Graios tendẽte perfossus, trãsnauigatusq;, & factus freto nauigabili peruius. Ima eius tenēt parua Pelasgorû colonia. In summo fuit opidû Acroathõ, in quo (vt ferūt) dimidio longior, quã in aliis terris, ætas habitantiû erat. Pallene solitã patentis, vt quinq; vrbiû sedes sit atq; ager, tota in altum abit, angusta satis vnde incipit. Ibi est Potidæa.

At vbi latius patet, Mende, Scioneq; referendæ: illa ab Eretriis; hæc ab Achiuis capto Ilio remeantibus, posita.

Macedonia. CAP. III.

TOt Macedonum populi, quot vrbes habitant: quarum Pellam maximè illustrem alumni efficiūt, Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Asiæ. In littore flexus Mecybernæus inter promōtoria Derrin & Canastreum, & portum, qui Copos dicitur: vrbes Toronen & Physcellam, atque vnde ipsi nomen est, Mecybernæam incingit. Canastro promontorio Scione proxima est, Mecybernæus autem in medio quâ terra dat gremium, modicè in littora ingreditur. Cæterum longis in altum immisiss lateribus, ingens hinc Thermaicus sinus est. In eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit. Ante Axium Thessalonice est: inter vtrunque Cassandria, Cydna, Aloros, Ichne: à Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa, Castanea, pares ad famâ, nisi quòd Philoctetes alumnus Melibœam illuminat. Terræ interiores claris locorum nominibus insignes, pene nihil ignobile ferunt. Hinc non longè est Olympus, hic Pelion, hic Ossa, montes Gigantum fabula belloq; memorati: hic Musarum parens domusq; Pieria: hic nouissimè calcatum Graio Herculi solum, saltus Oeteus: hic sacro nemore nobilia Tempe: hic Libethra, carminumq; fontes obiacent. Tum iam vastè & multum prominens Græcia, & dum Myrtoum pelagus attingat, à Septentrione in Meridiem vecta quâ Sol oritur, Ægæis; quâ occidit, Ionis fluctibus obiacet: ac proximè spaciōsa est, Hellas nomine: grandi fronte procedit: mox mari vtroq;, sed Ionio magis, latera eius intrante, donec quinque milia passuum patens mediâ fermè propè inciditur. Deinde rursus terris huc se & illuc, verum in Ionium mare magis, expandentibus progressisq; in altum, nō tam latè, quàm cœperat; ingens tamen iterum & quasi peninsula, extenditur, vocaturq; Peloponnesos, ob sinus & promontoria, queis vt fibris, littora eius incisa sunt: simul quòd tenui termite in latum effunditur, platani folio simillima. A Macedonia prima est

est Theſſalia: deinde Magnesia, Phthiotis: in Græcia Doris, Locris, Phocis, Bœotis, Attis, Megaris, sed omnium Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, Laconice, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia: ultra Ætolia, Acarnania, Epiros vsque in Adriam. De locis, atque urbibus, quæ mare non abluunt, hæc maxime memoranda sunt: In Theſſalia Larissa: *aliquando Iolcos*. In Magnesia Antron: in Phthiotide Phthia: in Doride Pindus, & iuxta situm Erineon: in Locride Cynos & Calliaros: in Phocide Delphi: & mons Parnassus, & Apollinis fanum atque oraculum: in Bœotia Thebæ, & Cythæron, fabulis carminibusque celeberrimus: in Attide Eleusin Cereri consecrata: & clariores, quàm vt indicari egeant, Athenæ. In Megaride vnde regioni nomen est, Megara: at in Argolide Argos & Mycenæ, & templum Iunonis, vetustate & religione percelebre. In Laconide Therapne, Lacedæmon, Amyclæ, mons Taygetus. In Messenia Messene, & Methone. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai, Elis, & numen delubrumque Olympij Iouis, certamine Gymnico, & singulari sanctitate; ipso quidem tamen simulacro, quod Phidiæ opus est, maxime nobile. Arcadium Peloponnesiacæ gentes vndique incingunt. In ea sunt vrbes, Psophis, Teneæ, & Orchomenon: montes, Pholoe, Cyllenius, Parthenius, Mænalus: flumina, Erymanthus, & Ladon. In Ætolia Naupactos, in Acarnania Stratos, opida. In Epiro Dodonæi Iouis templum: & fons idè sacer, quod cum sit frigidus, & immerſas facès, sicut cæteri, extinguat; vbi sine igne procul admoventur, accendit. At cum littora leguntur, à promontorio Sepiade per Demetriam & Boion, Phtheleon, & Echinon ad Pagaseum sinum cursus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnè Sperchion accipit: & Aphetæ, quia Minyæ Colchida petentes inde Argo nauem soluere, memoratur. Ab eo ad Sunium tendentibus illa prænauiganda, Malyacus & Opuntius, grandes sinus, & in his cæſorum etiam Laconum trophæa, Thermopylæ, Opus, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon, Larymna: Aulis, Agamemnoniæ Craiorumque classis in Troiam coniuuantium statio: Marathon magnarum multarumque virtutum

restis, iam inde à Theseo Persarum maxima clade pernōtus: Rhamnus parua, illustris tamē, quòd in ea fanū est Amphiarai, & Phidiaca Nemesis. Thoricos, & Brauron olim vrbes iam tantū nomina. Sunium promontorium est, finitūque id littus Hellados, quod spectat ad Orientem. Inde ad Meridiem terra conuertitur vsque ad Megaram, Atticæ, vt modò latere, ita nunc fronte pelago adiacens. Ibi est Piræus Atheniensium portus: Scyronia saxa, saxo quondam Scyronis hospitio etiā nunc infamia. Megarēsiū tractus Isthmon attingit, hoc illi cognomen est, quia quinque milium spacio Ægæum mare ab Ionio submouens, angusto tramite Helladi Peloponneson annectit. In eo est opidum Cenchreæ, fanum Neptuni: ludis, quos Isthmicos vocant, celebre: Corinthos, olim clara opibus, post clade notior, nunc Romana colonia, ex summa arce, quam Acrocorinthon appellant, maria vtraque contuens. Peloponnesiorum (sicut diximus) sinus & promontoria lacerant: ab Oriente Bucephalos & Chersonesus, & Scyllæon: ad Meridiem Malta, Tenaros, Acritas: Ichthys ad vesperum, Chelonates, & Araxos. Habitant ab Isthmo ad Scyllæon Epidaurij, Æsculapij templo inclyti, & Trœzenij, fide societatis Atticæ illustres: portus Saronicus, & Schenitas & Pagonus. Opida autem Epidaurus, & Trœzen, & Hermiona his littoribus apposita sunt. Inter Scyllæon, & Maleam Argolicus. Inter hanc & Tænarō Laconicus. Hinc ad Acritam Asinæus. Inde ad Ichthyn Cyparissius. In Argolico sunt noti amnes Erasinus, atque Inachus, & notum opidum Lerne. In Laconico Gythius, & Eurotas. In ipso Tænaro Neptuni templum, & specus, illi quem in Ponto Acherusium diximus, facie & fabula similis. In Asinæo flumen Pamisus. In Cyparissio Alpheus: nomē dedere vrbes in littore sitæ hinc Cyparissus; illinc Asine. Messenij, Pyljque terras colunt, & ipsa pelago Pylos adiacet. Cyllene, Callipolis, Patræ, oram illam tenent, in quam Chelonates, & Araxos excurrunt: sed Cyllene, quòd Mercurium ibi natum arbitrantur, insignis. Rhion deinde (maris id nomen est) anguste, & velut falce, lacus ore frequenti incidens, inter Ætolos, & Peloponnesiacos vsque

vsque ad Isthmon irrumpit. In eo ad Septentrionem spectare littora incipiunt. In his est Ægion, & Ægira, & Oluros, & Sicyon: at in aduersis Page, Creusis, Anticyra, Ocantlia, Cyrrha, & notior aliquanto nomine Calydon, & Euenos. Extra Rhion in Acarnania maximè clara sunt opidum Leucas, flumē Achelous: In Epiro nihil Ambracio sinu nobilius est: facit sinus, qui angustis faucibus, & quæ minus mille passibus pateant, grande pelagus admittit. Faciunt vrbes quæ assidunt, Actium, Argi, Amphilochij, Ambracia, Æacidarum regia, Pyrrhiq̄ue: Buthroton vltra est. Deinde Ceraunij montes: ab iis flexus in Adriam. Hoc mare magno secessu littorum acceptum, & vastè quidem in latitudinem patens, quâ penetrat tamen vastius, Illyricis vsque Tergestum, cætera Gallicis, Italisque gentibus cingitur. Parthini, & Dassaretæ, prima eius tenent, sequentia Taulantij, Encheleæ, Phæaces: deinde sunt quos propriè Illyricos vocant. Tum Pyræi, & Liburni, & Istria. Urbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnos antè erat. Romani nomen mutauere, quia velut in damnum ituris, omen id visum est. Vltra sunt Apollonia, Salona, Iadera, Naron, Tragurium, sinus Polaticus & Pola; quondam à Colchis (vt ferunt) habitata, *in quantum res transeunt*, nunc Romana colonia. Amnes autem Æas & Naro, & alius ab eo, qui iam dictus est Ister: sed Æas secundum Apolloniam, Naro inter Pyræos & Liburnos; per Istros Ister emittitur. Tergestum intimo in sinu Adriæ situm finit Illyricum.

Italia. CAP. IIII.

DE Italia magis quia ordo exigit, quàm quia monstrari eget, pauca dicentur: nota sunt omnia. Ab Alpibus incipit in altum excedere, atque vt procedit, mediam se perpetuo Apennini montis iugo attollens, inter Adriaticum & Tuscum; siue, vt aliter eadē appellantur, inter Superum mare & Inferum excurrit, diu solida. Verùm vbi longè abit, in duo cornua scinditur, respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium: tota angusta, & alicubi multo, quâ vnde cœpit, angustior. Interiora

eius alia, aliaque gentes habitant. Sinistra parte Carni, & Veneticolunt togatam Galliam. Tum Italici populi, Picentes, Frentani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini. Ad dexteram sunt sub Alpibus Ligures, sub Apennino Hetruria. Post Latium Volsci, Campani, & super Lucaniam Brutij. Urbium quæ procul à mari habitantur opulentissimæ sunt, ad sinistram Patavium Antenoris, Mutina, & Bononia, Romanorum coloniæ. Ad dexteram Capua à Tuscis, & Roma quondam à pastoribus condita, nunc si pro materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima est à Tergeste Concordia. Interfluit Timauus, nouem capitibus exurgens, vno ostio emissus. Deinde Natifonon longè à mari ditem attingit Aquileiam: ultra est Altinum. Superiora latè occupat littora Padus. Namque ab imis radicibus Vesuli montis exortus, paruis se primùm fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac macer, mox aliis amnibus adeò augetur atq; alitur, vt se per septem ad postreimum ostia effundat. Vnde de iis magnum, Padum appellant: inde tam citus profilit, vt discussis fluctibus diu qualem emisit vndam agat, suumq; etiã in mari alueum seruet, donec eum ex aduerso littore Istriæ eodem impetu profluens Ister amnis excipiat. Hac re per ea loca nauigantibus, quâ vtrinque amnes eunt, inter marinas aquas dulcium haustus est. A Pado ad Anconam transitur Rauenna, Ariminum, Pisaurum, Fanestris colonia, Senegallia, flumen Metaurus, atque Æsis, & illa in angusto illorum duorum promonteriorum ex diuerso coeuntium, inflexi cubiti imagine sedens, ac ideò à Graiis dicta Ancon, inter Gallicas Italicasque gentes quasi terminus interest. Hanc enim prægressos Piceni littora excipiunt: in quibus Numana, Potentia, Claterna, Cupra vrbes: Castella autem Firmum, Adria, Truentum: id à fluuio, qui præterit, ei nomen est. Ab eo Samnites maritima tenent ad Aterni fluminis ostia. Vrbes Bucara & Histonium. Dauni autem Tefernum amnem, Cliterniam. Larinum, Theanum, opida: montemque Garganum. Sinus est cõtinuè Appulo littore incinctus, nomine Vrias, modicus spacio, pleraque asper accessu. Extrà, Sypuntum, vel vt Graij dixerunt, Sipyns: & flumẽ,

quod

quod Canusium attingens, Aufidum appellant. Post Barium, Egnatia, & Ennio ciue nobiles Rudia: & in Calabria Brudisium, Valetium, Lupia, Hydrus mons, tum & Salentini campi, & Salentina littora, & vrbs Graia, Callipolis: Hucusque Adria, hucusque Italiae latus alterum pertinet. Frons eius in duo quidem se cornua (sicut supra diximus) scindit, ceterum mare, quod inter vtraque admisit, tenuibus promontoriis semel iterumque distinguens, non vno margine circuit, nec diffusum patensque, sed per sinus recipit. Primus Tarentinus dicitur, inter promontoria Salen, & Lacinium, in eoque sunt Tarentus, Metapontum, Heraclea, Croto, Turium. Secundus Scyllaceus, inter promontoria Lacinium, & Zephyrium, in quo est Petilia. Coecinum, Scyllaceum, Mistra. Tertius inter Zephyrium, & Brutium, Consilinum, Cauloniam, Locrosque circundat. In Brutio sunt, Columna regia, Rhegium, Scylla, Taurianum, & Metaurum. Hinc in Thuscum mare deflexus est, & eiusdem terrae latus alterum Terina, Hippo nunc Vibon, Temesa, Clamptia, Blanda, Buxentum, Velia, Palinurus, olim Phrygij gubernatoris, nunc loci nomen, Paestanus sinus, Paestum opidum, Silarus amnis, Picentia, Petrae quas Sirenes habitauere. Mineruae promontorium, opima Lucaniae loca, Sinus Puteolanus, Surrentium, Herculanaeum, Vesuuij motis aspectus, Pompeij, Neapolis, Puteoli, Lacus Lucrinus, & Auernus, Baiae, Missenum, id nunc loci, aliquando Phrygij militis nomen, Cumae, Linternum, Vulturinus amnis, Vulturinum opidum, amena Campaniae littora, Sinuessa, Liris, Minturnae, Formiae, Fundi, Tarracina, Circes domus aliquando Circeij. Antium, Aphrodisium, Ardea, Laurentum. Ostia citra Tiberim in hoc latere sunt. Ultra Pyrgi, Anio, Castrum nouum, Grauisca, Cosa, Telamon, Populonia, Cecina, Pisa, Hetrusca & loca, & nomina. Deinde Luna, Ligurum & Liguria, & Genua, Sabatia, & Albigaunum. Tum Paulon, & Varus flumina, vtraque ab Alpibus delapsa. Sed Varus quia Italiam finit, aliquanto notior. Alpes ipsae ab iis littoribus longe, lateque diffusae, primo ad Septentrionem magno gradu excurrunt: deinde vbi Germaniam attigerunt,

verso impetu in Orientem abeunt, direntisq; populis immanibus, vsque in Thraciam penetrant.

Gallia Narbonensis. CAP. V.

GAllia Lemano lacu, & Gebennicis montibus in duo latera diuisa, atque altero Thuscum pelagus attingens, altero Oceanum; hinc à Varo, illinc à Rheno, ad Pyrenæum vsque promittitur. Pars nostro mari apposita, fuit aliquando Braccata, nunc Narbonensis; magis culta, & magis confita, ideoq; etiã latior. Urbium quas habet opulentissimæ sunt Vasio Voconiorum; Vienna Allobrogum; Auenio Cauarum, Arecomiorum Nemausus; Tolosa Tectosagum; Secundanorum Arausio; Sextanorum Arelatæ: Septumanorumq; Blytera. Sed antestat omnibus Atacinorum, Decumanorumq; colonia, vnde olim iis terris auxiliium fuit, nunc & nomen, & decus est Martius Narbo. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca: ceterum raræ vrbes, quia rari portus, et omnis plaga Austro, atque Africo exposita est. Nicea tangit Alpes, tangit oppidum Deceatum, tangit Antipolis: Deinde forum Iulij, Octavianorum colonia. Tunc post Athenopolis, & Olbia, & Glanon, & Citharistes, & Halycidon Massiliensium portus, & in eo ipsa Massilia. Hæc à Phocæis oriunda, & olim inter asperas posita; nunc vt pacatis ita dissimillimis tamẽ vicina gentibus. Mirum quàm facilè & tunc sedem alienam ceperit, & adhuc morem suum teneat. Inter eam & Rhodanum maritima Auatiorum stagno assidet fossa Mariana, partem eius amnis nauigabili aluco effundit, alioquin littus ignobile est Lapideum (vt vocant) in quo Herculem contra Albionem, & Bergiona Neptuni liberos dimicantem, cum tela defecissent, ab inuocato Ioue adiutum imbre lapidum ferunt: credas pluuisse, ad eò multi passim, & latè iacent. Rhodanus non longè ab Istri, Rheniq; fontibus surgit. Deinde Lemano lacu acceptus tenet impetum, seque per medium integer agens, quantus venit, egreditur. Inde contra in Occidente ablatus, aliquamdiu Gallias dirimit. Post cursu in Meridiem abducto hæc intrat, accessuq; aliorum

aliorum amnium iam grandis, & subinde grandior, inter Volcas, & Cauaras emittitur. Ultra sunt stagna Volcarum, Ledum flumen, castellum Latara. Melua collis incinctus mari pæne vndique, ac nisi quòd angusto aggere continenti annectitur, insula. Tum ex Gebennis demissus Arauraris iuxta Agathan, secundum Blyteras Obris fluit. Atax ex Pyrenæo monte digressus, qua sui fontis aquis venit, exiguus, vadofusq; est, & ingenti se alioquin alueo tenens, nisi vbi Narbonem attingit, nusquam nauigabilis, sed cum hybernis intumuit imbribus, vsque eò solitus insurgere, vt se ipse non capiat. Lacus accipit eum Rubrus nomine, spaciosus admodum, sed quâ mare admittit, tenuis aditu. Ultra est Leucata littoris nomē, & Salsusæ fons non dulcibus, sed falsioribus quàm marinæ sint, aquis defluens. Iuxta campus minuta arundine, graciliq; peruindis, cæterum stagno subeunte suspensus. Id manifestat media parseius, quæ abscissa proximis, velut insula natat, pelliq; se atque attrahi patitur, quin & ex iis quæ ad imum perfossa sunt, suffusum mare ostenditur. Vnde Graiis, nostrisq; etiâ auctoribus, verine ignorantia, an prudentibus etiam, mendacij libidine, visum est tradere posteris; in ea regione piscem è terra penitus erui, qui vbi ex alto hucusque penetrauit, per ea foramina icu captantium interfectus extrahitur. Inde est ora Sardorum, & parua humana Thelis, & Thicis, vbi accreuerit perlæua, colonia Ruscino, vicus Eliberri magnæ quondam vrbis, & magnarum opum tenuæ vestigium. Tum in Pyrenæi promontorio templum Veneris, & in sinu falso, Ceruaria finis Galliæ.

Hispania. CAP. VI.

PYrenæus primò hinc in Britannicum procurrit Oceanum, tum in terras fronte conuersus, Hispaniam irumpit, & minore eius parte ad dexterâ exclusâ trahit. perpetua latera continuus, donec per omnem. prouinciam longo limite immissus, in ea littora quæ Occidenti sunt aduersa, perueniat. Ipsa Hispania, nisi qua Gallias tangit, pelago vndique incincta est: vbi illis adhæret, maximè angusta, paulatim se in nostrum mare &

Oceanum extendit, magis, magisque latior ad Occidentē abit, ac fit ibi latissima. Viris, equis, ferro, plumbo, ære, argento, auroque etiam abundans, & adeò fertilis, ut sicubi ob penuriam aquarum effœta, & sui dissimilis est, linum tamen aut spartum alat. Tribus autem est distincta nominibus, parsque eius Tarraconensis, pars Bætica, pars Lusitania vocatur. Tarraconensis altero capite Gallias, altero Bætica, Lusitaniamque contingens, mari latera obiicit nostro, quâ Meridiem: quâ Septemtrionem spectat, Oceano, illas fluuius Anas separat. & ideo Bætica, maria utraque prospicit, ab Occidente Atlanticum, à Meridie nostrum. Lusitania Oceano tantummodo obiecta est, sed latere ad Septemtriones, fronte ad Occasum. Urbium de mediterraneis in Tarraconensi clarissimæ fuerunt Pallantia, & Numantia, nunc est Cæsaraugusta: in Lusitania, Emerita: in Bætica, Astigi, Ispalis, Corduba: at si littora legas, à Ceruaria proxima est rupes, quæ in altum Pyrenæum extrudit. Dein Thicis flumen, ad Rhodam: Clodianum ad Emporia. Tum mons Iouis, cuius partem Occidenti aduersam, eminentia cautium, quæ inter exigua spacia ut gradus subinde consurgunt, Scalas Annibalis appellant. Inde ad Tarraconem parua sunt opida, Blanda, Illuro, Betullo, Barcino, Subur, Tholobi: parua flumina, Betullo iuxta Iouis montem, Rubricatum in Barcinoñis littore. *inter Subur & Tholobin maius.* Tarraco urbs est in his oris maritarum opulentissima: Tulcis eam modicus amnis subit, ingens Iberus Dertosam attingit. Inde se in terras pelagus insinuat, & primum magno impetu admissum mox in duos sinus promontorio, quod Ferrariam vocant, finditur: prior Sucronensis dicitur, maior hic & magno satis ore pelagus accipiens, & quò magis penetratur, angustior, Serabim, & Duriam, & Sucronē non magna excipit flumina: vrbes complexus, & alias quidem, sed notissimas Valentiam, & Saguntum illam, fide & ærumnis inclytam. Sequens, Illicitanus Alonem habet, & Lucentiam, & unde ei nomen est, Illicen. Hic iam terræ magis in altum eunt, latioremq; quàm fuerat, Hispaniam faciunt. Verum ab iis quæ dicta sunt, ad principia Bætice, præter Carthaginē, quam dux

Pœno.

Pœnorum Asdrubal condidit, nihil referendum est. In illis oris ignobilia sunt opida, & quorum mentio tantum ad ordinem pertinet. Virgi in sinu quem Virgitanum vocant. Extrà Abdera, Suel, Hexi, Menoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbeful. Aperit deinde angustissimum pelagus, & proxima inter se Europæ, atque Africæ littora montes efficiunt, vt initio diximus, columnæ Herculis Abyla & Calpe: vterq; quidem, sed Calpe magis, & penè totus in mare prominens. Is mirum in modum concauus, ab ea parte qua spectat Occasum, medium ferè latus aperit, atque inde egressis, totus admodum peruius, propè quantum patet specus est. Sinus vltra est: in eoq; Carteia (vt quidam putant) aliquando Tartessos, & quam transfuetti ex Africa Phœnices habitant: atque vnde nos sumus ex gente ea. Tum Mellaria, & Bello, Besippo vsque ad Iunonis promontorium oram freti occupant. Illud iam in Occidentem & Oceanum obliquo iugo excurrens, atque ei quod in Africa Ampelufiam esse dixeramus aduersum, qua nostra maria sunt, finit European.

Mediterranei maris Insula.

CAP. VII.

GAdes insula, quæ egressis fretum obuia est, admonet antè reliquas dicere, quàm in Oceani littora terrarumq; circuitum, vt initio promisimus, oratio excedat. Pauca sunt in Mœotide (inde enim videtur commodissimum incipere) neque omnes tamen incoluntur: nam nec pabula quidem largè ferunt. Hac re habitantibus caro magnorum piscium sole ficcata, & in puluerem vsq; contusa, pro farre est. Pauca & in Ponto. Leuce Borysthenis ostio obiecta, parua admodum, & quod ibi Achilles situs est, Achillea cognomine. Non longè accolitur Aria, quæ Marti sacrata (vt fabulis traditur) tulit aues cum summa clade aduenientium, pennas quasi tela iaculantes. Sex sunt inter Istri ostia, ex iis Peuce notissima & maxima. Thymnias Mariandynorum finibus proxima, urbem habet, qui quia Bi-

thyni incolunt, Bithynida appellant. Contra Thracium Bosphorum duæ parvæ, paruoque distantes spacio, & aliquando creditæ, dictæque concurrere, & Cyanæ vocantur, & Symplegades. In Propontide tantum Proconnesos habitatur. Extra Hellespontum, earum quæ Asiaticis regionibus adiacet, clarissimæ sunt Tenedos Sigæis aduersa littoribus, & quo dicentur ordine, ad promontorium Tauri montis expositæ, quas quidam dici putauere *Μακάρων*: siue quod fortunati admodum cœli solique sunt; siue quod eas suo, suorumque regno Macar occupauerat. In Troade Lesbos, & in ea quinque olim opida Antissa, Pyrrha, Ereffos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios, & Samos. In Caria, Cos. In Lycia, Rhodos. In illis singulæ sunt iisdem nominibus vrbes. In Rhodo tres quondam erant, Lindos, Camiros, Ialysos: quæ contra Tauri promontorium importunè nauigantibus obiacent, Chelidonæ nominantur. In sinu quem maximum Asia recipit propè medio Cyprus ad Ortum Occasumque se immittens, recto iugo inter Ciliciam Syriamque porrigitur: Ingens; ut quæ aliquando nouem regna ceperit, & nunc aliquot vrbes ferat, quarum clarissimæ Salamis, & Paphos, & quod primùm ex mari Venerem egressam accolæ affirmant, Palapaphos. Arados etiam in Phœnice est parua, & quantum patet tota opidum; frequens tamen, quia etiam super aliena tecta sedem ponere licet: parua & Canopos, Nili ostio, quod Canopicum vocat, obuia est. Menelai gubernator Canobus ibi fortè moriens, nomen insulæ, illa ostio dedit. Pharos Alexandriae nunc ponte cõiungitur; olim, ut Homericò carmine proditum est, ab eisdem oris cursu diei totius abducta: & si ita res fuit, videri potest coniectantibus in tantum mutatæ causas Nilum præbuisse, dum limum subinde, & præcipuè cum exudaret littori annectens, auget terras, spaciūque augescentium in vicina vada promouet. In Africa contra maiorem Syrtim Cuteletos: contra minoris promontoria Meninx, & Cercinna: cõtra Carthaginis sinum, Tarichia & Ægathes, Romana clade memorabiles. Plures Europæ littoribus sunt appositæ. In Ægeο mari prope Thraciam Thasos, Imbros, Samothrace, Scandille, Polyægos,

lyægos, Scyathos, Halonesos: & quam aliquando, omnibus qui mares erant cæsis, tantum feminæ tenuisse dicuntur, Atho mōti Lemnos aduersa. Pagæus sinus Scyathon prospicit, Cincyneton amplectitur. Eubœa ad Meridiem promontorium Gereston & Caphareum: ad Septentrionem Cœneum extrudit, & nusquam lata, duum milium spacium habet ubi arctissima est, cæterum longa, toti que Bœotia apposta, angusto freto distat à littore. Euripon vocant rapidum mare, & alterno cursu septies die, ac septies nocte fluctibus inuicem versis, adeò immodicè fluens, ut ventos etiam, ac plenis velis nauigia frustretur. Aliquot in ea sunt opida, Hestiaea, Eretria, Pyrrha, Nefos, Oechalia, verum opulentissime Carystos & Chalcis. In Attide Helene est nota stupro Helenæ, & Salamis excidio classis Persicæ notior. Circa Peloponneson etiam nunc in Ægeo Pityusa, & Ægina Epidaurico littori proxima; Troezenio Calauria inter ignobiles, alias leto Demosthenis nobilis. In Myrto, Cythera contra Maleam emissa, & Ænusa contra Acritam. In Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Nericos, Same, Zacynthos, Dulychium, & inter non ignobiles Vlyssis nomine Ithaca maxime illustris. In Epiro Echinades, & Strophades olim Plotæ: contra Ambracium sinum Leucadia, & vicina Adriatico mari Corcyra: hæ Thracum, Graiorum que terris obiacent: At interius Melos, Olearos, Ægiala, Cathon, Ios, Thera, Gyaros, Hippuris, Dionyssa, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Nisyros, Lebynthos, Calydnæ, Asine: hæ quia dispersæ sunt, Sporades: ab eis Sicynus, Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos, Rhene, Paros, Scyros, Tenos, Myconos, Naxos, Delos, Andros, quia in orbem iacent, Cyclades dictæ sunt. Super eas iam in medio mari ingens, & centum quondam vrbibus habitata Crete, ad Orientem promontorium Samonium; ad Occidentem *κρίε μέτωπον* immittit, nisi maior esset, Cypro similis, multis famigerata fabulis, aduentu Europæ, Pasiphaes & Ariadnæ amoribus, Minotauri feritate fatoque, Dædali operibus & fuga, Tali statione atque morte, maximo tamen eo, quòd ibi sepulti Iouis pæne clarum vestigium sepulcrum est. Cui nomen eius in-

sculptum esse accolæ ostendunt. Urbium notissimæ Gnosos, Gortyna, Lyctos, Lycastos, Holopyxos, Phæstos, Cydon, Manethusa, Dictynna. Inter colles quòd ibi nutritum Iouem accepimus, fama Idæi montis excellit. Iuxtà est Astypalæa, Naumachos, Zephyre, Crise, Gaudos, & quas Musagorus numero tres, vno tamen vocabulo appellant, atque vnde Carpathio mari cognomen est, Carpathos. In Adria Abforos, Celaduse, Absyrtis, Issa, Trucones, Hydria, Electrides, nigra Corcyra, Tragurium, Diomedea, Æstria, Asine, atque vt Alexandriæ, ita Brundisio adiacens Pharos. Sicilia (vt ferunt) aliquando cōtinens, & agro Brutio annexa: post freto maris Siculi abscissa est. Id angustum & anceps alterno cursu modò in Thuscum, modò in Ionium pelagus perfluit, atrox, sæuum, & Scyllæ Charybdisq; sæuis nominibus inclytum. Scylla saxum est: Charybdis mare, vtrunque noxium appulsis: ipsa ingens & tribus promontoriis in diuersa procurrens, Græcæ literæ imaginem, quæ Delta dicitur, efficit. Pachynum vocatur quod Græciam spectat: Lilybæum, quod in Africam: Pelorum, quod in Italiã vergens Scyllæ aduersum est: causa nominis Pelorus gubernator ab Annibale ibidem conditus, quẽ idem vir profugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuenti videbantur continua esse littora, & non peluuium pelagus, proditum se arbitratus, occiderat. Ab eo ad Pachynum ora quæ extenditur Ionium mare attingens, hæc fert illustria: Messanam, Taurominium, Catinam, Megarida, Syracusas, & in iis mirabilem Arethusam: fons est, in quo visuntur iacta in Alpheum amnem, vt diximus, Peloponnesiaco littori infusum: vnde ille creditur non se cōsociare pelago, sed subter maria terrasq; depressus, huc agere alueum, atque hic se rursus extollere. Inter Pachynũ & Lilybæum Acragas est, Heraclea, & Thermæ. Inter Lilybæum & Pelorida Panormus, & Hymera. Interius verò Leontini, Centuripinum, & Hybla, aliæque complures. Famam habet ob Cereris templum Enna, præcipua. Montium Eryx maximè memoratur ob delubrum Veneris ab Ænea conditum. Et Ætna quæ Cyclopas olim tulit, nũc assiduis ignibus flagrat.

De omnibus Hymera referendus, quia in media admodum ortus, in diuersa decurrit, scindensq; eã vtrinq; , alio ore in Libycum, alio in Thuscum mare deuenit. Circa Siciliam in Siculo freto est Ææe, quam Calypso habitasse dicitur, Africam versus Gaulos, Melita, Cosura, propius Italiam Galata, & illæ septem quas Æoli appellant, Osteodes, Lipara, Didyme, Phœnicusa, Ericusa, Hiera, & Strongyle, vt Ætna perpetuo flagrant igne. At Pithecusa, Leucothea, Ænaria, Sinonia, Capræ, Prochyta, Ponticæ, Pandataria, Phyttonia, Parmaria, Italico lateri citra Tyberina ostia obiacēt. Ultrà aliquot sunt parvæ, Dianiũ, Iginĩũ, Carbania, Vrigo, Ilua, Capraria. Duæ grandes, fretoq; diuisæ Etrusco, quarum Corsica littori propior inter latera tenuis & longa, præterquam vbi Aleria, & Marianæ coloniae sunt, à Barbaris colitur.

Sardinia Africum pelagus attingens, nisi quòd in Occidentem quàm in Orientem angustius spectat, par & quadrata vndique, & nusquam non aliquanto spaciosior quàm vbi latissima est Corsica. Cæterum fertilis, & soli quàm cœli melioris, atque vt foecunda, ita penè pestilens. In ea antiquissimi populorum sunt Ilienses. Urbium antiquissimæ Calatis, & Sulchi. At in Gallia, quas referre conueniat, solæ sunt Stœchades, ab ora Ligurũ ad Massiliam vsq; dispersæ. Baleares in Hispania contra Tarraconensia littora sitæ, nõ longè inter se distāt, & ex spacio suo cognominibus acceptis, maiores minoresq; perhibentur. Castella sunt in minoribus Iamno, & Mago: in maioribus Palma, & Polentia coloniae. Ebusos è regione promontorij, quod in Sucronensĩ sinu Ferrariã vocāt, eodẽ nomine urbem habet, frumētis tantũ nõ foecunda, ad alia largior, & omniũ animalĩũ quæ nocēt, adeò expers, vt nec ea quidẽ quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet; aut si inuecta sunt, sustineat. Contrà est Colubraria, cuius meminisse succurrit, quòd cũ scateat multo ac malefico genere serpentum, & sit ideò inhabitabilis, tamen ingressis eã, intra id spacium, quod Ebusitana humo circumsignauerunt, sine perniciose tuta est; iisdem illis serpentibus, qui solēt obuios appetere, aspectum eius pulueris, aliudue, procul, & cum pauore fugientibus.

POMPONI MELAE

DE SITV ORBIS

LIBER TERTIVS.

Extima Hispania littora. Cap. I.

DICTA est ora nostri maris, dictæ Insulæ quas amplectitur, restat ille circuitus, quem (vt initio diximus) cingit Oceanus, ingens & infinitum pelagus, & magnis æstibus concitum (ita enim motus eius appellant) modò inundat campos, modò latè nudat, ac refugit, nec ad alios aliosq; inuicẽ, neq; alternis accessibus nunc in hos, nũc in illos impetu versum: sed vbi in omnia littora, quãuis diuersa, terrarum, insularumq; ex medio pariter effusum est, rursus ab illis colligitur in mediũ, & in semetipsum redit, tanta vi semper immissum, vt vasta etiam flumina retroagat; & aut terrestria deprehendat animalia, aut marina destituat: neque adhuc fatis cognitum est, anhelitu ne suo id mundus efficiat, retractamq; cum spiritu regerat vndam vndique, si (vt doctioribus placet) viuum animal est: an sint depressi aliqui specus, quò reciproca maria residant, atque inde se rursus exuberantia attollant: an luna causas tantis meatibus præbeat, ad ortus certè eius occasusq; variantur, neque eodem assiduè tempore, sed vt illa surgit ac demergitur, ita recedere atque aduentare comperimus. Huc egressos, sequentesq; ea quæ exeuntibus dextra sunt, æquor Atlanticum; & ora Bæticiæ frõnis excipit, quæ nisi quod semel iterumq; paululum in semet abducitur, vsque ad flumen Anam pene recta est: Turduli & Bastuli habitât. In proximo sinu portus est quem Gaditanum, & lucus quem Oleastrum appellant. Tum castellum Eborâ in littore, & procul à littore Asta colonia, extrâ Iunonis ara, templumq; est. In ipso mari monumētum Geryonis, scopulo magis quam insulæ impositum. Bætis ex Tarraconensi regione

demis-

demissus, per hanc ferè mediam diu, sicut nascitur, vno amne decurrit: pòst vbi non longè à mari grandem lacum facit, quasi ex vno fonte geminusexoritur: quantusq; simplici alueo venerat, tantus singulis effluit. Tum sinus alter, vsque ad finem prouinciæ inflectitur, cumque parua opida Olitingi, Onoba contingunt. At Lusitania trans Anam, quà mare Atlanticum spectat, primùm ingenti impetu in altum abit, deinde resistit, ac se magis etiam quàm Baetica abducit: quà prominet, bis in semet recepto mari, in tria promontoria dispergitur. Anæ proximum, quia lata sede procurrens, paulatim se ac sua latera fastigat, Cuneus *ager* dicitur: sequens Sacrum vocant: Magnum quod vltius est. In Cuneo sunt Mirtylis, Balsa, Osnonoba. In Sacro Lacobriga, & portus Annibalis: In Magno Eboræ. Sinus intersunt: & est in proximo Salacia: In altero Olyssippo, & Tagi ostium, amnis aurum gemmasque generatis. Ab iis promontoriis ad illam partem, quæ recessit ingens flexus aperitur. In eoque sunt Turduli veteres, Turdulorumque opida: amnes autem Monda in medium ferè vltimi promontorij latus effluens, & radices eiusdem abluens Durius. Frons illa aliquandiu rectam ripam habet; deinde modico flexu accepto, mox paulùm eminet: tum reducta iterum, iterumque recto margine iacens, ad promontorium, quod Celticum vocamus, extenditur: totam Celtici colunt, sed à Durio ad flexum Gronij; fluuntque per eos Auo, Celandus, Nebis, Minius, & cui obliuionis cognomé est, Limia: Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus recipit fluuios, Iernam & Viam. Partem, quæ prominet, Præfamarci habitant: perque eos Tamaris & Sars, flumina non longè orta decurrunt. Tamaris secundum Arotebrarum portum: Sars iuxta turrem Augusti titulo memorabilem: cætera super Tamarici, Neriique incolunt in eo tractu vltimi. Hactenus enim ad Occidentem versa littora pertinent: deinde ad Septentriones toto latere terra conuertitur à Celtico promontorio ad Scythicum vsque. Hinc perpetua eius ora, nisi vbi modici recessus, ac parua promontoria sunt, ad Cantabros penè recta est. In ea primùm Artabri sunt, etiam nunc Celticæ gētis: deinde Astures. In Ar-

tabris sinus ore angusto admissum mare non angusto ambitu excipiens Adrobicum urbem, & quatuor annuum ostia incingit: duo etiam inter accolentes ignobilia sunt: per alia duo Mearus exit, & Narius ad Libuncam. In Asturū littore Noega est opidum, & tres aræ, quas Sestianas vocant, in peninsula scdēt, & sunt Augusti nomine sacre, illustrantq; terras antè ignobiles. At ab eo flumine, quod Saliam vocāt, incipiunt oræ paulatim recedere, & latæ adhuc Hispaniæ magis magisque spacia contrahere, vsque ad eò semet terris angustantibus, ut earum spacium inter duo maria dimidio minus sit quàm Galliam tangunt, quàm ubi ad Occidentem littus exporrigunt. Tractum Cantabri & Varduli tenent. Cantabrorum aliquot populi, amnesq; sunt, sed quorū nomina nostro ore concipi nequeant: per eisdem & Salenos, Saurium: per Autrigones & Origeuiones quosdam Nesua descendit: Deua Tritium Tobolicum attingit: deinde Iturissam & Easonē Magrada. Varduli vna gens, hinc ad Pyrenæi iugi promontorium pertinens, claudit Hispanias.

Extima Galliarum ora. CAP. II.

SEquitur Galliæ latus alterum, cuius ora primò nihil progressa in altum, mox tantundem penè in pelagus excedēs, quantum retro Hispania abscesserat, Cantabricis fit aduersa terris, & grandi circuitu inflexa, ad Occidētem littus aduertit. Tunc ad Septemtriones conuersa, iterum longo rectoq; tractu ad ripas Rheni amnis expanditur. Terra est frumenti præcipuè, & pabuli ferax, & amœna lucis immanibus. quicquid ex satis frigoris impatiens est, ager nec ubique alit, & noxio genere animalium minimè frequens. Gentes superbæ, superstitiosæ, aliquādo etiam immanes ad eò, ut hominem optimam, & gratissimam diis victimam crederent: manent vestigia feritatis iam abolitæ, atque ut ab humanis cædibus temperant, ita nihilominus ubi deuotos altaribus admouere, delibant: habēt tamen & facundiam suam magistrosq; sapientiæ Druidas. Hi terræ, mundi q; magnitudinem, & formam, motus cœli & syderum,

ac quid dii velint, scire profitentur: docent multa nobilissimos gētis clām & diu vicenis annis in specu, aut in abditis saltibus. Vnum ex iis quæ præcipiunt, in vulgus effluit; videlicet, vt forent ad bella meliores: æternas esse animas, vitamq; alteram ad Manes. Itaque cum mortuis cremant ac defodiunt apta viuentibus olim: negociorum ratio etiam & exactio crediti differabatur ad inferos. Erantque qui se in rogos suorum, velut vnà victuri libenter immitterent. Regio quam incolunt omnis comata Gallia: Populorum tria summa nomina sunt, terminanturq; fluuiis ingētibus. Nam à Pyrenæo ad Garumnam, Aquitania: ab eo ad Sequanam, Celtæ: inde ad Rhenum pertinent Belgæ. Aquitanorum clarissimi sunt, Ausci: Celtarum Hedui: Belgarum Treueri: vrbesq; opulentissimæ, in Treueris Augusta: in Heduis, Augustodunum: in Aufcis, Elusaberris. Garumna ex Pyrenæo monte delapsus, nisi cum hyberno imbre aut solutis niuib; intumuit, diu vadofus, & vix nauigabilis fertur. At vbi obuius Oceani exæstuantis accessibus adauctus est, iisdemq; retro remeantibus, suas illiusq; aquas agit, aliquantum plenior, & quantomagis procedit, eò latior fit, ad postremum magni freti similis, nec maiora tantum nauigia tolerat, verum etiam more pelagi sæuientis exurgens, iactat nauigantes, atrociter vtique, si aliò ventus, aliò vnda præcipitat. In eo est insula Antros nomine, quam pendere & attolli aquis incrementibus ideò incolæ existimant, quia cum videantur editiora quâs obiacet, vbi se fluctus impleuit, illa operit, hæc vt prius tantum ambitur: & quòd ea quibus ante ripæ collesq; ne cernerentur obstiterant, tunc velut ex loco superiore perspicua sunt. A Garumnæ exitu latus illud incipit terræ procurrētis in pelagus, & ora Cantabricis aduersa littoribus, aliis aliisque populis media eius habitantibus, ab Santonibus ad Osismos vsq; deflexa. Ab illis enim iterum ad Septentriones frons littorum respicit, pertinentq; ad vltimos Gallicarum gentium Morinos, nec portu, quem Gessoriacum vocant, quidquam habent notius. Rhenus ab Alpibus decidens, propè à capite duos lacus efficit, Venetum & Acronium. Mox diu solidus, & certo alueo lapsus, haud

procul à mari huc & illuc dispergitur, sed ad sinistram amnis etiam tum & donec effluat Rhenus, ad dexteram primò angustus & sui similis: pòst ripis longè ac latè recedentibus, iam non amnis, sed ingens lacus, vbi campos impleuit, Fleuo dicitur, eiusdemque nominis insulam amplexus, fit iterum artior, iterumque fluuius emittitur.

Germania. CAP. III.

Germania hinc ripis eius vsque ad Alpes, à Meridie ipsis Alpibus: ab Oriente Sarmaticarum confinio gentium: quæ Septentrionem spectat, Oceani littore obducta est. Qui habitant, immanes sunt animis atque corporibus, & ad insanam feritatem vastè vtraque exercent, bellando animos, corpora ad cõsuetudines laborum: maximo frigore nudi agunt antequam puberes sint, & longissima apud eos pueritia est: viri sagis velantur, aut libris arborum, quamuis sæua hyeme, nandi non patientia tantum illis, studium etiam est: bella cum finitimis gerunt, causas eorum ex libidine accersunt, neque imperitandi prolatandique quæ possident (nam ne illa quidem enixè colunt) sed vt circa ipsos quæ iacent vasta sint. Ius in viribus habent, adeò vt ne latrocinij quidem pudeat, tantum hospitibus boni, mitesque supplicibus: victu ita asperi inculti que, vt cruda etiam carne vescantur, aut recenti, aut cum rigentem in ipsis pecudum ferarumque coriis, manibus pedibusque subigendo, renouarunt. Terra ipsa multis impedita fluminibus, multis montibus aspera, & magna ex parte siluis ac paludibus inuia. Paludum Suesia, Mœsia, & Melsiagum maximæ. Siluarum Hercynia, & aliquot sunt quæ nomen habent, sed illa dierum sexaginta iter occupans, vt maior aliis, ita & notior. Montium altissimi Taurus, & Rhetico, nisi quorum nomina vix est eloqui ore Romano. Amnium in alias gentes exeuntium Danubius, & Rhodanus: in Rhenum Mœnis & Lupia: in Oceanum Amisus, Visurgis, & Albis clarissimi. Super Albin Codanus ingens sinus magnis paruisque insulis refertus est: hac re mare quod gremio littorũ accipitur, nusquam latè patet, nec vsquam
mari

mari simile, verum aquis passim interfluentibus ac sæpe transgressis, vagum atque diffusum facie amnium spargitur, quæ littora attingit, ripis contentum insularum non longè distantibus, & vbiq; penè tantundem, vt angustum & par freto, curuanq; subinde se, longo supercilio inflexum est. In eo sunt Cimbri, & Teutoni: vltra vltimi Germaniæ Hermiones.

Sarmatia. CAP. IIII.

Sarmatia intus quàm ad mare latior, ab iis quæ sequuntur Visula amne discreta; qua retrò abit vsque ad Istrum flumen immittitur: gens habitu armisq; Parthicæ proxima, verum vt cœli asperioris, ita ingenij; non se vrbibus tenet, & ne stans quidem sedibus, vt inuitare pabula, vt cedens & sequens hostis exigit, ita res opesq; secum trahens. semper castra habitat, bellatrix, libera, indomita, & vsque eò immanis atque atrox, vt fœminæ etiam cum viris bella ineant: atque vt habiles sint, natis statim dextra aduritur mamma, vt inde expedita in ictus manu, quæ egeritur, virile fiat pectus: arcus tendere, equitare, venari, puellaria pensa sunt: ferire hostem adularum stipendium est, adeò vt non percussisse, pro flagitio habeatur, sitq; cis pœnæ virginitas.

Scythia. CAP. V.

Inde Asiæ confinia, nisi vbi perpetuè hyemes sedent, & intolerabilis rigor, Scythici populi incolunt, ferè omnes etiam in vnum Sagæ appellati. In Asiatico littore primi Hyperborci super Aquilonem Rhipæosq; montes sub ipso syderum cardine iacent, vbi Sol non quetidiè, vt nobis, sed primùm verno æquinoctio exortus, autumnali demùm occidit, & idcò sex mensibus dies, & totidem aliis nox vsque continua est. Terra augusta, aprica, per se fertilis, cultores iustissimi, & diutiùs quàm vlli mortalium & beatiùs viuunt. Quippe festo semper ocio læti non bella nouere, non iurgia: sacris operati, maximè Apollinis, quorum primitias Delon misisse initio per virgines suas, deinde per populos subinde tradentes vltioribus, moremq;

eum diu, & donec vitio gentium temeratus est, seruasse referuntur. Habitant lucos syluasq; & vbi eos viuendi fatietas, magisq; tædium cepit, hilares redimiti fertis semet ipsi in pelagus ex certa rupe præcipites dant. Id eis funus eximium est. Mare Caspium vt angusto, ita lógo etiam freto primùm terras, quasi fluuius, irrumpit: atque vbi recto alueo influxit, in tres sinus diffunditur, contra os ipsum in Hyrcanum, ad sinistram in Scythicum, ad dexteram in eum quem propriè & totius nomine Caspium appellant, omne atrox, sæuum, sine portibus, procellis vndique expositum, ac beluis magis quàm cætera refertum: & ideo minus nauigabile. Ad introeuntium dextram Scythæ Nomades freti littoribus infident. Intus sunt ad Caspium finem Caspij, & Amazones, sed quas Sauromatidas appellant: ad Hyrcanum Albani, & Moschi, & Hyrcani: in Scythico Amardi, & Pæfici, etiam ad fretum Derbices. Multi in eo sinu magni, paruiq; amnes fluunt: sed qui famam habent, ex Cerauniis montibus vno alueo descendit, duobus exit in Caspium Rha. Araxes Tauri latere demissus, quo ad campos Armeniae secat, labitur placidus & silens, neque in vtram partem eat, quâquàm intuearis, manifestum: cùm in asperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus pressus, & quanto angustior, tanto magis pernix, frangit se subinde ad opposita cautium, atque ob id ingentium murmure, sonansq; deuoluitur adeò citus, vt quâ ex præcipiti casurus est, in subiectam non declinet statim vndam, sed vltra quàm canalem habet, euehat, plus iugeris spacio sublimis, & aquis pendentibus semetipsum sine alueo ferens: deinde vbi incuruus, arcuatoq; amne descendit, fit tranquillus iterumque per campos tacitus, & vix fluens in id littus elabatur. Cyrus & Cambyles ex radicibus Coraxici montis vicinis *fontibus* editi, & in diuersa abeunt: perq; Iberas, & Hyrcanos diu & multum distantibus alneis defluunt: post non longè à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum finem vno ore, perueniunt. Iaxartes, & Oxos per deserta Scythiæ ex Sogdianorum regionibus in Scythicum exeunt: ille suo fonte grandis, hic incurfu aliorum grandior, & aliquandiu ad Occasum ab Oriente currens, iuxta

Dahas

Dahas primùm inflectitur: cursuq; ad Septentrionem cōuerso, inter Amardos & Pæficas os aperit. Syluæ, alia quoq; dira animalia, verùm & Tigres ferunt, vtique Hyrcaniæ sæuum ferarū genus, & vsque eò pernix, vt illis longè quoque progressum equitem consequi, nec tantum semel, sed aliquoties etiā cursu, vnde cœperit, subinde repetito, solitum, & facile fit. Causa ex eo est, quòd vbi ille interceptos earum catulos citus cœpit auertere, rabiem appropinquantium frustraturus, astu vnum de pluribus omittit: hæ proiectuma accipiunt, & ad cubilia sua referunt, rursuq; & sæpius remeant; atque idem efficiunt, donec ad frequentiora, quàm adire audeant, profugus raptor euadat. Ultra Caspium sinum quidnam esset, ambiguum aliquandiu fuit: idémne Oceanus, an tellus infesta frigoribus sine ambitu, ac sine fine proiecta. Sed præter Physicos, Homerumq; qui vniuersum orbem mari circumfusus esse dixerunt; Cornelius Nepos, vt recentior auctoritate, sic certior, tradit: testem autem rei Qu. Metellum Celerem adiicit, eumq; ita retulisse commemorat: Cùm Galliis Proconsul præesset, Indos quosdam à Rege Sueuorum dono sibi datos. Vnde in eas terras deuenissent requirendo, cognosse, vi tempestatū ex Indicis equoribus abreptos, emensosq; quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exiisse. Restat ergo pelagus, sed reliqua lateris eiusdem assiduo gelu durantur, & ideo deserta sunt.

Hispania & Septentriones insula.

CAP. VI.

HIs oris, quas angulo Baeticæ hucusque perstrinximus, multæ ignobiles Insulæ & sine nominibus etiam adiacēt: sed earum quas præterire non libeat, Gades fretum attingit, eaq; à continenti angusto spacio, & veluti flumine abscissa, quæ terris propior est, pæne rectam ripam agit: quæ Oceanum spectat, duobus promontoriis euecta in altum, medium littus abducit, & fert in altero cornu eiusdem nominis urbem opulentam: in altero templum Ægyptij Herculis, conditoribus, religione, vetustate, opibus illustre. Tyrij condidere: cur sanctum fit,

fit, ossa eius ibi sita efficiunt: *annorum quæ is manet numerus*, ab Iliaca tempestate principia sunt: opes tempus aluit. In Lusitania Erytheia, quam Geryone habitatam accepimus, aliaq; sine certis nominibus. adeò agri fertiles, ut cum semel sata frumenta sint, subinde recidiuis seminibus segete nouantibus, septem minimum, interim plures etiam mesles ferant. In Celticis aliquot sunt, quas quia plumbo abundant, vno omnes nomine Cassiterides appellant. Sena in Britannico mari Osismicis aduersa littoribus, Gallici numinis oraculo insignis est, cuius antistites perpetua virginitate sanctæ, numero nouem esse traduntur, Galli Senas vocant, putantque ingeniis singularibus præditas, maria ac ventos concitare carminibus; seque in quæ velint animalia vertere; sanare quæ apud alios insanabilia sunt; scire ventura & prædicere, sed non nisi dedita nauigantibus, & in id tantum ut se consulerent profectis. Britannia qualis sit, qualesque progeneret, mox certiora & magis explorata dicentur. Quippe tam diu clausam aperit ecce Principum maximus, nec indomitaram modò ante se, verum ignotarum quoque gentium victor: qui propriarum rerum fidem ut bello affectauit; ita triumpho declaraturus portat. Cæterum ut adhuc habuimus, inter Septentrionem Occidentemque profecta, grandi angulo Rheni ostia prospicit, deinde obliqua retrò latera abstrahit, altero Galliam, altero Germaniam spectans, tum rursus perpetuo margine directi littoris ab tergo abducta, iterum se in diuersos angulos cuneat triquetra, & Siciliæ maximè similis, plana, ingens, fœcunda, verum iis quæ pecora, quam homines benignius alant. Fert nemora, saltus, ac prægrandia flumina alternis motibus modò in pelagus, modò retrò fluentia, & quædam gemmas margaritasque generantia. Fert populos Regesque populorum; sed sunt inculti omnes, atque ut longius à continenti absunt, ita aliarum opum ignari magis, tantum pecore ac finibus dices, incertum ob decorem, an quid aliud, vltro corpora infecti. Causas autem bellorum ex libidine contrahunt, ac se frequenter inuicem infestant, maximè imperitandi cupidine, studioque ea prolatandi, quæ possident. Dimicant non

equitatu.

equitatu modò, aut pedite; verùm & bigis & curribus, Gallicè armati. Couinos vocāt, quorum falcatis axibus vtuntur. Super Britanniam Iuuerna est, pæne par spacio, sed vtrunque æqualis, tractu littorum oblonga, cœli ad maturanda semina iniqui, verùm ad eò luxuriosa herbis, non lætis modò, sed etiam dulcibus, vt se exigua parte diei pecora impleant: & nisi pabulo prohibeantur, diutiùs pasta dissiliant. Cultorès eius inconditi sunt, & omnium virtutum ignari, pietatis admodum expertes. Triginta sunt Orchades angustis inter se diductæ spaciis. Septem Hemodes contra Germaniam proiectæ in illo sinu, quem Codanum diximus. Ex iis Codanonia, quam adhuc Teutoni tenent; vt magnitudine alias, ita fœcunditate antestat. Quæ Sarmatis aduersa sunt ob alternos accessus, recursusq; pelagi, & quòd spacia queis distant, modò operiuntur vndis, modò nuda sunt, aliàs insulæ videntur, aliàs vna & continens terra. In his esse Oonas, qui ouis auium palustrium & auenis tantù alantur: esse equinis pedibus Hippodas, & Otomegalos, quibus magnæ aures, & ad ambiendù corpus omne patulæ, nudis alioqui pro veste sint, præterquã quòd fabulis traditur, auctores etiã, quos sequi non pigeat, inuenio. Thule Belgarum littori opposita est, Graiis & nostris celebrata carminibus. In ea quòd Sol lōgè occasurus exsurgit; breues vtique noctes sunt, sed per hyemem sicut alibi obscuræ, æstate lucidæ, quòd per id tempus iam se altius euehens, quanquã ipse non cernatur, vicino tamen splendore proxima illustrat: per solstitiũ verò nullæ, quòd tum iam manifestior non fulgorẽ modò, sed sui quoq; partẽ maximam ostentat. Talca in Caspio mari sine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: sed vicini populi quæ gignuntur attingere nefas, & pro sacrilegio habent, diis parata existimantes, diũque feruanda. Aliquot & illis oris, quas desertas diximus, æquè desertæ adiacent, quas sine propriis nominibus Scythicas vocant. Ab iis in Eoum mare cursus inflectitur, inq; orã terræ spectãtis Orientẽ pertinet. Hæc à Scythico promontorio apposita, primum omnis ob niues: est inuia: deinde ob immanitatẽ habitãtiũ inculta. Scythæ sunt Androphagi, & Sage, distincti regione,

quia feris scatet, inhabitabili. Vasta deinde iterum loca belluæ infestant, vsq; ad montem mari imminentē, nomine Thabin. Longè ab eo Taurus attollitur. Seres interfunt, genus plenum iustitię ex commercio, quod rebus in solitudine relictis, absens peragit, notissimum.

India. CAP. VII.

INdia non Eoo tantum apposita pelago, sed & ei quod ad Meridiem spectas Indicum diximus, & hinc Tauri iugis, ab Occidente Indo finita, tantum spæcium littoris occupat, quantum per sexaginta dies noctesq; velificantibus cursus est: ita multum à nostris abducta regionibus, vt in aliqua parte eius neuter Septentrio appareat, aliterq; quam in aliis oris, vmbra rerum ad Meridiem iaceant. Cæterum fertilis, & vario genere hominum, aliorumq; animalium scatet. Alit formicas non minores maximis canibus, quas more Gryphorum, aurum penitus egestum cum summa pernicie attingentium custodire commemorant. Immanes & serpentes aliqui vt Elephantes morfu atque ambitu corporis conficiat. Tam pinguis alicubi, & tam feracis foli, vt in eo mella frondibus defluant, lanas syluæ ferant, arundinum fissa internodia veluti nauiculæ binos, & quædam ternos etiam vehant. Cultorum habitus, moresq; dissimiles. Lino alij vestiuntur aut lanis, quas diximus; alij ferarum auiumq; pelibus; pars nudi agunt; pars tantum obscœna velati; alij humiles paruiq; alij ita proceri & corpore ingentes, vt Elephatis etiam, & ibi maximis, sicut nos equis, facile atque habiliter vtantur. Quidam nullum animal occidere, nulla carne vesci optimum existimant: Quosdam tantum pisces alunt: Quidam proximos parentesque priusquam annis aut ægritudine in maciem eant, velut hostias cædunt: cæcorumq; visceribus epulari fas & maxime pius est. Alij vbi senectus aut morbus incessit, procul à cæteris abeunt, mortemque in solitudine nihil anxij expectant: prudentiores eis, quibus ars, studiumq; sapientiæ contingit, nõ expectant eam, sed ingerendo semet ignibus, læti & cum gloria accersunt. Vrbiũ quas incolũt (sunt autem plurimæ) Nyssa est

est clarissima, & maxima: Montium Meros Ioui sacer: *famam hinc precipuam habent, quòd in illa genitum*; in huius specu Liberum arbitrantur esse nutritum: vnde Græcis auctoribus, vt femori Iouis insutum dicerent, aut materia ingessit; aut error. Oras tenent ab Indo ad Gangem Palibotri, à Gange ad Iolida, (nisi vbi magis, quàm vt habitetur, exafluat) atræ gentes, & quodammodo Æthiopes. Ab Iolide ad Cudú recta sunt litora, nudiq; populi, & marinis opibus affatim dites. Tabis promontorium est quod Taurus attollit. Colis alterius partis angulus, initiumq; lateris ad meridiem versi, Gáges & Indus amnes, ille multis fontibus in Hemodo Indiæ monte conceptus, simul vnum alueum fecit, fit omnium maximus, & alicubi latius, quãdo angustissimè fluit, decem milia passuum patens, in septem ora dispergitur: Indus ex monte Paropamiso exortus, & alia quidem flumina admittit: sed clarissima Cophé, Acesinem, Hydaspem, conceptamq; pluribus alueis vndam lato spacio trahit. Hinc penè Gangem magnitudine exæquat. Post vbi aliquot sepe magnis flexibus cingit iugum, ingens iterú, rectus, solidusq; descendit, donec ad læuam dextramq; se diducens, duobus ostiis lógè distátibus exeat. Ad Tabin insula est Chryse; ad Gangé Argyre: altera aurei soli (ita veteres tradidere) altera argétei, atq; ita, vt maximè videtur, aut ex re nomē; aut ex vocabulo ficta fabula est. Taprobane, aut grádis admodum insula; aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur, sed quia habitatur, nec quisquam circum eam isse traditur, propè verú est. Cõtrà Indi illa ostia sunt, quę vocát Solis, adeò inhabitabilia, vt ingressos vis circumfusi aëris exanimet confestim: & inter ipsa ostia Patalene, regio ob æstus intolerabiles alicubi cultoribus egēs. Inde ad principia Rubri maris pertinens, inuia, atque deserta humus, & cineri magis quàm pulueri similis. Ideoque per eam rara, & non grandia flumina emanant, quorum Tuberonē & Arufacē, notissima accepimus, Rubrú mare Græci, siue quia eius coloris est; siue quia ibi Erythrās regnavit, Ερυθραν θάλασσαν appellant: procellosum, asperú, profundú, & magnorum animalíu magis quàm cetera capax, primò recedenteis

oras æqualiter impellit : & vt non intret interiùs , aliquantum patens sinus erat. Sed quas ripas inflexerat, bis irrumpit, duosq; iterum sinus aperit: Persicus vocatur dictis regionibus propior: Arabicus, vltior.

Sinus Persicus. CAP. VIII.

Persicus, qua mare accipit, vtrinq; rectis lateribus grãde ostiũ quasi ceruice complectitur : deinde terris in omnẽ partem vastè, & æqua portione cedentibus, magno littorum orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Arabici, & os artius, & latitudo minor est, maior aliquanto recessus, & multo magis lōga latera. Init penitus, introrsusq;, dum Ægyptũ pæne, & montem Arabiæ Casium attingit, quodã fastigio, minus ac minus latus, & quò magis penetrat angustior. Ab iis quæ diximus: ad sinum Persicum, nisi vbi Chelonophagi morantur, deserta sunt. In ipso Carmani nauigantium dextera positi, sine veste ac fruge, sine pecore ac sedibus, pisciũ cute se velant, carne vescuntur, præter capita toto corpore hirsuti. Interiora Gedrosi, dehinc Persæ habitāt. Cethis per Carmanios: suprã Andanis, & Corios effluunt. In parte quæ pelagi ostio aduersa est, Babyloniorum fines, Chaldæorumq; sunt, & duo clari amnes, Tigris Persidi propior, vltior Euphrates. Tigris vt natus est, ita descendens vsque ad littorã permeat : Euphrates immani ore aperto, non exit tantũ vnde oritur, sed & vastè quoque decidit, nec secat continuò agros, sed latè diffusus in stagna, diuq; sedētibus aquis, & sine alueo patulis piger, pòst vbi marginẽ rupit, verè fluuius est, acceptisq; ripis celer, & fremens, per Armenios & Cappadocas Occidētem petit, ni Taurus obstet, in nostra maria vêturus; Inde ad Meridiẽ auertitur, & primũ Syros, tum Arabas ingressus, non perdurat in pelagus, verũ ingens modò & nauigabilis, in pertenuis riuos dispeffus emoritur, & nusquã manifesto exitu effluit, vt alij amnes, sed deficit. Alterum latus ambiť plaga, quæ inter vtrumq; pelagus excurrit. Arabia dicitur, cognomine Eudemon, angusta, verũ cinnamini & thuris, aliorumq; odorum maximè ferax. Maiorẽ Sabæi tenēt partem: ostio proximã & Carmanis contrariã Macæ: quæ

quæ inter ostia ostenditur, silvæ cautesq; exasperant: aliquot sunt in medio insulæ sitæ: Ogyris, quòd in ea Erythræ regis monumentum est; magis clara, quàm cæteræ.

Sinus Arabicus. CAP. IX.

Alterum sinum vndiq; Arabes incingunt: ab ea parte quæ introcuntibus dextera est, vrbes sunt Carræ, & Arabia, & Gandamus. In altera ab intimo angulo prima Beronice inter Herbopoliticum, & Scrobilû. Deinde inter promontoria Moronenon, & Coloca, Philoteris, & Ptolemas. Ultrà Arfinoe, & alia Beronice. Tum sylva quæ hebenum, odoresq; generat, & manu factus amnis; ideoq; referendus, quòd ex Nili alveo Doryge abductus; extra sinû verû inflexus, & non Rubri maris pars, bestiis infesta, ideoq; deserta est: partē Candai habitant, hi quos ex facto, quia serpentibus vescuntur, Ophiophagos vocât. Fuere interius Pygmæi, minutum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicâdo defecit: sunt multa volucrum, multa serpentum genera. De serpentibus memorâdi maximè, quos paruos admodum, & veneni præsentis certo anni tempore ex limo concretarû paludum emergere, in magno examine volantes Ægyptû tédere, atq; in ipso introitu finium ab auibus, quas Ividas appellant, aduerso agmine excipi, pugnaq; confici, traditum est. De volucris præcipuè referenda Phœnix; semper vnica; non enim coitu cõcipitur, partûve generatur: sed vbi quingentorû annorû ævo perpetua duravit, super exaggeratam variis odoribus struẽ sibi ipsa incubat, soluiturq;: deinde putrescentium membrorum tabe cõcrescens, ipsa se concipit, atque ex se rursus renascitur: cû adoleuit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Ægyptum exportat, atq; in urbem, quâ Solis appellant, fragrantibus nardo bustis inferes, memorando funere consecrat. Ipsum promontoriû, quo id mare clauditur, Ceras Austri; ultra inuium est.

Æthiopia. CAP. X.

Aethiopes ultrà sedent, Meroën habent, terram quam Nilus primo ambitu amplexus, insulam facit: pars quia vitæ spacium dimidio ferè quàm nos longiùs, agunt, Macrobij: pars

quia ex Ægypto aduenere, dicti Automolæ, pulchri forma, equi corporis: parumque veneratiores, veluti optimarum alumni virtutum. In illis mos est, cui potissimum pareant, specie ac viribus legere. Apud hos plus auri, quam æris est, ideo quod minus est, preciosius censent. Ære exornantur, auro vincula fontium fabricat. Est locus apparatus epulis semper refertus, & quibuslibet vesci volentibus licet, ἡλίς θάπειζαν appellant, & quæ passim apposita sunt, affirmat innasci subinde diuinitus. Est lacus quo perfusa corpora quasi vincta pernitent, bibitur idem, adeo est liquidus, & ad sustinenda quæ incidunt, aut immittuntur infirmus, vt folia etiam proximis decisa frondibus, non in natantia ferat, sed pessum & penitus accipiat. Sunt & sæuissime feræ omni colore varij Lycaones, & quales accepimus Sphyn-gas. Sunt miræ aues cornutæ Tragopanes, & equinis auribus Pegasi. Ceterum oras ad Corum sequentibus nihil memorabile occurrit: vasta omnia vastis præcisa motibus, ripæ potius sunt quam littora. Inde ingens & sine cultoribus tractus: dubium aliquandiu fuit, essetne ultra pelagus: caperetne terra circuitum, an exusta æstu sine fine Africa se extenderet: verum & Hanno Carthaginensis exploratum missus à suis, cum per Oceani ostia exisset, magnam partem eius circumuectus, non se mari, sed comæatu defecisse *commentario* retulerat: & Eudoxus quidam auorum nostrorum temporibus, cum Lathyrum regem Alexandriæ profugeret, Arabico sinu egressus, per hoc pelagus (vt Nepos affirmat) Gades usque peruectus est, ideo eius oræ nota sunt aliqua. Sunt autem trans ea quæ modò deserta diximus, multi populi, & quibus pro eloquio nutus est; alij sine sono linguæ; alij sine linguis; alij labris etiã coherentibus, nisi quod sub naribus etiã fistula est, per quam bibere auenæ calamis: & quæ incessit libido vescendi, grana singula frugum passim nascentium absorbere dicuntur. Sunt quibus ante aduentum Eudoxi adeo ignotus ignis fuit, adeoque vsus mirum in modum placuit, vt amplecti etiam flammæ, & ardentia sinu abdere, donec noceret, maximè libuerit. Super eos grandis littoris flexus grandem insulam includit, in qua tantum feminas esse narrant, toto corpore.

corpore hirsutas, & sine coitu marium sua sponte fecundas, ad eò asperis efferisq; moribus, vt captæ contineri ne reluctentur, vix vinculis possint. hoc Hanno retulit, & quia detracta occisioria pertulerat, fides habita est. Ultra hũc finum mons altus (vt Græci vocant) *θεῶν ὄχνημα*, perpetuis ignibus flagrat: vltra montem viret collis longo tractu longis littoribus obductus, vnde visuntur patētes magis campi, quàm vt prospici possint, Panum, Satyrorumq; : hinc opinio ea fidem cepit, quòd cùm in his nihil culti sit, nullæ habitantium sedes, nulla vestigia, solitudo in diem vasta, & silentium vastius, nocte crebri ignes micant, & veluti castra latè iacentia, ostenduntur: Crepāt Cymbala & Tympana, audiunturq; tibiæ sonantes maius humanis. Tunc rursus Æthiopes, nec tam dices, vt hi quos diximus, nec ita corporibus similes, sed minores incultiq; sunt, & nomine Hesperio. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliqua parte credibile est, Nuluch ab incolis dicitur: & videri potest non alio nomine appellari, sed à Barbaro ore corruptus: alit & flumen. & minora quidem eiusdem tamen generis animalia gignens: aliis annibus in Oceanum vergentibus, solus in mediam regionem ad Orientem abit, & quonam exeat, incertum est. Inde colligitur Nilũ hoc fonte conceptũ, actumq; aliquandiu per inuia, & ideò ignotum, iterum se vbi ad Eoa processerit, ostendere. Ceterum spacio quo absconditur effici, vt hic aliò cedere, ille aliunde videatur exurgere. Catoblepas non grandis fera, verum graue & pergrande caput agrè sustinens, atq; ob id in terram plurimum ore conuersa, apud hos gignitur: ob viam singularem magis etiam referenda, quòd cum impetu moruq; nihil vnquam sæuiat, oculos eius vidisse mortiferum. Contra eosdem sunt insule Gorgades, domus, vt aiũt, aliquando Gorgonum. Ipsæ terræ promōtorio, cui *εσπέρι κέρας* nomen est, finiuntur.

Atlantici maris Insule, & terminus. CAP. XI.

INde incipit frõs illa, quę in Occidentẽ vergēs mari Atlático abluitur. Primaci⁹ Æthiopes tenēt. Medianulli, nã aut exusta sũt, aut arenis obducta, aut infesta serpētibus. Exustis Insulæ appositæ

positæ sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas, dense confurgens, verum incisus vndiq; rupibus præceps, inuius, & quo magis surgit exilior, qui quod altius quã cõspici potest, vsq; in nubila erigitur, cœlũ & sydera nõ tangere modò vertice, sed sustinere quoq; dictus est. Contrà Fortunatę insulæ, abundant sua sponte genitis, & subinde aliis super aliis innascentibus nihil sollicitos alunt, beatius quàm alię vrbes ex-cultæ. Vna singulari duorum fontiũ ingenio maximè insignis, alterum qui gustauere, risu soluũtur in mortem; ita affectis, re-mediũ est ex altero bibere. Ab eo tractu, quem feræ infestât, proximi sunt Himantopodes, inflexi lentis cruribus, quos ser-pere magis, quàm ingredi referunt. Deinde Pharusij, aliquãdo tendẽte ad Hesperidas Hercule dites; nunc inculti, & nisi quod pecore aluntur, admodũ inopes. Hinc iam lætiores agri, amœ-niq; saltus: Terebintho arbore abundant. Nigritarum, Getu-lorumq; passim vagantium ne littora quidem infecunda sunt purpura, & murice efficacissimis ad tingendum, & vbique quæ tinxere clarissima. Reliqua est ora Mauritanïæ exterior, & in finem sui fastigantis se Africæ nouissimus angulus, iisdem opi-bus, sed minus diues. Cæterum solo etiam ditior, & adeo ferti-lis, vt frugum genera nõ cum serantur modò benignissimè pro-creet, sed quædam profundat sponte nata. Hic Antęus regnasse dicitur, & signum ei fabulæ clarum prorsus ostenditur, collis modicus resupini hominis imagine iacentis, illius, vt incolæ fe-runt, tumulus: vnde vbi aliqua pars eruta est, solent imbres spargi, & donec effossa repleantur, deueniunt. Hominum pars siluas frequentât, minus quàm quos modò diximus vagi: pars in vrbibus habitant, quarum vt inter paruas opulentissimæ ha-bentur, procul à mari Silda, Volubilis, Prisciana: Propriis autem Sala, & Lyxo flumini Iúxo proxima. Ultrà est Colonia, & flu-uius Zilia: & vnde initium fecimus Ampelusia, in nostrũ iam fretum vergens promontorium, Atlantici littoris, atque operis huius terminus.

INDEX IN MELAM.

*P. primum librum, S. secundum, T. tertium
significat: at numerus capita
denotat.*

A Bdera S. ij. & vj.	Ægathes S. vij.	Alexandria P. ix.
Abrotanū P. vij.	Ægiala S. vij.	Aleria S. vij.
Abſoros S. vij.	Ægion S. iij.	Alicarnaffos P. xvj.
Abſyrtis S. vij.	Ææe S. vij.	Allobrogi S. v.
Abydos P. xix.	Ægos fl. S. ij.	Alone op. S. vj.
Abydos vrbs P. xix. & S. ij.	Ægipanes P. iij. & viij.	Alope S. iij.
Academia P. xvij.	Ægina inf. S. vij.	Alopeconefum S. ij.
Acanthos vrbs S. ij.	Ægira S. iij.	Aloros S. iij.
Acarnania S. iij.	Ægyptij P. ij.	Alpes S. iij.
Acefine T. vij.	Ægyptus P. ij.	Alpheus fl. S. iij.
Achaia S. iij.	Ænaria S. vij.	Alpheus amnis S. vij.
Achæi P. xxj.	Ænos S. ij.	Altinum S. iij.
Αχαιῶν λιμὴν P. xvij.	Æolis P. ij. & xvij.	Amanus mons P. xij.
Achelous fl. S. iij.	Ænula S. vij.	Amanoides promp. P. xij.
Acherusia ſpecus P. xix.	Æſtria S. vij.	Amardi T. v.
Achetruſium S. iij.	Æſculapij templum S. ij.	Amafis rex. P. ix.
Achillea S. vij.	Æthiopes P. ij. & T. xj.	Amazones P. ij. & xvii. & T. v.
Achilles S. j.	Æthiopicū mare P. iij.	Amazonici P. xxi.
Acrita S. iij. & vij.	Ætna S. vij.	Amazonum caſtra P. xxj.
Acritas S. iij.	Ætolia S. iij.	Ambracia S. iij.
Acragas S. vij.	Ætolos S. iij.	Ambracius ſinus S. iij. & vij.
Acroathon S. ij.	Africa P. i. & iij. & vij.	Amiſius T. iij.
Acrocorinthos S. iij.	Agathan S. v.	Ammonis oraculum P. vij.
Acronium T. ij.	Agathyrsi S. j.	Ampelusia S. vj. & T. xj.
Actium S. iij.	Aiacis ſepulchrum P. xvii.	Ampelusia promont. P. v.
Adiabene P. xj.	Albani T. v.	Amphipolis S. ij.
Adramittiō op. P. xvij.	Albiganum S. iij.	Amphiloehij S. iij.
Adria S. iij.	Albio S. v.	Amphiarai fanū S. iij.
Adriaticū mare P. iij.	Albis fl. T. iij.	Ampſa.
Adrobicus, vrbs T. j.	Alexander P. xij. & S. ij.	
Æas fl. S. iij.		
Ægeum mare P. iij. & Sj.		

I N D E X.

- Ampsa castellum P. vj.
 Ampsagæ P. vj.
 Amyclæ S. iij.
 Amylon P. xxi.
 Anas fl. S. vj.
 Anaximander P. xvij.
 Ancon S. iij.
 Ancona ibidem.
 Ancus fl. P. vj.
 Anchialos S. ij.
 Andanis fl. T. viij.
 Andromeda P. xj.
 Andros ins. P. xvij.
 Andros S. vij.
 Androphagi T. vj.
 Anemurium promōt.
 P. xij.
 Anio S. iij.
 Annibalis portus T. j.
 Antandrum P. xvij.
 Antæus P. v.
 Antæus rex T. xj.
 Anthedon S. iij.
 Antichthones P. ix.
 Antiochia P. xj. & xij.
 Anticyra S. iij.
 Antibarati P. ij.
 Antipolis S. v.
 Anthropophagi S. j.
 Antissa op. S. vij.
 Antium S. iij.
 Antichthones P. j.
 Antion S. iij.
 Antios ins. T. ij.
 Apenninus S. iij.
 Aphetæ S. iij.
 Aphrodisias promont.
 P. xvj.
 Aphrodisium S. iij.
 Apis numen Ægypti
 P. ix.
 Apollinis delubrū P.
 xv.
 Apollinis fanū P. xvij.
 & S. iij.
 Apollinis templū P. ix.
 Apollonia P. viij. &
 S. ij. & iij.
 Appuli S. iij.
 Aquileia S. iij.
 Aquitania T. ij.
 Aræ P. vij.
 Arabia P. ij. & x.
 Arabia vrbs T. ix.
 Arabes P. ij.
 Arabicus sinus T. ix.
 Arados P. xij. & S. vij.
 Aratus poëta P. xij.
 Arauraris S. v.
 Araulco S. v.
 Araxes T. v.
 Araxos S. iij.
 Arcadia S. iij.
 Arcesilas P. xvij.
 Archias princeps P.
 xix.
 Ardea S. iij.
 Arecomici S. v.
 Arelate S. v.
 Arethusa fons S. vij.
 Argi S. iij.
 Argonautis S. iij.
 Argolis S. iij.
 Argos S. iij.
 Argyre ins. T. vij.
 Aria P. ij. & S. vij.
 Ariane P. ij.
 Arimaspi S. j.
 Ariminum S. iij.
 Armeniæ pylæ P. xv.
 Armenij P. ij. & T. viij.
 Armine P. xx.
 Arrichī P. xxj.
 Arotebrarum portus
 T. j.
 Arsenaria op. P. vj.
 Arsinoë vrbs P. viij.
 Arsinoë T. ix.
 Artabri T. j.
 Artemisiæ opus P. xvj.
 Aruface fl. T. vij.
 Arianda vrbs P. xvj.
 Arymphæi P. xxj.
 Ascalon. P. xj.
 Ascanius P. xvij.
 Asia P. j.
 Asiæ descriptio P. ix.
 Asine. S. iij. & vij.
 Aspendos P. xij.
 Asson P. xvij.
 Assyrij P. ij.
 Astaboras P. ix.
 Asta Colonia T. j.
 Astacon P. xix.
 Astapus P. ix.
 Astipalea S. vij.
 Astures T. j.
 Astyra op. P. xvij.
 Atacini S. j.
 Atax fl. S. v.
 Alternus fl. S. iij.
 Athenæ S. iij.
 Athenienses S. ij.
 Athenopolis S. v.
 Athos S. ij.
 Athos mōs S. ij. & vij.
 Atlantes P. iij. & viij.
 Atlas mons T. xj.
 Atlāticus Oceanus P.
 iij.
 Atlant. maris ins. T. xj.
 Attis S. iij.
 Atyras S. ij.
 Auaticorum

I N D E X.

Auaticorum stagnum
S.v.
Auenio S.v.
Auernus S.iiij.
Aufidum S. iiij.
Augilæ P.iiij.& viij.
Augilarum feminæ P.
viiij.
Augusta T.ij.
Augusti turris T.j.
Augustodunum T.ij.
Aulis S. iij.
Auo T.j.
Ausci T.ij.
Ausenses P. viij.
Automoloe T.x.
Autrigones T.j.
Axenus P.xix.
Axiacæ S.j.
Axiaces S.j.
Axius fl.S. iij.
Azotus portus P.x.

B.

Babylon P.xj.
Babylonia. ibidem.
Babylonij P.ij.
Bactri P.ij.
Baetis T.j.
Bagrada flumen P. vij.
Baia S. iiij.
Balearides S.vij.
Balsa T.j.
Barcino S. vj.
Bargylia P.xvj.
Barium S. iiij.
Basilidæ S. j.
Basilicus sinus P.xvj.
Bastuli T. j.
Bathynis fl.S.ij.
Belgæ T.ij.

Bello S.vj.
Beritos vrbs P.xij.
Berbesul S.vj.
Bergiona S.v.
Beronice T.ix.
Besippo S. vj.
Betis T.j.
Betica S. vj. & T.j.
Betullo S.vj.
Bithyni P.ij.
Bithynis vrbs S.vij.
Bizone S.ij.
Blanda S. iiij. & vj.
Blemmyæ P.iiij.& viij.
Blytera S.v.
Bocchus P.v.
Bocon S. iij.
Boëotis S.iiij.
Bomarei P. ij.
Bononia S.iiij.
Borion promōt. P. vij.
Borysthenes S.j.
Borysthenis opid. S. j.
& vij.
Bosphorus P.iiij.& S.ij.
Bosphorus Cimme-
rius P.j.
Bosphorus Thracius
P.j.
Botrys op. P.xij.
Braccata Gallia S.v.
Branchidæ P.xvij.
Brauron S.iiij.
Britannia T.vj.
Britannicus Oceanus
P.iiij.
Brutij S.iiij.
Brutius ager S.vij.
Brundisium S.iiij.
Bubactis vrbs P.ix.
Bubessus sinus P.xvj.

Bucara vrbs S.iiij.
Bucephalos S.iiij.
Budini P.xxj.
Butroton S. iij.
Buxedi P.xxj.
Buxentum S.iiij.
Byblos op. P.xij.
Bysanthe Samiorum
S.ij.
Bythini P.xix.
Byzantium S.ij.

C.

Calbis amnis P.xvj.
Cæsar augusta S.vj.
Calabri S.iiij.
Calatis S.vij.
Calydon S. iij.
Calauria S. vij.
Calendis P. xiiij.
Calliaros S.iiij.
Callipidæ S. j.
Callipolis S.iiij. & iiiij.
καλος λιμὴν S. j.
Calpe mons P. v. & S.
vj.
Calydne S. vij.
Calypso S.vij.
Cambyses P.xj.& T.v.
Camiros S.vij.
Campani S. iiij.
Campania S. iiij.
Canastreum promont.
S.iiij.
Candari P.ij.
Candæi T.ix.
Canna op. P.xviiij.
Canobus S.vij.
Canopos S.vij.
Cantabri T.j.
Canusium S.iiij.
Caphareum

I N D E X.

- Caphareum S. vij.
 Capua S. iij.
 Cappadoces P. ij. & T. viij.
 Capraria S. vij.
 Capreae S. ibidem.
 Capru portus S. ij.
 Carabis promot. P. xx.
 Carambicum promot. S. j.
 Carbania S. vij.
 Carcine vrbs S. j.
 Carcinites sinus S. j.
 Cardia S. ij.
 Caria P. ij. & xvj.
 Caria portus S. ij.
 Carmani T. viij.
 Carmanis T. viij.
 Carni S. iij.
 Carpathos S. vij.
 Carrae vrbs T. viij.
 Carthago vrbs P. vij.
 Carthago S. vj.
 Cartena opidum P. vj.
 Cartheia S. vj.
 Carystos S. vij.
 Casius mons T. viij.
 Caspiae pylae P. xv.
 Caspiani P. ij.
 Caspij P. xxj. & T. v.
 Caspium mare T. v.
 Caspius sinus P. ij.
 Cassandria S. iij.
 Cassius mons P. x.
 Cassiterides T. vj.
 Castanea S. iij.
 Castra Cornelia P. vij.
 Castra Laelia ibidem.
 Castrum nouum S. iij.
 Catabathmos P. viij.
 Catabathmos vallis ib.
- Carraetes fl. P. xiiij.
 Cathon S. vij.
 Catina S. vij.
 Catoblepas fera T. x.
 Cauae S. v.
 Caucasus P. xv.
 Caucafi P. xxj.
 Caulonia S. iij.
 Caunus op. P. xvj.
 Caycus P. xvij.
 Caystrus amnis P. xvij.
 Cecina S. iij.
 Cedusij P. ij.
 Celadute S. vij.
 Celandus T. j.
 Celtæ T. ij.
 Celtici T. j.
 Celticum promot. T. j.
 Cenchreae op. S. iij.
 Centuripinum S. vij.
 Cephalenia S. vij.
 Cepae vrbs P. xxj.
 Cephea P. xj.
 Ceraunij P. xxj.
 Ceraunij montes S. iij.
 Ceras Austri T. ix.
 Cerberus P. xix.
 Cerasus vrbs P. xxj.
 Ceramicus sinus P. xvj.
 Cercaforum op. P. ix.
 Cercetici P. xxj.
 Cercinna promont. S. vij.
 Cereris replum S. vij.
 Ceruaria S. v. & vj.
 Cethis fl. T. viij.
 Chalcedon P. xix.
 Chalcis S. vij.
 Chalybes P. xxj.
 Charybdis S. vij.
 Chelidoniae inf. S. vij.
- Chelonates S. iij.
 Chelonophagi T. viij.
 Chemnis inf. P. ix.
 Chersonesus op. S. j.
 Chersonesus S. iij.
 Chimæra P. xv.
 Chios S. vij.
 Chrysa op. P. xvij.
 Chryse inf. T. vij.
 Cianos S. vij.
 Cicones S. ij.
 Cicyneton S. vij.
 Cilicia P. ij. & xiiij.
 Cimmerius Bosphorus P. i.
 Cimmerij P. ij.
 Cimmeriū vrbs P. xxj.
 Cimolis vrbs P. xx.
 Cinyps fl. P. vij.
 Cionemporium P. xix.
 Cirana op. S. vij.
 Circeij S. iij.
 Circes domus S. iij.
 Cirta vrbs. P. vj.
 Cistena vrbs P. xvij.
 Citharistes S. v.
 Clamptia S. iij.
 Claterna S. iij.
 Clazomena P. xvij.
 Cleona S. ij.
 Cliænia S. iij.
 Clodianus fl. S. vj.
 Cnemides S. iij.
 Codanonia T. vj.
 Codanus sinus T. iij.
 Cæcinum S. iij.
 Cæle P. xj.
 Cælos S. ii.
 Cæneum S. vij.
 Colchi P. xxj.
 Coloca promont. T. ix.
 Colonia

I N D E X.

- Colonia. T. xj.
 Columnæ Herculis P.
     v. S. vj.
 Columna regia S. iij.
 Colophon P. xvij.
 Colophonij. P. xix.
 Colubraria S. vij.
 Comageni P. ij.
 Comari ibidem.
 Comata Gallia T. ij.
 Concordia S. iij.
 Consilium S. iij.
 Copos S. iij.
 Cophen fl. T. vij.
 Coraxicus mons T. v.
 Coraxici P. xxj.
 Coraxi. P. xxj.
 Corcyra S. vij.
 Corcyra nigra S. vij.
 Corduba S. vj.
 Cordynia S. iij.
 Corintho: S. iij.
 Corios T. viij.
 Cornelius Nepos T. v.
     & x.
 Corocondama P. xxj.
 Corfitæ P. ij.
 Corus T. x.
 Corycos op. P. xiiij.
 Corycius specus P. xiiij.
 Cos S. vij.
 Cosura S. vij.
 Cossa S. iij.
 Couini T. vj.
 Cragus mons P. xv.
 Cretæ P. xvj. & S. vij.
 Creusis S. iij.
 Crise S. vij.
 Crya promont. P. xvj.
 Κριῶν μέτωπον promont.
     S. j. & vij.
 Cromia P. xx.
 Croto S. iij.
 Crocodilus P. ix.
 Cudius T. vij.
 Cumæ S. iij.
 Cuneus [ager] T. j.
 Cupra vrbs S. iij.
 Cuteletos S. vij.
 Cyaneæ ins. S. vij.
 Cyclades S. vij.
 Cyclopes S. vij.
 Cydna S. iij.
 Cydnus fl. P. xiiij.
 Cydon S. vij.
 Cygnum op. P. xxj.
 Cyllenius S. iij.
 Cyllene S. iij.
 Cyme vrbs P. xvij.
 Cymbala T. x.
 Cymon dux. P. xiiij.
 Cymbri T. iij.
 Cynici P. xxj.
 Cynossema S. ij.
 Cynotum promont. P.
     xvj.
 Cynos S. iij.
 Cyparissius S. iij.
 Cyperis S. vij.
 Cypsella S. ij.
 Cyrene vrbs P. viij.
 Cyrenas prouincia P.
     iij.
 Cyreniaci P. vij.
 Cyrtha vrbs P. vj.
 Cyrtha S. iij.
 Cyrus T. v.
 Cythera S. vij.
 Cytharon S. iij.
 Cythnos S. vij.
 Cytoros P. xx.
 Cyzicum P. xix.
 Cyzicus P. xix.

D.

 Damascene P. xj.
 Danubius S. j. & T. iij.
 Dardania vrbs P. xvij.
 Dasas T. v.
 Dassarete S. iij.
 Daschylos P. xix.
 Dauni S. iij.
 Deceatum S. v.
 Decumani S. v.
 Delos S. vij. T. v.
 Delphi S. iij.
 Demetria S. iij.
 Democritus S. ij.
 Demosthenes vbi mor-
     tuus S. vij.
 Derris prom. S. iij.
 Derbices T. v.
 Dertosa S. vj.
 Deua T. j.
 Dianæ templū P. xvij.
     & xiiij.
 Dianium S. vij.
 Diarrhytum P. vij.
 I. iētynna S. vij.
 Didyme S. vij.
 Diomedes S. ij.
 Dioryge T. ix.
 Dionysiopolis S. ij.
 Dionysa S. vij.
 Diomedia S. vij.
 Dioscurias P. xxj.
 Discheri P. xxj.
 Doris S. iij.
 Doriscos S. ij.
 Δρομος Αχιλλεως S. j.
 Druidæ T. ij.
 Durias fl. S. vj.
 Durius fl. T. j.
 Dulychium

INDEX.

Dulychium S.vij.
Dydimi P. xvij.
Dyrrachium S.iiij.

E.

Easo T. j.
Eborā T. j.
Ebusitana S. vij.
Ebusos S. vij.
Echidna S. j.
Echinades S. vij.
Echinon S. iiij.
Egnatia S. iiij.
Elea P. xvij.
Electrides S. vij.
Elephantes vrbs P. ix.
Elephantes T. vij.
Elephantine vrbs P. ix.
Eleus S. ij.
Elis S. iiij.
Eleusin S. iiij.
Eliberri S. v.
Elufaberris T. ij.
Emerita S. vj.
Emporia ibidem.
Encheleæ S. iiij.
Endymion P. xvij.
Eniochi P. ij. & xxj.
Enna S. vij.
Ennius S. iiij.
Eoum mare T. vj.
Ephesus P. xvij.
Epidamnos S. iiij.
Epidaurus S. iiij.
Epiros S. iiij.
Erasimis fl. S. iiij.
Eretria op. S. vij.
Eretrij S. ij.
Erelos op. S. vij.
Eri cula S. vij.
Eriaxoa S. iiij.

Erginus S. ij.
Erythia T. vj.
Erythræ regis monu-
mentum T. viij.
Erymanthus S. iiij.
Eryx mons S. vij.
Ερυθρὰν θάλασσαν T. vij.
Erythras rex T. vij.
Esfedones S. j.
Esis fl. S. iiij.
Etesia venti P. ix.
Europa S. j. & P. j.
Euphrates P. xj. & T.
viiij.
Eudemō Arabia T. viii.
Euboea S. vij.
Eudoxus T. x.
Euripus S. vij.
Euenos S. iiij.
Eurotas S. iiij.
Eurymedon fl. P. xiiij.
Euxinus pontus P. j.
Exampeus fons S. i.

F.

Fanestris colonia S. iiij.
Ferraria promōt. S. vi.
Fleuo T. ij.
Firmum S. iiij.
Formicæ Indicæ T. vij.
Fœminæ absque mari-
bus fœcundæ vbi
T. x.
Fortunatae insulæ T. xj.
Formiæ S. iiij.
Frentani S. iiij.
Fretum quid P. j. & iiij.
Fundi S. iiij.

G.

Gades S. vij. & T. vj.

Gaditanus portus T. j.
Gætuli P. iiij.
Gallia P. iiij. & T. ij.
Gallia togata S. iiij.
Galatæ S. vij.
Galatæ S. ij.
Gallogræci P. ij.
Gallorum mores T. ij.
Gallicenæ T. vj.
Gamphasantes P. iiij.
& viij.
Gandos S. vij.
Gandamus vrbs T. ix.
Ganges T. vij.
Garamantæ P. iiij.
Gargara P. xvij.
Garganus mons S. iiij.
Garamantes P. viij.
Garumna T. ij.
Gaulos S. vij.
Gaza vrbs P. xj.
Gebeni S. v.
Gebennici mōtes S. v.
Gedrosi T. viij.
Gedrosis P. ij.
Geloni S. j.
Gelos portus P. xvj.
Genua S. iiij.
Georgi P. ij. & S. j.
Geryon T. vj.
Geryonis monumentū
T. j.
Germani P. iiij.
Gerefton S. vij.
Germania T. iiij.
Gessoriacum T. ij.
Gessus fl. P. xvij.
Getarum mores S. ij.
Getæ S. ij.
Glanon S. v.
Gnidus P. xvj.

Gnosos.

I N D E X.

Gnosfos vrbs S.vij.
 Gorgades inf. T.x.
 Gorgonus T. ibidem.
 Gortyna S.vij.
 Granij T. j.
 Graia vrbs S.iiij.
 Granicus fl. P.xix.
 Grauisca S.iiij.
 Græcia P.iiij.
 Gryphi S.j.
 Gyaros S.vij.
 Γωαικοκρατέριον P.xxj
 Gythius S.iiij.

H.

Hadrumentū P. vij.
 Hæmodes P.xv.
 Hæmodus mōs T. vij.
 Hæmon S.ij.
 Halicarnassus, vide Ali-
 carnassus.
 Halys annis P.xxj.
 Halmidessos vrbs S.ij.
 Halycidon portus S.v.
 Hamaxobitæ S.j.
 Hanno Carthag. T.x.
 Halonesos S.vij.
 Hebrus fl. S. ij.
 Hecubæ tumulus S.ij.
 Hedui T. ij.
 Hellepontus P.j.ij. iij.
 Helene op. S.vij.
 Hellas S.iiij.
 ἡλιε πρέπεια T.x.
 Hemisphæria duo P.j.
 Hemodes inf. T.vj.
 Heniochi P.xxj.
 Heraclea vrbs P. xix.
 & S.iiij.
 Hercules S.j.
 Herculaneum S.iiij.

Herculis Ægyptij tem-
 plum T.vj.
 Hercynia Sylua T. iij.
 Hermiones T. iij.
 Hermiona S. iij.
 Hermisium S.j.
 Hermonassa vrbs P.
 xxj.
 Hermus amnis P. xvij.
 Heroopoliticum T. ix.
 Hesperidæ inf. T. xj.
 ἠσπέρη κέρας T.x.
 Hesperia vrbs P.viiij.
 Hestiaea op. S.vij.
 Hetruria S.iiij.
 Hetrusca nomina, &
 loca S. iiij.
 Hexi S.vj.
 Hiberi P.ij.
 Hiera S.vij.
 Hila promont. P. xvj.
 Himaus mons P.xv.
 Himantopodes T.xj.
 Hipparchus T.vij.
 Hippis vrbs P.xvij.
 Hippodæ T.vj.
 Hippon, nunc Vibon.
 S.iiij.
 Hippon regius vrbs P.
 vij.
 Hipponensis sinus P.
 vij.
 Hippopotami P. ix.
 Hippuris S.vij.
 Hispania P. iij, & v. &
 S.vj.
 Hispania littora T. j.
 Histonium S.iiij.
 Holopyxos S.vij.
 Homerus P. ix. S.vij.
 T.v.

Hybla S.vij.
 Hydaspes fl. T.vij.
 Hydria S.vij.
 Hydrus mons S.iiij.
 Hymera S.vij.
 Hypani S.j.
 Hypanos S.vij.
 Hypacyris S.j.
 Hyperborei P.ij. T.v.
 Hyrcani P.ij. & T.v.
 Hyrcanum mare T.v.
 Hyrgis amnis S.j.
 Hyria S.vij.

I.

Iadera S.iiij.
 Ialysos S. vij.
 Iamno S.vij.
 Iasus sinus P. xij.
 Iason P. xix.
 Iaxartes T.v.
 Iaxamathæ P.xxj.
 Iberæ T.v.
 Iberus fl. S.vj.
 Ibiadæ, aues T. ix.
 Icaria S.vij.
 Ichne S.iiij.
 Ichthys S.iiij.
 Icosium Vrbs P.vj.
 Ida mons P.xviiij.
 Idæus mons S.vij.
 Ierna T.j.
 Iginium S.vij.
 Ilienses S.vij.
 Ilium S.ij.
 Illice opid. S.vj.
 Illicitanus sinus S. ibi.
 Illyris P. iij.
 Illuro S. vj.
 Ilna S.vij.
 Imbros S.vij.

Inachus

I N D E X.

- Enachus** S. iii.
Indi P. ii.
India T. vii.
Indi dono dati T. v.
Indorum mores T. vii.
Indicú pelagus T. vii.
Indus amnis T. vii.
Inferum mare S. iiii.
Iol ciuitas P. vi.
Iolcos S. iij.
Iolis T. vii.
Ionia P. ii. & xvii.
Ionium mare P. xxj.
Ionium pelagus S. iij.
Iphigenia S. i.
Iope P. xi.
Ios S. vii.
**Iouis Dodonei tem-
plum** S. iii.
Iouis mons S. vi.
Iouis sepulchrú S. vii.
Isauri P. ii.
Ispalis S. vi.
Iffos vrbs P. xiii.
Iffa S. vij.
Ister amnis S. iiii.
Istrici S. i.
Istropolis S. ii.
Isthmos S. ij. & iii.
Italia P. iii. & S. iiii.
Italici populi S. iij.
Ithaca S. vij.
Iturissa T. i.
Iuba P. vi.
Iudæa P. xi.
Jugurthæ regnum P. v.
Iulii forum S. v.
Iunonis ara T. i.
Iunonis promont. S. vi.
Iunonis téplum S. iii.
Iunxus T. xi.
- Iuppiter Thracius** P. xix.
Iuuerna T. vi.
- L.
- Labyrinthus** P. ix.
Labotas amnis P. xij.
Lacedæmonij S. ii.
Lacedæmon S. iii.
Laconice S. iii.
Lacippo S. v.
Lacinium promont. S. iiii.
Laconú trophæa S. iii.
Lacobriga T. i.
Laconica classis S. ij.
Ladon S. iii.
Lambriaca T. i.
Lampsacus P. xix.
Laodicea P. xii.
Lapideum littus S. v.
Larinum S. iiii.
Latumna op. P. xvi.
Larymna S. iii.
Larissa S. iii.
Latara S. v.
Lathyrus rex T. x.
Laturus mons P. xvij.
Laturus sinus P. vi.
Laurentum S. iiii.
Lebedos P. xvii.
Lebynthos S. vii.
Leander & Ero S. ii.
Ledum, fl. S. v.
Lemanus lacus S. v.
Leontini S. vii.
Leptis P. vii.
Lerne op. S. iii.
Lemnos S. vii.
Lesbos S. vii.
Leuca, littus. P. xvi.
- Leuca vrbs** P. xvij.
Leucadia S. vii.
Leucas op. S. iij.
Leucara S. v.
Leute S. vij.
Leucothea S. vii.
Leucoathiope P. iiii.
Liberi Specus T. vii.
Libethra S. iii.
Liburni S. iij.
Libunca T. i.
Libycum mare P. iiii.
Libyes Ægyptij P. iiii.
Ligures S. iiii.
Liguria S. iiii.
Lilybæum promôt. S. vii.
Limia T. i.
Lindos vrbs S. vii.
Linternum S. iiii.
Lipara S. vii.
Liris S. iiii.
Locri S. iiii.
Locris S. iii.
Lotophagi P. vii.
Lucania S. iiii.
Lucentia S. vi.
Lucrinus lacus S. iiii.
Luna S. ibidem.
Lupia S. iiii.
Lupia T. iij.
Lusitania S. vi. & T. i.
Lycæones P. ii.
Lycæones feræ T. x.
Lycasto vrbs P. xxi.
Lycastos S. vii.
Lycos amnis P. xii.
Lycia P. ii. & xv.
Lycos S. vii.
Lycus P. xv.
Lydi P. ii.

I N D E X.

- Lymira fl. P. xv.
 Lysimachia S. ii.
 Lyxus fl. T. xi.
- M.
- Macæ T. viii.
 Macedonia P. iii. & S. iii.
 Macidos S. ii.
 Macrobij T. x.
 Μακάρων montes S. vii.
 Μακρόν τεῖχος S. ii.
 Macrocephali P. xxi.
 Mæader amnis P. xvii.
 Mænalus S. iii.
 Mæotis palus P. i.
 Magnus portus P. v.
 Magnum promōt. T. i.
 Magnesia S. iii.
 Magrada T. i.
 Mago S. vii.
 Malaca S. vii.
 Malea S. iii & vii.
 Maliacus S. iii.
 Mallon P. xiii.
 Manto P. xvii.
 Manethusa S. vii.
 Mapalia P. viii.
 Mare Persicum P. ii. & S. ii.
 Mare Caspium P. ii.
 Mare Arabicum P. ij.
 Mardi P. ii.
 Marathon S. iij.
 Marathos vrbs P. xij.
 Marianę colonię S. vij.
 Mariana fossa S. v.
 Mariandynæi P. xix.
 Mariandyni S. vij.
 Mars S. j.
 Maronia S. ij.
- Massagetæ P. ij.
 Massilia S. iij.
 Mastusia S. ij.
 Mater, palus S. j.
 Mauri P. iij.
 Mauritania P. v.
 Mausolus rex P. xvj.
 Mausolæum P. xvj.
 Mearus fl. T. j.
 Mecybernæus flexus S. iij.
 Medi P. ij.
 Megara S. iij.
 Megarida S. vij.
 Melanchlæni P. xxj.
 Melanchlænis S. j.
 Melos S. vij.
 Melibœa S. iij.
 Melas fl. S. ij.
 Melas P. xiiij.
 Melita S. vij.
 Mellaria S. vj.
 Melliagum T. iij.
 Memphis vrbs P. ix.
 Meninx promōt. S. vij.
 Menoba S. vj.
 Mercurius S. v.
 Meridie S. ij.
 Meridies P. j.
 Meroë insula P. ix. & T. x.
 Meros mons T. vij.
 Messana S. vij.
 Messembria S. ij.
 Mesopotamia P. xj.
 Messene S. iij.
 Messenia S. iij.
 Messenij S. iij.
 Mesua S. v.
 Metagoniũ pro. P. vij.
 Metapontus S. iij.
- Metaurus fl. S. iij.
 Methone S. iij.
 Miletum vrbs P. xvij.
 Milesij S. ij.
 Mindus vrbs P. xvj.
 Minerua P. vij.
 Minius fl. T. j.
 Minturnæ S. iij.
 Minyæ S. iij.
 Mineruæ promont. S. iij.
 Minij P. xix.
 Missenum promont. S. iij.
 Missenus ibidem.
 Mistræ S. iij.
 Mitylene op. S. vij.
 Mæotici P. ij. & xxj.
 Mæotis P. iij.
 Mænis T. iij.
 Mæris lacus P. ix.
 Monda fl. T. j.
 Mopsus P. xvij.
 Moronenō promont. T. ix.
 Morini T. ij.
 Moschi P. ij. & xxj.
 Μοσύνιοι P. xxj.
 Mulucha P. v.
 Murriani P. ij.
 Musagores S. vij.
 Mutina S. iij.
 Mycenæ S. iij.
 Myconos S. vij.
 Myriandros P. xij.
 Myrina vrbs P. xvij.
 Myrlea P. xix.
 Myrmecion op. S. j.
 Myrtilis T. j.
 Myrtoũ pelagus S. iij.
 Myrtous S. vij.

I N D E X.

Myfia P. xvij.

Myfius P. xix.

N.

Nabar fl. P. vj.

Nagidos colonia Sa-
miorum. P. xij.

Narbo S. v.

Narbonēfis Gallia S. v.

Narona S. iij.

Narius T. j.

Natifo S. iij.

Naumachos vrbs. S.
vij.

Naupaetos S. iij.

Naustathmos promōt.
P. vij.

Naxos S. vij.

Neapolis, vrbs P. xvj.
& vij. S. iij.

Nebis T. j.

Nemaufus S. v.

Nemesis Phidiaca S. iij

Nepos Corn. T. v. & x.

Neptuni fanum P. xix.
S. iij.

Nericos S. vij.

Nerij. T. j.

Nestos S. ij.

Nesos S. vij.

Neston fl. S. ij.

Nesua T. j.

Neuri S. j.

Nicea S. v.

Nigritæ P. iij. & T. xj.

}

Nili ostia

Canopicum
Bolbiticum
Sebenniticū
Mendesiū P. ix.
Pathmiticum
Tanicum
Pelusiaticum

Nili septem ora P. ix.

Nilus amnis P. ij. & iij.
& ix. & T. x.

Niphates P. xv.

Nilyros S. vij.

Noega T. j.

Nomades S. j.

Nomades Scythæ T. v.

Nuluch fons T. x.

Numidæ P. iij.

Numidia P. vj.

Numana S. iij.

Numantia S. vj.

Nymphæus specus S. j.

Nyssa vrbs T. vij.

O.

Obris S. v.

Occasus P. j.

Occidens ibidem.

Oceanus ambit omnia
P. j.

}

Oceanus

Eous
Indicus P. ij.
Scythicus

Octavianorum colo-
nia S. v.

Odessos S. ij.

Oea op. P. vij.

Oeanthia S. iij.

Oechalia S. vij.

Oenomaus P. xvij.

Oestros fl. P. xiiij.

Oesyra S. ij.

Oeteus saltus S. iij.

Ogyris T. viij.

Olbia S. v.

Olbida op. S. j.

Olbianos P. xix.

Olearos S. vij.

Oleaster, lucus T. j.

Olitingi op. T. j.

Olympus S. iij. §

Olympus mons P. xix.

Olympij Iouis delu-
brum S. iij.

Olynthos S. ij.

Olyssippo T. j.

Oluros S. iij.

Onoba T. j.

Oonas inf. T. vj.

Ophiophagi T. ix.

Opus vrbs S. iij.

Opuntius sinus S. iij.

Orbelon. S. ij.

Orchades inf. T. vj.

Orchomenon vrbs S.
ij.

Orestes S. j.

Oriens P. j.

Origeniones T. j.

Oricum S. iij.

Orontes P. xij.

Orpheus S. ij.

Ortus P. j.

Osismi T. ij.

Ossa S. iij.

Ossonoba T. j.

Osteades S. vij.

Otomegali T. vj.

Oxos T. v.

P.

Pachynum promont.
S. vij.

Padus S. iij.

Pæfici T. v.

Pæstanus sinus S. iij.

Pæstum op. S. iij.

Pagasa vrbs S. iij.

Pagalæus sinus S. iij. &
S. vi.

Pagæ

I N D E X.

- Pagæ S. iij.
 Pagonus S. iij.
 Palæpaphos S. vij.
 Palæstina P. xj.
 Palinurus S. iij.
 Palibotri T. vij.
 Pallantia S. vij.
 Pallene S. ij.
 Palma S. vij.
 Paltos vrbs P. xij.
 Pamphilia P. ij. & xiiij.
 Pamissum fl. S. iij.
 Pandion op. P. xvj.
 Pandataria S. vij.
 Pani T. x.
 Panormus S. vij.
 Panticapæum op. S. j.
 Panticapes S. j.
 Panonium P. xvij.
 Paphos S. vij.
 Paphlagonia P. xx.
 Parnassus S. iij.
 Parætonius portus P. viij.
 Paropamisus P. xv. & T. vij.
 Pation P. xix.
 Paridis iudicium P. xviiij.
 Paricani P. ij.
 Parthenius S. iij.
 Parthi P. ij.
 Parthini S. iij.
 Parthenius amnis P. xx.
 Patara op. P. xv.
 Patalene regio T. vij.
 Patauium S. iij.
 Patræ S. iij.
 Paulon S. iij.
 Pedaliū promōt. P. xvj.
- Pegasi T. x.
 Pelasgi P. xvj.
 Pelasgonum colonia S. ij.
 Pelion S. iij.
 Pella S. iij.
 Pelorum S. vij.
 Peloponnesos S. iij.
 Peloponnesiacæ gentes S. iij.
 Pelops P. xviiij.
 Pelorus S. vij.
 Pelusium P. ix.
 Peneus fl. S. iij.
 Perga op. P. xiiij.
 Perinthus S. ij.
 Persæ T. viij. & P. ij.
 Perseus P. xj.
 Persis P. ij.
 Persicus sinus T. viij.
 Petilia S. iij.
 Peuce insula S. vij.
 Pharos S. vij.
 Pharusij P. iij. & T. xj.
 Pharmacotrophi. P. ij.
 Phasiacum promont. S. ij.
 Phasis P. xxj.
 Phaselis P. xiiij.
 Phæstos S. vij.
 Phæaces S. iij.
 Phanagoria P. xxj.
 Phidiæ opus S. iij.
 Phileas S. ij.
 Philippi S. ij.
 Phicores P. xxj.
 Philænorum aræ P. vij.
 Philoteris T. ix.
 Phineus P. xj.
 Philippus S. iij.
 Philoctetes S. iij.
- Phinopolis S. ij.
 Phocis S. iij.
 Phoristæ P. ij.
 Phœnice P. xj. & S. vj. & vij.
 Phœnices P. xij.
 Phœnicula S. vij.
 Phocæi S. v.
 Phocis P. xvij.
 Pholoë S. iij.
 Phœnix avis T. ix.
 Phryxi templum P. xxj.
 Phryges P. ij.
 Phthiotis S. iij.
 Phthia S. ibidem.
 Phthiophagi P. xxj.
 Phyttonia S. vij.
 Phygela P. xvij.
 Phycunts promont. P. vij.
 Phtheleon S. iij.
 Physcella vrbs S. iij.
 Piceni S. vij.
 Picentes S. iij.
 Picentia S. iij.
 Pieria S. iij.
 Pinaria S. vij.
 Pindus S. iij.
 Piræus portus S. iij.
 Pisæ Oenomai S. iij.
 Pisæ S. iij.
 Pisaurum S. iij.
 Pisidæ P. ij.
 Pithecusa S. vij.
 Pityusa inf. S. vij.
 Placia P. xix.
 Plotæ S. vij.
 Pola S. iij.
 Polaticus sinus S. iij.
 Polyægos S. vij.

INDEX.

Polentia S.vij.
 Pompeiopolis P.xiiij.
 Pontus P.iiij.
 Pontus Euxinus P.j.
 Pontia S.vij.
 Populonia S.iiij.
περθμὸς quid P.j.
 Possidium promont.
 P.xvij.
 Pormaria S.vij.
 Potidæa S.ij.
 Potentia S.iiij.
 Præfamarci T.j.
 Priapos P.xix.
 Priene vrbs P.xvij.
 Promōt. { Candidum
 Apollinis P.vij.
 Mercurij.
 Prochyta S.vij.
 Proconefos S.vij.
 Propontis P.j.& S.ij.
 Prote S.vij.
 Psammetichus P.ix.
 Psophis S.iiij.
 Ptisciana T.xi.
 Ptolomais P.viiij. & T.
 ix.
 Puteolanus sinus S.
 iiij.
 Puteoli S.iiij.
 Pygmai T.ix.
 Pylos S.iiij.
 Pyramus fl. P.xiiij.
 Pyramides P.ix.
 Pyræi S.iiij.
 Pyrenæus S.vj.
 Pyrgi S.iiij.
 Pyrrha op. S.vij.
 Pytane P.xviiij.

Q.

Q. Metellus Celer
 T.v.

R.

Rauenna S.iiii.
 Rha T.v.
 Rhamnus S.iii.
 Rhegium S.iiii.
 Rhenus S.v. T.ii.
 Rhetico mons S.iii.
 Rhœtea littora P.xviiij.
 Rhœteum, vrbs P.xviii.
 Rhene S.vii.
 Rheso S.ii.
 Rhiphæi mōtes P.xxi.
 Rhion S.iiij.
 Rhoda S.vi.
 Rhodanus T.iii. & S.
 v.
 Rhodos S.vij.
 Rhyndacum P.xix.
 Riphaces P.ii.
 Rodope mons S.ij.
 Rophanes P.ii.
 Rubrum mare T.vij.
 Rubricatum S.vi.
 Rubresus lacus S.v.
 Rudia S.iiii.
 Rupes Austro sacrae P.
 viii.
 Rusicada P.v.
 Ruscade P.vii.
 Ruscino S.v.
 S.
 Sabatia S.iiii.
 Sabæi T.viii.
 Sacrum promont. T.i.

Sagæ T.v. & vi.
 Sagunthus S.vi.
 Sala T.xi.
 Salacia T.i.
 Salduba S.vi.
 Salamis S.vij.
 Salentini campi & lit-
 tora S.iiii.
 Saleni T.i.
 Sale promont. S.iiij.
 Salia fl. T.i.
 Salona S.iii.
 Salsulæ fons S.v.
 Same S.vii.
 Samos S.vii.
 Samonium promont.
 S.vii.
 Samothrace S.vij.
 Samnites S.iiii.
 Santones T.ii.
 Sarmatia T.iiii.
 Sarmatæ S.i.
 Sardemifos mons
 P.xiiii.
 Sarpedum promont.
 P.xiii.
 Sardonum ora S.v.
 Sardinia S.vii.
 Sardabale fl. P.vi.
 Sars fl. T.i.
 Sataarchæ S.i.
 Saronius portus S.iii.
 Satyri T.x. & P.iiii. &
 viii.
 Sauromatæ P.ii. & S.i.
 & P.xxi.
 Sauromatidæ T.v.
 Saurium T.i.
 Scalæ Hannibalis S.vi.
 Scamander P.xviii.
 Scandillæ

I N D E X.

- Scandillæ S.vij.
 Scarphia S.iii.
 Schenus finus P.xvi.
 Schenitas S. iii.
 Scione S.ii. & iii.
 Scœnos fl.S.ii.
 Scrobilum T.ix.
 Scylla S.iiii. & vii.
 Scyllæon S.iii.
 Scyllaceum S.iiii.
 Scyllaceus finus S. iiii.
 Scyathos S.vii.
 Scyronia faxa S.iii.
 Scythæ P.ii. & S.i.
 Scythia T.v.
 Scythia Europe gentiū
 prima P.iii.
 Scythici T.v.
 Scythicum mare T.v.
 Scythicum promont.
 T.i.
 Scylace P.xix.
 Scyros S.vii.
 Secundani S.v.
 Seleucia vrbs P.xii.
 Selymbria S.ii.
 Semiramis P.xi.
 Senegallia S.iiii.
 Sena T.vi.
 Septemtrio P.i.
 Septemtrionis Insulæ
 T.vi.
 Sepias promont. S. iii.
 Septem fratres P.v.
 Septumani S.v.
 Sequana T.ii.
 Serabis fl. S.vi.
 Seres P.ii. & T.vi.
 Serrium promont.S.ii.
 Serpentes in India
 T.vii.
 Seriphos S.vii.
 Sefamos vrbs P.xx.
 Sestiadæ aræ T.i.
 Sestos S.ii.
 Sextani S.v.
 Sicilia S.vii.
 Siculum pelagus S.iiii.
 Sicynus S.vii.
 Sicyon S.iii.
 Sidon P. xii.
 Sidæ portus P.xv.
 Sigæa littora S.vii.
 Sigæum op. P.xviii.
 Siga vrbs P.v.
 Silda T.xi.
 Silarus amnis S.iiii.
 Simois fl. P.xviii.
 Simyra castellū P.xii.
 Sinus Illicus P.xiii.
 Sinonia S.vii.
 Sinuessæ S.iiii.
 Siphnos S.vii.
 Sirenes S.iiii.
 Sittianorum domus
 P.vi.
 Smyrna P.xvii.
 Smyrnæum promont.
 P.xvii.
 Soloe P.xiii.
 Sogdiani T.v.
 Solis fons P.viii.
 Solis ostia T.vii.
 Solis vrbs T.ix.
 Sophene P.xi.
 Specus Herculis P.v.
 Sperchion fl. S.iii.
 Sphingæ T.x.
 Sporades S.vii.
 Stagiros S.ii.
 Stantos op.S.iii.
 Stoechades S. vii.
 Strophades S. vii.
 Strongyle S.vii.
 Strymon fl. S.ii.
 Subur S.vi.
 Suero fl. S. vi.
 Sucronēsis finus S.ibi.
 Suel S.vi.
 Suesia T.iii.
 Sulchi S.vii.
 Sunium S.iii.
 Sunium promont.S.ii.
 Superum mare S.iiii.
 Surrentium S.iiii.
 Sufiani P.ii.
 Syda op.P.xiiii.
 Syene vrbs P.ix.
 Syluæ T.v.
 Symplegades S.vii.
 Syndi P. xxi.
 Syndos P.xxi.
 Synope P.xxi.
 Syphax P.vi.
 Sypius S.iiii.
 Sypuntum S.iiii.
 Syrtis maior S.vii.
 Syrtis vtraque P.vii.
 Syrti finus P.vii.
 Syrocilices P.ii.
 Syria P.ii. & xi.
 Syracusæ S.vii.
 Syri T.viii.

T.

 Tabis promont. T.vii.
 Tabiaca P.vii.
 Tænaron S.iii.
 Tænaros S.iii.
 Tagus T.i.
 Talca T.vi.
 Talus Cretensis S.vii.
 Tamaris T.i.

K 3 Tamarici

I N D E X.

- Tamarici T. ibidem.
 Tamominium S. vii.
 Tachempso inf. P. ix.
 Tamuada fl. P. v.
 Tanais P. iii. & i.
 Taprobane T. vii.
 Taphnæ S. i.
 Tarentus S. iiii.
 Tarichia S. vii.
 Tarétinus sinus S. iiii.
 Tarraco S. vi.
 Tarraconensis Hispania S. vi.
 Tarsus P. xiii.
 Tarracina S. iiii.
 Tartessos S. vi.
 Taurus mons T. iii. & vi.
 Taurus promót. P. xv. & S. vii.
 Taurici P. xxi. & S. i.
 Tauri S. i.
 Taurianum S. iiii.
 Taulantij S. iii.
 Taphræ P. vii.
 Taygetus mons S. iii.
 Tectosages S. v.
 Telamon S. iiii.
 Telmisos vrbs P. xv.
 Temesa S. iiii.
 Tempe S. iii.
 Tenea S. iii.
 Tenedos S. vii.
 Tenos S. vii.
 Téos P. xvii.
 Terapne S. iii.
 Terebinthus T. xi.
 Tergeste S. iiii.
 Tergestum S. iii.
 Terina S. iiii.
 Teutoni T. iii.
 Thabin mons T. vi.
 Thales P. xvij.
 Thafos inf. S. vij.
 Theanum S. iiii.
 Thebæ S. iij.
 Thebe, cāpus P. xviii.
 Themiscyrum op. P. xxi.
 Θεῶν ὄχνημα T. x.
 Theodosia S. j.
 Thermanus sinus S. iij.
 Thermodon amnis P. xxj.
 Thessalonice S. iij.
 Theuprolopon promont. P. xij.
 Thermæ S. vij.
 Themistagora P. xxj.
 Thera S. vij.
 Thelis fl. S. v.
 Thessalia S. iij.
 Theseus S. iij.
 Thinnia promont. S. ij.
 Thicis fl. S. vj. & v.
 Thissamissa portus & vrbs P. xvj.
 Tholobi S. vj.
 Thoricos S. iij.
 Thracia P. iij. & S. ij.
 Thraces S. ij.
 Thracius Bosporus P. j. & xix.
 Thule insula T. vj.
 Thymnias inf. S. vij.
 Thymnias sinus P. xvj.
 Thyrsagetæ P. xxj.
 Tibareni P. xxj.
 Tifernus amnis S. iiii.
 Tigres T. v.
 Tigris amnis T. viij. & P. xj.
 Timaus S. iiii.
 Timotheus P. xvij.
 Tingi oppidum P. v.
 Tios op. P. xx.
 Tiristris promont. S. ij.
 Tolosa S. v.
 Toreatæ P. xxj.
 Torone vrbs S. iij.
 Tragurium S. vij. & iij.
 Tragopomones T. x.
 Trapezus vrbs P. xxj.
 Treuri T. ij.
 Tripolis P. xij.
 Tritium Tobolicum T. j.
 Tritonice S. ij.
 Tritonis palus P. vij.
 Troas P. ij. & xviii.
 Troglodytæ P. iiii.
 Troezen S. iij.
 Troezeniū S. iij. & vij.
 Trucones S. vij.
 Truentum S. iiii.
 Tubero fl. T. vij.
 Tulcis amnis S. vj.
 Turcæ P. xxj.
 Turduli T. j.
 Turduli veteres T. j.
 Turium S. iiii.
 Tuscum mare P. iij.
 Tyberis S. iiii.
 Tympana T. x.
 Typhon P. xiiij.
 Typhoneus specus P. xiiij.
 Tyra fl. S. j.
 Tyros P. xij.
 V.
 Valentia S. vj.
 Valetium S. iiii.
 Varduli

I N D E X.

Varduli T. j.
 Varus fl. S. iiii.
 Vasio S. v.
 Vegeti P. ij.
 Velia S. iiii.
 Veneris templum S. v.
 Veneris delubrú S. vij.
 Venus vbi nata S. vij.
 Veneti S. iiii.
 Venetum T. ij.
 Vesuli montes S. iiii.
 Vesuuius mons S. iiii.
 Via T. j.
 Vienna S. v.
 Virgi S. vj.

Virgitanus sinus S. ij.
 Vitula fl. T. iiii.
 Visurgis T. iiii.
 Vlyssippo T. j.
 Vocontij S. v.
 Volcarum stagna S. v.
 Volsci S. iiii.
 Volubilis vrbs T. xj.
 Virgo S. vij.
 Vrias sinus S. iiii.
 Vtica vrbs P. vij.
 Vthisia vrbs P. vj.
 Vulturum op. S. iiii.
 Vulturus amnis
 S. iiii.

X.

Xanthos op. P. xv.
 Xanthus fl. P. ibidem.
 Xerxes S. ij.

Z.

Zacynthos S. vij.
 Zephyrion & Zephy-
 rium prom. P. viij.
 S. iiii.
 Zephyre S. vij.
 Zilia fl. T. xj.
 Zonæ quinque P. j.
 Zone promont. S. ij.

F I N I S.

SEQVNTVR
CASTIGATIONES
IN POMP. MELAM,

*Hermolai Barbari Veneti;
Fredenandi Nonij Pintiani; &
Andrea Schotti Antuerpiani*

SPICILEGIVM.

CASTIGATIONES
HERMOLAI BARBARI
IN POMPONIVM MELAM.

AD ALEXANDRVM SEXTVM,
Pontificem Maximum

PRÆFATIO.

CCVM Pomponij Melæ conterranei tui, Princeps maxime, Libellum aureum: cuius lectio, vt nosti, ad hunc diem vsque adeò mendosa ferebatur, vt nec agnoscere auctorem suum posset, nec agnosci. Trecenta in eo, quæ manabant vlcera, vel cicatrice vel splenio conteximus, illud omnino paucissimis dentis assecuti, vt se maiestati tuæ non Barbara & Hispaniensi facie, sed Latina & Hispana representare possit. Hoc ipsum in Seneca & Quintiliano & Columella præstitimus quidem locis aliquot per transitum, & inter cæteros. Verùm de iis quoque plura mihi disserendum foret secretius, opere dicato, ne inter hanc quasi turbam emendationum, luculentissima tuorum, vt ita dicam, municipum atque ciuium monimenta, negligentius haberi viderentur. Sed auocant nos maiora quedam studia, vrgemusque nostrum illud vetus, omnes Aristotelis libros in Latinum vertendi exponendique propositum. Quod si ad exitum perduxero, nam bona eius pars iam pridem peracta est, non dubito futurum, quin de reliquo in literis labore gratia mihi fiat. Nam Dioscorides cum nostro Corollario propediem exiturus est.

EX

HERMOL. BARBARI
EX LIBRO PRIMO.

In summa Asia descriptione.

ARIADNE, deinde Aria, & Cedrosis. Scribendum Ariane, deinde Aria, & Gedrosis, ex Strabone, Plinio, Stephano, cuius illa quoque verba sunt, Quoties, inquit, per C scriptum est Cedrosis, mendosus codex est. Candari & Pariani. Herodotus Paricani. Dache. Scribo Dahæ, Plinius, & Silius. Et paulo post, Antioche georgili. Arbitror scribendum, vel Eniochæ Georgi, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio: vel Antacei, ab anne dicti, vel Achei, iisdem ferè autoribus: vel Axiacæ georgi. Pomponius secundo libro, Colunt, inquit, Georgi, exercetq; agros. Axiacæ furari quid sit ignorant, & ij à fluuio nomen habent, Plinio, Ptolemæo, ceteris. Nec multo infra, Cappadoces Græci, Legendum non Græci, sed Gallogræci, hoc est, Galatæ.

EX PARTICVLARI AFRICÆ DESCRIPTIONE.

MVLUCA. Scribendum Mulucha. nam Strabo vocat eum Molochath. Plinius tamen & Salustius Mulucha. Phocas grammaticus, Neutro, inquit, genere barbara duo lecta sunt apud Salustium nomina fluminum, hoc Mu'ucha, & hoc Turia, qui amnis est citerioris Hispaniæ, de quo plura in Plinio. Tum vada fluuius. Scribendum iunctim Tamuada, siue Tamuda fluuius, ex Plinio. Fluminis Ampfacis. Scribendum fluminis Ampsagæ. Cyttha procul à mari nunc Sucianorum, Plinius & Appianus, Sittianorum. Iola ad mare. Scribendam Iol ad mare, Plinius, Ptolemæusq;. Cartinna. Plinius Carcenna. Ptolemæus tamen & Antonius, Cartenna. Item, Arsinna. Plinius & Ptolemæus & Antoninus, Arsenaria. Et infra, Ab Hippone Diarito. Scribendum, Ab Hippone Diarrhyto. Duplex enim Hippo, Regius & Diarrhytus, ex Plinio, Antonino, ceteris. Abromachte phyre neapolis. Scribendum, Abrotonum, Taphræ, Neapolis, ex Plinio, Strabone, ceteris. Oza oppidum Scribo, Oea oppidum, ex Plinij quinto libro. Et paulo post, Phiconta. Scribendum Phycunta, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. Fons quem solis appellant. De hoc in Plinio pluscula notauimus lib. 5. quoniam duos fontes pro vno Pomponius accepisse videbatur. meminit & libro vltimo Lucretius.

EX PARTICVLARI ASIÆ
descriptione.

ALtera ex parte Astabores, altera Astape. Scribendam Astaboras, & Astapus, ex Plinio, Strabone, ceteris. Talenso alteram insulam, Amplexus vltque ad Elephantilem. Scribendum, Tachempto & Elephantidem, ex Herodoto.

Herodoto, Strabone, Plinio. Ad Deltam & Admelin. Scribendum Ad Delta & ad Metilin, ex Plinio ac Stephano, qui ait, urbem Metilin Alexandria non procul esse, Bechin modo nominatam, id est, βήχιον, unde Metillites nomos. Psammethiæ opus labyrinthus. Scribo Psammethichi, non Psammethiæ, ex Plinio, Strabone, Diodoro, Herodoto. Pathameticum. Strabo Pathmiticum, ex Ptolemæo. Capisicum. Ptolemæus & Strabo Taniticum, Plutarchus Tanaticum: Plinius Tanicum, ab vrbe Tani.

EX SYRIA.

B Abylonia & Iudæa & Colophone. Scribendum puto non Colophone, sed Sophene, de qua multis locis in Plinio disserui.

EX PHOENICE.

D Vo sunt oppida, Bupos & Baetros. Scribendum Byblos & Botrys, ex Strabone, Plinio, Ptolemæo. Tum Smyrna castellum. Lego Simyra non Smyrna ex Ephoro, Strabone, Ptolemæo. Seleucia, Hyppatos, Berytes, Laodicea, Arosos. Legendum fortasse non Hyppatos, sed Paltos; nec Arosos, sed Arados, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Est autem Aradus insula quidem, sed propinqua continenti, qua situm est oppidum Antaradus. Mariandros. Scribendum Myriandros.

EX CILICIA.

A Mynodes promontorium inter Pyramum Cydnumque fluuios. Quid si non Amynodes, sed Amanoides, hoc est, ἀμανοειδές, quasi ad montis Amani similitudinem. Ut enim Amani, porta sinu Ibsico vocantur, ita porta Ciliciæ inter Pyramum atque Cydnum, autore Plinio. Pyramus Illo prior Malosen præterfluit. Scribendum non Malosen, sed Mallon, ex Plinio, Ptolemæo, Strabone, Callimacho. Mallos, inquit, vrbs Ciliciæ, à Mallo conditore dicta. Cerandaris. Ptolemæus Celenderis, hoc ipso tractu.

EX PAMPHYLIA.

A Speridos quam Argiui condiderant. Scribe Aspendos, ex Hellenico, Theopompo, Plinio, cæteris, ab Aspendo conditore. Fluuius Carathes. Scribe, fluuius Cataractes. Sequitur enim, Quia se præcipitat. Idem Strabo, idem Plinius. Et infra, Propanifus. Scribe Paropamifus.

EX CARIA.

P Edalion & Citria. Plinius Cyria, non Citria. Ptolemæus Caria, Stephanus Crya, quod & vero propius, ut in Plinio disputatum est. Item, Secundum Galbiam annem Caunus: Ptolemæus, Secundum Calbin, inquit, annem Caunus oppidum. Plinius & Indura annem quædam propinquum facit Cauno,

ubi nos ex Alexandro Ninum scribi posse diximus. Quia tamen Liuij 33. libro verba sunt hæc, Deditis, inquit, Tabis vrbe, tertia die ad Chaum fluuium ventum est, inde Erizan. primo impetu captam, post ad Tabasion castellum imminens flumini Indo, cui fecerat nomen Indus, inquit, ab elephanto deiectus, & reliqua. Suspendendum arbitror iudicium. De Tabis, in Caria & Lydia, & alibi Stephanus. A Tabis proprie Tabeni: à Tabasis Tabaseni, de quibus libro Plinij quinto plura. Item, Schenus Ambithylam, Bubessius Cinothum. Scribendum Bubessus, siue Bubassus, ex Plinio, qui tamen non Cinothum, nec Hylam, sed Hydram & Acanatum, siue Acanthum vocat eas, vt diximus. Cydnus in cornu peninsulæ, interque eam & Tetraticum sinum in recessu posita Eutiana. Lego Gnidus, non Cydnus, item Ceramicum, non Tetraticum, item Euthanæ, non Eutiana, ex Plinio, Strabone, Stephano. Certamus oppidum in Caria, oppidum & Euthanæ, hoc est, εὐθηνῶν, à qua Euthenæi, quos & Euthenæenses & Euthenitas quoque nominant, indigenæ. Vrbes Myridos, Aruanda, Neapolis, sinus Iasus & Basilicus; in Iaso est Barilos. Scribendum, Vrbes, Mindus, Aryanda siue Carianda, Neapolis, sinus Iasius & Basilicus, in Iasio est Bargylos, ex Plinio, Strabone, Ptolemeo. De Bargylis & Cicero in Epistolis.

E X I O N I A.

Oraculum Apollinis dictum olim Bramatiæ, nunc Didymi. Scribendum non Bramatiæ, sed Branchidæ. Plinius, Oraculum, inquit, Branchidarum, nunc Didymæi Apollinis. Sed & 34. lib. Canachus, inquit, fecit Apollinem nudum, qui Philesius cognominatur in Didymæo. Branchidarum originem Strabo, & alij frequentes asserunt. A fugitiuis, vt aiunt condita, nomen famæ annuit, Phygeta. Scribendum Phygela; Strabo, Pliniusq; : à qua Phygelites, vini genus, Dioscoridi, Galeno, ceteris. Lybedos. Scribe Lebedos, iisdem autoribus. Item, Victores Thebanorum Ephygonas. Lego Epigonos, id est, posteros. Eusebius in Chronicis, Interfectorum, inquit, posteri, qui vocabantur Epigoni, aduersus Thebas bellum mouerunt.

E X Æ O L I D E, A C T R O A D E, A C B I T H Y N I A.

Zimon nominauit. Scribe Cymæ, ex Plinio, Strabone, ceteris, à Cyme Amazonum duce. In promontorio est Cyrma oppidum. Lega Canna oppidum, iisdem autoribus. Item, Cressam. Scribe Eressam, vnde Plinio Eressij hac ipsa parte. Cargara & Assona Ætholorū. Scribe Asson, non Assona. De Asso Plinius, Strabo, Ptolomeus, omnes. Plagea & Cylace. Vetus lectio, & Plinius & Herodotus, Placia & Scylace, quam Valerius Flaccus Scylacæum. Flumen Rhyndacen. Scribe Rhyndacum, iisdem autoribus. De iis anguib; ad Rhyndacum tum alij, tum Plinius. Dasilos, & quam Colophonij collocauerunt Mysre-la. scribendum Myrlea: item Dascylos, non Dasilos. Plinius, Strabo, ceteri. Chion.

Chion amplectitur. Scribendum sine h, Cion, iisdem testibus. Templi numen
Lupiter, conditore Iaso. Scribendum arbitror Iasone. Nota coniectura huius ra-
tio ex illa peregrinatione Minyarum.

EX PAPHLAGONIA, ET CHALYBVM TERRIS.

THios oppidum Milesiorum. Scribendum sine h Tios, ex Strabone, Pli-
nio, Ptolomeo, Stephano, vt alibi notauimus. Cromnos, & à Cythiforo
Phryxi filio posita Cythoros. Plinius, Strabo, Valerius Flaccus, & ceteri, non
Cromnos, sed Cromna, vnde sua Venetis origo. Erat & in Peloponneso Cromna,
vt ait Pausanias, à Cromno Lycaonis filio nomen habens. quam, vt inquit Stepha-
nus, & virili & feminino genere, item plurali & singulari quoque numero pronun-
ciabant. Idem autor, Cythorum urbem à Cythoro Phryxi filio nuncupatam, non
à Cythiforo tradit. Et infra statim, Cynobus & Colliris. Scribendum Cimo-
lis accolitur, ex Plinio, Strabone, Ptolomeo. Mossyni turres ligneas subeunt. Va-
lerius Flaccus, & Apollonius poëta, nō Mossyni, sed Mossynœci, hoc est turricole:
idem Strabo, idem ceteri. Vrbes Cerasunta & Trapezos. Scribi potest, Vrbes
Cerasus & Trapezus, ex Plinio, Strabone, ceteris. aut, Vrbes Cerasuntia &
Trapezus: aut certe, Vrbes Cerasuntum & Trapezus. Vt enim Sipus & Hy-
drus, etiam Sipuntum & Hidruntum, ita Cerasus etiam Cerasuntum vo-
ces. De Sipunto Plinius, & infra Pomponius.

EX COLCHIDE, VSQVE IN FINEM PRIMI LIBRI.

COrasici. Scribendum Coraxici, à monte dicti, cui nomen Corax est, autore
Ptolomeo. siue à populis Coraxis, paulo mox dicendis. Menanlea. Scribo
Melanchlæni, ab atris quibus vtuntur, appellati vestibus: ex Strabone, Plinio, &
infra Pomponio. Cleptitophagi. Scribendum Phthirophagi: ex Plinio, Stra-
bone, ceteris. ita dicti, quod in sorde & squallore degant. Coracandam penè in su-
lam reddit. Strabo & Ptolomeus, Corocondama. Quatuor vrbes ibi sunt.
Hermonos, Saccephoe, Spana, Corea, & in ipso ore Cimmerium. Qua-
tuor pollicetur vrbes, & quinque numerantur. Proinde castiganda lectio est ad hunc
modū: Quatuor vrbes ibi sunt, Hermonassa Cepœ, Phanagoria, & in ipso
ore Cimmerium: ex Plinio, Strabone, Ptolomeo. Proximi Xamathæ. Scriben-
dum Iaxamathæ. Ginecocratum Onoe. Scribendum Gynæcocratumenœ,
hoc est à sœminis possessi, victiq;. De his & lib. 6. diximus in Plinio.

EX LIBRO SECVNDO.

IN EVROPÆ SCYTHIA.

CEndones vsque ad Meorida. Scribendum puto, Essedones. Plinius libro
quarto: A Buce, inquit, super Mæotin Sauromatæ & Essedones. Butes
amnis. Scribendum Buces, siue Buges: quia Græce Byges appellatur & stagnū
& fluuius. Maxobitæ. Scribendum, Hamaxobitæ, siue Hamaxobij, quia pro se-

dibus, inquit, plaustra habent, quæ Græci ἀπέζες vocant. Plinius, Strabo, Ptolemæus. In paludem vergentia Sarcagæ tenent. Scribi potest Satarchæ, ut paulo post, Lictora, inquit, quæ Satarchæ & Taurici tenent. De his lib. 4. Plinij latissime. Parthenion alterum oppidum adiacet Cerone. Scribendum non Cerone, sed Cherronesos, ex Ptolemæo, Strabone, Plinio; qui sic ait: Ab Heraclea, inquit, Cherroneso Parthenium promontorium. Erit ergo sensus Pomponij, duo ibi esse promontoria, alterum, Criumetopon, alterum Parthenion, cui oppidum adiacet Cherronesus. Quod inter paludem & sinum est Chateræ nominatur. Scribendum non Chateræ, sed Taphræ, Plinius, Strabo, Ptolemæus, Florus, etiam si Capræ in eo scriptum est. Carcyne, quam duo flumina Gerros & Hyppacares attingunt. Scribendum Carcine, per i. Item, Hypacyris, non Hypacares. Herodotus: Sextum, inquit, flumen est Hypacyris è lacu profluens, qui per Nomadas iuxta Carcinen in mare voluitur. Ptolemæus videtur Pagyrin urbem, & Pagyritas populos haud longè à Carcina posuisse, quasi non modò Hypacyris, sed etiam Pagyris hic fluvius dici possit. Plinius libro 4. Sinus, inquit, Carcinites appellatur, flumen Pacyris: Vbi nos, quia Placyris legebatur, correximus Hypacyris, ex Herodoto, quod magis probamus: vel Pagyris, ex Ptolemæo. Gerros inter Basilidas. Lego Basilidas, ex Plinio, Strabone, cæteris, ac ipso infra Pomponio. Basilidis, inquit, ab Hercule & Echidna generis principia sunt, mores regij. Asiaces fluvius, & Asiacæ populi. Scribendum per x. Axia-ces & Axia-cæ. Est autem fluvius is inter amnes Tyram & Borysthenem, Ptolemæus auctor. Binisque poculis, qui plurimos retulere perpetatis interlocantibus. Scribendum fortasse interlocantur, non interlocantis, hoc est interius vel mediij honoris & dignationis causa ponuntur, ut illud Ovidianum in Fastis,

Et medius iuuenum, non indignantibus ipsis, Ibac: & interior, si comes vnus erat. Ut sequatur: Is inquit, honos præcipuus est. Syllaba enim, Is, cū verbo illo iuncta, conurbabat intellectum. Est autem Pomponiana multis locis acclamatio hæc, ut in eo de Hyperboreis: Semet, inquit, ipsi in pelagus ex certa rupe præcipiti dant: id eis eximium est.

EXTRACIA.

Hæmona & Rhodopen. Scribo Hæmon & Rhodopen. Malefis deducta Galatis. Scribendum, A Milesiis deducta Galatis, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. Quod autem quarto Plinij libro diximus, Megarensium coloniam ab Ouidio significari potuisse Calatin, illo versu,

Et quos Alcatheæ memorant à mœnibus ortos,
reuoamus in dubium, quando Pomponius Milesiorum coloniam fuisse Calatin hac parte scribat. Pistris promontorium. Scribendum Tiristris, ex Ptolemæo. Obdessos. & paulo post, Apollonia. Scribendum Odessos, & Apollonia. Thiunniam, Scribendum Thynniam, ex Plinio, Ptolemæo, cæteris. Et paulo post, Helinideson & Philas. Ptolemæus Halmydeson & Philiam. Potest & Salmideson,

mydessos, vt diximus ex Strabone. Stephanus, Phileas, inquit, *Ἰορδάνου Βουχάρτου*, unde *Βουχάρτου*. aliqui Philiam, inquit, scribunt, nonnulli Phineam. Selimbria, Perinthos, Bitynnis, amnesque qui interflaunt, Erginus & Tiras. Scribendum, Selymbria, Perinthus, Bathynis, amnesque qui interflaunt, Erginus & Atyras: vtique si Ptolemaeum sequimur, dicentem: Bathynia, inquit, amnis ostia, Atyrae amnis ostia, oppidum Selymbria, & Perinthus: quem ordinem fere seruat & Plinius. Annem verò Erginum, cuius mentionem facit Plinius, hunc intelligam nec ne, qui à Ptolemaeo Arzos appellatur, oppido cognominis, & vicinus Atyrae, non statuo. Nam & Bathynias, Plinio, Ptolemaeoq; fluvius est, oppidum Pomponio Bathynis appellatum. De Perintheo autem in Plinio dictum nobis est, videri significasse hanc Ovidium illo versu, *Inde leui vento Serinthia littora naeta*. Sed dubium facit ea res, quod sibi nauigatio non constat. Si Perinthus accipiis, syllaba quoque ipsa aegrè id patitur. Proinde fieri potest, vt Zerynthia scribendum fuerit, hoc est, Thracica. Lycophron Zerynthum in ea regione collocat, sacra Hecate. Nicander quoque in Theriacis Zerynthiū vocauit antrum, prope Zonem, vt dicemus. Erat & in Samo thrace insula Zerynthium. vnde namē regioni (vt sit) toti ex parte. Bisalte Samiorum, & ingens aliquando Gypsella, post lacus quem Graeci Macronthios. Errata quatuor. Scribendum, Bisalthe Samiorū, & ingens aliquando Cypsella, post locus, quem Graeci Macronthios, id est longum murum, ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo, Stephano. Angustias Isthmon. Scribendum Isthmon, iisdē autoribus. Portus Sceolos. Scribendum Cælos. Plinius. Petenti, inquit, Melanē sinum, portus Cælos. Cynosenia, Scribendum, Cynos sema, id est, Hecubae tumulus, Strabo, Plinius, ceteri. Præuectis que in Assuliacum sinus intrandus. Scribo, Præuectis que Mastusiam, tum sinus intrandus, hoc est is, qui Melas dicitur. id & sequentia, & Ptolemaeus docebunt: sed & Plinius, atque Strabo. De Mastusia Pomponius quoque non multo supra. Alopoconensium. Scribe Alopeconnesium. Ideo vocata, quòd qui condidere, vt ait Stephanus, responsum acceperant, vbi vulpis vidissent catulos, ibi sedem capesserent, quod & factum est. Hæc, inquit, vrbs ad Hellepontis Cherronesum posita, etiam Caleros producta media vocabatur, de regis nomine. Promontorium Seriphium. Scribi potest Serium, vt in Plinio monstrauimus, aut Zerynthium, ex Lycophrone ac Nicandro, qui proximum Zone antrum Hecate dicatum ita nominauit. Philippia. Scribendum Philippi, vt faciat Philipporum, ex Plinio, Ptolemaeo, ceteris, à Philippo rege Macedonum, qui eis contra insensos Thracas imperauerat. Crenides ante nominata, vnde Adrastus Aristotelis discipulus. Erant & in Thesalia Philippi, quondam Thebae d'eti, ait Stephanus. Sed & in Thesprotia Philippi nominantur, qui & Gomphi sunt. A Philippis Philippenses, siue (vt Polybius) Philippeni deriuantur.

EX EADEM THRACIA,
ITEM MACEDONIA.

T VRRIS Calamea. Fortasse Calarnæa. Fuit enim (vt ait Stephanus) oppidum
Macedonie Calarna. Acanthos & Echima. De Achanto constat ex Plinio,
Ptolomao, ceteris. Echima vbi sit, non constat. Proinde nõ Echima, sed Oesy-
ma fortasse legeris, vt in Thracia exposui ex Homero, & aliis frequentibus. Mend-
tione quæ referendæ. Scribendum, Mendæ, Scioneque referendæ. Mendem
Erethij condidere, Scionen Achiui: autor Stephanus, & hic Pomponius. Toronem
& Miscellam. Diximus in Plinio, Physcellam scribendum videri posse, Ptolomæũ
& alios sequuti. Canastro promontorio Sena proxima est. Scribendum non
Sena, sed Scione. Plinius, post Scionẽ, inquit, promontorium Canastreum.
Migibernacusa in medio qua terra dat gremium. Scribo, Mecyberneus au-
tem, id est sinus, in medio, & cetera. Axius per Macedonas, etiam per The-
salos penitus excurrit. Scribo non penitus, sed Peneus, ex Strabone, Ptolomao,
ceteris. Cinda, Aloros. Lego Cydna, ex Theagene, qui & Pydnam vocari eam
tradit, autore Stephano, atque ita ferè dicitur Plinio, ceterisq; , vt in Historia natu-
rali voluminis secundi calce monuimus. Posset quis hoc loco & Cinna legere. Ste-
phanus, Cinna, inquit, Heraclea Macedonum propinqua est, ab Amazone
vocata, siue à Cinno Cœi fratre. Sed prior lectio commodior. Icaris apeno ise-
pida. Scribendum arbitror. Derris à Peneo, Sepias. De ipsa Derri Plinius, Pto-
lomeus, Stephanus, prope Cydnam, siue quod idem est, Pydnam. De Sepiade
post Peneum amnem sita, iidem auctores, Calcatum grato Herculi solum.
Scribe, Graio, non grato: multi enim Hercules fuere: Cicero, Diodorus, Plinius. Li-
berta carminumque fontes. Legendum Libethra: vnde Libethrides Ca-
mæna.

EX GRÆCIA, MACEDONIAQUE AC
THESSALIA, BOEOTIA,
Phocide, & Attica.

Q Vatuor m. p. pateat. Et hic & infra non quatuor, sed quinque m. p.
auctores alij angustias eas in Peloponneso faciunt. Anthronia. Scribendum
Antronia, sine h. Vrbis autem hac & Antron vocatur. Zenodotus verò Anchia-
lum Antronem appellauit. Vt cunque, propter specus frequētes Antronia est dicta.
Vnde proverbium quoque natum, Asinus Antronius, autore Stephano. Cinos &
Calioros. Scribendum, Cynos & Calliaros, ex Homero, Strabone, Plinio. Per-
sophistena. Legendum, Psophis & Tenia. De Psophide, vnde Aglausille Pso-
phidius, auctores omnes. De Tenia Cicero in Epistolis ad Atticum. Balon, & Pthe-
leon, & Ethinon. Scribendum, Boion & Pteleon & Chinon, vt libro Plinij
quarto euidentissime ostendimus. Oroes carphanemides. Scribendum arbitror,
Opoes

Opoes, Scarphia, Enemides: ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo. Est autē Opoes, id est, ὀπίεις, eadem quæ & Opus Opuntis κατὰ κρῆσιν dicitur. Erat & in Achaia Opoes altera, & in Elide itē altera, Stephanus. Rhamnis.) Scribe Rhamnus. Phoricos Brauronia.) Scribendum Thoricos, Braurō, Ion: ex Strabone, Plinio, qui de Thorico in metallicis habet mentionem. Erat verò Thoricus Acamantidis curiæ plebecula. Hecatæus urbem eam fuisse tradit in Attica, à qua Thoricij Thoricensesque dicantur. Nam Thoracenses alia plebs erat, ex Antiochide curia, quam Thoras vocabant.

EX PELOPONNESO, LOCRIDEQUE.

Oppidum Chencerea.) Scribendum Cenchree, autor Strabo, Plinius, cæteri. Taraxos.) Scribendum Araxos, ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, & infra Pomponio. Item non Achritas, nec Ichthis, sed Acrytas & Ichthys, de quo Thucydides, & cæteri. Item paulo post, Sardonicus & Schenitas.) nec multo post, Thelonates.) Scribendum, Sarronicus, & Schœnitas, & Chelonatas. De Schœnita fuit, quando Cænitam legi posse credidi, ut illo loco Plinij: Portus, inquit, Cænitas & Sarronicus. Quoniam Cænæ vrbis Ptolemaeo Pausaniaq; ad Tanarum montem erat. Quia verò non inter Scyllæum & Isthmum sunt Tænæ, sed mediis Argolico & Laconico sinibus ad Tanarum, & omnino procul à Sarranico; vertimus ferè sententiam, & Schœnitem potius quàm Cænitem & hic & in Plinio defendimus. Est autem Scyllæum, vbi Hermione, autor Strabo. Habetur verò & portus Schœnus, sed in Attica, ut constat iisdem autoribus Ptolemaeo ac Stephano. Oliros & Scion.) Scribe Olyros, siue Oluros, & Sicyon, omnibus, qui vnquam de hoc scripserunt testantibus. In aduersis Pagecreusis.) Distinguendum ut duo sint, Pagæ, & Creusis. Plinius, Megara, inquit, è regione Pagarum. De Creusi, autor idem, & cæteri gregatim omnes, iuxta Pagas. Cyra.) Scribendum Cyrtha. Nam de Anticyra non conuenit, aliis Anticyram, aliis Anticyrham scribentibus, ut aliubi notauimus.

EX ITALIA.

CAuni & Veneti colunt. Scribendum, Carni & Veneti colunt. Item, Pincetes, Ferētani.) Scribendum, Frentani. Nam Ferentani à Ferento, Sabinorum siue Samnitum oppido. Sunt & Ferentini, Ferentinateque: illi Hebrurii populi; Ferentinate verò Eati, ut in Plinio declaratum est. Clierna Cypra.) Scribendum, Cliterna, Cupra: ex Plinio, cæterisq;. Simponium velut Graij dixerunt Sipyllum.) Scribo, Sipuntum, velut Graij dixerunt Sipyus. Strabo, Sipuntum, inquit, siue quod idem est, Sipus, à Diomede conditum. Videtur nominatum, inquit, antè à Grecis Sipyus, à sepium prouentu. Dicitur ergo & Sipuntum, ut Plinius, & Sipus Sipuntis, ut ferè modo Graci, & Sypius Sipiūtis, ut antiqui. Post Barium, & Gnatia.) Scribo, post Barium Egnatia, Ptolemaeus, Strabo, Plinius. Lupehydrus.) Strabo Lupiæ. in quibusdam Plinianis

codicibus, & Ptolemæo, Luspiæ etiam Hydruntum dicitur, quemadmodum & Sipus Sipuntum; & Cerasus Cerasuntum, ut diximus in Colchide. Carcinus, Scyllaceum Mistræ.) Scribendum arbitror aut Cocinthus, non Carcinus, ex Polybio, Antonino, Plinio, ut in Locris Italia differui: aut Cæcinum, à Cæcino Locrorum amne, de quo Pausanias, & Thucydides. Philistus quoque Cæcinum Italia reddidit oppidum, non longe à Sicilia traiectu. Mistros verò Plinius Mistiam scribit, ut in alterutro sit erratum. Stephanus Mystiam urbem Samnitum commemorat. Lucani verò à Samnitibus orti iudicantur, autore Plinio. Consentiam, Pauloniam.) Scribo Caulonem, siue Cauloniam, ex Plinio, Strabone, cæteris. Colonia regia Rhegium.) Scribo Columna, non colonia. Græci enim vocant locum eum Styliada; id ex Strabone Antoninoq; probauimus in Plinio. Taurinū & Metaurum.) Legebatur in Plinio Terentum hoc loco, non Taurinum: nos Ptolemæum & alios autores sequuti, Taurianum scribimus. Latus alterum Maticana, Ionum, Iubon, & Emiea.) Erratum quadruplex, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. quos secutus, ita lego, Latus alterum Terina, Hippo, nunc Vibō, Temesa. De Terina, hoc situ, vnde Terineus sinus, Strabo Pliniusq; à fluuio cognomine, ut inquit Stephanus, magna quōdam Græcia (ut Apollonides ait) vocata, Lycophroni est insula hoc nomine, vni Syrenum Ligæ dictæ sacra. De Hippone iudem autores. Plinius: Hippo, quod nunc Vibonem, Valentiam appellamus; eiectis (ut Strabo inquit) Brutis, mutato à Romanis vocabulo. De Temesa, quam Græci Tempam vocant, metallis incluta, clarius est quàm ut astipulatorum egeat fide. Clamperia, Blonda, Buxentium.) Plinius, & cæteri, Buxentum, non Buxentium: quod Græci vocant Pyxunta. item non Blonda, sed Blanda, in quo tamen æstimationi locus esto. Silerus amnis.) Alij scriptores modò Silarus, modò Silaris. Grabus cecosa.) Scribendū Grauiscæ Coha, ex Plinio, Ptolemæo, cæteris. Paulon & Varum flumina.) Plinius Padon, non Paulon, ut sit Padon Padonis, aut certè Paulon Paulonis, omnino alius à Pado: quandoquidem Pomponius hoc loco Varum amnem Padone, aut si quis ita malit, Paulone dicit esse notiozem.

EX NARBONENSI.

Vasco Vocontiorū.) Scribe Vasio, nō Vasco, vnde Vasionēses, ex Sidonio Apollinari multis locis, præter ea, quæ in Pliniana eiusdē partis castigatione diximus. Auenio Canarū.) Scribo Cauarū, ex Plinio, & infra Pomponio. Sectanorū Arelate.) Scribo Sextanorum Arelate. Blitera.) Strabo quoque Blitera, sed Plinius, Stephanus & Antoninus, Beterra. Item, Sedante staronis.) Distinguedum, Sed ante stat omnis, hoc est, Martius Narbo. Plinius, Narbo, inquit, Martiū Decumanorum colonia. Quod autem sequitur, Atacinorum, ab Atace fluuio id nomen: quod & Pomponio & Porphyrii dictum est: ut quidā Atacinos Romæ hinc nominatos arbitrentur, ut alibi notabimus. Oppidum detiacum.) Lego Deceatum, ex Polybio, Strabone, Plinio. Antipolis, deinde forum

rum Iulij, Octavianorum colonia, tunc post Antiopolim & Olbiam.) *Lego*, Antipolis, deinde forum Iulij, Octavianorum colonia, tum Athenopolis & Olbia, *ex Plinio ferè ad verbum. De Antipoli verò, & Foro Iulij, & Olbia, Ptolemaeus quoque. De Athenopoli & ceteris Plinius.* Laurion & Citaris tenet, & Lacidon.) *Scribo*, Glanon & Citharistes & Halycido. De Glano, & promōtorio Citharista *Antoninus, Plinius.* De Halycidibus *Strabo. id autem verbum salinas significat.* *Ad campum, inquit, lapideum vocatum εν μέσσω ὄρεσσι, καὶ ἐλύκιδες συνίστανται, καὶ ἄλλες.* fortasseq; locum eum, aut simili natura preditum significat, quem *Antoninus* Salsulas appellat, 64. milibus pass. à Pyrenæis. Lapidum ut vocant, in quo Herculem contra Albiana.) *Scribendum* Albiana. Mesua collis incinctus mari.) *Nihil muto, sed Ptolemaeus* Segium montem, siue Setium vocasse hunc videtur. *Strabo* Sigium: contra insulam Blasconem, *Ptolemaeus*, Agatham enim obiectam facit, non Blasconem paulo remotiorem. Hic autem mons Pullerius appellatur hodie, ut ferè credi video. Arausus iuxta Acata.) *Strabo* Arauraris, siue Rauraris, iuxta Agathan. *Ptolemaeus* autem, Araurius iuxta Agathopolin. Differt autem omnino Arauraris ab Arari, eadem prouincia, ut constat. Ora Sordonum.) *Plinius*, Sardonum. Vicus Eliberre.) *Græci ferè scribunt* Iliberris, ut *Ptolemaeus*: nam & *Strabo* Ilibirris, ποταμὸς οἰλιβίρρις, πόλιν ἔχων ὁ μώνυμον. Nos Eliberri, & Illiberri, quidam Illiberis & Illiberi, sed prior scriptura melior. Fuit & in Batica oppidum hoc nomine, quod nunc opulentissimum est, & Granatam vocari, quemadmodum & regionem ipsam, putant, cum aliis argumentis, tum illo maxime, quod eius vrbis porta vna in hodiernum quoque diem Eliberri appellatur la puerta de Eluira: Id maxime cōpertum hoc anno est, cum ea ciuitas in potestatem Hispanie principum concessit, Mauritanis, qui DCCC. ferè annos occupauerant, obsidione longa in deditiōnem compulsi.

EX HISPANIA.

A Ceruaria proxima est rupes.) *Distinguendum, à Ceruaria, hoc est, post Ceruariā, de qua paulo antè dictū fuerat in Narbonensi.* Ceruaria, inquit, locus, finis Gallia. Blandeluro.) *Scribendū* Blanda Illuro, siue Blāda Eluro. De hoc & 3. *Plinij* volumine. Rubrica tum in Barchinonis littore.) *Scribo* Rubricatū, ita enim vocatur annis *Plinio, Ptolemaeoq;* vnde Rubricata oppidū. Tholobin.) *Ptolemaeus* Telobin. Taraxo.) *Scribe* Tacaco, vnde nomē prouinciae. Hanc, inquit, urbem duo attingunt amnes, Tulcis exiguus de super, & Hiberus ingens deorsum. Suppronensis dicitur.) *Scribe* Sucronensis, à Suerone fluuio, ex *Strabone, Plinio, Ptolemaeo, & infra statim Pomponio.* Duriam.) *Notauimus in Plinio, Turia legi posse, ex Salustio, Phocaq;* & aliis Grammaticis: eò relegamus noscentem hac. Extra aderas velox Menobia.) *Scribendum, Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba. Est autem sensus; Extra sinum Virgitanum haberi hac oppida: ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo, Antonino.* Fuit quando verbum Extra castigandū putauerim

putauerim pro Hexi. Est autem Hexi, quod & Sex & Sexi dicitur, unde *salsamēta* Sexitana Plinio, Straboni, Athenæo, sed melius est, ut inter Menobam & Abderam collocemus, ex Ptolemæo. Plinius tamē duo Sexi facit, inter quæ sit Abdera. Malach, Cifal, Dubal, Acipiro.) Scribendum; Malaca, Salduba, Lacippo, iisdem ferè autoribus. Tartheia.) Scribendum Carteia. Tartessos, non Tarthesos, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Nam Tarteros ipsæ Gades aliquādo vocabantur, Plinius & Strabo. Unde nos sumus Cingenterarum Mellana. Scribendum Mellaria. Verbum autem Cingenterarum arbitror corruptum, pro eo, vel simili, quod est, Cingente freto, vel attingens fretum. Plinius, Oppida, inquit, Bello, Mellaria, fretum ex Atlantico mari Carteia. Strabo, Egredientibus, inquit, fretum post Calpem Mellaria est.

EX INSVLIS PONTI ET ASIÆ MINORIS.

LAuce Borysthenis ostio.) Scribendum Leuce, autores omnes. Non longe Acollifaria.) Scribendum: non longe accolitur Aria, nomen id habet à Marte, cui sacrata est, inquit. Hæc & Arcos Nefos, id est Martia insula vocatur Stephano. Plinius lib. 6. Contra Pharnaceam, inquit, Chalceritis, quam Græci Ariam dixerunt, Martique sacram, & in ea volucres pugnasse, quod quidem & Apollonius poëta secundo libro cecinit, ἀρτιάδα vocans eam insulam. Cymas Mariandynorum finibus.) Scribendum non Cymas, sed Thynnias, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio libri 5. fine. Antifa, Pyra, Cresos, Cyraua.) Scribo Antifa, Pyrrha, Eressos: ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. De Cyraua, etsi constat mendosam esse dictionem, quemadmodum tamen restituenda sit, non planè constat. Plinius in Lesbo nouem tradit vrbes, quarum nulla huic nomini respondet. Illud mirari subit, quare Plinius libro quinto, haustâ à mari Pyrrham in Lesbo scribat, & paulo tamen post superesse dicat Pyrrham & Eressum, & Methymnam & Mitylenen. Proinde fieri potest, ut non Pyrrha, sed aliud eius loco nomen legendum sit, vbi restare dicitur. alioqui cum nouem tradat eius oppida fuisse, octo tantum viderentur esse numerata. Potest & illud dici, numerum eum non 9. sed 8. scribi oportere. Ideo autē restare Pyrrhâ, quâuis eam mare sorbuerit, quia, ut Strabo inquit; & portus & suburbanū eius colebatur, ἢ δὲ πύργου κατ' ἐσπάρτα, τὸ δὲ τοποῦσιον οὐκ ἔστι, ἢ λιμένας ἔχει. His adiucio, quæ Plinius secundo libro dicit. Pyrrhâ, inquit, & Antissam circa Mæotin Pontus abstulit, ut fortè non circa Mæotin, sed circa Æolin scribatur. Sed & in Lesbo, & in aduersa ei, Æolides, tum Pyrrha, tum Antissa memorantur fuisse. Nam & vna Cycladam Antissa dicebatur, Philon autor.

EX INSVLIS PHOENICES, ET APRICÆ.

PAralos) Lego Arados, de qua & superius dictum est. Tarrichia & Egatheæ.) Scribendum, Tarichia & Ægathes, Silius de Annibale, Auct Ægathis abolere parentum

Dedecus, & Siculo submergere fœdera ponto.

Et alibi.

Fusa que per æquora classe,

Ægæthea cernam,

vt sint Ægæthes, Ægæthium. Mentionem habent & alij. Inuenio, qui hodie vocari dicant à nautis Gotha, quarum altera circuitu sit stadiorum 24. vbi Carthaginenses, duce Himilcone, primo bello Punico, à Q. Lutatio Catulo superati sunt, e. a. s. q. à Virgilio intelligi malunt, quàm Philenorum aras: vt aræ propter fœdus cum Pœnis ictum dicantur: Saxa verò, quoniam scopuli verius quàm insulæ, vt ait libro 5. Plinius.

EX INSVLIS EUROPE, ITEM

CYCLADIBVS, ET SPORADIBVS

Vsque in finem secundi libri.

Polyagos. Scribe Polyægos, ex Plinio, cæterisq. à caprarum copia videlicet. Pagasæus sinus Schyathon prospicit, Sciniffon amplectitur.) Inuenio quidem Schinussam insulam in Phocide, vt Stephanus, à lentisco nominatam. Meminit & Plinius post Naxum insulam, inter Sporadas. Quia tamen Strabo, idemq. Plinius, ante sinum Pagasicum & alias plerasq. haberitradunt, & Cicynetum præcipuè, atque Sciathum, fieri potest, vt Pomponius quoque hoc loco eam scripserit, cum Artemidorus, quem maxime secutus videtur, ita dicat, In Pagasæo sinu Cicynetos insula, hoc est, Κικόνετος. Styra, Erethria, Pyranessos.) Scribendum puto, Hestiaæ, Erethria, Pyrrha, Nefos. De primis duabus poëta eminentissimus πολυσάφουλον τε ἑστιαῖαν, ab Hestiaæ, quæ ad Olympum est, deducto nomine. Idem poëta χάλκιδα τ' ἐρετριάν τε. Hæc autem Eretria, cuius mentio apud omnes est, etiam Melancis appellabatur, à Melaneo Euryti patre, sicut ab Eretrio Titane, Phaëthontis filio Eretria. De Nefo & Pyrrha Plinius, cæterique, in Eubœa. Fuit in aduerso tamen Eubœæ locus Astyra, vt ait Charax, iuxta Potnias, nisi quis in Eubœam quoque id nomen translatum, vt alia pleraque, censeat, atque ita malit Astyra, quàm Hestiaæ scribere. Tegea, Nissa, contra Acritam.) Scribendum Theganusa contra Acritam, ex Plinio, Ptolemæo. Est autem Acritas, Peloponnesi promontorium. Plinius tamen eam paulo ultra promontorium illud collocat, & vtiq. in Laconico. Ionio prostirria.) Legendum fortasse, In Ionio Prote, Hyria. De Prote in Ionio sinu ante Peloponnesum, & Ptolemæus & Plinius. De Hyria cogitandum relinquimus, illud obiter testantes, vagum id multis vrribus esse vocabulum: Zacynthon quoque insulam hoc ipso tractu quandoque Hyriam fuisse nominatam. Nefos.) Scribendum Melos. Et infra, Iporis.) Scribendum Hippuris, ex Plinio, cæterisq. Item, Pinaria.) Plinius Cinara, nondum muto, quoniam & Pinara Lyciæ vrbs fuit. Cicinos, & infra, Mycon.) Scribendum Sicynus, ex Strabone, Plinio, Stephano, vetustis codicibus. item non Mycon, sed Myconos, iisdem autoribus. In Creta Clopixos & Camoracusa.) Scribe, Holopykos & Manæthusa, ex Plinio: quanquam scriptum est Manathusa.

Vereor ne Marathusa legendum sit, à feniculis, nam & insula hoc nomine habentur aliquot. Quid si Amaracusa, quasi ab Amaraco? Numachos, Zephyre, Grise, Caudos.) Plinius, Maulocos, Zephyre, Chryse, Gaudos. De Gaudo etiam Callimachus atque Strabo. Asporos, Dicedalos, Absyrtis. Plinius, Absoros, Celaduse, Absyrtis. Item paulo post, non Ticana, sed Trucones, nec Phlecirides, sed Electrides, nec Lingarium, sed Tragurium. De quibus multa libro eius 3. persequuti sumus. In Siculo freto est Aeæe, quã Calypso habitasse dicitur.) Plinius, Altera, inquit, Calypsus, quam Ogygiam appellasse Homerus existimatur, in quam videlicet, ut ait Stephanus, Ulysses naufragus euasit. Caulos, & paulo post Halaza.) Plinius & alij, Gaulos & Galata. In minoribus Samo & Mago, in maioribus Parma & Polentia.) Ptolemaeus, & ferè Plinius, non Samo, sed Iamno, siue Iamna. item non Parma, sed Palma. Et paulo post, Suppronensi.) Legendum Sucronési, ut prædiximus.

EX LIBRO TERTIO

De exterioribus Hispania.

PArua oppida Olitingi, Onolapa.) De primo nihil comperi, alterum Ossonoba scribendum, non Onolapa, siue, ut Ptolemaeus, Onoba cognomento Litoria, quam Plinius initio ferè libri tertij Ossonobam Asturiæ vocauit. Myrtilibatio Ossonoba.) Scribendum Myrtilis, Balsa, Ossonoba, ex Plinio, Ptolemaeo, Antonino, cæteris. Latobriga.) Scribendum, Lacobriga, vsitatum id Hispanis vrbibus vocabulum. Turauli veteres.) Scribendum, Turduli veteres; sequitur enim, Turdulorum que oppida. Groni.) Plinius quoque Groni, siue Gronij: ut diximus, itemque Silius quibusdam exemplaribus, sed frequentius tamen Grauij, à Graiis dicti,

Quique super Grauios lucentes voluit harenas,
Infernæ populis referens obliuia Lethes: Item,
Et quos nunc Grauios violato nomine Graium,
Oenææ misere domus, Ætolaque Tyde.

Sed & Ptolemaeus Gruios, quasi Grauios appellat. Fluuntque per eos Auocellandus, Nebis.) Ptolemaeo amnes iis locis sunt, Auus & Nibis, siue ut Strabo, Nebis, etiamsi est inuersa dictio apud eum Bænis, pro Nebis. Nihil verò mirum sit. Auonem Pomponio vocari, quem Ptolemaeus Auum nominat. Nam & Nælonem Plinius appellat in Artabris fluentem, à quo Næla ciuitas, alia quam Næga, inter Astures, ut dicemus, Ptolemaeus non Nælonem, sed Nælum in Cantabris tamen, & Asturia, non Artabris, quo Næle populi dicantur Plinio. Lacienses, inquit, & Pefici, & Næla, quanquam scriptum est Zæla, tertio volumine. ab fluuio Auone, Auarum gens. De Celando nihil comperi. Peralia, Ducamaris exit in Libyca.) Scribendum, Per alia duo Mearus exit in Libunca. Ptolemaeus quoque Mearum, & Nauium iuxta vrbem Libuncam statuit. In Asturum litore Næta est oppidum.) Plinius & Strabo non Næta, sed Næga, id est Noiza. In Ptolemaeo quoque fluuius Nægauicesia vocatur, in Cantabrorum litore, ceu

date.

dato vrbi nomine vel accepto. Pereundi & Salenos.) Fortasse, Per eundem & Salenos, hoc est, per eundem tractum Cantabrorum Vardulorumq; ac Salenos, amnem Saurium descendere. Saleni ab amne Salia vocantur, de quo paulo ante Pomponius. Ab eodem fluuio Saleniana locus, Antonino dicitur, ab aquis Origenis decem octo M. p. remota. De Origenis statim differam. Ptolemaeus quoque Selinos populos agnoscit, quorum vrbs Nardinium, de iis ipsis, vt arbitror, intelligens. Per Aurinos & Origenomes quosdam Nasa descendit.) Scribi potest, per Autrigones & Origeuiones quosdam Nesua descendit. De Origeuionibus, siue vt Plinius, Origenis, vt mox dixi; Antoninus, qui Originas aquas nominat. Ptolemaeus quoque Origeuos dicens eos, & Origaiolcam urbem eorum. Quod autem in Plinio dictum nobis est, Aurigeuos in Pomponio videri esse Origenos, melius est vt Autrigones, quemadmodum hoc loco diximus, legatur. Etenim Ptolemaeus inter Autrigones & Origaiolcam oppidum, flumen Nesuam ait delabi, quamquam Nerua in ipso frequentius, quam Nesua scriptum est. Sed quae hic sequuntur, de amne Deua, dubium non relinquunt, hunc ipsum Pomponio intelligi, qui Nerua siue Nesua dicatur. Autrigonas & Plinius lib. 3. commemorat. In Autrigonum, inquit, nouem ciuitatibus Tritium & Verouesca memorantur. De Tritio mox agetur. Ex Deuales Triton Obelunte cingit.) Legendum videtur, Et Deua duplex Tritium Tobolicum attingit. Ptolemaeus quoque Deuam, siue Diuam amnem collocat iuxta Tritium, cognomine Tobolicum, siue Toboricum, in Vardulis Cantabriae. Habetur & eodem nomine alterum Tritium, nec procul admodum, inter Beronas, cognomine Metallum, Antoninus. Et Plinius; Autrigonum, inquit, Tritium & Verouesca. Et Detum Aturiasonans Saulo & Magrada.) Cum non longe à Tritio Toborico sit oppidum Iturissa, aestimandum erit, nunquid verbum Aturiasonans, quod sine dubio deprauatum est, ad Iturissam detrabere conueniat, ad hunc modum. Deinde Iturissam & Easonem Magrada, vt verbum attingit subaudias. Fluuius quidem aliquis nomine Magrada nondum mihi lectus est, sed cur mutem, non habeo. Easonem verò & promontorium & oppidum, non procul Iturissa: Ptolemaeus collocat in litore Oceani, Aoliasonem à Plinio fortasse rectius vocatum, ad Pyrenaeos, finem Hispaniae celebrem. Scio & Aturiam fluminis esse vocabulum Ptolemaeo, sed in Gallia Pyrenaeis proximi, vbi sunt Tarbelli Aquitaniae populi, à quo ciuitas Aturiensium vocatur.

EX GALLIA COMATA, HOC EST,
Aquitanis, Celtis, Belgis.

IN Aucis Eliumberrum) Scio in Auscia Elufates, & Elufaticum eorum oppidum fuisse, quod & lib. Plinij quarto diximus, ex Casare, Ammiano, Antoninoq; vt scribendum sit, in Aucis. Loco autem verbi Eliumberrum, vt non ponendum, ita certè concipiendum animo Elufaticum, quod illi fortasse nominabant Elufaberrum, quasi Elufatum urbem. nam Berris hoc significat Barbaris Hispaniae Galliaq; consimbis, vnde Iliberris in Baetica, & in Narbonensi altera. Et Laberris in Asturia,

ria, quemadmodum & Obriga, unde Lacobriga, Marobriga, Deobriga, millitalia, Burgum Germani, Dunum Thraces. Portu, quem Gesoriciacum vocant.) Plinius & Ptolemaus Gesoriciacum.

EX GERMANIA ET SARMATIA.

IN Rhenum Mœuis & Lupia.) Tacitus in situ Germania non Mœuin, sed Mœnin vocat. Inter Herciniam, inquit, syluam, Rhenumque & Mœnin amnes, habitant Heluetij. Plinius quoque libro nono per n scribit eum, non per u, quanquam Mœnus ab ipso, non Mœnis videtur appellatus. In Mœno, inquit, Germaniæ amne silurus grassatur, nisi quis non in Mœno, sed in Mœni, aut Mœui apud eum legat, de quo plura eo loco. In Oceanum Amisus urbis & Albis.) Scribendum non Urbis, sed Visurgis. Imbri & Teutoni.) Scribendum Cimbri, ex Tacito, ceterisq. Horum Cimbrica Chersonesus, quæ modo appellatur Dacia. Teutoni verò sunt, quos alij Teutones, Ptolemaus Teutonarios in eo tractu nominat. Plinius lib. 4. Cimbri, inquit, & Teutoni. Ultimi Germaniæ Hermones.) Plinius & Tacitus, Hermiones, Ptolemaus Elmeones, ad amnem Vistulam, qui Germaniæ finis est, & Sarmatia principium, vt mox patebit. Insula amne discreta. Scribendum non Insula, sed Visula, seu quod idem est, Vistula.

EX SCYTHIA.

SCythici populi omnes, Belgæ appellati.) Scribendum Sage, non Belgæ. Herodotus, & Plinius libro sexto, Persæ, inquit, Sagas vocant omnes Scythas. Etiam si Sacas Græci malunt scribere, quàm Sagas. Pomponius quoque infra, Scythæ, inquit, sunt Androphagæ, & Sagæ distincti regione. Vbi sol non quotidie vt nobis, sed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit, & ideo sex mensibus dies, & totidem aliis nox.) Plinius contra sentit lib. 4. Semestri luce, inquit, & vna die solis auersi non vt imperiti dixere, ab æquinoctio verno in autumnum semel in anno, solstitio oriuntur iis soles, brumaque semel occidunt. Albani & Molchi.) Scribendum non Molchi, sed Moschi. Amerdi & Pestici.) Scribendum Amardi & Pæfici seu Pælicæ, vt Ptolemaus, & infra Pomponius. Sunt qui Amordos eos scribunt, sed Strabo & Stephanus Amardos, ea gens est Hircana, unde Ptolemaeo quoque Amardus amnis in Caspium delatus. Cambyles ex radicibus Corfici montis.) Legendum arbitror Coraxici, non Corfici. Sunt autem montes Coraxici, quos vt ait Plinius lib. 6. quidam Heniocos dixere. Ptolemaus tamen vocat montem Caspium, unde Cambyles oritur. Nihil mirum quod eos montes, qui Tauri partes aut lacinie sunt, alij aliter, vt in Plinio quoque diximus, appellauerunt. Subit nunc locus in Plinij sexto deprauatus, cap. 9. vbi de Araxe ait, Auctusque amne Musi & ipse, vt plures existimauerunt, à Cyro defertur in Caspium mare. Scribendum enim videtur, non Musi, sed Cambusi, hoc est, Cambyse. Nam & Borusthenem.

Borusthenem, pro Borysthene, veteres dicebant, & alia aequè huiusmodi per u libentius, quàm per y. Pomponius: In idem littus, inquit, elabitur Cyrus & Cambyses, ex radicibus Coraxici mōris vicini editi, & in diuersa abeunt, perq; Hiberas & Hyrcanos, diu & multum distantibus alueis defluunt. Pōt non longè à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum vno ore perueniunt: etiam si Ptolemaus ostia eorum se iungit. Laxartes & Oxos.) Scribendum Laxartes per i. non per l, ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo, Qu. Curtio, Marcelinoq; Et paulo pōst, Surdianorum regionibus.) Scribe Scgdianorum. Iuxta Dacas priuum inflectitur.) Scribe Dahas, non Dacas. Inter Amardos & Pelicasos aperitur.) Legendum, Inter Amardos & Præficas os aperit, hisdem autoribus. Indos quosdam à rege Boiorum dono sibi datos.) Plinius, A rege Sueuorum, non Boiorum. In quibusdam tamen Pomponianis codicibus, nec Boiorum nec Sueuorum, sed ineptissimè Lydorum. Pliniana lectio similior vero est, quòd Sueui longè lateq; imperitabant, maioremq; ut ait Tacitus, Germania partem obtinebant. Erant & Boij Heluetis attingui, vnde Boemi, sius ut idem Tacitus appellat, Boiemi.

EX INSULIS OCEANI.

Septem minimè inter plures etiam messes.) Legendum, Septem minimū, Sinterim plures etiam messes. Angustis inter se ductæ spaciis.) Scribendum, diductæ. Plinius, Modicis, inquit, inter se diductæ spaciis, ubi de Orcadam Ebudumque numero plura quedam notauimus: uti hoc loco non Emodes, sed Ebudes fortasse legi possit, nisi quòd contra Germaniam eas cōstituit. Ebudes verò contra Galliam potius habentur, vltra Hiberniam ac Britanniam, si Ptolemaeo credimus. In Plinio quoque septem scribuntur Nemodes, siue, ut nunc legitur, Acmodæ. Cenæas, qui ouis auium palustrium & auenis tantum alantur.) Plinius non Cenæas, sed Oonas. Feruntur, inquit, & Oonæ insulæ, in quibus ouis auium & auenis incolæ viuunt. Idem erratum & in Solino apud quem Oceanos scriptum est. Dicuntur autem Oonæ, id est, ωὼναι Græcis ἀπὸ τῶν ὄων, hoc est, ab ouis. Tile Belgarum littori.) Scribendum Thule, ita enim Græci appellant, & apud nos Claudianus, ut sicubi aliter scriptum est, nō ratione aut doctorum vsu id, sed vel incuria scribentium, vel imperitia Grammaticorum obtinuisse videatur. Diximus & aliis locis, quæ per ou diphthongum Graij enunciant, seruari hoc & à nobis. Quæ verò illi per y, hæc per u, parte plurima veteribus efferri cōsueuisse. Talge in Caspio mari.) Ptolemaeus Talca.

EX INDIA.

Ganges in Hæmo Mediæ monte conceptus.) Scribendum vel in Hæmodo Indiæ monte, vel ut Ptolemaeus, in Imao Indiæ monte conceptus. Etenim Imaus & Hæmodus, montes ibi sunt omnibus. Indus ex monte Caroparnaso.) Scribendum Indus ex monte Paropamiso, ex Strabone, Ptolemaeo,

lemæo, cæteris. Et infra paulo, Copem Agasinom Hydaspen.) *Scribendum non Copem, sed Cophen, aut Cophenen, sed & Acesinem quoque, nõ Agasinom, iisdem autoribus. Item de Taprobane: Pars orbis alterius Hyprachus dicitur.)* *Scribe Hipparcho, id est, ab Hipparcho. Sethis per Carmanios, supra Sandis & Coros effluunt.)* *Plinius oppidum Carmanie Zethin, & (vt vetusti codices habent) Cethin vocat. Ptolemæus flumina hæc, Andanin & Corium appellat, vt ad hunc modum scribi possit: Cethis per Carmanos, supra Andanis & Corios effluunt. Item de Arabia, Carmaniis contrariam partem magnæ.)* *Scribendum, Carmanis cõtrariam partem Macæ: Plinius, Ptolemæus, cæteri. Sunt & Macæ in Libya. Alterum signum vndique Arabes incingunt.)* *Scribe Sinum, non signũ. Itẽ de Arabico sinu, Cara, Arabia, Gandamus.)* *Stephanus Carræ Cararum: Ad mare, inquit, rubrum sunt Carræ, cognomines iis, quæ sunt in Mesopotamia, Crassi nobiles interitu. De Arabia emporio Ptolemæus. Tertius loci nomen haud comperi. Hieropoliticium.)* *Scribo Heroopoliticum. Ita enim vocatur sinus ab vrbe, quam Heroum opidum Plinius, Græci Heroopolini vocat omnes. Collaca Philopteris & Phiomalis.)* *Scribendum Colaca, vt sit Colax Colacis promontoriij eius nomen. Item Philoteris, & Ptolemais, ex Plinio, Ptolemæo, Stephano: vt in Plinio monstrauimus. Diorige.)* *Scribendum est Dioryge. Vox ea & Græca est, & familiaris Straboni, fossas & alueos manufactos significans. Cornutæ Tragapomenes equinis auribus.)* *Scribendum aut hinc Tragopana-des, ex Plinij libro 10. vbi hanc ipsam describit auem, aut lectio Pliniana corrigenda, Tragopomenes. Verbum autem, Equinis auribus, iungendum cum sequenti, hoc modo, Et equinis auribus Pegasi. Plinius, Pegasi equino, inquit; capite volucres. Cum Iachanum regem Alexandria.)* *Scribo Lathurum siue Lathyrum, ex Plinio, Strabone, cæteris, qui de hoc ipso Eudoxo & rege tradunt hæc. Vt Græci vocant Theon.)* *Addi potest, Ochema, vt legas, Theon Ochema, hoc est deorum vehiculum, ex Plinio, Strabone, cæteris, id est, θεῶν ὄχημα. Dorcades domus, vt aiunt, aliquando Gorgonum.)* *Plinius libro 6. Gorgones, inquit; insulæ narrantur, Gorgonũ quondam domus. Synaptodes inflexi lentis cruribus.)* *Scribendum Himantopodes, ex Plinio, Solino, cæteris, qui eos à lore vocant Loripedes, id enim ἰμᾶς significat. ob id adiecit Pomponius, lentis cruribus, quasi loreis diceret: nam & genus auium ex eodem argento ita nominatur Plinio. Lixio flumini Iuno proxima.)* *Scribendum, Lixo flumini Iunno proxima, id est, λύξω. vt libro quinto Plinij docui.*

REVERENDISSIMO

PATRI, AC ILLVSTRI

PRÆSVLI, DOMINO IOANNI

QVINONI, S ALMANTICENSIS ACADEMIÆ

PRÆFACTO, FREDENANDVS PINTIANVS,

Rhetoricæ, & vtriusque linguæ in eadem Academia

professor, perpetuam felicitatem.

E G I S T I illud minuti auctoris, Præsul amplissime, Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus, &c. Opusculum enim paucis his diebus, horis succisuis, tumultuaria opera, benè malè contextum, ad munificentiam tuam affero. Cum enim proximus Vacunalibus exposuissem Pomponium Melam Geographum studiosis quibusdam adulescentibus, qui id à me cum à publicis scholis feriarentur, enixè petiere, non satis habens quod efflagitauerant præstitisse, Observationes quoque in eum, & si aliis curis studiisque occupatus, composui. Simul ut pleniore obsequio demererer amantes mei, simul ut homo Hispanus (quod in castigando Seneca aliquot ante annis feceram) Hispano rursus auctori moribundo ac prope conclaimato, opis ipse etiam pro virili parte aliquid afferrem. Scripsit ante me in eum Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis eximia vir eruditionis, Castigationes Alexandro Sexto Pōtifici Maximo dicatas. Annotavit pauca quedam Marianus Angelus, vir & ipse egregia litteraturæ. Nec defuerunt alij, conantes laudabili sanè omnes proposito mederi auctori clarissimo, quem intelligebant nisi tempestivè succurrerēt, non multo post periturum. Tot enim ulceribus scatebat, tot erat vomiticis, cacoëthibus carcinomatibus, ut cū Catullo sic loquar, externatus, vix ut multi chirurgi,

& quidem artis peritissimi, ne dum unus aut alter curando ei sufficere posse viderentur. Plurima in eo verba desiderabantur, nec singula modo verba, sed versus interdum aliquot. Quaedam redūdabant, falso ei attributa; alia præpostero ordine, alia mendosissime scripta legebantur. Multis imperitorum Grammaticorum, sacrificulorumq; glossematis, ineptis item impudentium castigatorum appendicibus refertus erat. Quae omnia qua potui diligentia, partim solus post tot censuras, ut reor, sanavi; partim in meliorem conditionem redegi, ad accuratiorem magisq; exactam disquisitionem reuocata. Itatamen in omnibus iudicium interposui meum, ut liberum unicuique relictum vellem suum. Huius igitur quicquid est libelli nuncupatio, multis quidem de causis, sed duabus potissimum amplitudini tuae debebatur Praesul eximie: Tum ut lecto in ipsis initiis tuo nomine, favorabilior esset apud Salmanticenses tuos, qui te ut communem patrem amant, ut iustum ac beneficium Principem, summiq; fortunae, honoris, ingenij, virtutis, ornamentis praeditum colunt & observant. Tum etiam quod libellus ipse à te viro Graeca ac Latina eruditione praedito, facundia planè Romana, acrisublimiq; ingenio comprobatus, emittetur ductu auspicii q; tuis, improbatus remeabit ad dominum, ut clausus (quod summus poëta ait) tenebris & carcere caeco det pœnas temeritatis suae. Vale.

Salmantica, Anno M. D. XLIII.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

L O C A ad oram asterisco * cum numeris notata, infrà ab auctore augentur, retractanturue: quod est hominis verè humani, non errores suos mordicus tuentis. Nam ut Mimus ait Publij Syri, *Discipulus est posterior dies prioris*. Et Solon unus in septem Graeciae sapientibus: *Αὐτὸς γηράσκω πολλὰ διδασκόμενος*. Hoc volui, nescius ne esses. Vale, & Schotti in augenda re literaria, libros è situ eruēdo vindicandoq; studium: nostramq; in excudendo fidem diligētiamq; ut studia tua, quae possim, libris optimis incredibili sumtu edendis promoueam, libens amplectere. Antuerpiae.

FREDE-

FREDENANDI NONI PINTIANI
IN POMP. MELAM

CASTIGATIONES.

IN LIBRUM PRIMUM.

PROOEMIO.

QVEM persequi longa est magis) Scribo, quod persequi longa *
est magis, &c. Nam & paulo post sequitur, quod si non ope inge-
nij orantis. Nunc autem ut quæque erunt clarissima.) Dele
verbum autem ne intra pauca verba repetatur inutiliter. Additis
his quæ in natura regionum incolarumque.) Delenda quoque videtur præ- *
positio, ut verba sint pauciora, sensus elegantior.

EX MVNDI DIVISIONE.

QVIA sic iacet) Hæc verba Pomponij non puto, nec si putarem, ita legendum
censerẽ, sed qua sic iacet, hoc est, qua porrigitur ab Ortu in Occasum. Atque in-
trat.) Scribe Utque intrat, cum maiore littera & cum distinctione, ut sit initium
alterius sensus, Utque intrat tum longè lateque, cõiunctim. Sic paulo post, Quo
quum est acceptum, ingens iterum & magno se extendit ambitu. Et in
summa Africæ descriptione, Utque inde procedit, ita media præcipuè. Et in
Italia, Atque ut procedit, mediam se perpetuo Apennini iugo attollens.
reliqua, Ingens iterum & magnum & paludi.) Aldi exemplaria, Ingens
iterum & magno se extendit ambitu, & paludi, &c. Sed hæc lectio quod ab an-
tiqua procul abeat non placet. Propius verò est, ut legatur, Ingens iterum, & ma-
gnæ paludi, cæterum exiguo ore, coniungitur. reliqua falso addita videntur.

EX SVMMA ASIÆ DESCRIPTIONE.

ORA eius cum alueo Nili amnis ripis descendit in pelagus.) Scribendū
reor ripa, non ripis, ut sit sensus, Asiam ipsam descendere unà cum alueo Nili amnis,
ripam factam, ut paulo post. fit ripa qua Tanais est. Spectant enim etiam
Meridiem Indi.) Lego, Spectant enim & Meridiem Indi. ut infra: Spectant
& Septemtrionē Scythæ. Deinde Aria & Gedrosis.) Strabo, Ptolemaus,
Stephanus, Plinius, Gedrosia enunciant non Gedrosis. unde gentile nomen Ge-
drosij Stephano. Ut corrigendus sit Plinij codex in quo Gedrosi ferè semper pro
Gedrosij scriptum est. Reprehenditurq; Dionysius Byzantius à Stephano, quod Ge-
drosos appellet non Gedrosios. Strabo aliquando Gedrosenos vocat, sed dubio
an sit vitio exemplaris. Arrhianus historicus Gedrosios semper. Dicuntur etiam per
& duplex ss. Cedrosi Stephano. Illic Caspiani Scythis proximi.) Et si non
me fugit à Caspia deduci posse Caspiani, ut à Cardia, Cardiani, auctore Ste-

phano; malo tamen hic legere Caspij quàm Caspiani. ex Strabone, Ptolemaeo, Stephano, Plinio. Item ipso Pomponio infra in tertio, Intus, inquit, sunt ad Caspium sinum Caspij. Nec fuerit alienum, admonere duplices esse Caspios Strabonem in Selectis: quosdam magis occidentales Cadusios, prope mare ab ipsis cognominatum Caspium & Cambysen fluuium; alios verò Parthis vicinos quorum sint Caspia porta. Candari & Paricani.) Scribo Gandaræ. Paricani ex Stephano & Plinio. Gandaros Plinius nominat. Stephanus Gandros. Hecatæus eodem auctore Gandaras. Sunt & Gandaræ Ptolemaeo Indiae populi. Coamani, Rophanes;) Legendum fortè non Rophanes, sed Ochani, ex Plinio sexto, capite 16. vbi Ochanos refert cum Pharmacotrophis, Bomareis, Coamanis, & aliis quorum hic mentio. Super Scythas Scytharumque deserta, ac super Caspium sinum.) Scribendū cum minore littera, super Scythas Scytharumque deserta, & coniunctim cum superioribus. Quæ autem statim sequuntur, abiuncta præcedentibus & cum maiore littera vt incohent nouum sensum sic legito: At super Caspium sinum, & reliqua: vt singula referas ad singula. Ad Scythas Scytharumque deserta. Gandaras, Paricanos & reliquos quos subtextit. Ad Caspium sinum Comaros, Massagetas, Cadusios & alios. Ad Amazonas autem & Hyperboreos, Scythas, Cimmerios, Heniochos, &c. Libuit etiam addere vsum duarum in Pomponio vocum, Super, & vltra. quem video ignorari à plerisque, etiam eorum qui se pro doctis gerunt. Nam cum ab exterioribus gentibus loci sue Oceano finitimis, procedit ad interiora, super exteriores gentes positas esse ait interiores. Cum verò è contrario ab interioribus ad exteriora, vltra interiores ait esse exteriores. Non tamen hoc ita perpetuum est, vt non aliquando secus cadat. Nihil enim sine exceptione; sed ferè hoc obseruat Pomponius. Exemplum & hic habes & in his quæ sequuntur passim occurrent. Corsitæ, Phoristæ, Riphaces.) Expensis syllabarum dictionibus puto legendum, Cercetæ, Coraxi, Phthirophagi. ex Geographis omnibus gregatim, & ipso præcipuè Pomponio in fine huius primi voluminis. & paulo antè: Cimmerij, Scythæ, Heniochi, Georgi, legendum est ordine inuerso, Scythæ, Cimmerij, Heniochi, Georgi, ex Plinio libro sexto, ca. 13. Vltra eos, inquit, planè iam Scythæ, Cimmerij, Cisianthi, Georgi, &c. & Strabo Cimmerios à Scythis sedibus suis pulsos tradit & Scythas à Grecis. Mardi, Antibarani.) Aldus, Mario Antibarani. Scribo Macrones, Tibarani. Ex Strabone, Stephano, Plinio, Herodoto, Xenophonte, Dionysio Periegete, Marciano, Marcelino, Apollonio Rhodio, Valerio Flacco & omnibus ferè Grecis ac Latinis non Geographis modo, sed historicis etiam ac poëtis, qui de Boreali Asia plaga prodiderunt. Semper enim Macronas, Tibaranos, & Mofynæcos, vt finitimos inter se coniungunt. Nec me fugiunt, quæ de Mardis Plinius & alij tradunt. Macronas Apollonius primo Argonauticon Macrieas appellat, sic dictos, vt eius enarratores exponunt, quod sint coloni Euboensium. Euboea enim Macris alio nomine dicta est, quod sit longa & toti præterea Boetia, vt secundo volumine refert Pomponius. Hi postea Sanni dicti, si quid Strabo & Stephanus veri crepant. Nam Xenophon in fine quarti, & initio quinti de Cyri ascensu, Macronas alios à Sannis facit: quos Drilas ipse nominat, referente

referente Arrhiano in Periplo Ponti Euxini. Sed & ipse Arrhianus Sanos distinguit à Macronibus, quos tamen ipse non Macronas, sed Machelonas appellat. Plinius quoque Xenophonti & Arrhiano subscribit libro sexto. At Tibarani etiam Tibareni & quidem frequentius dicuntur. Orpheus in Argonauticis Stybarenos vocat.

Armenij Commageni.) scribendum cum duobus m m. Commageni ex Strabone & Ptolemaeo. Myrrani Vegeti) Loco illius Murrani posset non absurde substitui Morimeni. Est enim Morimena praefectura Cappadociae Straboni xij. quam vnà cū Lycania memorat, de qua mox paulo Mela. [*Sed magis est vti Margiani legatur. Nam eodem auctore Margiana toti Assyriae praeextenditur.] Posset autem *1 pro Vegeti, Eneti legi, qui sunt Paphlagoniae populi, ab Homero & omnibus fere Geographis nobilitati, à quibus Veneti Adriatici sinus fluxisse creduntur. Sed super omnia sedet duas has voces barbaras planè esse, & ex illarum numero, quae non paucae huic operi irrepsissent, temeritate quorundam, qui nihil per se habentes, ineptias suas pro glossematibus bonis auctoribus affigunt: Item quibus librariorum ignorantia qui eas statim auctoris lectioni inserunt. Cuius nota sunt, in Gallia Elufaberris; in Thracia, Tritonice; in Scythia, Terrestria, Sexolitae; in Lesbo Ciraua; in Oceano Septentrionali Satmali, & alia his comparia monstra, quae propriis locis aestimabuntur. Rursus ex his quae Meridiem spectant eadem gentes interiora littora tenent.) Quoniam haec verba negotium multis exhibent, libet non nihil eis lucis afferenti admonere lectorem, pronomine illud, eadem, antedictos populos referre, Indos, Arianos, Arios, Gedrosios, Persas. Ordinem verò in recensendis Asiae gentibus hunc obseruasse Melam. Differuit de ora Asiae Orientali & eius habitatoribus: Deinde de Meridiana, & Septentrionali. Reliquum videbatur monstrare à quibus interiora incolerentur. Incipiens igitur à Septentrione dixit habitari à multis variisque gentibus Gandaris, Paricanis, &c. Postea versus ad Meridiem, exponensque à quibus mediterranea tenerentur, ait easdem gentes incolere interiora; quas non multo antè dixerat tenere oram, hoc est Indos, Arianos, Arios, Persas, Arabas vsque ad sinum Persicum: quem veluti vmbilicum facit in hoc gentium Asiae tractatu. Existimo itaque quibusdam verbum illud littora adulterinum esse: aut si mauis legatur interiora littorum, sicuti paulo ante interiora terrarum dixerat. Locus sit aestimationi. Super hunc sunt Parthi & Assyrij, super illum alterum Babylonij, & super Aethiopas Aegyptij ripis Nili, &c.) Super sinum Arabicum esse Babylonios falsum pro palam est, vel vnica Strabonis auctoritate, vt ceteri in re comperta omittantur. Is in tertio Geographum enō: Deinceps, inquit, sunt mare versus quidem Persae, & Suisij, & Babylonij, descendentes ad mare Persicum. Quapropter ne cogamur Pomponium in ius vocare, restituenda sunt in pristinum situm verba, tum luxato & praepostero ordine scripta, tum etiam corrupta. Lego igitur sic: Super hunc sunt Parthi, Assyrij & Babylonij: super illum alterum & super Aethiopas Aegyptij, &c. ex omnibus Geographis & historicis: & ex ipso Pomponio qui de sinu Persico loquens libro tertio: In parte, inquit, quae pelagi ostio aduersa est Babyloniorum fines Chaldaeorum quae sunt, & duo clari annes Tigris & Euphrates [Ap- *3 pellat.

pellat autem Æthiopus Ægypti qui ab aliis dicuntur sub Ægypto.]

EX SUMMA EUROPE DESCRIPTIONE.

Qua flexum paludis ad Bosphorum redigit.] *Aldus* qua flexum paludis ad Ponticum redigit. *Lego* ad Pontios redigit. *Appellat enim* Pontios Bosphorum Cimmericum. *Sic supra*, & paludi cæterum exiguo ore coniungitur.

Qua Ponto, Propontidi, & Hellesponto latere adiacet.] *Lego* obiacet non adiacet ex familiari loquendi modo Pomponij, ut ex sequentibus constabit. Latere autem, quia latera sunt illa Europæ quibus Asia obtenditur. De frontibus paulo post. Nos Tuscum quod Graij Tyrrenum perhibent.] *Demendum est verbum* quod. Hinc in Ægei partem continens, Thraciæ ac Macedoniæ adiungitur.] *Castigo*, Huic in Ægeum mare continens Thracia: Huic Macedoniæ adiungitur. Nam Scythiæ coniungi Thraciam; Thraciæ autem Macedoniam, adeò notum, ut nullo egeat testimonio. Denique etiam ad Septentrionem.] *Scribendum*, Eademque etiam ad Septentrionem.

EX SUMMA AFRICÆ DESCRIPTIONE.

Et qua ad fluvium attingit.] *Videtur prepositio superflua*, ut non longè post, peragratisque omnibus quæ mare attingunt, & alibi. Dictum est Atlanticum esse Oceanum qui terras ab occidente contingeret. Fastigiatque se molliter.] *Legendum*, fastigat. Neque enim fastigiat verbum Latinum est. Post Augilas & Troglodytas.] *Ptolemæus* Augilas modò per i. modò per y. enunciat. *Plinius* & *Herodotus* cum i. semper. *Stephanus* Augilitas nominat. *Troglodytas* *Strabo* sine l. semper, *Trogodytas*. Ægipanes & Blemmyæ.] *Stephanus* unico m. & quinta apud Græcos inflexione Blemyes, cui subscribunt *Dionysius Byzantius* & *Theocritus*, primam corripientes. *Strabo* duplici Blemmyes, à quo stat *Suidas*. *Blemyx* *Marcinus Capella* vno tantum & prima inflexione. Intra si credere libet.] *Expende an sit commodior lectio*, Ultra si credere libet, hoc est, Oceanum versus Æthiopicum.

EX PARTICVLARI AFRICÆ DESCRIPTIONE.

Primæ partes, illæ Europæ, hæc Africæ.] *Rectius ut sentio*, illa Europæ, hæc Africæ. Tingi oppidum] *Ptolemæo* Tingis est, quæ in *Cæsaream* nominat. *Straboni* Tiga; *Stephano* Tingios; *Plinio* Tingi. Parma elephantino tergore execto.] *Legendum* puto, parma elephantini tergoris excedra. Est excedra siue excetra durities ferro inuicta, telis impenetrabilis, quasi sine cæde, quòd cadi nequeat, vnde & per æ diphthongò magis ex etymologia scriberetur. Nisi manus deductam à Cedo, quòd non cedat, etsi hoc genus etymologia parum *Quintiliano* placeat. *Hydra* itaque illa *Lernæa*, multiceps malum, excedra vocata est à *Plauto* in *Persa*; & à *Cicerone* secunda *Tusculana*. *Plinius* libro vndecimo capite xxxvij. Elephantorum, inquit, tergora impenetrabiles setas habent. *Plinij* vetustus *Codex*, qui in publica *Salmanticensis* academia bibliotheca aſſeruat, non setas habet, sed

*sed scædras. ut legendum videatur excedras. Hoc enim melius, quàm quod Her-
molaus emendat quasi setas, insipida nimis castigatione. Hinc & Cetra genus scuti,
ex corio praduro facti, quòd non cedat. Hunc Abylam, illum Calpen vocant.]
Sic quidem Strabo, & Plinius Abylam: at Ptolemæus & Dionysius Byzantius per-
mutatis literis efferunt Alybam. Addit fama nominis fabula.] Scribe no-
mini non nominis. Tamuada fluuius.] Ptolemæus Thaluda. Plinius Ta-
muada. Rusicada.] Lego, Rusadir, ex Plinio quinto. Ptolemæus Rhyssidiron
vocat. Nam Rusicada infra dicitur in Africa propriè dicta, ubi & à Ptolemæo
locatur. Plinius in Numidia constituit. Mulucha ille quem diximus amnis est
ingétium olim regnorum terminus.] Rectius Aldus, Mulucha ille quem di-
ximus amnis est, nunc gentium, olim regnorum terminus. Nec enim proce-
dit Mauritanias appellari à Mela ingentia regna, de quibus paulò antè dixerat.
Cæterùm regio ignobilis, vix quicquam illustre sortita.*

EX NUMIDIA.

*CIRTA procul à mari, nunc Sittianorum colonia.] Ordo verborum vi-
tiosus est & verba ipsa mendosa. Legèdum videtur, Cirta colonia procul à mari,
cognomine Sittianorum. Neque enim Cirta deducta fuit à Sittianis, sed ab il-
lis cognomen accepit, dicta q̄ est Sittianorum. Plinius quinto: In mediterraneo
colonia Cirta, Sittianorum cognomine. Marcianus quoque Cirta colonia men-
tionem faciens, non addit Sittianorum. Vnde autem Cirta & alia Africa loca dicta I*
fuerint Sittianorum, ostendit Appianus libro quarto bellorum civilium.*

EX AFRICA PROPRIE VOCATA.

*RUSICADE.] Ptolemæus Rusicada. Plinius Rusicade. Et Tabraca.]
Ptolemæus cum aspiratione in prima Thabraca. Etiam nunc tam priorum
excidio rerum.] Lego, nec tam priorù excidio rerum: ut particula illa etiam
redundet. Hadrumentum.] Ptolemæus, Stephanus, Strabo, Plinius, Cornelius
Tacitus omnes sine aspiratione. Sed Ptolemæus Adrumittos enunciat, Stephanus
tum Adrumetos, tum Adrumeton. Strabo Adrume. Cornelius Tacitus, & Pli-
nius cum n. in penultima Adrumentum.* Ultra est Oea oppidum.] Ptole- I*
mæus Eoam profert trium syllabarum. Sed prior lectio verior. Et Cinyphs.] Scri-
bendum sine vlla aspiratione Cinyphs, etiam si in obliquis eam habeat. Nam apud
Græcos nomina finita in ps. in obliquis per p. efferuntur, præter quadam qua b. habet.
Notatur hoc nomen Cinyphs quod in obliquis per ph. flectitur. Ita Technicus, Theo-
dorus Prodomos & Moschopulus, antiquissimi & probatissimi Grammatici. Hero-
dotus quoque, Plinius, & Claudianus, Cinyphs in recto, nec aliter proferunt. Qui
cōtra Cyrenaicos missi.] Aldus Cyrenicos: scribo Cyrenæos. Nam à Cyrene
gentile nomen Cyrenæus deducitur. Cyrenaicus possessionem significat, auctore
Stephano. Et si non hoc ad obrusam seruetur.*

EX CYRENAICA.

In littore promontoria sunt Zephyrium, & Naustathmos portus Parætonius. Vrbes Hesperia, &c.] *Corrupta omnia, & inuersa, vel potius euersa. Legendum arbitror, In littore promontoria sunt Zephyrium & Cataëonion. Naustathmos portus. Vrbes Hesperia, &c. Ante omnia Parætonium nullo modo tolerari potest. quia Cyrenaica, quæ hic describitur à Mela, finis est Catabathmos, vt statim ipse subiicit, & Plinius scribit quinto. Catabathmos porro totam claudit Africam, & aperit vel Aegyptum secundum ipsum, vel Mareotin Libyam conterminam Aegypto, cuius finis est Parætonium, vt tradit Plinius libro quinto. Ergo cum antedictæ Cyrenaica ciuitates sint intra Catabathmon, Parætonium autem sit ultra Catabathmon octoginta millia passuum Plinio, & in Mareotide Libya, siue Marmarica, vt Ptolemæus appellat, non in Cyrenaica, cõsequitur nullo hic modo legi posse Parætonium. Probabilior lectio Cataëonion, quod est promontorium citra Catabathmon, Cyrenaica Pomponio, Marmaricæ Ptolemæo. Naustathmos autem portus est Ptolemæo & Straboni: sed neutra terminatione Naustathmon. Præterea Hesperiam urbem Ptolemæus, & Ammianus Marcellinus Hesperidas nominant; *^I Plinius Hesperidum, Stephanus Hesperidem, quæ postea dicta sit Berenice.**

Quia id solum optimum est] *Conuenientior lectio, optimum est. Quanquam in familias passim & sine lege dispersi, nihil in commune consultant, tamen quod singulis, &c. Legendum diuersa disfunctione, & dispersis non dispersi. hoc modo: Quanquam in familias passim & sine lege dispersis nihil in commune, consultant tamen, &c. Atlantes solem execrantur & dum oritur & dum occidit.] Scribo, Atlantes solem execrantur dum oritur. reliqua redundant, ex Herodoto, Diodoro & Stobæo, titulo de Legibus & Moribus. In quo etiam vitiose Apharantes pro Atlantes scriptum inuenias. Apud Garamantes etiam armenta sunt, ea quæ obliqua ceruice pascuntur.] Hoc Troglodytis congruit, de quibus statim ante disseruit, non Garamantibus. Nihilominus sunt & Garamantibus sua armenta, quæ tamen non obliqua ceruice pascuntur, sed retro ambulantiæ, ob eandem causam quam hic exponit Mela. Quorum vtrumque à Plinio traditur, illud libro xi. capite xxxvij. hoc libro octauo capite de Bubus. Certumq; habeo vtrumq; etiam à Mela memoria proditum esse, si eius opus integrum, non fragmentum ad tempora nostra descendisset. Multa enim verba plurimis in locis desiderantur, quod liquebit singula diligentius rimanti, & cum aliis auctoribus, Græcis præsertim, conferenti. Præterea quod subiungit, nulli Garamantum esse certam uxorem, & ex his qui tam confuso coitu nascuntur, quos pro suis alant, formæ similitudine agnosci, falsum est: Ausensibus enim hoc tribuit Herodotus, nõ Garamantibus. Quam ob rem non sit mihi fraudi si interdum in rebus tanto vetustatis sita obrutis, audaculus fuero. Complusculos itaque hos versus cõmuto, resarcio, legoq; ad hunc modum: Troglodytæ nullarum opum domini strident magis quam loquuntur. Specus subeunt, alunturque serpentibus. Armenta habent, quæ*

quæ obliqua ceruice pascuntur, nam pronis directâ in humum cornua efficiunt. Apud Garamantas etiam armenta sunt quæ retro ambulantiâ pascuntur. Apud Ausenses nulli certa vxor, &c. Herodotus in Melpomene de Ausensibus: Idem, inquit, promiscuè cum mulieribus non vnâ habitantes, sed pecudum more concumbunt. Vbi apud mulierem puer robustus factus est, apud quem virum habitare sustinet (nam tertio quoque mense viri conueniunt) eius filius censetur. Sic Laurentius conuertit, haud sane rectè. Debit enim vertere non, apud quem virum habitare sustinet, sed cui viro similis est, Græcè. n. est cui veneri, hoc est, cui similis extiterit. De cætero, etsi de Troglodytis Mela dicat serpentibus ali, pastorem tamen eos vitam agere, dimicare pro pascuis, & oues habere, mulctariq, oue qui cum Regina concubuerit, Strabo prodit. Quos pro suis colant.] Castigo, quos pro suis alant. Parentum enim est alere filios, filiorum colere parentes. Augilæ Manes tantum Deos putant, &c.] Aut ego erro, aut noster Mela hic etiâ errat, & quidem ita manifestè, vt nullæ eum aduocatione defendi posse putem. Error tamen est memorie, ideoq, ignoscendus. Porro si semel Melam errasse constituerit, eodem errore tenebitur Triumuiratus ille Plinij, Solim, Martiani. Duo enim posteriores è Plinio hoc mutuati, Plinius è Pomponio, vt verissima sit sententia ill: tertij Naturalis historie, haud alium esse fidei proniorem lapsum quàm vbi falsæ rei grauis auctor existit. Sed dispiciamus prius an vera prodiderit Pomponius. Nam eius causa diligenter excussa, idem ius erit cæterorum. Subtexam autem Herodoti verba, à quo Pomponius fœneratus videtur. Ea sunt ex Melpomene ad hûc maximè modum. Aufchysarum quod ad occidentem vergit contingunt Nasamonas, grandis natio, qui sub æstatem relictis ad mare pecoribus conscendunt ad locum Augila, decerptum palmulas. Nam palmæ illic & permultæ sunt & spaciosæ & fructiferæ omnes: ex quibus vbi palmulas præmaturas decerpserunt, ad solem siccantes, maturè faciunt. deinde lacte maceratas forbillant. Ex his Herodoti verbis planè fit, diuersos esse Nasamonas ab Augilis, & ascendere solitos Nasamonas ad urbem in mediterraneo Augila, ad decerptas tantum palmulas. De eisdem rursus Nasamonibus Herodotus: Nasamonibus, inquit, mos est cum quis primùm duxit vxorem, prima nocte vt sponsa singulos conuiuas obeat veneris gratia, & vt quisquis cum ea cõcubuit, donû det illi, quod secum habet domo allatum. Iureiurando ac diuinatione tali vtuntur. Per eos viros qui iustissimi atque optimi apud illos fuisse dicuntur, iurant, illorum sepulcra tangentes. Diuinant ad suorum accedentes monumenta, & illic vbi preces peregerint indormiunt: vbi quodcunque per quietem insomnium viderunt, eo vtuntur. Hæc Herodotus: quæ omnia, vt patet, Mela compilauit: sed quod Herodotus de Nasamonibus scripsit, Mela Augilis dedit, lapsu videlicet, vt dixi, memorie. Nam cum legisset in Herodoto Nasamonas ascendere solitos ad Augilas, quod Nasamonum erat, transtulit ad Augilas, Nasamonum conterminos. Ad hæc Nasamonas esse non Augilas qui Manes tantum Deos colant, Dionysius Byzantius con-

firmat: qui Romanorum armis deletos tradit Nasamonas, quod Ioui nullam reuerentiam cultumq; impertirent. Illud non praterierim in exemplaribus Herodoti formis excusis Ægila semper legi pro Augila, testante id etiam Stephano, qui notat eam dictionem neutralis esse generis, & Augilitas, vt dixi, populos nō Augilas nominat: Sed Augilarum & qui statim sequuntur, Gamphasantum vicinitas admonet, ne grauer alterum etiam errorem notare duorum in litteris clarorum hominum. Quorum alter est Stephanus ceber inter Græcos vrbium scriptor, qui mendosum Herodoti exemplar nactus pro Gamphasantes, Garamantes scripsit, aitq; Garamantas cunctorum hominum occursum effugere, nullumq; admittere commercium; quod falsum est. Gamphasantum enim hoc est non Garamantum. Alter est Laurentius Vallensis optimè de Romano sermone meritis, nunquam sine honoris prefatione nominandus, qui in tralatione Herodoti in eundem incidit errorem, Garamantas, vt in corrupto inuenit exemplari, pro Gamphasantas reddens. Nam si Garamantes, vt ipse vertit, omnium hominum commercium aspectumq; refugiebant, nihil bellicæ armaturæ habentes, ac nē defendere quidem sese audentes, quomodo Plinius tradit Garama clarissimum esse oppidum Garamantum, omniaq; Romanis armis superata & à Cornelio Balbo triumphata; & cur Silius in tertio inter ceteras gentes exercitus Annibalis Garamantas commemorat. Quin & Herodotus nō multo post Garamantas gentem esse ait insigniter magnam: quod sine occursum & commercio hominum, qua ratione fieri potuerit, non video.

EX PARTICVLARI ASIÆ DESCRIPTIONE.

Ex Ægypto.

Vsq; ad Elephantidem vrbem Ægyptiam.]Scribendum Elephantinea non Elephantidem. Neque enim in vniuersa Ægypto aut regio est aut vrbs, quæ Elephantis appelletur. Elephantines autem vrbs & insula Ægypti, omnes, & dij, & homines meminere. Vt erret vir doctus & multa lectionis Hermolaus, qui in Plinio, & aliis Latinis auctoribus mendis scatentibus Elephantidem, vt veram legitimamq; lectionem agnoscat. Deinde semel iterumq; diuisus ad Delta & *¹ Metilin.]Legendum quidem erat Metelin penultima producta, non Metilin: si ea hic ciuitas redderetur, quam idem putat Hermolaus, à qua Metelites nomos seu perfectura Ptolemæo, Stephano, Plinio. Sed cū ante Hermolaum Melin corruptè legeretur, ipse pro Melin, Metilin substituit, nulla neque auctoritate, neque vt ego puto, ratione. Re igitur diligentiore cura animaduersa, puto legendum, à Delta & Memphi, hoc est, post Delta & Mēphin. Nam Mela, vt ipse inter initia testatus est, clarissima quæque loca consecatur. Memphis autem, teste Marcellino libro xxvij. magna fuit vrbs. & Strabo libro xvij. magnam populosamq; fuisse affirmat, & secundam post Alexandriam, regiamq; Ægyptiorum, astipulante etiam Plinio. Ceterum tria hæc loca à Mela hic memorata, Cercasorus, Delta, & Memphis, propinqua sibi mutuo fuere, Herodoto auctore in Euterpe. Plinius quoque Memphin vrbem prope Delta fuisse his verbis monstrat. Arsinoitæ inquit (duo hi sunt) & Mem-

Memphitæ vsque ad suum Delta perueniunt. Confirmat hoc ipsum Diodorus secundo, Memphin asserens circa Delta conditam esse. Quin & Strabo Memphin à Delta tribus schoenis abesse scribit. Schœnus autem, vt hoc quoque in transitu & paucis notetur, xl. stadia agit Straboni in vndecimo. Herodoto lx. Plinio xxx. Diuisio autem Nili quoniam res videtur digna cognitu, nec longa est fabula, aut à proposito aliena, sic se habet. A Catadupis vsque ad Cercasorum, vno tantum alueo peruenit. Deinceps tripartitus fit alueus, quorum quitendit ad Auroram Pelusiacum; alter qui ad Vesperam Canopicum ostium dicitur. Tertius quo recta Nilus meat delatus per superiora, in acutum Delta proficiscitur: Dehinc medium Delta scindēs, in mare euadit, & Sebenniticum nominatur. A quo duo alia diuiduntur ostia, quorum alterum Saiticum, alterum vocatur Mendesium. Nam quæ Bolbitinum & Bucolicon nominantur, non sunt natiua ostia sed defossa. Hæc ex Herodoto in Euterpe fere ad verbum. Ex quibus patet ad Cercasorum primam Nili diuisionem fieri in ipso Delta acumine. Deinceps relicto à tergo Delta & clarissima vrbe Memphi; quæ abest à Delta, xx. M. passuum fit secunda, postremò tertia. Nam si ad Delta legatur, vt vult Hermolius, sequeretur illud absurdum, ad Delta fieri primam secundam & tertiam Nili partitionem. Locus enim ille acutus apud Cercasorum vnde prima partitione triplex fieri Nilus incipit, Delta propriè vocatur. Si igitur prima partitio ad Delta fit, deinde semel iterumq; vt Pomponius ait, ad Delta diuiditur, ergo omnes tres partitiones fiunt ad Delta; quod rationi & communi sensui repugnat. Fitque maior vel quòd nihil ex semet amittit, vel quòd plus quàm solet accipit, vel quòd minus quàm debet emittit.] Hæc verba procul dubio non sunt Melæ, sed lectoris volentis compendio amplecti ante dictas incrementi Nili causas: quæ in margine libri scripta, librariorum inscitia Pomponianæ lectioni inseruit. Quatuor ferè soli iugera sua sede occupat.] legendum videtur non. 1111. soli iu- 2*

gera, sed xxxij. Nam quadrata erat Pyramis, & frontes singule octona iugera occupabant, auctore Herodoto in secundo. Item non sua sede scribendum puto, sed, quæ sedet. Nam & Aldus, quæ sedem occupat legit, vt in descriptione Bithyniæ: trans amnem sedet in ceruice peninsulæ Cyzicum. Et in Thracia: & in radice magnæ peninsulæ sedens Lysimachia. & libro tertio in Hispania: & tres aræ quas Sestianas vocant in peninsula sedent. Viginti millia passuum in circuitu patens.] Erratum rursus in numero, scribendumq; quadringēta quinquaginta millia passuum. ex Diodoro libro primo, prodente patere hunc lacū stadiorum tria milia sexcenta, quæ faciunt cccc. l. M. pass. confirmante id quoque Herodoto in Euterpe ad verbum. Domos mille.] Scribendum ter mille, ex eodem Herodoto. quarum dimidia pars erant subterranea, reliquæ illis superpositæ. Suis litteris peruersæ vtuntur.] Dictio suis superfluit, vt in eo quod sequitur; & extra sua tecta capiunt: redundat enim sua. Trecenos & triginta reges ante Amasin & supra.] Scribendum videtur, trecenos & quadraginta reges ante Anysin & Sethon, ex Herodoto: secūdo. Tredecim milium annorum ætates.] legēdum fortasse, totidem hominum ætatibus: aut si placet numerum annorum retinere,

& ætates hominum in annos resolvere, lege xi. M. cccxl. annorum ætates, vtrum-
 que ex Herodoto in secundo. Quater cursus suos vertisse sydera, ac sole in bis
 iam occidisse, vnde nunc oritur.] Lego quater cursus suos vertisse solem, ac
 bis iam, &c. reliqua superfluunt ex Herodoto secundo. Præterea videntur hic deesse
 aliquot verba ad complementum sensus, ex eodem Herodoto evidētissimè. Ea sunt, &
 bis illinc ortum esse vbi nunc occidit. Alioquin non quater vertisse sol cursus
 suos, sed bis tantum intelligeretur. Bubastis, Elephantis, & Thebæ.] Legen-
 dum, Bubastis, Elephantine, Thebæ: vt supra ostensum est. Centum aulas
 habent.] Videtur scribendum, habentes non habent, vt constet sensus. Dena
 armatorum milia effundere.] Lego, ducenos armatos effundere, neque est
 necesse addere milites. De cætero hunc locum fuisse à me primo castigatum ex nono
 Iliados, cùm quartodecimo abhinc anno Pomponium Salmatica publicè enarrarem,
 testis est vniuersa Salm. anticensis Academia, sicut illum etiam in relatione Thracie,
 lib. 11. cap. 11. manentque dominos proci. pro quo ego substitui, Mæredo mi-
 nus profici. Hi postea ab auditoribus meis inuulgati, & subinde in multorum aures
 transmissi, dominum, vt fieri assolet, mutauere. Pelusium Arabiæ ipsas oras se-
 cat.] Duæ dictiones priores superioribus adiungenda. Deinde seorsum, & per maio-
 rem litteram legendum: Ipsas oras secant, Canopicum, &c. Bolbiticum.]
 Ptolemæus, Stephanus, Phnius, Diodorus, Herodotus, Bolbitinū, non Bolbiticum.
 Strabo tantum alternat, modò Bolbitinum, modò Bolbiticum proferens. Illud
 æstimatione dignum, Herodotum cōtra reliquos fere omnes Bolbitinum inter falsa
 Nili ostia numerare. Sebenniticum.] Sic quidem Strabo, & Diodorus scribunt.
 At Ptolemæus, Stephanus, Herodotus cum γ. in tertia à fine Sebennyiticum.
 Mendesium.] in Plinio Mendesticum legitur, sed perperam. Nam Strabo, Ptole-
 mæus, Stephanus, Herodotus, Diodorus, Thucydides, Mendesium omnes, nemo
 Mendesticum, Phatmiticum.] Strabo vltimo Phatnicum vitiose, vt reor, pro
 Phatniticū. Ptolemæus Patmeticum, sicut in Pomponio legebatur, ante quā cor-
 rectores manus in eum iniicerent. Tanicum.] Legendum Taniticum, ex Stra-
 bone, Ptolemæo, Marcellino, Plinio scripta lectionis, in quo tamen perperam Hermo-
 luis Tanico legit, reclamante etiam Analogia. Nam vt à Sais Saiticum testibus
 Stephano, & Herodoto, & à Naucratis Naucraticum ex Plinij scripto exem-
 plari, sic à Tanis vrbe, Taniticum. Porro hoc Taniticum ostium, Herodoto & aliis
 Saiticum est: Strabone quoque id tradente libro vltimo.

EX ARABIA.

* Vt è summo vertice à quarta vigilia ortum solis ostentet.] Cùm sint
 duo montes Casij, alter Arabiæ, alter Syriæ, quod Pomponius tribuit Casio Arabiæ;
 Plinius, Marcellinus, ceteri, Casio Syriæ assignant. Quapropter verba hæc in Sy-
 riam transferri debēt & monti Casio aduecti. Inhumanū enim est malle errores tam
 supinos Pomponio, quàm librariorum ebriose oscitationi impingere. Ceterum Hero-
 dotus secundo Casium, neutra terminatione non Casius nominat.

EX SYRIA.

Qua tangit Arabas cum Phœnice.] *Dispunge & scribe cum maiore, qua tangit Arabas. Tum Phœnice, &c.* 1*

2*

EX PHOENICE.

Litteras & litterarum operas.] *Probabilior lectio, litteras & syderum operas. Plinius quinto: Ipsa, inquit, gens Phœnicum in gloria magna litterarum inuentionis, & syderum, naualiumque ac bellicarum artium. Regnum præliumque commentum.*] *cui non pellucet tria illa verba regnum præliumque enarrationem esse illorum quæ statim ante præcesserunt, classe configere, impetare gentibus; à librariis per ignorantiam versibus auctoris immista.* Nunc annexa terris defecit, quando ab impugnante quondam Alexandro iacta sunt opera.] *Scribo, nunc annexa terris ab impugnante quondam Alexandro iactato opere, reliqua redundant. Pari breuitate Plinius: nunc, inquit, Alexandri oppugnantis operibus continens. Persuasum quoque habeo verba illa protinus sequentia, vici tenent vltiora: nõ esse Melæ, sed alicuius qui eam fortè oram lustrauerat. Cuiusmodi homines solent plerumq; bonos atq; ceteros ineptis expositionibus additamentisq; inquinare, insolentia quadam & friuola in paruis iactantia. Ceu verò nesciamus pulcherrimè nobis Dionysium poëtam totum terrarum orbem depinxisse sine huiusmodi peregrinationibus, vt ipse de se fatetur: & non tradat Strabo, ad situm terrarum cognoscendum plus momenti asserre auditum, quàm visum.* Ab ea ad promontorium Euprosopon.] *Legendum, Ab ea ad promontorium Theoprosopon, ex Ptolemaeo & Strabone, quorum interpretes ineptè transtulerunt dei facies. Vidit hoc ante me Mariangelus, vir cum primis eruditus, & diligens.* Inde iam non obliqua pelago sed aduersa adiacens à terra.] *Scribo, obiacens, ex familiari consuetudine loquendi Melæ, vt dixi. Postrema quoque duo verba demenda: Paltos, Beritos.*] *Scribendum cum y. in secunda Berytos, ex Strabone, 1**

Stephano, Ptolemaeo, Plinio. Lycos, & Hypatos, & Orontes.] *Castigo, Lycos, 2**
 & Labotas, & Orontes, ex Strabone.

EX CILICIA.

Myriandros & Cilices. At in recessu.] *Sincerior lectio, Myriandros & Cilicia. In recessu, &c. Tunc ingenti vrbe celebris Issos fuit.*] *Lego, Isso, non Issos. vt infra: Pyramus Isso prior.*] *Scribendum, Pyramus Isso propior. vt non multo post: sed Celendris Sarpedoni propior, solet hæc subinde fieri à Pomponio, vt propinquitas distantiaq; locorum inter se constet lectori.* Olim à Rhodiis Argiuilque possessa.] *Videtur legendum Achiuis non Argiuis ex Strabone. xiiij. Totus autè angustus.*] *Scribo, angustus nõ angustus. Interque ea Celendris & Natidos.*] *Legendum Celenderis ex Strabone, Ptolemaeo, Pausania. Item Nagidos, nõ Natidos, ex Stephano, & Strabone. Cuius interpretes Agidos perperam transtulit, pro Nagidos. Cui tamen errori materiam suppeditauit vitiosum*

iosum exemplar, in quo scriptum erat, ἔστι Νάγιδος, pro, ἔστι Νάγιδος, littera v. quae est prima nominis, adiuncta antecedenti verbo ἔστι.

EX PAMPHILIA.

Oestros & Cataractes.] Strabo & Ptolemæus Cistros non Oestros. quorum auctoritati nulla debet officere Etymologia ratio: At Ptolemæus Catarrhactes cum duobus rr.

EX LYCIA.

Syde portu.] Scribendum videtur per i. in prima, Side, ex Stephano, Ptolemæo, Strabone, Plinio, & Pomponio paulò antè. Sed Pamphilia Side est, non Lycia. Quapropter puto hic pro Side, substituendum Lyde, ex Ptolemæo, qui ita nominat maritimum Lyciæ oppidum. etsi in Latinis Ptolemæi codicibus Chide scriptum sit. Idem autem & totus, ut dictus est, dicitur, etiam qua spectat orientem.] Lego, Idem autem & Taurus, ut dictum est, dicitur, &c. Flumen est Lymira & eodem nomine ciuitas.] Scribendum controuersa orthographia, in prima cum i, & in secunda cum y. Limyra ex Ptolemæo, Strabone, Stephano. Qui error corrigendus etiam in Plinio. Nec enim satis intelligo, quid sibi voluerit Hermolaus, qui è contrario, quam præcepi, scribat hanc dictionem in quinto Plini. castig. cū y. tenui in prin. & iota in secunda, Lymira. Sic præter Patara non illustra.] Scribo, Patara non Pataram. Patara Patarorum enim inflectitur non Patarae. Similis errandi occasio multis Græcè imperitis in Arbela, Gaugamela, Abdera, & huiusmodi. Sed cui post Hermolaum non sit venia, qui Pataram & Gaugamelam, quasi fœminina sint, legit in sexto Plinij. Xanthos flumen & Xanthos oppidum.) Lego, Xanthos flumē & oppidum: cetera redundant; astipulante etiam Plinio. Et quæ Lyciam finit vrbs Telmissos.] Ptolemæus cum e. lōgo in penultima, Telmessos, Stephanus, & Strabo cum i: Omnes tamen cum duobus ss. Telmissos aut Telmessos.

EX CARIA.

*I. Habitat incertæ originis.] Error in ordine verborum, & ipsa ut sentio deprauata verba. Quæ etsi variis modis possent castigari, placet tamen legatur, Habitatores regionis incerti. Alij indigenas, sunt qui Pelafgos.] Corrigendū puto, Illi indigenas, &c. hoc est, ipsi Cares prædicant se Autochthonas siue indigenas. Herodotus primo: His, inquit, non consentiunt Cares, sed se prædicant indigenas. Pedalium & Crya.] Legendum fortè Cryassos, potius quàm Crya, ex Stephano, cui ciuitas est Carie Cryassos: ut à promontorio, quod solet fieri, nomen acceperit ciuitas. Nam Crya Lyciæ est, non Carie, teste Stephano, & Ptolemæo: in quo vitiosè leges Caria qui locus est Laconia, pro Crya. Thissamissa cognomē est.] Scribendum reor, Tymnissus, ex Stephano. Inter eos oppidum Larumna.] Lego Hylarimna, ex eodem Stephano. Mendum idem in Plinio. Tum tres ex ordine sinus Thymnias, & Schenus.] Legendum videtur sine aspiratione Tymnias ab oppido Carie Tymno, Stephano. Item Schœnus per æ. diphthongō, ex vulgata Græciæ nomenclatura. Thymniæ promontorium Aphrodisium est.] Scribo, Tymniæ promontorium aphrodisias est, ex Plinio V. & Liuiio VI. de bello Macedonico. & infra: Schenus ambit Hilam.] Legendum puto, Schœnus.

Schœnus ambit Liden, ex Plinio. Sic enim in eolegebatur ante castigationes Hermolai, qui ex Mela correxit in Plinio Hilam; Ego è contrario lectionem Plinij defendo, & Melam è Plinio castigo, Herodoti auctoritatem secutus, cui Lide mons est Carie, à quo nomen, vt coniectare licet, accepit & oppidum. Quid si in Pomponio & Plinio neutro modo legendum, sed Hydrela in vtroq; ex Stephano & Liuius? quibus vrbs est Carie Hydrela. Bubessus cynorum, Gnidus in cornu peninsulæ.] Castigo; Bubessus, Cyon. Tum Gnidus, &c. ex Stephano, cui Cyon vrbs est Carie. Nec probo Hermolaum, qui in castigationibus Plinij, Cynotum in Pomponio agnoscit. Item videtur legēdum Bubassus potius, quam Bubessus ex Stephano, & Plinio, quibus Bybassos vrbs est Carie. Vrbes Mindus & Bargylos.] Scribendum Myndos cum y. & Bargyia, non Bargylos, ex Strabone, Ptolemaeo, Stephano, & Plinio.

E X I O N I A.

Dictum olim Branchide nunc Didymi.] Didyma legendum genere neutro. Sic enim locus, & oraculum dicitur Straboni, Stephano, Pausania. Vt cunq; Ioniam vocant urbem Hyppin.] Scribendum per i. in prima Hipin. Caterum locus est ambustus, & verbis, vt suspicor, diminutus. Qui si non sanescet, certè meliorescet, si sic legatur. & quondam infulam, nunc autē urbem, Hippos. ex Strabone, Stephano, Plinio. Moxque vt maiore circuitu.] Commodius, vt reor, legatur: Moxque vt maiore est circuitu. Ibi à fugitiuis condita Phygela.] Sine aspiratione Pygela. Strabo, Stephanus, Xenophon, Liuius, Suidas Etymologos. Nec ignoro à Dioscoride appellari vinum Phygeliten; & à Plinio, & aliis, nominari oppidum Phygela, sed Suidas hanc litem dirimit. Pygela, inquit, quam vulgo dicunt Phygela. quasi diceret castrensi verbo imperitiorum hominum, & litteraturæ minus politæ. Angustisque ceruicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninsulæ faciem.] Lego, angustisque ceruicibus, reliqua extendens in latum, abit in peninsulæ faciem. Hinc Teos, illinc Clazomena. & quia terga iungunt confinio adnexa maris, diuersis frontibus diuersa maria prospectant.] Scribo, Hinc Teos, illinc Clazomena. Qua terga agunt, confini- bus adnexæ maris, diuersis frontibus, &c. In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyrnæo est Thermodon amnis.] Locus est ex deprauatissimis huius operis, vt mirum non sit Hermolaum in eo allucinatam, Plin. Castig. libro v. & alios Hermolai auctoritatem secutos. Castigo: In ipsa peninsula est Smyrna in sinu Hermæo. Est Hermus amnis.] Mouet me, quod procul à verisimili est, prætermis- sam à Mela in hoc tractu, aut Smyrnam urbem celeberrimam, & à cunctis scripto- ribus decantatam, Homeri patriam, Metropolim quōdam totius Asiæ, & si Philostrato credimus in vita Apollonij; & Aristidi in Monodia in Smyrnam, pulcherrimam omnium ciuitatum quæ sub cælo sunt, habita præsertim paulò antè mentione sinus Smyrnæi: aut etiam Hermum amnem, à nullo Geographo silentio suppressum, in cuius locum subrogatus est à corruptoribus Thermodon Paphlagoniæ longo inde
e spatio

spatio disitus. Porro Hermeo legere malui, quàm Smyrneo; non quod me prateriret celebrari sinum Smyrnæum à Strabone, Plinio, & paulò antè Pomponio, sed quod puto in sinu Smyrneo cōtineri alium minorē sinum, Hermeū dictum, ab Hermo fluuio ab omnibus, vt dixi, memorato in eum emittente: à quo, & circumiacens campus dictus sit Hermeus, Straboni, Stephano, Herodoto, Plinio. Nec hoc mirum, quoniam Elaiticus sinus, pars sit Adramyttini Straboni xiiij. & Crisæus pars sit Corinthiaci, etsi aliqui malint eundem esse Crisæum, & Corinthiacum, & in nonnullis aliis hoc ipsum accidat. De sinu verò Hermeo in quo sita est Smyrna, & de conditore Smyrne, & vnde dicta sit Smyrna, Herodotus plenissimè in vita Homeri. Quem locum Latinis representauit elegantissimo carmine in Ambra sua Politianus noster vir summi ingenij, & multa eruditionis. Illud obseruandum, ab Smyrna duci nomen gentile Smyrnæus, possessiuum verò Smyrnaicus, auctore Stephano, quem si audimus, Smyrnaicum nominabimus sinum, non Smyrnæum. Et Leuca.] Lego, Est Leuca, vt figurate repetatur sepè verbum, est, vt solet Pomponius. Est Smyrna, Est Hermus, Est Leuca. Extra eum Phocis.] Dele dictionem eum ex rsitato more Pomponij. & scribe Phocæa per diphthongon æ. in penultima, ex Strabone, Stephano, Herodoto, Xenophonte, & omnibus.

EX ÆOLIDE.

Supra Caicus inter Eleam decurrit.] Scribendum Elæam, cum æ. diphthongo in penultima ex Ptolemaeo, Stephano, Strabone. Cuius interpres, confusis in vnum duobus nominibus, pro Elæa ciuitas diuisim, vt est in exemplari Græco ipse coniunctim Elæapolis malè vertit. Quæ Archesilan tulit.] Sine aspiratione Arcesilan, omnes. Tum in promontorio est Canna oppidum.] Scribe vel Cane cum vnico n. numero vnitatis, genere fæmineo: vel Canæ numero plurium, vtroque enim modo dicitur ex Strabone, Stephano, Plinio. In Græcis Ptolemai exemplaribus * I Cæne, pro Canæ vitiose scriptum est. Quarū clarissima est Cistena.] Scribo, Cisthena cum aspiratione in secunda: siue Cisthene, ex Strabone, & Plinio. Meminit & Isocrates in Panegyrico. Campus Thebe nomine.] Scribendum Thebes, non Thebe, ex Strabone, Stephano, Herodoto, Plinio, Xenophonte circa finem Ascensus Cyri, & quarto Græcarum historiarum. Meminit & Liuius in bello Macedonico. Admittion, Astyram, Ereßam.] Lego Adramyttion per a. in secunda & y. in tertia, & Astyra, nō Astyrā. Est n. neutralis generis, & Chrysam, non Ereßam, ex Strabone, & Stephano, Plinio quoque libro quinto. Thebe, inquit Astyra, Chrysa. vt vitandus sit Herimolai error, qui in Pomponio Ereßa legit, non Chrysa, in quinto Plinianarum Castig. cap. xxx. Porro Adramyttion prius scribebatur cum d. in secunda. Postea verso in t. dictum est Atramyttion, & sic scripsisse Thucidem testatur eius enarrator. Mos is est Atticorum, vt in Entelechia & aliis vocibus Græci notant Grammatici, qui de Dialectis scripserunt. Ætolorum colonias.] Lege Æolum colonias, ex Strabone, etsi Asson à Methymnæis deductā tradat ex auctoritate Myrsili; Stephanus verò à Mitylenæis ex Alexandro Cornelio. præterit:

præterit hoc Hermolaū, qui in quinto Castig. Plin. Ætolorū colonias in Pomponio legit, non Æolum. Hic Sigæū fuit.] Scribe sine diphthongo, Sigeū. & non multo post; Rhoetea littora & Rhoteon cum, æ, diphthongo in prima, ex Strabone, Stephano, Thucydide, Herodoto, Homero. Nec intelligo cur idem Hermolaus in quarto libro Plin. Castig. Sigæum, & in quinto Rhoetæum cum æ. diphthongo utrunque in secunda syllaba scribat, nisi incuria sit, ut credo, librariorum.

EX BYTHINIA.

Abydos & Lampfacum.] Legendum Lampfacus non Lampfacum ex Geographis omnibus gregatim, præter Plinium, in quo idem error. Item ex Thucydide, Athenæo, Demosthene, Apollonij quoque expositores. Lampfacos autē Pityea appellabatur. Et Valerius Flaccus secundo, transmissaque puppi Lāpfacos Ogygij. Ovidius quoque primo Tristium: Et te ruricula Lampface tuta deo, & infra.

In ceruice peninsulæ Cyzicum.] Idem error cum proximo, Legendum enim Cyzicus, non Cyzicum, quod præter omnes, qui de Situ orbis tractant, vel Ovidij versus illi proclamant primo Tristium: Atque Propontiæ harentem Cyzicon oris, Cyzicon Hæmonia nobile gentis opus. & Propertius tertio: Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos. Controuersus huic error in eo, quod non multo post sequitur. Trans Rhyndacon est Dascylos. Scribendum enim Dascy-^{1*} lion, non Dascylos, ex Strabone, Stephano, Ptolemæo, Herodoto, Xenophonte tertio Hellenicō. Corrigendum idem vitium in Plinio. Deinde priores terræ iterum iacent.] Lego, obiacent, ut ante monui. Europam ab Asia stadiis quinque disternat.] Scio hanc lectionem Strabonem habere assertorem, sed cum constet Melam magnum ex professo Herodoti esse depeculatorē, & Plinium Melæ; scribātq; Herodotus in Melpomene & Plinius, non quinque stadiis, sed quattuor Bosphorum Thracium Asiam ab Europa dirimere; malo hic legere quattuor stadiis, quam quinque. Neque enim Hermolai sententiā probo, qui libro quinto Castig. Plin. c. xxxij. Plinij lectionem emendat ex Strabone & Pomponio. Ego e contrario Pomponium ex Plinio & Herodoto corrigendum censeo. Strabonem qui diuerse fuit opinionis, valere sinens. Templi numen Iupiter, conditore Iasone.] Sic Hermolaus casti-^{2*} gavit, sed elegantior, ut sentio, festiuorq; lectio erit. Templi numen Iupiter, conditor Iason. Ceterum quia Hermolaus addubitat, & coniectura magis, quam vllius auctoris testimonio, Iasone castigavit, quum ante Eiaso legeretur, fulciamus illius castigationem aucteritate alicuius illustris scriptoris. Is est Polybius, qui in quarto scribit Iasonem è Colchide redeuntem apud Chalcedonem urbem duodecim diis primum sacrificasse. Sed quia contra minus quam ad læuam & dextram abscessit.]^{3*} Scribendum puto, sed qua intrat minus, qua ad læuam & dextram abscessit, ut sit sensus, longo rectoq; limite extentum esse Pontum, sed qua intrat minus, qua verò ad læuam, &c. Breuis, atrox, nebulosus.] Si hac verba menda vacarent, sibi ipsi repugnaret Pomponius, breuem appellando Pontum, quem paulo ante dixerat, longo rectoq; limite extentum. Legendum igitur non breuis, sed breuibus, ut

alibi etiam docuimus, confirmante id Anmiano Marcellino libro xxij. Omnis, inquit, circumfluo ambitu Pontus & nebulosus est, & dulcior æquoribus cæteris & vadosus. Facit etiam quod statim sequitur: Et quia nō profundus est.] Lego: & qua non profundus est. Ex colentiū seuo admodum ingenio Axenus.] Scribo Græca terminatione Axenos, ex Plinij & doctorum vulgata consuetudine. Ab Argiuo, ut ferunt Hercule datam.] Legendum ductam, aut quod magis arridet deductam, ut non ita post à Thenistagora Milesio deductum oppidum: & in Thracia, deinde à Milesiis deducta Calatis.

EX PAPHLAGONIA.

Et Acitoro Phryxi filio posita Cythoros.] Aldus, & à Citiforo Phryxi filio posita Cytoros. Scribendum quidem diuersa orthographia, & à Cytiforo Phryxi filio posita Cytoros: ex Herodoto qui Cytiforō Phryxi filium appellat, & Apollonio Rhodio, eiusque interpretibus, libro secundo, Cytiforon etiam nominantibus. Sed quia in Apollonij scriptis emendatisq; codicibus Cytoros legitur, non Cytiforos, & itē Strabo & Stephanus Cytoros enunciēt; inclinatur animus ut Cytoro hic legatur potius, quàm Cytiforo. Stephanus addita d. Cydros profert, nec alius. Tum Cimolis accolitur.] Aldus: Tum Cinobus & Coliris. Hermolaus castigauit, Tum Cimolis accolitur. Nos legendum putamus, Tum Cinolis, Anticinolis, ex Strabone, & Arriano in Periplo. Et quæ Paphlagoniam finit Armine.] Scribendum cum aspiratione in prima & e. breui in penultima Harmene, ex Strabone, Ptolemæo, & Arriano: quamuis Ptolemæus sine aspiratione scribit: Hermolaus autem qui Armine agnoscit cum i in secūda, ubi id legerit, ipse viderit. Ptolemæus certè, quem aduocat tam Græcus, quàm Latinus, itē Stephanus Armene legunt, sine aspiratione.

EX TITULO CHALYBES.

Secundum Halyn vrbs est Lycasto.] Plinius Lycastum in sexto. Interpretes Apollonij in secundo Lycastia, tres fuisse scribentes Amazonum vrbes ad amnem Thermodontem; Lycastiam, Themiscyram, Chalybiam. In eo fuit oppidum Themiscyrum.] Scribe Themiscyra, non Themiscyrum ex Strabone, Stephano, Ptolemæo, Herodoto, Plinio. Habetur nihilominus Themiscyrum, sed promontorium, non vrbs, Apollonij enarratoribus in secundo. Ideo Amazonum vocāt.] Sensus est: Post amnem Thermodontem esse campū in quo fuit Themiscyra oppidum & Amazonum castra, vnde campus ipse dictus sit Amazonum. Confirmat hoc Ap- pianus libro Mithridatico. quicumque, inquit, circa Thermodontem fluuium terram incolunt, quæ Amazonum appellatur. Strabo quoque vndecimo tradit Themiscyram camposq; Thermodonti proximos atque imminentes montes, Amazonum dictos esse. Nam si Amazonium admitteretur, putarē eam dictionem ad Aeolidis Cymen magis pertinere, quæ dicta est alio nomine Amazonium, auctore Stephano. Ultra Carambin Mossynoeci.] Arrianus in Periplo Carabin profert,

profert, non Carambin. Item scribendum Mosynoeci cum vno s. & correpta prima ex Strabone, Stephano, Herodoto, Stobæo. Quod si aliquando cum duplici inuenitur apud Apollonium, Valerium Flaccum, aut alios poëtas, iure suo illi vtuntur ratione syllabæ. Fugit hoc Hermolaum qui in sexto Pli. cum duplici ss. semper scribit Mossynoeci. Inedia diei totius afficiunt.] Da veniam, quæso, humane lector; libet enim hic tantillum considerare. Non est cantandum; res breuis agitur. *
 Aestimemusq; an ius nobis aliquod siue ciuile, seu honorarium competat aduersus nostrum Melam. Videtur enim (quod cum bona venia tanti viri dictum sit) non percepisse mentem Apollonij Rhodij quem hoc loco transtulit. Verba Apollonij, quoniam librarij nostri Græcis formis carebant, Latinè subtexam, sed cum fide. Miser, inquit, (in secundo libro de Mosynoecorum rege loquens) Nam si in iure dicundo quippiam peccauerit, ad famem illo die includentes habent. Mela verba illa ad famem illo die, pro illius diei accepit. At Apollonij enarratores contra intelligunt, eo ipso die quo contra ius pronunciauerit, in carcerem trudi, quoad fame pereat: Citantq; suæ expositionis assertores Ephorum & Nymphodorum. Addo ego astipulari interpretibus Apollonij, Nicolaum de Moribus gentium, referente Ioanne Stobæo. Discheri, Buxedi.] Lego, Bechires, Buzeres; ex omnibus Geographis, Historicis, & Poëtis: quibus citandis subinde supersedeo, fastidio parcens. Atque inde se in sinu aduersi littoris flexu attollens.] Castigandum puto, atque inde se in summum aduersi littoris flexum attollens. Hic sunt Colchi: Hinc Phasis erumpit.] Lego, Hic Phasis erumpit; vt sit tritum dictionis schema, Mela maxime. Hic Colchi. Hic Phasis. Hic oppidum. Hic Phryxi templum. Hic orti montes. A Thenistagora Milesion.] Scribo Themistagora, ex Herodoto, apud quem frequens eius mentio. Coraxici, Caucafi.] Legendum Caucafi. Nemo aliter. Ignaris quæ terra esset.] Melius, ignaris qua terra esset. Terrestria, Sexsolitæ.] Voces sine dubio Barbaræ, quas expositionis gratia super litteratas totidem positas, aut alias fortè ab errone scilicet aliquo & peregrinatore indocto adiectas, indoctior librarius pro legitimis habuit, reiectis veris ac litteratis. Quæ temeritas maximas doctissimis etiam viris tenebras offudit, vestigantibus per summos labores quæ inuestigari nequeunt. Has inquam duas voces in tabulis Ptolemæi, quas Modernas appellant, inueni, vbi describitur littus sinistrum ponti Euximi. Quin & Tritonicen legi; de qua infra Mela, in initiis Thraciæ. Achæi, Cercetici.] Lego, Cercetæ, non Cercetici, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio, Marcellino. Meminit & Alexandrinus Hesychius, in quo vitiose scriptum est, Cercetæ gens Indica pro gês Scythica. Dionysius Byzantius Cercetios nominat, Nam Cerceticus possessiuum potius est, quàm gentile nomen, vnde Cerceticus portus Ptolemæo. Etiam in confinia Mæotidis Syndones.] Videtur scribendum distinctè, & iam in confinio Mæotidis Sindi cum i. Scindi enim non Syndones sunt Straboni, Stephano, Marcellino, Trogo Pompeio. Valerio Flacco. Degeneresque, inquit, ruunt Sindi glomerantque paterno Crimine, nunc etiam metuentes verbera turmas. Syndos in Syndonum finibus.] Legendum, vt dixi, Sindorum non Syndonum.

Syndonum. *Præterea* Syndicus portus redditur in hoc tractu à Ptolemæo, & Sindavicus, non Syndos. Strabo quoq; Syndicum portum & civitatem celebrat. Necnon & Plinius Syndicam civitatem. Quam duobus alueis in lacum & in mare profluens Corocondamam penè insulam reddit.] Sic Aldi præferunt exemplaria, propius veritatem. Et minus adhuc mendose legeretur, Corocondama palus insulam reddit. Caterùm locus est corrosus & mancus, multisq; verbis aperitissimè cassus. Potest autem iactura resarciri ex Strabone, nunquã satis laudato scriptore, si ad hunc modum legatur: quam duobus alueis, altero Anticites amnis in lacum profluens Corocondametin, altero lacus ipse in mare peninsulam reddunt. Alioquin non fit mihi verisimile aquas corocondametidis lacus ita esse libratas, vt quod videntur significare verba auctoris, altero alueo profluant in Meotidem, altero in Pontum: quod tamen ipsum si fieret, non iam esset peninsula, vt vult Mela, sed iusta insula. De lacu verò Corocondametide Stephanus, & Strabo. Cuius verba precium operæ legentium absolvent: totam enim hanc controuersiam dirimere videntur. Plinius etiam de hac peninsula in sexto, quàm ipse Eionem nominat. Nisi vbi aperitur.] Scribendum puto, nisi vbi aperit os, vt alibi de sinu Cassio: inter Amardos & Pæficas os aperit. Toreatæ, Arrichi, Phicores.] Toretæ, non Toreatæ. Stephanus, Dionysius, Ptolemæus. Cui Toretice promontorium est, à Toretis nimirum gente. At Strabo in vndecimo Toreatæ profert. Itè Ptolemæus cum vno tantum r. Arichi. At Strabo, Stephanus, Plinius Arrhechi per duplex, & penultima producta; etsi in Strabone etiam Græco cum i. in penultima mendose legatur, vt docet Stephanus, qui Arrhechi in Strabone legit penultima producta. Phycari verò Plinio in sexto cap. vii. gēs Meotica est, sed codex scriptus Phycori habet. Romana exemplaria Phyceres. Et ostio fluminis proximi Iaxamathæ.] Scribendum sine vlla aspiratione Iaxamathæ ex Ptolemæo, Plinio, Marcelino. Regna Amazonum.] Plinius, connubia Amazonum. Fœcundos pabulo ad alia steriles nudosque campos tenent Budini, Geloni urbē ligneam habitant.] Nullo modo procedit hæc lectio. Nam Herodotus, à quo omnia hæc hausit Mela, contraria omnino de Budinis prodit, regionem habitare omni genere arborum frequentem. Puto ergo desiderari in hoc loco verbum Nomades communiam & insanabili librorum omnium peste. Nam de Scythis Nomadibus Herodotus scribit, quod hic Mela Budinis accomodat, neque arare, neque serere, sed terram habitare omni arbore nudam. Legatur igitur meo periculo sic: Nomades fœcundos pabulo, ad alia steriles nudosque campos tenent. Budini Gelonon urbem ligneam habitant, ex Herodoto in Melpomene ad verbum. Lege, deinde pronuncia. Iuxta Thyrsagetæ Turcæque.] Lego Thyrsagetæ, Iurcæque, ex Herodoto in Melpomene: Cui Iurcæ sunt, non Turcæ. Idem vitium in Plinio, apud quem tamen nulla ratione Hermolaus Turcæ agnoscit. Thyrsagetas Valerius Flaccus, Thyrsagetas nominat; Stephanus cū Herodoto Thyrsagetas. Ad Arymphæos vsque permittitur.] Lego Argippæos cum i. in secunda & duplici pp. & æ. diphthongo in penultima, ex Herodoto in Melpomene, etsi Hermolaus Arymphæos defendat apud Plinium ex Solini auctoritate, malitq; Plinium castigare ex minutulis

sordidifq; auctoribus superq; Latinis, quàm ex Herodoto Græco, illustri & antiquis-
simo historico, apud quem credibile magis est resedisse vera gentium & locorum no-
mina, quàm apud Latinos præsertim ignobiles, in superq; innumeris mendis deforma-
tos, vsque adeo vt ab ipsis qui composuerunt, si reuiuiscerent, opera sua agnosci nequi-
rent. Zenobius hos Orgempeos appellat. Plinius scriptus eodem propè quo Hero-
dotus, modo, Argempheos ostentat.

IN LIBRVM SECVNDVM.

EX SCYTHIA EVROPÆA.

Tvltro ne visum quidem intendentium admittant.] Lego ne 1*
visum quidem in cellumve admittant, ex Herodoto euidentissimè 2*
in Melpomene. Quia gryphi sæuum & Pertinax ferarū genus.] 3*
Herodotus libro proximè citato grypas appellat, quinta inflectione. La-
tini addita aspiratione gryphas nominant, sicq; in Plinio legendum libro septimo,
præsertim cum Herodotū citet, à quo vt dissentiret in flexu nominis, nulla erat causa.

Et sunt infesti attingentibus.] Dua priores dictiones ociose. Ab eis Esse-
dones.] Herodotus, Issedones. Item Stephanus, qui ab Alcmane nominari ait Af-
sedonas, nec ab alio. Inueniri etiam cum e. correpta in secunda, nec deesse qui vocent
Issidos. Ptolemæus cum Herodoto Issedones. In paludem vergentia Satar-
chæ tenent.] Scribendum videtur, In pontum vergentia non in paludem: quia
subdit paulo post, refugientia vsque subsequens littora, quæ Satarchæ &
Taurici tenent. Sed tolerari potest. paludem. Nam angustam illam cervicem, seu
isthmū, inter sinum Carcinitē & Mæotin, attingentē vtrumq; mare, qui vocatur
Taphræ (vt paulo post subiungit) Satarchæ habitant, auctore Stephano in dictione
Taphræ. Quare in quarto Plinij libro, vbi ait Tauricæ populos claudi ab occidente
Cherbonneso, ab ortu Scythis Satarchis, corrigendus est mēdosissimus locus, legendūq;
nō ab ortu Scythis, Satarchis sed habitata Scythis Satarchis. Pudēdo Hermo-
lai errore, qui ait non in totū displicere sibi priorē lectionē, quū in vniverso terrarū situ
nihil pronūciari possit absurdius quā Tauricā claudi ab oriēte Scythis Satarchis. Cete-
rū libuit hic testari me ab Hermolao quotiēs occurrit liberè dissentire, nō vt detractā ei
velim Herentē capiti cū multa laude coronā, à qua re semper mores mei abhor-
ruerunt, sed honorādæ veritatis causa. Cuius dignitas apud hominē verè philosophum,
hoc est, qui bona fide sapientiā colit, quàm ceteræ omnes rationes præpōderare debet.
Nec cōmittendum fuit, vt quæ falso tradita sunt ab homine quātūmvis docto, sed qui
in omnibus collimare non potuerit, credulo lectori imponerent. Sed vt ad rem redeam.
Stephanus Satorchæos appellat, nisi mendosus sit codex: Ptolemæus Satarchæos:
Valerius Flaccus Satarchas. In Græcis Ptolemæi exēplaribus mendose, vt reor Sarta-
che oppidū scriptū est pro Satarche, quod & Latini codices coarguunt. In Bos-
phorum Cimmericū oppida.] Aldus, In Bosphorū Cimmerica oppida, re-
ctius puto, vt sit à Cimmericis possessa conditāue. Verba sunt Strabonis libro 11. Nam
Cimmerij olim potentiā in Bosphoro maximā habuere, vnde & Cimme-
rius Bosphorus appellatus est. Hi sunt qui ad Ponti dextrā mediterraneā
regionē habitantes vsq; in Ioniā excurrebant. Sed super omnia placet legatur

In Bosphorum Cimmerij, quorum oppida, &c. vt tres diuersas Taurica partes, tribus populis assignet. Vergētem in paludem Satarchis, In Bosphorum Cimmerijs, In Euxinum Tauricis. Nam & Ptolemæo oppidum est in mediterraneo Taurica Cimmericum. Carambico quod in Asia diximus patet aduersum.] *Castigo*, Carambico quod in Asiæ diximus parte, aduersum. vt Plinius, tum alibi, tum in sexto, cap. xxx. ex aduerso in Asiæ parte Macrobij. Subit tum ripam mare.] *Admonendum duxi Lectorē*; appellari ripas à Mela, littora quæ recta tendunt, nec vllis sinibus inflexa curua ve sunt, à similitudine riparum in fluuiis qui in terram non excurrunt. vt libro tertio de Lusitania. frons illa aliquandiu rectam ripam agit. & in eodem libro de Gadibus. eaquæ angusto spacio & veluti flumine à continenti abscissa, qua terris propior est penè rectam ripam agit. & in India: Primò recedentis oras æqualiter impellit, & vt non intret aliquantum patens sinus erat, sed quas ripas influxerat bis irrumpit. & de ora exteriori Africa: Vasta omnia, vastis præcisa montibus, ripæ potius quam littora. Taphræ nominatur.] Ptolemæus Taphros. Stephanus numero & vnius & plurium Taphre, & Taphræ. Herodotus in quarto Taphros cum Ptolemæo. Cum sit igitur Mela tam constans Herodoti affectator, vt nihil quod possit, non ab illo desumat, mallem hic legeretur Taphros, quàm alio modo. Nam Gerros inter Basilidas & Nomadas euoluitur.] Duos promisit, alterum tantum fluuium reddidit. Apparet igitur locum esse truncatū, & verba omissa librarij indiligentia. Resarciatur tamen ex Herodoto in quarto, & Plinio item in quarto. Cuius verba ex capite xij. subieci. Nam Gerrhos Basilidas & Nomadas separat, Hypacyris per Nomadas & Hylæos fluit. Hypacyris enim legendum in Plinio, non Hypanis, quod Hermolaus non vidit. Constabit hoc apertè conferenti Herodotum cum Plinio, & Pomponio. Illud addo, Gerron cum duplici rr. scribi Stephano, Herodoto, Plinio, Mela: cum vno tantum Ptolemæo, & Valerio Flacco. Hypacyrin autem Hypacarin aliquando Herodotus nominat, si mendum non est in exemplari. Terra tum longè distenta excedens, tenui radice littori adnectitur.] Verbum excedēs, videtur esse superuacuum. Secundum Borysthenida & Olbida Græca oppida egreditur.] Lego, secūdum Borysthenida, Olbiam, Græcum oppidum egreditur. ex Ptolemæo cui Borysthenis & Olbia idem oppidum est. Coniungit autem Mela duo eiusdem oppidi nomina, nulla interiecta aut copula, aut disiunctione, peculiari quodam more, quem nonnunquam ab eo seruari obseruavi, notabiturq; cum vsus poscet. Caterum Strabo, Stephanus, Plinius Borysthenem urbem, non Borysthenida appellant, quæ & Olbia dicta sit & Olbiopolis, condita à Milesijs, ideoq; Miletopolis etiam appellata. Hermolaus mēdosa hæc Mela verba pro sinceris citat, in Plinianis Castigationibus. Et quam matrem, eius accolæ appellant.] Ita legendum, vt verbum eius superioribus adiungatur, non inferioribus: intelligasq; paludem matrem Hypanis vocari. ex Herodoto in Melpomene. Cui Exampeo cognomen est.] Herodotus modo Hexampæon cum aspiratione in prima & per & diphthongon in tertia, modo sine vtroque Amaxampeon, in Melpomene. Intra Callipidas

Vt cap.
seq. de
Grunoc.
& in fi-
ne ca. 2.
infra.

Callipidas Axiacasque descendit.] *Rectius legetur*, inter Callipidas, &c. Hos ab Istricis Tyra separat.] *Lego*, Hos ab Istriis Tyra separat. Nam ab Istro vrbe Thracia, qua ab aliis Istropolis, ab Arriano in Periplo Istria dicitur, Istrius gentile nomen deducitur, auctore Stephano. Ab Istria autem Istrianus. Est & in Ionio gens Istri, à qua possessiuum nomen fit Istricus, eidem. Apertis in Germania fontibus, alio quàm desinit nomine exoritur.] *Dispiciendum an legi potius debeat*, Adnoba Germaniæ monte, alio quàm desinit, &c. ex Plinio quarto. *Ruffus Festus in translatione Dionysij*: Abnoba mons Istro pater est, cadit Abnobæ hiatu: Flumen, in Æoos autem conuertitur axes. Meminit quoque Ptolemæus Abnobæ quem ipse Aunobam nominat. Auto cincta pro poculis gerunt.] *Legendum videtur*, pro eonculis gerunt, ex Herodoto in Melpomene, non longè à principio. Hæc sunt apud eos ipsos pietatis vltima officia.] *Melius*: Hæc sunt apud eos ipsius pietatis vltima officia. Sarmatæ auri & argenti maximarum pestium ignari.] *Scribe*, Satarchæ, non Sarmatæ, vt ex Solino castigauit Mariangelus. De Satarchis paulò antè dictum. Atque vt illa pecorum durant.] *Legendum*, pecori durât. Binisque poculis qui plurimos retulere perpotatis interlocantur.] *Mariangelus pro interlocantur substituit* inter loquentis aut inter iocantis. Ego neutrum probo: sed scribendum, vt reor, binisque poculis qui plurimos retulere perpotantes, interiungunt. Est enim interiungere eandem rem interposito spacio repetere. Pocula vt Essedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt.] *Lego*, Pocula inimicissimorum capitibus expoliunt, reliqua inuictiua sunt. Neque enim Essedones pocula ex parentum capitibus expoliunt; sed simulacra faciunt, vt ex Herodoto dictum est, & supra in Taurica mentione. Myrmecium, Panticapeum,] *scribe cum e. diphthongo in penultima Panticapæum*, ex Strabone, Ptolemeo, Stephano; Ptolemæus tamen Panticapæa profert.

EX THRACIA.

Deinde à Milesiis deducta Calatis.] *Nemo scribit Calatin Ponti urbem à Milesiis deductam*, immo Strabo grauißimus auctor ab Heracleensibus deducta tradit. E contrario Istropolin urbem siue Istron (nam vtroque modo dicitur) Milesiorum esse coloniam, Strabo, Herodotus, Plinius affirmant. Palam ergo est, vt pleraque alia, sic hæc quoque verba transposita esse, & quod Aristidi, vt aiunt, dandum erat, datum esse Lysimacho. *Lege igitur*: Istro proxima est Istropolis à Milesiis deducta: deinde est Calatis. Hermolaus non potuit ex hac nassa exire. De reliquo Callatis per duplex ll. scribitur à Ptolemeo, sed Callatiam; non Calatin appellat. Arrianus in Periplo Callantram. Et portus Caria, & Tiristris promontorium.] *Totum hunc locum sic lego*: Istro proxima Istropolis à Milesiis deducta: Deinde est Calatis: Est portus Caria: Est Tiristris promontorium: qua dixi figura. Ptolemæus Tiristriam appellat promontorium, non Tiristrin. Arrianus in Periplo Terrisiam. Item portus eidem non Caria est sed Caron Græca genitiui termina-

tionem. Cariam enim regionem nominat, portum Caron. Et nisi amplior foret similis fuit. Hic Bizone motu terræ intercidit.] Ea distinctione legito, ut verbum fuit ad inferiora applices, legaturq; in totum sic: & nisi amplior foret similis. Fuit hic Bizone. Motu terræ intercidit. Sequitur enim eadem figura. Est portus Crunos. Vrbes Dionysiopolis. Odessos. Messembria.] Scribendum verbis permutatis, & alia orthographia. Est portus Crunoe. Dionysopolis. Vrbes Odessos, &c. more quem diximus, inculcatis duobus eiusdem vrbis nominibus. Nam Crunoe & Dionysopolis, eadem est Stephano. Qui disiunctim διορύσε πόλιν nominat, ut Κορσεντίου πόλιν. Coniunctim autem Dionysopolin, Ptolemaeus, Arrianus, Appianus. In Plinio vtrunque nomē corruptè scriptum inuenio. Præterea Odessos cum e. in penultima Stephanus & Strabo enunciant: cum y. Ptolemaeus: cum i. Appianus, modo codex non sit maculosus. Item Messembria cum vno dum taxat s. scribendum ex Ptolemaeo, Stephano, Strabone, & Herodoto. qui tamen per a. in secunda Mesambriam nominat. Atque vbi Pontus alterum sui flexum angulo finit magna Apollonia.] Scribendū videtur magno potius, quam magna, ut referas ad angulum non ad Apolloniam, quam nemo (quod occurrat) in hoc tractu magnam appellat. Angulum verò statim antè dixerat ampliorem altero opposito in Colchis. In promontorium quod Thinniam vocant.] Ptolemaeus Thiniada vocat cum vnico n. Astipulante etiam Arriano, nisi quod cum y. scribit primam. & littus non promontorium facit. Stephanus quoq; Thynias profert. Sitq; scribendum in Mela, quicquid dicat Hermolaus Halmideson & Phileas.] Legendum puto Halmideson & Phrygiam, auctoritate motus Arriani in libro totiens citato, Phrygiam scribente distare ab Halmideso cccxxx. stadia. In propontide Selymbria.] Herodotus sine m. Selybria in sexto. Perinthus, Bathynis, Amnesque qui interfluunt Erginus & Atyrus.] Legendū permutatis verbis. Perinthus. Amnesq; qui interfluunt Bathynis, Erginus & Atyras. ex Ptolemaeo qui tamē non Bathynis sed Bathynias nominat. Tū Rheso regnata quōdam pars Thraciæ.] Scribendum arbitror longè diuerso modo. & Terei regia quondam arx Bizie, ex Plinio libro quarto capite xi. Oppida, inquit, Selymbria Perinthus. Intus Bizya arx regum Thraciæ, à Terei nefasto crimine inuisa hirundinibus. Quorsum enim hic mentio Rhesi, Tragici regis nullo, aut pralio, aut saltem scelere nobilitati. At Terei in Thracia nemo non meminit. Præterea quum hic ex professo de Thracia agat, quid attinebat subiungere, pars Thraciæ. Et Byzanthe Samiorum.] Scribe Bisanthe per i. ex Stephano, Herodoto, & Plutarcho in Alcibiade: dicta alio nomine Rhædestō, auctore Ptolemaeo Græco & Latino: ut dubitè corrigendus ne sit Plinius, in quo pro Rhædeston scriptum est Resiston libro quarto capite xij. ex castigatione Hermolai. Nam codex vetus Salmanticensis Acad. resiston planè ostendit. liberum sit unicuique iudicium. Et ingens aliquando Cypsella.] Scribo per vnicum l. Cypsella, ex Stephano, & Strabone in Selectis. Cui est etiam neutralis generis; astipulante proprio nomine Cypseli Tyranni Corinthij; & eodem nomine alia in significatione. semper enim cum vnico l. scribitur. Herodotus

certè & Pausanias sic scribunt. In codice quoque Salmanticensi vetusto sic scriptum inuenies. Ptolemæus Græcus vna, & Latinus cum duplici, sed procul dubio vitiose, vt in hac parte fides habenda non sit Hermolao, qui in quarto Castig. Plin. cap. xi. cyp- sella fœmininum putat & cum duobus ll. scribit. Et in radice magnæ peninsulæ sedes Lysimachia.] Lego, & in ceruice magnæ peninsulæ sedens Lysimachia. Ceruices enim appellari solent isthmi siue angustæ peninsularum, vt Plinius in quarto de Peloponnesi isthmo: donec in quinque millium passuum interuallum ex eis vtrinque lateribus angusta ceruice Peloponnesum contingat Hellas. Ptolemæus quoque, & Georgius Gemistus Pallenes isthmum ceruicem vocant. & Pomponius supra in Ionia: angustæque ceruicibus reliqua extendens in latum, &c. Frontem eius Mastusiam.] Considerandum an sit melior lectio, promontorium eius Mastusiam, ex Ptolemæo & Plinio. Ob multa memorabilis est. In ea flumen Ægos.] Aldus, ob multa memorabile est. In ea flumen Ægos. Lego, ob multa memorabilem. Est in ea flumen Ægos, quia sequitur statim. Est & Abydos. Est regio. Sunt Protefilai ossa, cō- sucto schemate. Ceterum huius ciuitatis nomen non ex parte sed integrum transmi- sit ad nos Marcellinus, Ægos potamos relinquens vt apud Græcos inuenit, melius for- tasse quàm Pomponius, Pliniusq̃. Præterea legendum puto fluuij Ægos naufragio classis Atticæ insignes. Omnes enim Græci auctores qui huius vrbis meminere, nu- mero plurimum vocant, Strabo, Stephanus, Plutarchus, Xenophon. Aristoteles etiam primo Meteoron, & complures alij quos ne in re aperta tandem, consulto prætereo, semperq̃ præposita dictione Ægos. Quapropter & hic, & in Plinio libentius legerim, Ægos fluuij, quàm retro. Hermolaum autem quis non miretur, qui libro iij. cap. xi. Plin. Cast. legit in Pomponio flumen Ægon, dubitatq̃ sit ne Ægon scribendum, an potius Ægos. quum nullus sit auctor qui vel somniauerit quidem hanc urbem ap- pellari Ægon; sed omnes vno consensu Ægos potami appellent. Strabonis inter- pres in fine sexti nolens Plinium ac Pomponium imitari Capræ fluuium ineptè vertit. Diuisas spacio pelagoque terras.] Stultus sensus, & Mela indignus. Nam quod diuiditur pelago, diuidi etiam spacio necesse est. Lego itaque diuisas Hel- lesponti pelago terras. Nam & angustum mare fretumue, dici etiam solet pela- gus. vt in Hispania. Aperit deinde se angustissimum pelagus. Est & por- tus Cælos.] Sic Plinius etiam Cælos. Cæla tamen Ammianus, fortè melius: vt ab Atheniensibus, qui in Cherroneso frequētes erant, inditum fuerit hoc nomen. Nam Cæle siue, quod idem est Cæla vicus fuit Atticæ, clarus morte Thucydidis, auctore Græco scriptore Marcellino. Nec præterierim Cyllam urbem locari in hac ora à Pto- lemæo, etiam si Hermolaus Cælam legit nō Cyllam, cui suffragari videntur La- tini Ptolemæi codices. Est Eleus.] Dupliciter scriptum inuenio, sine diphthongo & cum diphthongo a. in secunda. Cum diphthongo scribunt Ptolemæus, Stephanus, Thucydides. Sine diphthongo Strabo in Selectis, Pausanias, Herodotus, Arrianus, Xe- nophon, Plutarchus, Philostratus, Demosthenes, & alij. Hermolaus hanc urbem vo- cari à Strabone tradit Elæussam. Ego Elæussam insulam nosci à Strabone, cete-
f 2
ri/q̃,

risq; Geographis prope Ciliciam scio; urbem Thracia ita ab vlllo nominatam nescio. Apud Strabonem vno duntaxat loco libri xij. legi in exemplari Græco elusa communitatis literis pro Elæus proculdubio vitiose. Nam si Elæussa diceretur hæc vrbs, ex tot, quos mox antè citavi, auctoribus aliquis ea ita nominasset. Itaque in hac traditione ab Hermolao non sto. Præuectisque Mastusiam.] Melius præteruectis, vt supra in Troade: quod præteruectos sinus excipit non paruus. & non multo antè: & Tiristris promontorium, quod præteruectos alter ponti, &c. Iugo facie vallis includitur.] Castigandum, iugo Pallenes includitur. Nam secundum Pomponium, & sinus Melas, & tota Thracia Pallene terminantur. Est autem Pallene Cherronnesus & vrbs, & mons auctoribus Apollonio in primo, & eius Enarratoribus: præterq; Dionysio Byzatio, qui iugi Pallenes meminit. Alioquin Mela & in his quæ longè porriguntur absque montium mētionē vititur hoc nomine iugū, vt in tractatu Cypri. Cyprus, inquit, ad ortū occasumq; se immittens recto iugo inter Ciliciā Syriamq; porrigitur. Circa Hebrū Cicones] Lego, Citra Hebrū Cicones. sequitur enim, trans eundē Doriscos. confirmatur quoq; auctoritate Herodoti. Zone, Tū Scœnas fluuius.] Permuta verba, Tū Zone. Scœnas fluuius. Turris quam Diomedis vocant.] Expendendum an sit aptior lectio, Tinda quam Diomedis vocant. ex Plinio & Stephano. Philippi, Appollonia.] Scribe cum vno p. & duplici ll. Apollonia. ex omnibus. Inter Strymona & Athon turris Calarnæa.] Sic Hermolaus castigauit, cum prius Calamea legeretur. Mihi Hermolai commentum non placet: neque puto hic reddi à Mela Calarnan oppidum ignobile, & cuius præter Stephanum à nullo fiat mentio, sed urbem clarissimam Stagira; siue vt Herodotus vocat, Stagiron, illustrem alumino Aristotele, & à nullo prætermittam: Sed nescio quo aduerso, & vrbs ipsius, & Aristotelis fato, apud plerosq; scriptores deprauatissimè scriptam. Nam apud Ptolemæum Stantira pro Stagira positum est, & apud Plinium atrox adhuc etiam post tot censors mendæ memoria inclytæ vrbs officit. Sed libuit eius verba in gratiam Plinij studiosorum subiicere ex libro quarto capite x. Acanthus, inquit, Istria, Graestonia. In codice vetusto bibliothecæ Salmanticensis Academia supra citato sic legitur: Acanthus, Sinis, Tagira, Sitone. Scribendum: Achanthus. Singus. Stagira. Sithonia: etsi Hermolaus in Plinianis Castigationibus Graestoniam defendat, non rectè. Achanti, & Singi vrbs, vnde dictus sinus Singiticus, & Sithoniæ magna apud omnes mētio. Pari malo apud Melam turris vitiosissimè scriptum est pro Stagiros. Pro Calamea autem, vt antea legebatur, substitui posset colonia: multæ enim erant in Macedonia colonia, Dion apud Ptolemæum. At Pella, Orestæ, Cassandria, Philippi apud Plinium in quarto. Loqui autem hic Melam de Stagiros, siue Stagiris nisi probauero, non recuso quin in pistrinum dedar. Sed prius quam id probem, visa est mihi res digna estimatione, an hic pro Calamea substitui possit, clara alumino, vt Aristotelis nomen prætermittam sit librarij culpa. sicuti permulta alia in hoc opere siue denso quodam & frequenti erroribus senticeto. quod tam ex his quæ præteriere manifestum est, quæ ex futuris liquebit. Mouet me quod Mela ciuitates quæ claros viros

aut tulerunt, aut etiam sustulerunt, honorificis verbis memorare solet. Hoc fecit in vrbe Aeolidis Pitane vnde fuit Arcefilas: Hoc in Abderis Thracia vnde Democritus: Hoc in Mileto Ioniae, vnde Thales Astrologus, Timotheus musicus, & Anaximander Physicus: Hoc in Calaurea insula, vbi perit Demosthenes. Hoc in Rudiis vrbe Italica natali Ennij poeta nobilitata. Credibile igitur mihi fit hoc idem fecisse Melam in vrbe Stagiro patria Aristotelis, tanto illis, & ceteris philosophis omnibus praestantis. Sequuntur statim verba quae probant legendum hic Stagiros non turtis. Ea sunt: Portus Caprullon.] Lego, portus Capros cum insula. ex Strabone in Selectis tradente Capron portum esse Stagiri vrbis cum insula parua cognomine. Quis igitur in animum inducat, meminisse Pomponium portus Stagiri, praeterita ipsa vrbe, cuius est portus, tantae praesertim, propter alumnum, claritatis. Praeterea sitam esse Stagiro inter Strymonem fluuium & Athon montem, vbi Mela eam statuit: auctores sunt Strabo in Selectis & Ptolemaeus, quod adhuc magis astruit castigationem nostram. Vrbs Acanthos & Oesima.] Omnia turbata & permista. Neutri n. harum vrbiu conuenit situs in quo locantur, inter Strymonem & Athon. Acanthus. n. inferius est, Oesima superius. Acanthus ad Meridiem inter promontorium Nymphaeum & Derrhin in sinu Singitico. Oesyra ad septentrionem inter Nesum & Strymonem fluuios, in sinu Strymonico, auctoribus Ptolemaeo, & Strabone in Selectis. Castigandus igitur sic totus hic locus: Ultra Nestos fluit, interque eum & Strymona vrbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis, & Oesyra. Inter Strymona & Athon Stagiros, Portus Capros cum insula. Inter Athon & Pallenen Acanthos. Scolos & Olynthos. Scolos inquam lego, non Cleonae vt Hermolaus legit, qui pro Celeona antiqua lectione Cleonae suffecit. Ego Scolos defendo ex Strabone, qui in septimo Scolon ait fuisse vnam ex vrribus propinquis Olyntho. Thucydides item in quinto, vt vicinas sibi vrbes Scolon & Olynthon coniunctim memorat. Nam Cleonae Hermolai non sunt inter Athon & Pallenen, sed in ipso monte Atho cum aliis quattuor vrribus, Dio, Holopyxo, Acrothoo, & Thyso, quas Xerxes perfosso Atho insulares fecit, auctore in Polymnia Herodoto: qui Stagiri & Acanthi coniunctim etiam ipse meminit; vt vrbiu inter se propinquaru. Veru totus est.] Dele verbu est. Factus freto nauigabili peruius.] Haec etiam verba recidenda. Pomponij enim breuitati satis fuit dixisse: a Xerxe in Graios tendente perfossus transnauigatusque. In summo fuit oppidum Acroathon] Ptolemaeus Athos acron. Strabo in Selectis Acrothooe. Stephanus Acrothynoe. Thucydides, & Plinius Acrothos. Herodotus Acrothoos. Vt quinque vrbiu sedes sit.] Quattuor, non quinque Strabo in Selectis. Ea sunt, Aphytis, Mende, Scione, Sane. Herodotus in Polymnia octo. Potidaea, Aphytis, Neapolis, Aegae, Therambos, Scione, Mende, Sane. Sed tenemus morem nostrum subueniendi, quotiens occurrit, Plinio male in hac parte ab Hermolao habito. Is libro quarto capite x. Oppida, inquit, Nissos, Phileno, Mende. In promptu est quid Hermolaus dicat. Nos sic castigandum censemus: Oppida Sane, Aphytis, Scione, Mende. ex citatis auctoribus. Angusta satis vnde incipit.] Legendu existimo,

angustus Isthmus vnde incipit. Nam de Isthmo Pallenēs & Ptolemæus, & Pausanias in Atticis, & Georgius Gemistus Hellenicōn primo, Plinius quoque quarto libro, capite x. & in Pallenēs Isthmo quondam Potidæa, nunc Callandria. etsi Hermolaus aliter legat. Quem prioris veræq; lectionis potuerunt admonere verba illa quæ paulo antè præcedunt, Oppida Pallene Phlegra. In quibus (quod est notandum) videtur Plinius imitatus Pomponij morem, copulandi duo nomina propria, de quo dixi. Nam Pallene & Phlegra idem sunt, Stephano, & Straboni in Selectis. At vbi laxius patet.] Scribo latius, non laxius. Nam Late patere frequens est apud omnes locutio, non laxè.

EX MACEDONIA.

* Cum Macedonum populi quot vrbes habitant.] Aldus Tum Macedonum populi quod vrbes habitant, minus vitiose. Lego, Tum Macedonum populi cl. vrbes habitant, ex Plinio & Martiano. Causa deprauationis fuit supina, librorum semper, nonnunquam etiam correctorum ignorantia, cælum terris miscentium, & mare cælo. Primum enim vt conicio, duo elementa cl. librarij in vnum, d. confuderunt. Deinde correctores nescientes quid d. solum significaret, numerus enim immodicus videbatur, adiecta q. fecerunt qd. Postremo alij malum, quod Thucydides ait, malo curantes, quot scripserunt cum nota interrogationis, vbi nulla est interrogatio. In littore flexus Mecybernæus.] Strabo in Selectis Mecybernæam quam ipse Olynthiorum nauale facit, Mecybernæam nominat per p. in penultima. Castigandus obiter Thucydidis Græcus codex, in quo diuisim scriptum est me Cybernæus, quod mendum Laurentium summum alioqui virum in errorem egit, non Cybernæos transferentem pro Mecybernæos. Inter promontoria diuidit Canastræum. Castigo, inter promontoria Derrin & Canastræum; ex Ptolemæo, Stephano, & Strabone in Selectis. Sciendum autem sinum quem Ptolemæus, Stephanus, & alij Toronæum, siue Toronaicū appellant ab vrbe Torone, nominari à Mela Mecybernæum à Meciberna oppido eiusdem sinus, de quo paulo antè. Porro sinum Toronæum duobus promontorijs Derri & Canastræo, includi, præter Ptolemæum, & Strabonem in Selectis, Stephanus etiam testatur in dictione Torone. Et portum qui Copos dicitur.] Scribendū Cophos ex Strabone in Selectis, prodente Derrin promontorium esse propè portum Cophon nomine, & oppositū esse Canastræo alteri promontorio, inter quæ duo promontoria clauditur sinus Toronæus vt dictum est. Rursus à Berri inchoari Singiticū sinum, & siniri promontorio montis Atho vergente in orientem. Est & Cophos portus Atticæ Xenophonti secundo Hellenicōn. & infra. Canastræo promontorio Scione proxima est.] Licet idem sit sensus, malle tamen hic legeres Canastræum promontorium Scione proximum est. vt à more suo & consueto dicendi modo non discedat Mela. Cuius, vt dixi, peculiare sunt hæc admonitiones ad dirigendum lectoris animum, vt in Cilicia, Pyramus Issō propior; & mox; sed Celendris Sarpedoni propior. Ingens inter maria sinus est.] Emendo, ingēs hinc Thermaicus

maicus sinus est: ex omnibus Geographis & Historicis, nihil enim inter omnes notius Thermaico sinu. Confirmat hanc castigationem quod statim sequitur, Axium & Peneum fluuios in Thermaicum sinum emittere, quod Ptolemæus etiam tradit. Item statim redditur vrbs Aloros, quàm esse in intimo recessu sinus Thermaici auctor est Stephanus. In quo tamen librarius imperitus pro Thermaeus sinus, Hermeus scripsit. Ceterum non fuerit mihi fraudi paucis notare ex Strabone in Selectis sex continuos sinus haberi in hac ora, à Meridie in Septentrionem, quo dicentur ordine: Maliacum, Pagasiticum, Thermaicum siue Thermæum, Toronæum vel Toronaicum, alio etiam nomine Mecybernaum; Singiticum, & postremum Strymonicum. Qui omnes promontoriis diuiduntur hoc pacto, Posidium promontorium Maliacum diuidit à Pagasitico. Sepias Pagasiticum à Thermaico. Canastræum Thermaicum à Toronæo siue Mecybernao. Derris Toronæum à Singitico. Nymphæon Singiticum à Strymonico. Sinum autem quem Pomponius Thermaicum vocat, Strabo, Stephanus, Herodotus, Thermæum dicunt. Ptolemæus & Plinius Thermaicum cum Pomponio. Eadem diuersitas in Toronæo, ab aliis Toronaico dicto, ab aliis Toronæo. [Etiam per Thessalos Peneus excurrit.] Legendum cum disiunctione, & iam per Thessalos Peneus excurrit. Vidit hoc Hermolaus. Nos addimus Peneum fluuium diuidere Macedoniam à Thessalia Straboni. At Cæsari in Commentariis Haliacmonem anem. Ante Axium Thessalonice est, inter vtrunque Cassandria. [Superius facta est mentio Cassandriae in sine Thracia, vbi Potidaeam retulit. Eadem enim est Potidaea cum Cassandria. Nec est altera Cassandria. De ea verò nullo modo potest hic intelligi. Tum quod superuacua esset repetitio, tum quod Cassandria in ceruice est Pallenes, hac verò vrbs de qua hic agitur, longè illinc remota est inter fluuios Axium & Peneum. Quamobrem legendum hic videtur, non Cassandria, sed Chalastra, quæ vrbs est Macedonia, parua quidem, sed celebris in sinu Thermaico, cuius Stephanus, & eo referente Strabo, itemq; Herodotus, Plinius, Lycophron, multiq; alij meminere, quos ne sim onerosus, prætereo. Patet autem euidenter legendum hic Chalastra. Nam Strabo in Selectis tradit Axium fluuium inter Chalastram & Thermen in sinum Thermaicum emittere. Porro Therme eadem est cum Thessalonica à Cassandro rege condita & sic dicta à nomine vxoris Thessalonicæ; licet Stephanus aliam Etymologiae rationem sequatur. Hæc autem ante Axium fluuium sita est, teste Ptolemæo, & hoc loco Pomponio: sequitur igitur Chalastram post Axium esse, finitima Thessalonica, Axio fluuio ab ea determinatam. Accedit adhuc, quod Strabo in Selectis tradit, Cassandrum regem oppidula quædam vicina, transtulisse Thessalonicam ad habitandum, hoc est, Chalestram, Aeneam, Cisson. Ceterum Strabo Thessaloniceam nominat referente Stephano, scribitq; Haliam prius dictam. Chalestram autem cum a in penultima Stephanus, & Plinius. Strabo in Selectis & Herodotus in Polymnia cum e. Chalestram. Cydna, Azoros.] Scribo, Pydna, Aloros. ex Ptolemæo, & Strabone in Selectis. Nam Azoros Pelagonon diuersares est. Hic vrbes maritime sinus Thermaici referuntur. in cuius intimo recessu, vt dixi, est Aloros, Derris.]

Antiqua lectio Icaris præferebat. Hermolaus pro Icaris Derris supposuit ex Ptolemaeo, Plinio, Stephano, à quibus ait Derrin locari prope Pydnam, quod salua maniam Hermolai pace, falsum est: Desideroq; ea in re Hermolai ingenuitatem, & improdendo fidem. Nam Derris Promontorium est Ptolemaeo, & Stephano procul à Pydna, sinis ut dixi sinus Toronaici, Boream versus, & principium Singitici. Derrin autem urbem Macedoniae nusquam puto ostendet mihi Hermolaus. Derram solum in Plinio legimus, ubi de Macedonia disserit, in quo, ut constat, paria ferè sunt errata cum verbis. Quomodo autem legendum in eo sit, quia non poterat paucis ostendi, distuli in aliud opus, in quo dicata opera res mihi erit cum Plinio. Caterum ego pro Icaris, Ichnæ substituo, nobilem urbem in ora sinus Thermaici, prope Chalastram, Pydnam, Aloron: quas hic recensuit Melas. Colligitur id ex Stephano, Herodoto, Plinio aperte. A Penco Sepias, Cordynia, Melibœa.] Legendum existimo, A Penco Sepias, Dorion, Trachin Melibœa: ex Cosmographis, & Historicis omnibus. Lucanus quoque noster in sexto: Quæ tetigit Phylace, Pteleonque, & Dorion ira, Flebile Pieridum, Trachin precioque nefandæ Lampados Herculeis fortis Melibœa sagittis. Malè enim pro Corinthia ut prius legebatur, substituerunt Cordynia, qui hunc librum suis sacris initiauerunt. Sed quia ad hunc locum ventum est, & Hermolaus in Plinij Castigationibus Lucanum nostrum incesit, quod in versibus paulo antè dictis allucinatus sit, & pro Dotiõ quæ est Thessalie vrbs, Dorion posuerit, examinemus quàm diligentissimè fieri possit, quanto id Hermolaus iure fecerit. Ego certè nullo puto. Nã cui obsecro vel mediocri iudicio prædito persuaderi possit, Lucanum tantum virum, Roma scribentem, hoc est, in vrbe mundi domina; eruditissimis illis temporibus, in poëmate eximio, quod vniuerso orbi legendum proponebat, bellum litteris mandãs maximum omnium quæ vnquam fuerunt, ita inconsideratum, & consilio præcipitem deuiumq; extitisse, ut similitudine nominis in pudendum errorem raptus, pro Dotion Thessalie Dorion Achaie acceperit: præsertim loca exsequens Thessalie, in qua bellum quod prodebat, gestum fuit, & vnde nomen operi suo asciiuit. Quam ob rem ego ita censeo: quum in Græcia multa sint loca non duplicia solum, sed triplicia, & plura, eodem nomine dicta, ut, Thebæ, Argos, Orchomenos, Pteleon, & huiusmodi; ita duplex etiam Dorion fuisse: alterum Peloponnesi; alterum Thessalie, præsertim cum scripta Plinij & Romana exemplaria Dorion, non Dotion propalam habeant, & ita ostendat codex vetus Bibliothecæ Academiae Salmanticensis, & codices etiam suos sic habere Hermolaus ipse fateatur. At nulla mentio Dorij Thessalie apud Geographos. Quid mirum? Multa enim à Geographis prætermissa, apud Poëtas, Oratores, & Historicos legimus; neque enim illi in opere tam vario ac diffuso omnia complecti potuere. Nam & ipse Hermolaus ad confirmandum Teniam oppidum esse Arcadia, nullius Geographi testimonium inueniens, vna tantum Ciceronis auctoritate contentus fuit, & ea ab angulo petita non satis illustri, etsi in omnibus Ciceronis exemplaribus, non Tenia, ut Hermolaus legit, sed Tene habetur. Cur igitur & nos non tanti esse clarissimum vatem putemus, cui vel soli Dorion etiam esse in Thessalia credamus. Dorion vbi Lu-

canus ait excacatum Thamyrim, non fuit Thessaliae, cuius loca nunc refert Lucanus, sed Peloponnesi. Meminisse debuit Hermolaus, homo inter poetas tandem versatus, vsitatisimum esse poetis morem, ut cum nominum similitudo inuitet, confundant saepe fabulas, ut Virgilius: Quid loquar aut Scyllam Nisi, &c. & Propertius: Quid mirum in patrios Scyllam saeuille capillos, Candidaque in sauos inguina versa canes. & ipse etiam Lucanus paulo infra hunc locum, de quo dimicamus, pro Thebis Phthioticis Thebas Bœotias posuit: Veteres, inquit, ubi fabula Thebas monstrat Echionias. quod eius interpretes non latuit, nec finis exemplorum. Sed ut redeamus ad Melam. Desiderari in eo pote verbum, promontorio, ut legendum sit: A Sepiade promontorio, ut non ita post: A promontorio Sepiade per Demetrium & Boion, &c. Hinc non longè est Olympus.] Castigo, Hic nobilis Olympus. Nam dixit statim antè; penè nihil ignobile ferunt: & succedit paulo post: Hic sacro nemore nobilia Tempe. Carminumque fontes obiacent.] legendum, Obiacet, ut sit principium sequentium: vel, quod magis placet, Adiacet. Et dum Myrthoum pelagus attingat.] Scribendum Myrthoum sine aspiratione: ex Strabone & Ptolemaeo, & ceteris. Ac proximè spaciola est Hellas nomine.] Scribo, ac proximè spaciola & Hellas nomine. Mari utroque & Ionio magis.] Libentius legerim, sed Ionio magis. Quis ut fibris, littora eius incisa sunt.] Lego fimbriis non fibris; sequitur enim platanifolio similis. & pleraque arborum & herbarum folia fimbriata sunt. Plinius libro xxi. capite xv. de vrtice: Caule quoque mordaci, fimbriatis foliis. Simul quod tenui tramite.] Aestimandum an in hoc loco potior lectio sit termite quæ tramite, quia assimilat Peloponneson folio platanifolio: ut perstet in imagine. Nec immeritor sum sequi infra, angusto tramite Helladi Peloponnesum annecti, sed ratione dicta, magis hic placet termite. In latus effunditur.] Scribo, in latum effunditur. In Macedonia prima est Thessalia.] legendum, A Macedonia: hoc est, post Macedoniam: neque enim regreditur in Macedoniam, sed ea finita, transit ad referendas Graeciae prouincias, quarum prima est Thessalia. Nam etsi Ptolemaeus Macedonia Thessaliam contribuere videatur, simul de utraque differens; quod alias facere solet, minores regiones maioribus inserens (ne cogatur paruis etiam terminos assignare, quod fuisset tum ei tum etiam lectori onerosum, & non nimis necessarium) diuersa tamen est Thessalia à Macedonia. Quin Strabo solos Thessalos appellari Graecos, & Hellenes Apollodori testimonio scribit: & Arrianus historicus libro secundo equitatum Thessalicum à Macedonico separat: Strabo quoque in Selectis Peneum fluiuium determinare tradit Macedoniam à Thessalia. Caesar Haliacmonem ut dixi. Quid nonne & ipse Mela hoc manifestè monstrauit in superioribus, cum dixit: in eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit. In Graecia Doris, Locris.] Duae priores dictiones superfluent, adiecta ab his qui persuasum habebant, Thessaliam, Mignesium, Phthiotida ad Macedoniam pertinere, non ad Graeciam, decepti auctoritate Ptolemai malè intellecti. Aliquando Iolcos.] Hac verba, ni fallor, Pomponij non sunt. Nam paulo antè testatus est dicturum

se de locis atque urbibus quæ mare non abluit. Porro Iolcon urbem esse maritimam, nemo nescit. Citare auctores in re comperta quid attinet? Satis sit pro omnibus Strabo: Iolcos, inquit; iam dudum diruta iacet, quo ex loco Pelias Iasonem ac nauem Argo foras emisit. & infra paulò: Supra Demetriadem autem urbem Iolcos stadia septem ad mare iacet. In Magnesia Antronia.] Scribendum Antron, non Antronia, ex Strabone, Stephano, Homero. Pindus & iuxta situm Erineon.] Expende an legendum sit, Pindus, Bæon, Cytinium, Erineos. Doris enim tetrapolis erat ut scribunt Strabo, & Thucydides: etsi Stephanus tripolin tradit, modò codex menda vacet, quod non puto. Erineos autem non Erineon proferunt Stephanus, & Ptolemæus: Qui etiam Cyteinium vocat, ceteri Cytiniū. Idem in Doridis tetrapoli pro Pindo Lilæam substituit. In Plinio quoque libentius legerim Erineos, quàm Erineon. In Laconide Therapne.] Stephanus prima afflata & postrema cum mn. & numero plurali Theramnæ, aitq; putare quosdam eandem esse cum Sparta. Nihilominus locum etiam esse alium eodem nomine, in quo Castor & Pollux colantur, dictum à Græco verbo θεραπέειν, hoc est, colere. Stephano astipulantur Plinius, & Strabo, nisi quòd postremam per pn, Strabo pronunciat, Therapnæ. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai.] Legendum puto inuersis dictionibus, Pisæ Oenomai quondam. ut Mele cum Plinio conueniat. Cui ut suppetias ferremus libenter incidimus in hanc mentionem. Is libro quarto: Pisa, inquit, eorum quondam oppidum præfluente Alpheo amne. Corrige: Pisa Oenomai quondam oppidum, &c. Vnde apparet legendum hic Pisa, non Pisæ. Nam Pisæ vrbs Italiae, multitudinis numero dicitur. Peloponnesi verò Pisa unitatis numero, ex Strabone, Stephano, Diodoro. Lucanus quoq; noster: Hinc Tyrhena vado frangentes æquora Pisæ. & Statius quarto Thebaidos: de prefæ populus subit incola Pisæ. & septimo: Oenomaum sua Pisa refert. Accedit Demetrii Triclinij nobilis Grammatici auctoritas, qui in enarratione Pindari appellatam ait Pisam Peloponnesi à Pisa filia Endymionis. Sed & Pindarus ipse Pisam numero singulari nominat. De Pisa regia Oenomai Strabonis verba sunt in octauo: Tractus autem ipse Pisæ plurimum nominis consecutus est, in primis propter principes ipsos longè lateq; potentes, Oenomaum scilicet, eiusq; successorem Pelopem & illius filios complures. Salmoneus quoque hoc loco imperitasse traditur. Certamine gymnico & singulari sanctitate ipso quidem tamen simulacro quod Phidiæ opus est maximè nobile.] Lego mutato loco illius particule quidem: Certamine quidem gymnico & singulari sanctitate, ipso tamen simulacro quod Phidiæ, &c. In ea sunt vrbes Psophis, Tenea.] Scribo Tegea, non Tenea, etsi aliter sentiat Hermolaus. Nam Mela, ut sepe dictum est, celeberrima quæque refert; Tegea autem, nobile oppidum est Arcadiæ, Geographis omnibus, historicisq; ac poëtis, & in primis Homero: ut credibile non sit in relatione Arcadiæ omissa esse à Mela, qui locorum veluti flores delibat. Et Orchomenon.] Scribe Orchomenos, non Orchomenon, ex Strabone, Ptolemæo, Pausania in Bæoticis, & Homeri interprete. Idem error castigandus in Plinio.

in Plinio. Montes Pholoe, Cyllenius.] Lego Cyllene, non Cyllenius, ex Strabone, Stephano, Plinio, & Halicarnaseo Dionysio, adiecta etiã ratione vnde sic dicatur, libro primo. Cyllenius enim possessiuum est, non proprium nomen. A Sepiade promontorio per Demetriam & Boion & Phtheleon, & Echinon ad Pagaseum sinum cursus est.] Scribendum Demetriada, non Demetriam ex Ptolemaeo, Strabone, Stephano, & Plinio. Item, Pteleon non Phtheleon ex Strabone, Stephano, Plinio, Homero. Item non video quomodo hic Boion vt Hermolaus castigauit defendi possit; quum sit Boion vrbs in mediterraneo Doridis Ptolemaeo. Doris autem nullam partem occupat in hac ora Magnesia quam refert Mela, vt planum est ex Ptolemaeo & ceteris. Quapropter cõmodius hic legetur, vt sentio, Boebon quam Boion: Est enim Boebos Stephano, Thessalia vrbs, quam ab Homero vocatam ait Boeben. Quo in loco temperare mihi non possum quin profitear nescire me, quare Stephanus idem, tradat Boion urbem Doridis nominari ab Homero Boeben, quã Boebe Homerica in Thessalia ab ipso Homero reddatur, cum Iolco, & aliis ciuitatibus Thessaliae. Ad hæc res est non vulgaris questionis, cur Mela dicat cursum esse à Sepiade promõtorio ad sinum Pagaseum per Demetriadem; cum Demetrias ipsa sit, vt placet Ptolemaeo, in sinu Pagaseo, quem Ptolemaus ipse Pelasgicum appellat. Nimirum sequitur Mela opinionem Artemidori, qui, teste Strabone libro nono, procul à Demetriade submouet sinum Pagaseum ad subdita Philoëteta loca. Sciendum præterea in nomine huius sinus magnam esse inter auctores differentiam. Ptolemaus, vt dixi, Pelasgicum appellat: Plinius Pagasicum. Strabo in Selectis, & Stephanus Pagasiticum, Mela Pagaseum. Ille urbem Pagasam amplexus.] Lego plurali numero Pagafas, non Pagasam, ex Strabone, Ptolemaeo, Herodoto. Erratum idem in Plinio. Et quia Minyæ Colchida petentes inde Argo nauem soluere memoratur.] Desideratur procul dubio hic nomen Aphetæ. Locus est Thessaliae in situ Pagasitico, vnde vltimò Argonautæ soluerunt. Scribe igitur sic: Aphetæ quia Myniæ Colchida petetes, &c. ex Strabone, Stephano, Herodoto, Apollonio, qui tamen vt littoris meminit, non vt vrbis. Maliacus & Opuntius grandes sinus.] Immo legendum, non grandes sinus. Nam in ora Locrorum sunt ambo à duabus eorum ciuitatibus Malico & Opunte nominati. tota autem illa Locrorum ora vix excedit ducenta stadia, auctore Strabone in nono: ex quibus quadraginta tantum stadiorum est sinus Opuntius, vt idem Strabo tradit libro eodem. Thermopylæ, Opoes.] Scribo Opûs cum circumflexo, non Opoes, vt legit Hermolaus: Poëta enim perfectis vruntur; Oratores cõtractis. Denique sic Ptolemaus, sic Strabo, sic Pausanias, sic Plinius, sic omnes proferunt. Perfarum maxima clade pernotus.] Scribendum maximè, non maxima. Rhamnus parua, illustris tamen quod in ea fanum est Amphiarai & Phidiaca Nemesis.] Et hũc locum cominutum esse, & corrosus, multaq; deesse verba pro comperto habeo. Nec enim in oppido Atticæ Rhamnũte, fuit fanum Amphiarai, sed in agro Oropi, qui locus celeberrimus alioquin est, medius inter Boeotios & Atticos, magnarumq; vtriusq; contentionum materia. Sic inuenies apud Pausaniam in Atticis: Sic apud Strabonem; qui

loco nomen dedit Psaphis: Sic apud Plinium, qui libro xvi. apud Thebas periisse Amphiarai tradit. Strabo in nono, Græa, inquit, Oropo vicina est & Amphiarai sacellum. Demetrius quoque Triclinius in enarratione Pindari auctor est, apud Oropum Bœotia terram Amphiarai absorbuisset & Oropi fuisse eius oraculum, certaminaq; illic celebrari solita, qua ab eius nomine Amphiarai vocarentur. Quam ob rem puto resarciri posse hunc locum si sic legatur: Rhamnus & Oropus parue; illustres tamen, quod in hac fanum est Amphiarai, in illa Phidiaca Nemesis. Fefellerunt hæc Solinū. [Thoricos, Brauron olim vrbes.] Legebatur antea; Thoricos, Brauronia olim vrbes: Hermolaus castigauit, Thoricos, Brauron ion. &c. [Usque ad Megaram Atticæ] Lego Megara genere neutro, non Megaram, ex omnibus. Scyronia saxa fauo quondam Scyronis, &c.] Scribendū Scironia, vel per duplex rr. Scirrhonia, semper cum i. in prima ex innominato apud Græcos scriptore, de signis aquarum & ventorum; qui ait petras in Megaride Scirrhonidas appellari. Est autem nomen eis inditum à latrone Scirone, quem ab eis Theseus in subiectum mare precipitauit, auctore in eius vita Plutarcho, & Diodoro in quinto. Latronem Plutarchus modò Scironem, modò Scirrhonem appellat cum i. vt dixi in prima. Aristoteles secundo Meteorōn, ventum qui à petris dictus est Scirronem cum ei. diphthongo nuncupat: quam Orthographiam secutus est etiam eius enarrator Alexander Aphrodisæus. Pausanias in fine Atticorum latronem Scirona vocat cum i. tantum. Itemq; Herodotus in Vranii Scironida viam in Isthmo à Scirone latrone nominatam scribens. Euripides in Heraclidis petras Scironidas cum ei. diphthongo appellat. Quem secutus Alexandrinus Hesychius γλαυκόςραφος, Scirō, inquit, ἀπὸ ἐσνός dicitur; videtur autem à petris Scironidibus flare. Licet in Hesychio nō ἀεγέσνός, sed ἀπὸ ἐσνός, perperā scriptum sit. Strabo quoque in initio noni, & petras Scironidas & latronem Scironem eadem diphthongo scribit. Hoc loco, inquit, res Scyronis & Pityocæptæ à poëtis memorantur, qui partem eam regionis quæ montana dicitur depopulabantur quos Theseus peremit. Ab his iugis procellas cientem à laua Argesten, Scironem Athenienses cognominarunt. Post petras Scironidas promontorium imminet Minoa. Hæc Strabonis verba adduxi, vt laborantibus Latinis eius codicibus opem ferrem, in quibus partim interpretis culpa, partim librorum, malè scripta erant. Quin & Nicander in Theriacis, & eius enarratores Scironem cum eadem diphthongo scribunt. Orthographiam hanc tam morose præter consuetudinem meam prosecutus sum, quod recentiores litteratores, velut coniuratione facta ad vnum omnes in suis lexicis per y. scribunt. Præterq; in cunctis ferè Latinis auctoribus non aliter inuenias; inter quos est etiam Seneca conterraneus noster; vt ego quoque castrensi verbo vt. ar, quinto Naturalium questionum. Hoc illi cognomē est, quia quinq; millium spacio, &c.] Temporibus Mele quid significaret Isthmos, & dictionis eius Etymon put o fuisse omnibus luce clarius. Itaque nullum erat operæ precium auctori graui, & verborum parcissimo, ea docere quorum nemo ignorantior teneretur: Aut si omnino stabat sententia, tãto sua tempora beneficio afficere; cur ne

suprà anteuertit in Cherronneso Thracia, cuius angustias dixit appellari Isthmum. Legendum itaque ut opinor sic: Hic quinq; milium passuum spacio Ægeum mare ab Ionio submouens, &c. reliqua superfluunt. Cenchrea, fanum Neptuni, ludi, quos Isthmicos vocant celebres.] Emendatio lectio: Cenchrea, fanum Neptuni ludis quos Isthmicos vocant celebre. Strabo in octavo: In Isthmo, inquit, Neptuni quem Isthmum vocant, templum eminent, picearum arborum luco circumclusum, ubi ludos Isthmicos Corinthij celebrare soliti sunt. Et Chersonesus & Scylleon.] Scribendum cum a. diphthongo Scyllæon, ex Strabone, & Stephano, à Scylla Nisi filia nominatum, ut iudicant tradunt. In Ptolemæo Scilliō vitiose. Ad vesperum Chenolates, & Araxos.] Scribendum alterutro modo, aut Chelonites, quod mallet ex Ptolemæo; aut Chelonatas declinatione Dorica ex Strabone, qui error & in Plinio castigandus. Ceterum aduertendum attentiore cura verba quæ post hæc protinus leguntur, confuso turbatoq; ordine scripta esse, non qualem tenuisse Pomponium monstrarent puto eius exemplari, si nõ truncata, ut dixi, & tot lacerata plagis ad nos peruenissent. Naturalis enim ordo narrandi deposcebat, ut expositis promontoriis continuò subiiceret sinus ipsi promontoriis inclusos, deinde nobiliores populos, ciuitates, portus & fluuios quos sinus ipsi cingerent. Videntur igitur quæ post sequuntur verba permutato ordine scribenda hoc contextu: Ad vesperum Chelonatas & Araxos. His littoribus appositi sinus. Inter Scyllæon & Maleam Argolicus. Inter hanc & Tænaron Laconicus. Hinc ad Acritam Afinæus. Inde ad Ichthyn Cyparissius. Habitant ab isthmo ad Scyllæon Epidaurij, Æsculapij templo inclyti, & Troezenij, fide societatis Atticæ illustres. Portus Saronicus, & Schoenus, & Pagonus. Oppida autem Epidaurus & Troezen & Hermione. In Argolico sunt noti amnes. reliqua. Portus Saronicus.] Saronem locum esse Troezenis Stephanus scribit. Is nimirum portus est Saronicus Pomponio. Et Pagonus.] Scribo Pogonos ex Strabone, & Herodoto. Strabonis interpretis menti vertit, quod etsi vox ea Latine significet; retinere tamē priscum nomen debuit, nõ interpretari; magna si aliter fiat, occasione allucinandi studiosis. Gythius.) Lego Gythiam, terminatione neutra, non Gythius, ex Ptolemæo, & Polybio in quinto, qui cum i. in secunda scribunt. Stephanus cum ei. diphthongo: Xenophon secundo Hellenicon & Pausanias variant, modò per i. simplex, modò cum diphthongo. Castigandus in transcursu Græcus Ptolemæi codex: in quo duabus ciuitatibus deinceps positus Gythio & Trinasso, posteriorem ait esse nauale Lacedæmoniorum: quum sit è contrario Gythion siue Gytheum nauale Lacedæmoniorum, non Trinassos, ut testantur Cicero tertio Officiorum, Liuius in Bello Macedonico, Polybius, & Strabo. Cuius interpretis nescio quid sibi volens, pro τρινησον, hoc est, nauale, emporium conuertit. Nec Trinassos, ut hoc quoque notem in Ptolemæo rectè scriptum est cum duobus ss. & accentu in prima. Scribendum enim cum vnico s. & accentu in vltima, sic dicta à tribus insulis exiguis è regione ipsius vrbs, auctore Pausania in Laconicis. In Afinæo flumen Pamissum, In Cyparissia Alpheus.] Scribe Pamissus, non Pamisum, & cum

vno s. tantum ex Strabone, Pausania, Plinio, Ptolemæo; apud quem tamen mendose Panisus, pro Panisus, & Latinè, & Græcè scriptum est. Legendum præterea Cyparissio, non Cyparissia, de sinu enim loquitur. & infra: Hinc Cyparissus; Illic Asine.] Scribe, Huic Cyparissus, Illi Asine. Messenij Pyliique terras colunt, & ipsa pelago Pylos adiacet.] Tres fuere vrbes Pyli. Pylus Messeniacæ, regni Nestorei, alio nomine Coryphasium. Alia Arcadiæ patria Nestoris. Tertia Eleæ regionis prope petram Oleniam. Hæc ex Homeri expositore. Caterum plaga ab vtrique parte Alpei fluij Pyliorum terra dicitur. Et cum sint tres Pyli, vt dixi; Pylus, Nestoris patria (quæ & Triphyliaca dicitur & Lepreatica & Arcadica) à mari remota est stadiis xxx: Reliquæ mari propinquæ. At Pylum Nestoris regiam Homerus in principio tertij libri Odyssæ, mari propinquam facit. Item Ptolemæus in ora eam locat. Cui contributa erant nõ solum aliæ Pyli, sed etiam sex amplius vrbes. Enneapolin enim fuisse Pylum enarrator Homeri prodit, hoc significasse scribens, nouem illas sedes quas in littore Pyliorum Homerus fuisse tradit. De qua Ouidius: Nos Pylon antiquã Neleia Nestoris arua, &c. Et Strabo omnia loca Nestori subdita quæ fuerunt tria, Olympia cuius pars Pisa; & Triphylia, & Cauconia, & vniuersam illam plagam vsque ad Messenem Pylum appellasse Homerum refert. Legendum ergo in Mela: At ipsa pelago Pylos adiacet. hoc est Pylios interiora colere: At ciuitatem Pylon Nestoris regiam, mari propinquam esse. Maris id nomen est angusti & velut freto lacus ore frequenti incidens inter Ætolos, &c.] Scribendum puto: Maris id nomen est, angusto ore velut freto, latiore fronte, incedens inter Ætolos, &c. posset etiam legi, angusto ore velut fluuio, vt de Gadibus: Ea que à continenti angusto spacio & veluti flumine abscissa. & in Cilicia: Ibi ingens annis ingenti fronte se extollens. In eo ad Septentrionem spectare littora incipiunt.] Sincerior lectio: Ab eo ad Septentrionem, &c. Similis menda castigata est supra: In Macedonia prima est Thessalia, pro A Macedonia prima est Thessalia. Et notior aliquando nomine Calidon & Euenus.] Scribe, & notiora aliquando nomina Calydō & Euenus, Lucanus in sexto: Et Meleagræam maculatus sanguine Nessi. Euenos Calydona fecat.] Scribendum enim cum y. tenui in secunda ex Strabone, Stephano, Homero, & omnibus. Facit sinus qui angustis faucibus.] Legendum fortasse, Facit situs, quippe angustis faucibus. reliqua. Et quæ minus mille passibus pateant.] Polybius in quarto vix sexcentis passibus scribit patere os sinus Ambracij: Cui subscribit Strabo, paulò maius faciens quattuor stadiorum. In Plinij impressis codicibus locus hic mutilatus habetur. Maximeque, inquit, nobilitatus Ambracius sinus, faucibus spaciosum æquor accipiēs. Codex vetustus: Maximeque nobilitatus Ambracius sinus faucibus passuum. Numerum autem librariorum incuria præterit. Legendum igitur in Plinio. passuum d. Verum expendamus exactius an hæc verba Pomponij aliò magis pertineant: Nam auctore Thucydide libro secundo, os sinus Corinthiaci, siue, vt ipse nominat, Crisæi, quod Pomponius paulò antè Rhion vocauit, septem est stadiorum: quæ cum propius accedant ad

Millenarium numerum, videntur Rhio potius conuenire, quàm ori sinus Ambracij, atque illuc esse transferenda, vt fortasse hic positus sit alienus numerus; Illic desideretur proprius, & legendum sit hic; angustis faucibus quingentorum passuum. Illic: angusto ore & quod minus mille passibus pateat, latiore fronte, &c. Ambracia Aeacidarum regia Pyrrhiq̄ue Butroton vltra est.] Quid attinebat addere Pyrrhi, post verbum illud Aeacidarum? quasi Pyrrhus non fuerit vnus Aeacidarum. Quod vel illo Siliij versu constat: Hic spolia Aeacidae; hic Epirotica signa. Puto igitur scribendum: Ambracia Aeacidarum regia, Epiri q̄ue Buthrotos vltima; vt postremum verbū, est, redundet, vsitatissima Melae consuetudine claudēdi regiones his vocibus, Finis, Terminus, Vltimus, & huiusmodi. Esse autē vltimam urbem Epiri Buthroton, occidentem versus, Ptolemaeus, vt ceteris super sedeam, tradit. Scribitur autem Buthrotos cum aspiratione in media Stephano, Straboni, Ptolemaeo. & neutra quidem terminatione Ptolemaeo & Straboni; in os autem Stephano desinit, qui per t. exile in secunda proferri à Lepido tradit Butroton. Parthini & Dassaretæ.] Lego, Partheni ex Stephano, qui à Partho vrbe Illyria gentile nomen deducit Partheni. Sic etiam proferunt Plinius tertio, & Appianus in Illyrico. Strabo solus Parthini sed vitiose, sicut & Tibarini in eodem legitur corruptè, pro Tibareni, & pleraque huiusmodi. Eadem quoque menda in Caesaris Commentariis. Dassaretios verò Strabo in septimo cum vnico s. & tertia Graecorum inflexione nominat. Stephano, & Polybio per duplex, & prima declinat. & i. in penultima Dassaretæ sunt. Ptolemaeo cum Strabone, sed cum duabus ss. Dassaretij. Plinius Dassaretas, sed corruptè, vt reor, appellat. Videtur autem Strabo, quos alias nominauerat Dassaretios, rursus diuerso nomine Sefarasios dicere. Adeo auctores alij ab aliis, nonnulli etiam à se ipsis dissentiunt. Sequentia paularim Encheleæ.] Lego: Sequentia Taulantij, Encheleæ. Nam Taulantij in hoc tractu populi sunt adēdè clari, vt à nullo non celebrentur. Earum vrbes sunt Dyrrhachium, & Apollonia Ptolemaeo. Stephanus & Taulantios. & Taulantinos vocari ait. Procopius Talantios appellat, si nō est vitium in exemplari. Encheleas autem Strabo Enchelias nominat. Stephanus Encheleas & Encheleos & Engelasan. Phæaces.] Fuit quando putauit legendum non Phæaces, sed Phrygi. postea legi in Appiano secundo bellorum ciuiliū Corcyraeos, hoc est, Phæacas habitasse urbem Dyrrachium: ampliandum itaque censui iudicium. Phrygorum meminuit etiam Appianus eodē libro, quos Phrygas tamen, non Phrygos nominat. Urbiū prima est Oricum.] Sic Ptolemaeus & Plinius neutra terminatione. At Stephanus ex auctoritate Hecataei, & admirādi, vt ipse appellat, Artemidori Oricos enunciat, quos secutus Lucanus; Et qui Dardaniam, inquit, tenet Oricon. Naronā, Tragurium.] Lego Naro, non Naronā, ex Strabone septimo. In quantum res transeunt.] Aliena verba, non Mele. Amnes autem Aēs, & Nar.] Italiae fluius est Nar, urbem Narniam ab eo nominatam alluens, teste vel summo Poëta in septimo, & Seruio in eum. Item & Claudiano. Quapropter Naro hic legendum, non Nar, ex Strabone, Stephano, Plinio, Appiano in Illyrico: qui nomen dedit Naroni ciuitati de qua n. or ante. Nec Pompo-

nus Nar scriptum reliquit; ut Hermolaus sentire videtur, sed librariorum est ac correctorum ea culpa. Et Danubius qui iam dictus est Ister.] Legendum puto, & alius ab eo qui iam dictus est Ister. Nam supra de Istro qui in Pontum decurrit dictum fuit. Cuius an sic alveus hic Istriæ fluvius, magna inter antiquos scriptores contentio fuit. Quam si vellem ad longum persequi citatis utriusque opinionis fautoribus, alterum esset opus. Maior pars negat, inter quos Diodorus in quinto, deceptos, qui esse tradant, vocis unitate putat. Tergestum intimo in sinu Adriæ.] Ptolemæus Tergestum nominat. Strabo, Plinius & ipse Pomponius infra Tergeste.

E X I T A L I A.

Sinistra parte Carni & Veneri colunt.] Aldus, Sinistram partem. Vide an legendum sit, Ad sinistram partem: nam sequitur, Ad dextram sunt sub Alpibus Ligures. Inde citus profilit.] Aldus, Inde tam citus profilit. A Pado ad Anconam transitur Rauennam.] Verba tum cōversa, tum etiam deprauata. Castigo, A Pado transito ad Anconam, Rauenna Ariminum, &c. locutione honesta & à doctissimis etiam non fastidita, ut Cornelio Tacito, regnata ciuitas, & ipsi Mela in Hispania, & quo magis penetrator angustior: & Casari in Commentariis, Circuitis castris, Inita hyeme: & Ammiano Marcellino, Tanai transito, libro xxxi. & plura huiusmodi. Legendum præterea Anconem, non Anconam, ex Geographis omnibus, & poetis. Lucanus: Illinc Dalmaticis obnoxia fluvibus Ancon. & Silius: Stat fucare colus, nec Sidone vilior Ancon. Anconis autem hic habetur mentio quòd sit terminus inter Gallicas, de quibus nunc agit, & Italicas gentes, de quibus postea dicturus est. Fanestris colonia.] Legendum puto non Fanestris colonia, sed fanum Fortunæ. Sic eam Ptolemæo, sic Strabone, sic Plinio, sic omnibus nominantibus. Stephanus Fanam vocat, si quod vereor, menda non sit in exemplari. Alioquin à Fano Fanensis possessuum magis ex Analogia, quàm Fanestris fieret. Animaduertendum autem diligenter, Senogalliam urbem, qua non multo post librariorum culpa reddita est, post hæc verba Fanum Fortunæ locandam esse, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Nam Mela Æsin fluvium inter Fanum & Anconem statuit. Porro Strabo eundem Æsin fluere ait inter Senogalliam & Anconem; ergo inter Fanum & Æsin est Senogallia. Flumen Metaurus atque Æsis.] Strabo cum a diphthongo Æsis. Ptolemæo Asia nominatur, si codex, quod dubito, sincerus est. Præterea cum sint duo fluij, melius legetur flumina siue fluij, quàm flumen. Et illa in angusto illorum duorum promontorium è diuerso coeuntium inflexi cubiti imagine sedens.] Lego longè aliter; At illa in angusto illo Cumeri promontorij è diuerso coeuntis inflexi cubiti, &c. Neque enim Strabo, Plinius ve, qui de Anconis situ differunt, duo illi promontoria attribuunt, sed vnum tantum quod Plinius Cumerum nominat, fortè à
 1, *coeundo dictum. Hanc enim prægressos.] puto redundare verbum enim. In quibus Numana.) Scribo, in quo, videlicet, Piceno. Sic enim vocatur regio Picentium Plinio in tertio. Adria, Truentum.] Ptolemæus Truentinum: Strabo
 Druentum

Drumentum fluuium & oppidum. Idem ei fluuius qui præterit nomen est.] *Melior lectio: Id ei à fluuius qui præterit nomen est. Ab eo Senogallia maritima.]* *Ostensum est vbi locanda sit Senogallia. Nunc addo Ptolemæo esse Senamgallicam, Straboni Senogalliam: Plinio Senogalliam. Silio Senæ in octauo, & Senonum de nomine Sene. In xv. autem Senamgallicam: qua Sena relicta Gallorum à populis traxit per sæcula nomen. Restituta autem in proprium quem dixi locum verbo Senogallia; sequitur proximè Maritima nomen oppidi, cuius meminit Ptolemæus. Insigni tamen in eo siue librariorum siue correctorum errore. duorum enim oppidorum nomina miscentes, vnum fecere, Cupram maritimam scribendo. Causa erroris, quod propè erat altera Cupra cognomine montana, ad cuius differentiam putauerunt hanc dictam esse maritimam. Est etiam Maritima oppidum in Narbonensi. Dauni autem Tifernum amnem.] Legendum puto, Daunij habent Tifernum amnem: vt in Hispania: Sequens Illicitanus Alonem habet & Lucetiam. Ptolemæus permutatis prioribus syllabis Fiternum nominat; vt nescio an mendose, sic scio, fieri hoc subinde apud auctores. & vt vno interim ex multis exemplo contenti simus, urbem Pisidie, Sagalassum, Straboni, Stephano, Ptolemæo, dictam, Arrianus historicus Salagassum nominat. Nec est dubitandum de fide codicis impressi; sic enim habent duo scripti & vetusti codices quibus vtor familiariter. Hermolaus verò qui in Plinij quinto emendat legit, Sagalessus cum e. in tertia syllaba, vnde id acceperit, nescio. Strabo certè, cuius auctoritate nititur, & ceteri, quos legerim, Sagalassus omnes, nemo Sagalessus. Lucrinum Theanum.] Lego Larinum, non Lucrinum ex Plinio. Stephanus, vt arbitror, Larinam vocat. In quo falso Lauiniorum esse, scriptum est, pro Dauniorum. Meminit & Larini Ptolemæus, sed in Frentanis collocat, vicinis Dauniorum. Teanum verò sine vlla aspiratione scribendum. Estq; duplex Teanum: alterum Apulum de quo hic Mela; alterum Campaniæ, quod Plinius appellat in tertio Sidicinum sed corruptè, vt opinor. Videtur enim legendum Sindicenum à Sindicenis gente, que defecit Straboni quinto: etsi Hermolaus in tertio Plin. Castig. Sidicinum legat, quod non probo. Extra Sypuntum, vel vt Graij dixerunt Sypius.] Ptolemæus, & Strabo Sepus nominat, accentu in vltima circumflexo, non Sypuntum. Strabo dictam à Græcis ait Sepius eodem accentu in vltima à Sepiis in id littus eiectis. Proinde ex eorum auctoritate lego in Pomponio: Extra Sepus, vel vt Graij dixerunt Sepius. Stephanus, quod miremur, cum i. in prima Sipus. Brundisium, Valetium.] rectè qui pro Valetium substituerunt Valesium. Hydrus mons tum & Salentini campi.] Legendum opinor Hydrus, Soletum, & Salentini campi. Plinius: Ab Hydrunte, inquit, Soletum desertum. Præterea Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Pausanias, Plinius etiam alibi, Hydrus omnes efferunt. Strabo cum i. in prima, ceteri cum y. Et vrbs Graia Gallipolis.] Scribendum videtur: & vrbs Gallica Gallipolis. Plinius in tertio: In ora, inquit, Senonum Gallipolis, quæ nunc Anxa. Erit igitur Gallipolis dictio composita, ex voce Græca & Latina; quod etsi rard, aliquando tamen fit: vt in Epitogium & Epirrhedum mō-*

strat Quintilianus. Alioqui Græci ipsi, Galliam Latino nomine interdum appellant, ut ostendit Stephanus. In duo quidem cornua sicut supra diximus, scindit.] Scribo, Scinditur. ut circa initia Italia: Verum ubi longè abit, in duo cornua scinditur. Inter promontoria Salen & Lacinium.] Lege Salentinum & Lacinium. De Salentino Plinius in tertio. Tarentus, Metapontum.] Legendum, Tarentum neutra desinentia, vel ex illo Iuuenalis versu: Atque coronatum & petulans madidumque Tarentum: Ita Plinius, ceteriq;. Præterea Metapontium appellant, non Metapontum. Strabo, Ptolemæus, Stephanus. Croton Turium.] Thurium primam cum aspiratione, Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Plinius. Ea, si Stephano fidem habemus, prius dicta est Sybaris, postea Copie. nominatur etiam eidem Thuria & Thurij. In quo est Petelia.] Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Petelia cum e. longo in penultima. Scyllaceum, Mistræ.] Scyllection vrbs Italia, colonia Atheniensium, duce Mnestheo; postea auctore Strabone, dicta est Scylacion: sicq;, Stephanus eam nominat. Sinus autem ab ea dictus eidem Straboni appellatur Scylleticus. Ptolemæo verò Scylacios. Unde apud Virgilium in tertio, & naufragum Scylacion legendum erit cum unico l. siue oppidum intelligas; siue secundum Ptolemæum. sinum. Item Abystron neutro genere urbem in mediterraneo magna Græcia inuenio apud Ptolemæum, coniunctim cum Petelia. Itaque dubito an in Plinio & Pomponio legendum potius sit Abystron, quàm Mystra ut in Plinio; aut Mystræ ut in Pomponio. In Brutia sunt.] Aldus rectius, In Brutio. vocatur enim Brutiorum ager, Brutium; ut Latinorum Latium, Picentium Picenum, Rhegium, Scylla.] Scribo cum duplici ll. & e. diphthongo in penultima Scyllæon. Promontorium est & Statio nauium Straboni, Ptolemæo, Stephano: at Plinio oppidum. Taurianum & Metaurum.] Scopulus est Taurianus Ptolemæo: Oppidum Plinio Tauranium. Regionis Tauranæ super Thurios Strabo meminit. Stephanus urbem facit Italia Tauriam. Scribendum item Metaurus, nõ Metaurum ex Strabone, & Plinio. Hippon nunc Vibon.] Strabo, & Stephanus Hipponion, nõ Hippon: Ptolemæo etiam sinus est Hipponiates, proculdubio ab Hipponio: quamuis Stephano ratione Analogia magis placeat ab Hipponia deduci. Item Strabo Vibona nominat, Ptolemæus Vibon. Plinius quoque Vibon. Præterea puto desiderari in Mela dictionem, Valentia, legendumq;, Vibon Valentia, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio, Stephano, apud quem perperam scriptum est annibu Valentia, pro, Vibona Valentia, siue Vibon Valentia. Temesa.] Potest quidem legi Temesa siue Temese: malo tamen legere Tempesa cum Ptolemæo, Strabone, Plinio. Prius, inquit Strabo, dicta fuit Temese, nunc Tempesa dicitur. Velia.] Ptolemæus plurimum numero Velia. Pestanus sinus.] Strabo, & Ptolemæus cum e. diphthongo in prima. Sinuessæ.] Stephanus Sinoessa. in quo falso legitur Σινεσσας, pro Ιταλίας. Strabo variat, modo Sinuessæ, modo Sinoessa proferens. In Ptolemæi exemplaribus in ora Campania falso etiam scriptum est Soessa, pro Sinoessa. Constat enim ex Strabone, Sinoessam maritimam esse ciuitatem Latij. Suessa autem altera est in mediterraneo eiusdem Campanie. Nam has duas vrbes

Ptolemæus Campaniæ, *Strabo* Latio attribuit. In cuius *Græco codice atrox mēda* inoleuit libro quinto, καὶ σύες, σατραπόντιόν τε καὶ ἐελίτραι. Legendū reor & *Soessa*, *Clostra*, *Antium*que & *Velitræ*. ridicula interpretis translatione. Citra *Tiberim* in hoc latere sunt.] *quattuor postrema verba redundant*. Dicitur fuerat supra, Hinc in *Thuscum mare* flexus est, & eiusdem terræ latus alterum. Ultra *Pyrgi*, *Anio*, *Castrum nouum*.] *Mariangelus non Aniohit, sed aut Halium legit ex Strabone, aut Alsiū ex M. Catone, Dionysio, Plinio, Antonino, Ptolemæo. Grauiscæ, Cossa.*] *Ptolemæus numero plurium Cossæ. Stephanus, & Plinius numero vnitatis Cossa. Virgilius in decimo Cossæ, cum Ptolemæo sed vnico s. & prima breui. Quique urbem liquere Cofas. Strabo alternat. Telamon, Populonia.*] *Ptolemæus, Strabo, Plinius, Stephanus, Populonium. Virgilius tamen in decimo, Populonia: Sexcentos illi dederat Populonia mater. Deinde Luna Ligurum & Liguria.*] *Mariangelus ex Ptolemæo, & Plinio Tigulia, non Liguria rectè. Sabatia & Albigaunum.*] *Legendum Albingaunum ex Strabone, & Plinio. In Ptolemæo deprauatè scriptum est Albigaunum, pro Albingaunum. Sicuti & aliud antè oppidum Albinimion, cum legendum sit, Albion Intimelion ex Strabone in quarto apertè; redita causa quare vtrunque ita appelletur. Castigandus itaque Plinius, in quo Albion Intemelum legitur pro Albion Intimelum. Tum Paulon & Varum.*] *Lego, Paulon & Varus, ex Strabone & Ptolemæo, adde etiam, si placet, Vibio Sequestre.*

EX GALLIA NARBONE NSI.

Gallia Lemano lacu.] *Strabo cum a. in fine, & cum duplici n. Limennam appellat, Ptolemæus cum vno n. & e. longo in fine Limenè. In Strabonis quarto, vbi de Rodani, & Araris coitu differit, oscitantes librarij μεγάλης scripserunt, pro λιμῶνς. Rodanus enim Lemano lacu excipitur Plinio, & Pomponio auctoribus. Auenio Cauarum.*] *Cauaros tertio ordine nominat Ptolemæus: Cuaros Strabo: Cauares Plinius. Arecomicorum Nemausus.*] *Strabo, & Ptolemæus cum i. in secunda Aricomicos: Ptolemæus sine c. Aricomios, & item Strabo, qui aliquando adiecta s. postrema syllaba Aricomiscos nominat. Secundanorum Aorausio.*] *Scribendum, Aorausio, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Sextanorum Arelatæ.*] *sic quidem Strabo cum a. diphthongo in fine. Ptolemæus tamen neutro genere Arelatum. Septumanorumque Blytera.*] *Ptolemæus Bætiræ. Strabo Biltera. Plinii vetustus codex Beterre. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca] Mallem legeres littore, quàm littoribus. vel si placet scribe in littore eius. Dicitio etiam, aliquibus, ociosa est. Nicea tangit Alpes.*] *Scribendum cum a. diphthongo in media, Nicæa, ex Strabone, Ptolemæo, Stephano. Tangit oppidum Deceatum; tangit Antipolis.*] *Scribendum videtur, Tangit oppidum Deciatorum Antipolis. vt superfluat verbum tangit secundo positum, ex Ptolemæo, cui Antipolis, Deciatorum vrbs est. Strabo Deceitas appellat primo flexu. Plinius modò Deceatas; modò Deciatas. Posset tamen retineri antiqua lectio,*

si Deciarum legas ex Stephano, cui vrbs est Italia Deciatum. Maritima Auaticorum Stagno affidet.] Legendum fortasse nõ, Stagno affidet: sed Stagnum Astromela. Cuius, vt celebris, mentio apud Plinium, & Stephanum: qui nõ Astromella nominat, sed Mastramelle, tum stagnum, tum ciuitatem eiusdem nominis per a. in tertia à fine, & duplex ll. & ita in Plinio legendum videtur. Post cursu in Meridiem abducto, hac intrat.] Scribendum reor, hanc intrat; hoc est Narbonensem. quod innuit Strabo his verbis: Deinceps de Aquitanis & de attributis illis gentibus Gallicis numero xiiij. dicendum est, quæ inter Garumnam & Ligerin habitant, ex quibus nonnulli Rhodani amnis assumunt regionem camposque Narbonenses. & Cesar in Commentariis, lacu Lemano, & Rodano fluuio Prouinciam Romanorum ab Eluetiis dirimi ait. Ex Gebennis demissus Arauraris.] Strabo Rauraris: Ptolemæus Araurias siue Araurios. Secundum Blyteras Obris fluit.] Legendum vt dictum est, Bilteram, ex Strabone, & Ptolemæo. Cui Orobis fluuius est, cæteris cum Pomponio Obris. Exiguus vadusque: & ingentis alioquin aluei tenens.] Lego, exiguus vadusque, & ingenti se alioquin alueo tendens. Thelis & Thicis vbi accreuerè immania fiunt. Ruscino, &c.] Sic Aldus. Lego, Thelis & Thicis vbi accreuerè immania. Sunt Ruscino, &c. Tum inter Pyrenæi promontoria portus Venetis est in sinu falso, &c.] Scribo diuersa & lectione, & disputatione: Tū in Pyrenæi promontorio templum Veneris, & in sinu falso Ceruaria, &c. Nam omnes in hoc tractu Pyrenæi promontorium, & in eo templum Veneris noscunt, nemo portum. Præterea an sit dictio illa, falso, adiectitia, dubito.

EX HISPANIA.

in ea littora quæ Occidenti sunt aduersa.] Posset etiam legi, & commodius obuersa. Argento auroque tam abundans.] Aldus, argento auroque: & tam abundans. Scribo, argento auroque etiam abundans. Nam quia tribuerat Hispania copiam ferri, plumbi, æris; ne quis putaret eorum tantum metallorum copiam habere, adiecit argento etiam auroque abundare. Et ideò Batiam maria vtraque prospicit.] Due primæ dictiones falso additæ sunt. Ad Occidentem Atlanticum, ad Meridiem nostrum.] Scribo, ab Occidente Atlanticum; à Meridie nostrū; vt libro primo: Tribus hanc è partibus tangit Oceanus. Eous ab Oriente; à Meridie Indicus; à Septentrione Scythicus. Par mendam protinus: Sed latere ad Septentrionem, fronte ad occasum.] Lego, sed latere à Septentrione, fronte ab occasu. In Batia Astygi.] Ptolemæus Astygis. Plinij vetus codex Astygi, vterq; cū y. in penultima. Idq; exposcere videtur Etymologia ratio. A Ceruaria proxima est rupes, quæ in altū Pyrenæū extrudit.] Emendatior lectio, quā in altū Pyrenæus extrudit. Nā magis est rationi consentaneū, magisq; è sensu cōmuni, quod minus est extrudi à maiore, quàm retro. Deinde Thicys flumē ad Rhodā.] Stephanus Rhodē. quod idē est; Ptolemæus Rhodipolin, Strabo Rhodopen. Alioquin Rhodope, vrbs est Ionia, Stephano. Præterea

*Præterea in codice vetusto Plinij Ticher est hic fluuius, nõ Tichis. Clodianum ad Emporia.] Ptolemæus Emporias. & item Silius: Phocaicæ dant Empericæ. Plinij quoq; vetus codex nõ aliter legit. Stephanus urbẽ Emporiũ Masiliensiu edifi-
cium, Gallia attribuit nõ Hispania. Quæ inter exigua spacia.] Probatur lectio; quæ intra exigua spacia. Blãda, Illuro.] Ptolemæus Diuro: Stephanus Illur-
gĩa penultima producta. Plinij codex antiquus Iluro. Omnes cũ vno l. Betullo, Barchino.] Ptolemæus cũ a. diphthongo in prima, & vnicol, Batulo: & Barchino sine aspiratione Ptolemæus & Plinius: etsi Plinius Barchine appellat, non Barchino.*

*Inter Subur & Tholobin maius.] Hic etiã hæreo, habẽne pro legitimis hæc verba, an potius pro nothis, & subdititiis. Tulcis eã modicus amnis super.] Scribendũ videtur sursum potius, quàm super. sequitur enim confestim Ingens Iberus deorsum. Serabin, & Duriã, & Sucronẽ.] Scribendũ Satabin cũ a. di. bithõ-
go in prima ex Ptolemæo: qui sequentẽ fluuiũ Turulin nominat, nõ Duriã. Alij Tu-
ria dicunt. Valentiã & Saguntũ.] Non omittendũ Ptolemæũ, & Pliniũ neutra terminatione in recto nominare Saguntũ: Stephanũ Saguntos. Cui subscribit Si-
lius in tertio: Quod tanto cecidit molimine Graia Saguntos. & in primo: Mandati summa est, dum stat remeate Sagũtos. Alonẽ habet & Lucen-
tiã.] Legendũ videtur Alonas, non Alonẽ ex Ptolemæo. Lucentiũ quoq; nõ Lu-
centiã Plinius vocat: Ptolemæus Lucetos. etsi codices Latini Lucentũ legãt. vnde conicio Gracũ codicẽ castigandũ, & pro Lucentoe substituendũ Lucenton. Et vnde ei nomẽ est Illicen.] Plinius cũ vnol. & diuersa desinentia Ilici. Ptolemæus cũ duplici, Illicitatus. Codices Latini addunt portus, quod si admittimus sinus etiã Illicitatus appellabitur, non Illicitanus, vt paulò antè. Hic iã terræ magis.] Legendũ, Hinc iã terrẽ magis. In illis oris ignobilia sunt oppida.] Ita dispũ-
ge vt tria prima verba superioribus adiũgas. Virgi in sinu Virgitano.] Ptolemæus, Vrce. Plinij vetus codex Murci, seruante adhuc oppido priscum nomen, etsi langius aliquanto submoto à mari. Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba.] Strabo & Stephanus cum e. in secunda Abdera. Ptolemæus & Plinij vetus codex cum a. in eadem Abdara. Item Ptolemæus Hex, non Hexi. Plinij antiqua lectio verso afflatu in s. Sex. Manoba quoque Ptolemæus per a. in prima: Plinius scriptus Menuba cum e. in prima & u. in secunda. Strabo cum a. diphthongo in prima & o. in secunda Mænoba. Salduba, Lacippo, Berbeful.] Ptolemæus post Malacam Sadu-
cam fluuium in ora refert, à quo fortè oppidum fuit cognomine. Alioquin Salduba oppidum est eidem Ptolemæo in mediterraneo Turdulorum. Barbesola quoque Ptolemæo est, non Berbeful. Plinij scriptum exemplar Barbesula. Aperit deinde angustissimum pelagus.] Puto omissum à librariis verbum terras, vt in operis aditu, de Oceano: Hoc, inquit, primũ angustũ nec amplius. x. M. passiuũ parens terras aperit. Vel scribe, si magis placet: Aperit deinde sese angustissi-
mũ pelagus: vt in Bithynia: Hinc iam sese ingēs pontus aperit. Atq; inde ingressus, totus admodũ peruius prope quantũ patet sinus, & specus ultra est.] Hæc lectio ipsa se indicat. Scribendum enim permutato ordine: atque inde*

ingressis totus admodum peruius, propè quantum patet specus est. Sinus ultra. In eoque Cartheia.] *Scribendum Cartheia sine vlla aspiratione, e. Strabone, Ptolemao, & omnibus gregatim Grecis ac Latinis. Et quam tranſuecti ex Africa Phœnices habitant, atque, vnde nos fumus Cingenteratum Melaria.] Sic antiqua habent exemplaria. Scribendum puto Poenij non Phœnices, vt paulo antè de Carthagine Hispania: quam dux, inquit, Pœnorum Asdrubal condidit. & Barcino apud Ausonium Punica vocatur. Cōfirmat etiam hanc lectiōnem, quod Ptolemæus Melariam, siue vt ipse appellat, Menraliam in Bastulis locat, qui, vt ait, Poeni cognominantur. De cætero Hermolaus pro Cingenteratum, vt antè legebant exemplaria, quod verbum nos Barbarum & falso Pomponiana lectiōni interiectum putamus, cingente freto supposuit, castigatione vt sentio friuola & vix coherente. Et Bello & Bæſippo.] Belo cum vno l. Ptolemæus, Strabo, & Stephanus. Item Bæſippo Ptolemæus cum æ. diphthongo in prima, sed interius non in ora. Oram freti occupat.] Lego occupant, vt referat antedicta oppida Cartheiam, Melariam, Belonem, Bæſipponem.*

EX MEDITERRANEI MARIS INSULIS.

Non longè accolitur Aria.] *Stephanus Ἀρειῶν νῆσος, hoc est, Martis insulam nominat. Apollonius secundo Argonauticon Aretiada. Plinius Ariam. Thynnias Mariandinorum finibus proxima.] Ptolemæus, & Stephanus cum vno n. Thynnias, quæ alio nomine dicta sit Daphnusia, & Thyne, & Thynis, & Thyneis. Strabo Thynia nominat, & ipse cum simplici n. Castigandum idem vitium in Plinio: Quam quia Bithyni incolunt Bithynida appellant. Plinius Bithyniam, non Bithynida appellatam ait libro quinto. Et aliquando creditæ dictæque concurrere, & Cyaneæ vocantur & Symplegades.] Hæc oratio planè talis est, vt ipsa suo iudicio tanquam sorex pereat: proinde credo mutato verborum texture repōni posse in commodiore statu sic: Cyaneæ vocantur, aliquando creditæ concurrere, dictæque inde Symplegades. Plinius ob eandem causam & Planetas, hoc est, errabundas appellatas scribit, libro sexto. Quo in loco cum antea mendose legeretur Planitæ, Hermolaus Planetæ substituit: quasi à verbo πλανᾶσθαι. i. errare, inditum fuerit eis nomen. vnde & Erraticæ stellæ dictæ sint Planetæ. Sed scædus hic est Hermolai error, ac vix ferendus in homine multo minoris doctrinæ & lectiōnis. Castigare enim in Plinio debuit Planctæ, non Planetæ, ex Strabone primo, Herodoto in Melpomene, Homero Odysseæ xij. Apollonio Argonauticōn quarto: Zeze Grammatico in commentariis in Lycophronem: Aristotele in libro de admiranda auditione, & Homeri interprete, scribente Cratetem deducere id nomen à verbo πειλάζειν, id est, accedere; propter assiduum accessum occurſationemq; fluctuum in ipsas petras; aut secundum alios quod terræ motibus quassarentur, vt Delos. In Propontide tantum Proconessus habitatur.] *Scribendum cum duplici n. Proconessus, vt Myonessus, Hallōnessus, Peloponessus, & huiusmodi, à consuetudine quadam temere exorta geminandi n. litteram, auctore Strabone tredecimo libro. Eressos, Ciraua.]**

Ciraua.] *Mariangelus expuncto verbo barbaro Ciraua, Methymna subiicit.*
 Camyros Ialylos.] *Ptolemæus, Stephanus, Herodotus, Homerus, cum duplici ss. Ialylos. Strabo, Dionysius Byzantius, Thucydides, Pausanias vno tantum Ialylos.*
 In sinu, quem maximum Asia recipit propè media Cyprus.] *Commodior lectio, medio quàm media: vt illud summi poëta de Creta: medio iacet insula ponto. & Silius: Addiderat medio geminas consurgere ponto Ægates. & Meli ipse de Creta: Super eas iã in medio mari ingens. Quia etiam subter aliena tecta sedem pōnere licet.*] *Mariangelus antiquam lectionem retinet, super aliena tecta, ex Strabone rectissimè. In tantum mutatae.*] *Aldus, in tantum mutatae rei. Meninx & Cercinna.*] *Scribe cum vno n. Cercina, ex Strabone, Ptolemæo, Dionysio, Plinio scripta, & Romana lectionis, itemq; Cornelio Tacito libro primo.* Contra Carthaginis sinum Tarichia & Ægathes.] *Scribendum videtur Tarichea e. breui in penultima, ex Stephano, qui multa sic loca nominari scribit. Ægates verò duæ sunt insule inter Siciliam & Africam, insignes victoriæ nauali Lutatiij consulis aduersus Carthaginenses, auctoris Lilio, Floro, Sillio, & Polybio apud Ægusam insulam hanc victoriæ partem tradente. Vt fortè quam Græci appellarunt Ægusam, nostri Ægates dixerint, etsi in numero sit differentia, quod saepe contingit. Nam Cassiterides plures insule sunt Hispania in Oceano occidentali; Stephano tamen vna est Cassitera. Semper autem sine aspiratione inueni Ægates. De hac Lutatiij victoriæ Silius: Addiderat geminas medio consurgere ponto Ægates, laceræ circum fragmenta videres Classis, &c. vt nesciam qua ratione Hermolaus Ægatem numero singulari legat in Plinio, cū sint, vt ex proximo Silij versu patuit, duæ. Idè Hermolaus agnoscit vt legitimam sequentem Pomponij lectionem: Romana clade memorabiles: quæ nullo modo procedere potest, vt planum est ex paulo antè dictis, de victoriæ Lutatiij consulis aduersus Carthaginenses ad Ægates. Legendum ergo alterutro modo, aut Punica clade memorabiles; aut, quod magis arridet, Romanæ classis victoriæ nobiles.* Polyagos, Scyathos, Halonesos.] *Scribendum Sciathos per i. in prima ex Ptolemæo, Strabone, Stephano: & Halonnesos cum duobus n. qua dixi ratione.* Scyathon prospicit, Cicyneton amplectitur.] *Cum aspiratione in postrema Cicynethon Strabo: & Lego Scyron, non Scyathon, nam Sciathos paulò antè dicta est. Quod autem ait Scyron prospicit, Cicynethon amplectitur, à Strabone mutuatus videtur in nono.* Promontorium Geræston & Caphareum.] *Scribe cum æ. diphthongo in media Geræston. Estq; rectus eius nominis Geræstos, Ptolemæo, Straboni, Stephano. Nonnunquam autem Strabo Geræston enunciat. Itemq; Homerus & Homerū secutus Valerius Flaccus: Surgis ab ostrifero medius Neptune Geræsto. Præterea codices Aldi Caphaream legunt, non Caphareum, vt scribendum videatur Capharea Græca terminatione, qua etiam dixit Geræston.* Cœneum extrudit.] *Cum e. simplici in prima & æ. diphthongo in secunda Cœneum Ptolemæus, & Strabo. Septies die, ac septies nocte.*] *Scribo, septies die ac nocte, ex Strabone, Plinio, Seneca, & omnibus. Res est comperta vel paruis*
litterarum

litterarum mysteriis initiato. In ea sunt oppida Hestia.] Sic quidem Stephanus, & Homerus; at Xenophon secundo Hellenicon sine diphthongo Hestica. Pausanias Istitia sine aspiratione & cum diphthongo æ. in penultima. Thucydides Hestia trisyllabos. nec in ullius dictionis Orthographia maior auctorum dissensio. Etiam nunc in Ægeo Phitiusa.] Scribo Pytiusa ex communi nomen clatura multarum Græciæ insularum, à frutice videlicet pineo. In Myrto Cythera cōtra Maleam emissa.] Aldus minus corruptè Enuusa. Mariangelus, & ante eum Hermolaus, Oenussa legunt, ex Plinio, & antiquorum codicum fide. Sed neuter attigit veram lectionem. Scribendum namque Oenussæ numero plurali ex Pausania in Messenicis. Post Acritā, inquit, portus est Phœnicus, & prope eum insula Oenussæ. Sunt & alteræ Oenussæ Chio finitimæ, plures tamen insule sunt, non vna, ut falso Hermolaus putavit, deceptus Stephani depravata lectione, in quo falso scriptum est, *ἴσσι & ἑποσέχης χίω*: hoc est insula adnota Chio, pro *ἴσσι ἑποσέχης χίω*, quod est insulæ adnotæ Chio, ut liquet evidentissimè ex Herodoto in primo, & Thucydide in octavo. Quorum auctoritatem ne sequeretur Stephanus causam non habuit. In Orthographia dissentiunt. Herodotus & Thucydides per duo ss. Pausanias & Stephanus cum vno tantum scribunt. Prote, Hyria.] Luxatum esse puto verborum ordinem. nulla enim insula est Hyria præter Zacynthon, quæ aliquādo dicta est Hyrie, auctore Plinio in quarto. Legendum itaque videtur Zacynthos Hyrie, more vsitato Mele ut diximus, ad cap. 1. lib. 11. Olearos, Ægina, Cathon.] Lego Oliaros per i. in secunda ex Strabone, Ptolemæo, Stephano: ut mendose scriptum sit, ubicunque aliter scriptum inuenitur. Præterea Cothon non Cathon legendum ex Stephano, & Plinio. Thera, Hyaros.] Scribo Gyaros ex Strabone & Stephano. Hippuris, Donyssa.] Lego Donusia, non Donyssa ex Stephano, tradente translata fuisse à Baccho in eam insulam Ariadnam, persequente illam patre Minoe. Unde appellata fuit forma possessiua Dionysia, sed postea corrupto nomine dictam esse Donusiam. Legendum igitur apud summum poëtam Donusiam, non ut antehac legebatur, Donyssam, nam ratio carminis synizesi figura defenditur.

Cianos.] Legendum videtur Ceos, ex Strabone; aut Cios ex Ptolemæo, apud quem falso in Græco exemplari scriptum reor Cia pro Cios facili lapsu scriptorum, duobus elementis o. & s. cōfusus in vnum a. etsi Hermolaus legit in Ptolemæo Ciam, cui equidem non assentior. Icaria, Pinaria. Stephanus, Plinius & ceteri ferè omnes Icaros: Strabo variat. Pinaræ nullus meminuit præter Pliniū, apud quem tamen in codice vetusto Pyrana legitur non Pinara. Lebynthos, Calydne, Asine.] Scribe per i. in secunda Lebinthos, ex Strabone, & Plinij codice scripto. Pro Asine autem fortè reponendum Casia. Nam à Caso vna Sporadum complures adiacentes insule dictæ sunt Casia Straboni, Stephano, Homero. Ab eis Sicynus.] Videtur scribendum Sicenus, penultima producta ex Strabone, & Stephano, Ptolemæus per i. in eadem Sicinos sed vitiose puto. Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos.] Aldus: Hypanos, Sipanos, Seriphos. Scribo: Cythnos, Siphnos, Seriphos: ex Ptolemæo & Strabone. apud quem in Græco codice Cythros, pro
Cythnos

Cythnos falso scriptū est. In Plinio quoque Citanos deprauatum pro Cythnos.

Paros, Scyros.] Scyros insula nobilis rege Lycomedes, & latebris Achillis supra reddita est. Qua propter hic Syros melius quàm Scyros legetur, quam Horatius Psyrinam nominasse creditur. Clara Pherecyde alumno, cognomēto Rhabio, ex Strabone & Stephano. Eadem menda in Ptolemaeo Gracè. Aduentu Europæ.] Lego, auectu Europæ: ut illud Lucani: nec fortior vndis Labitur auectæ pater Idos. Neque enim Europa sponte sua aduenit in Cretā, sed raptā & auectā à Ioue. Posset etiam legi aduectu. Plinius aduectionem dixit libro nono, capite primo, sed melior significantiorq; prior lectio.

Tū statione atq; morte.] Scribo, Tali statione, &c. fuit hic Talus æreus gigas, solus ex seculo illo æreo superstes, quo narrāt fabulæ donatā à Ioue Europā ad custodiam Cretæ insulæ: tanta pernicitatis, ut singulis diebus vniuersam insulæ oram ter lustraret. Is quum appulsos in Cretam Argonautas post raptam Medeam, aditu insulæ arceret, carminibus veneficiisq; Medea extinctus est, auctore Apollonio in quarto Argonauticon. Meminere etiam Orpheus, Zenobius, & Lucianus in Philopseude. Item ex nostris Catullus. Urbium notissimæ Gnosos.] Cum duplici ss. Gnosos Strabo & Ptolemaeus. Cydon, Manethusa, Dictynna.] Lego Marathusa ex Plinij vetusto codice, hoc est, fenicularia. Nam & insula est apud Clazomenas hoc etiam nomine à Copia feniculi, ut tradunt Stephanus, Thucydides, Plinius. Dictamnium quoque Ptolemaeus non Dictynna. Dictynnæi promontorij meminit Strabo. Iuxta est Asticla.] Rectè qui pro Asticla subrogauerunt Astypalæa. Nam de insulis Rhodo propinquis hic agitur. Astypalæa verò inter Con, Rhodon, & Cretam ponitur à Strabone. Scribendum autem Astypalæa cum ypsilon in secunda & æ. diphthongo in quarta ex omnibus, item ex Etymologia. Naumachos, Zephyre, Crise.] Vetus Plinij codex Naulochos, non Naumachos: & Chryse scribo: quo nomine habetur alia insula in India. Poscit id quoque Etymologia. Ceaduse, Absyrtis.] Scribendum numero plurali cum æ. diphthongo in postrema Ceadusæ ex Plinio in fine tertij. & Absyrtides non Absyrtis. Licet Hermolaus antiquam lectionem retineat. Sed numero plurali Absyrtides, non Absyrtis, ut Hermolaus legit, Ptolemaeus, Strabo, Stephanus, Plinius, omnes. Æstria Asine.] Legendum fortasse nō Æstria Asine, sed Scardona, auctore Ptolemaeo: ut librarij ex vna dictione, quæ illorum est diligentia, duas fecerint. Electrides.] Electridæ primo ordine, Stephanus. Pachynum vocatur quod Græciam spectat.] Strabo, Ptolemaeus, Stephanus, Dionysius Byzantius Pachynus in recto, nō Pachynum. Item Ruffus Festus: In matutinos Pachynos producitur ortus. Idem error castigandus in Plinio. Lilybæon quod in Græciam.] Dionysius Lilyben nominat. Pelorum quod in Italiam vergens.] Scribo Pelorus, non Pelorum ex Ptolemaeo, & Marciano. Pelorias est Straboni & Stephano. Variat Solinus, modò hoc, modò illo nomine vtens. Thucydides quarto, & Dionysius Byzantius Peloris, Silius Pelorus nominat libro xiiij. arenosa tollit se mole Pelorus. Tauromenium, Catinam, Megarida.] Scribo Catanen, non Catinam: & Megara, non Megarida.

Megarida vtrunque ex Strabone, Stephano, Ptolemaeo, Thucydide, Xenophonte secundo Hellenicon. à quibus in Orthographia Græcarum dictionum libentius sto, quam à Plinij & Pomponij & Latinorum auctorum deprauatissimis exemplaribus. Nec apud me rationes Hermolai in contrarium vllius sunt ponderis. Megarenses antè Hyblæi dicti Straboni, Stephano, Thucydidi. Dissentiunt Ptolemæus & Pomponius. Tauromeniū penultimā producit, scribitur enim cū ei. diphthongo Stephano. Nec video cur Hermolaus Taurominium pronunciet; non Tauromenium. Iacta in Alphæum amnem.] Scribendum sine vlla diphthongō Alpheum. Habet tamen apud Græcos diphthōgum ei. in penultima, quæ solet apud nos verti in i. vel e. longum. ex Strabone, Stephano, Pausania, & omnibus. Heraclea & Therme.] Stephanus & Plinij vetus codex Therma singulari numero: Ptolemæus Thermæ plurali.

Leontini.] Ptolemæus Leontium. Centuripinum.] Centoripa cum o. in secunda & neutro genere Strabo, & Thucydides. Centuripæ cum u. in eadē & diphthongo e. in extrema Ptolemæus. Quia in media admodum ortus.] Cōsiderandum, an sit melior lectio diuisim ad modum, hoc est, ad mensuram. In Siculo freto est Ææe, quā Calypso habitasse dicitur.] Homerus decimo Odysseæ, & Apollonius quarto Argonauticon Circen scribunt habitasse infulam Ææam, non Calypso. Quos secutus Virgilius tertio Æneidos Ææam appellauit infulam Circes, noto versu. vbi Ææe nomen est insule, non cognomen Circes, vt Seruius Grammaticus putauit. Neque enim Circe dicta est Ææa, aut vnde putat Seruius, aut ab insula quam habitauit, sed ab Æa vrbe Colchorum, auctore Strabone in primo. Quia verò Vlyxes vtrinq; amauit, & insule quas habitauerunt in eodem sunt mari Tyrreno non longè à se disitæ, Pomponius pro Circe accepit Calypso. In quē errorem incidit etiam Aristoteles secundo Ethicorum non longè à fine, quod Aspasius quoque eius interpretes notauit. Propertius etiam in tertio Calypso Ææam appellauit, non quòd Ogygia insula quam habitauit, alio nomine dicta sit Ææa, & ab insula cognominata sit ipsa Ææa. Nam insulam quam Calypso incoluit, Homerus Ogygiam nominat in septimo Odysseæ; Apollonius Nymphæam in quarto; & ab vtroque dissentiens Callimachus Gaudon: nemo Ææam. Dicta est igitur à Propertio Calypso Ææa ab eadem vrbe Colchorum Ææa, in qua regnauit Æetes frater Calypsus, Solis enim ambo filij fuerunt, secundū quosdam, referente celeberrimo apud Græcos Grammatico Zeze in Lycophronis expositione: licet Homerus Odysseæ septimo Atlantis filiam Calypso faciat, non Solis, & Homerum secutus Apollonius in quarto. Meminit & Æææ insule quam Circe habitauit, Procopius historicus in primo. Porro ab Æa siue Ææa Colchorum vrbe, deduci gentile nomen Ææus Stephanus docet. Adde ex interprete Homeri in decimo Odysseæ Ææam insulam fuisse prius, quod nunc est promontorium Circæum ab illa denominatum, ex quorundam opinione. Propius Italiam Galata & illæ septem quas Æoli appellant: Osteodes, &c.] Osteodem neque Strabo, neque Plinius, neque quod sciam alius inter Aeolias numerat: quapropter existimo erratum esse in ordine verborum, legendumq; Propius Italiam Galata, Osteodes, & illæ septem, &c. Scribendum autem cum aspiratione

ione in postrema Galatha, ex Ptolemaeo & Plinij vetere codice, quamvis Ptolemaeus cum c. in principio Calatha. Lipara, Veracia, Didyma, Phœnicussa, Ericussa. Ætna perpetuo flagrat igne. Hieria, & Strōgyle.] Sic Aldi habēt exemplaria. Scribendū arbitror, Lipara, Hicesia, Didyme, Phœnicussa, Ericussa, & quę perpetuo flagrāt igne Hieria & Strōgyle: ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, Marciano, Solino, & Homeri interprete in decimo Odyssæ, qui Hicesiam pro Eonymo ponit inter Aeolias. Ptolemaeus vtrunque locat prope Siciliam. Vel si magis placet lege: & quę, vt Ætna perpetuo flagrant igne Hieria & Strongyle, ex Diodoro. De perpetuis harum incendiis præter citatos auctores meminere etiam Apollonij Rhodij expositores in quarto. Illud non omittendum, cæteris vnitatis numero esse Didyme. Pausania verò plurium numero Didymę. Item insulas illas Ericussam, & Phœnicussam à Ptolemaeo Ericode, & Phœnicode appellari, non etiam à Strabone vt Hermolaus somniauit. At Pithecusa, Leucothea, Ænaria.] Pithecusæ plurali numero Strabo, Ptolemaeus, Stephanus. Quorum Strabo & Ptolemaeus cum simplici s. semper Pithecusæ; Stephanus cum duplici. Ouidius quoque numero plurali: Colle Pithecusas habitantium nomine dictas. Præterea videtur legendum permutato dictionum ordine: Pithecussæ, Ænaria, Leucothea. vt seruet morem suum sæpe iam inculcatum, coniungendi duo locorum propria nomina. Nam Pithecussæ alio nomine dictæ sunt Ænaria, ab stat. ne nauium Aeneæ, auctore Plinio libro tertio. Pandataria.] Stephanus & Plinij antiquum exemplar: Itē Cornelius Tacitus libro xiiij. & Varro in tertio De re rustica cum e. in tertia Pandateria. Ptolemaeus cum o. magno in eadem Pandatoria. Strabo Pandaria, si codex vitiatus non est, quod vereor. Phyttonia Parmaria.] Lego Pintō non Phyttonia, ex Martiano, & Plinio. Cuius verba deprauata vt posthac emendatè legantur, libuit subtexere ex libro iij. capite. vj. Etiamnum, inquit, angustias eas arcenibus insulis paruis quæ Cuniculariæ appellantur, itemque Phitonis fossæ à quibus fretum ipsum Taphros nominatur. Scribendum ex vetusto Plinij exemplari: etiamnum angustias eas artantibus insulis paruis, quæ Cuniculariæ appellantur, Itemque Pintonis & fossæ. Romana exemplaria Pinton & fossæ legunt, non minus probanda lectione. Nec me mouet Ptolemaeus, qui eam insulam Phintonem nominat: multis enim Graeci aspirant, quæ Latini per tenuem efferunt, & è contrario. Sciendum tamen Pintonem siue maui Phintonem insulam, non esse ex earum numero quæ sunt citra Tiberis ostia, quas hic Pomponius refert, sed ex illis quæ vltra sunt. Quamobrem inter Transiberinas locanda est, errore librariorum hinc posita: Præterea legendum videtur Palmaria non Parmaria ex Plinio & Marciano à palma arbore, vnde & Phœnicussa inter Aeolias nominata, & duæ aliæ eodem nomine in sinu Libyco prope Carthaginem Stephano. Astipulatur etiā Varro libro De re rustica tertio: Hoc, inquit, ita fieri apparet in insulis propinquis Ponticæ, Palmariæ, Pandateriæ. Dianium, Iginium, Cerbania.] Plinij vetus exemplar & Romana lectio, itemque Marcianus Igilium legunt, non Iginium vt Hermolaus agnoscit: haud sanè, vt mihi videtur, rectè. Quapropter legendum

puto Ægilium siue Ægilion. vt quemadmodum dicta est altera insula Ægilos, id est Capraria; ita hæc forma diminutiuâ appellata sit Ægiliō, id est, Capellaria, & minor Ægilos. Carbaniam putat Hermolaus eam esse quæ à Plinio dicta sit Barpona. Cui nec assentio omnino, nec dissentio. In alterutro erratum constat, in vtro incertum. Duæ grandes fretoque diuisæ Ethrusco] Non esse attentandum verbum Ethrusco persuadere videtur Plinius in tertio: In Ligustico, inquit, mari est Corsica, quam Græci Cynnon appellauere, sed Thulco propior. Nihilominus p̄deò animi, dubiusq̄, sum Taphro ne hic an Ethrusco legendum ex eodem Plinio. Cuius verba paulò antè relata sunt: Itemque Pinton & fossæ, à quibus fretum ipsum Taphros nominatur. Inter latera tenuis & longa.] Melior lectio, sed longa, Caterùm hæc verba non videntur conuenire Corsicæ sed Sardinia, de qua statim subiicit. quæ ideò dicta est Ichnusa & Sandaliois, quòd longitudine & laterum angustia solea siue humani vestigij effigiem exprimat, Stephano; Pausania, Plinio, Solino, Marciano & reliquis. Vbi Aleria & Mariana colonie sunt.] Scribe Mariana, non Mariana ex Ptolemaeo, Plinio, Solino. Nisi quòd in Occidentem quam in Orientem angustius spectat.] Corrigendum puto: nisi quod ab Occidente quam ab Oriente angustius patet, ex Plinio in tertio: Sardinia, inquit, ab Oriente patens, & c. quæ verba refert etiam Marcianus. Urbium antiquissimæ Calaris & Sulchi.] Sunt qui Calaris probent, inter quos est & Hermolaus. Nos cōtrà ex Strabone, Stephano, Ptolemaeo, Pausania, Marciano, Plinio, vtique scripto, Caralis defendimus; sic vbi aliter scriptū sit perperā scriptum asserentes. Stephanus Caraliam nominat. Præterea Strabo aspiratè Solchi: Ptolemaeus sine aspiratione Solci: Plinius Sulci: Pausanias Sylci, etsi in eo mendose Syllus, pro Sylcus scriptum leges. Sed quoniam hæc Corsicæ & Sardinia relatio, ita cōfuse & præposterè scripta est, vt neutri quod suum est, redditum videatur; visum est faciendum, vt subiicerem quo pacto restitui fortasse in integrum possit. Scribendum igitur, vt reor, hoc verborum conceptu: Quarum Corsica littori propior par & quadrata vndique, præterquã vbi Aleria & Mariana colonie sunt, à Barbaris colitur. Sardinia Africum pelagus attingens, inter latera tenuis, sed longa; nisi quod ab Occidente quàm ab Oriente angustius patet, & nusquam non aliquanto spaciosior, quàm vbi latissima est Corsica, & c.

Baleares in Hispania.] Ptolemaeus cum duplici ll & i. in secunda Baliarides: Strabo Balerides cum vno tantum l. Stephanus Bliarides. Iamno, & Mago.] Ptolemaeus Iamna, non Iamno. In maioribus Palma & Polentia.] Ptolemaeus Palma & Polentia cum duplici ll: Strabo, Palama & Potétia. Aliúduè quod veritas.] Neminem esse tam obtusi iudicij puto, cui nō suboleat, hæc verba non esse Pomponij, sed lectoris, fabulosum putantis quod de natura terre Ebusitanæ auctores prodidere.

IN LIBRUM TERTIUM

EX ORA HISPANIÆ

EXTIMA.

NUNC ad alios aliosque inuicem.] *Scribendum reor*, nec ad alios aliosque inuicem. Undique si ut doctioribus placet, vnum animal est.] *Castigo*: utique si ut doctioribus placet mundus animal est. *Solinus capite xxvi*. Physici autumant mundum animal esse, eumque ex variis elementorum corporibus conglobatum esse. Neque eodem assidue tempore, sed ut illa surgit.] *Sincerior*, ut arbitror, lectio erit: Namque eodem assidue tempore, ut illa surgit, &c. Extra Iunonis ara templumque est. In ipso mari monumentum Geryonis.] *Castigatus magisq;* è Pomponij elegãtia & nitore: Extra Iunonis ara templumque, & in ipso mari monumentum Geryonis. Cuneus ager dicitur.] *Verbum illud ager, supposititiũ videtur*. Nam Plinius in tertio sine vllò additamento Cuneum, hoc promontorium nominat. Occasionem dederunt errori, si error est, verba Strabonis in initio tertij malè tralata. Quid si legendum non, ager dicitur, sed à Græcis dicitur? ut prætermissum sit librarij indiligentia, nomen promontorij Græcum, Sphen: sic enim Cuneus vocatur Græcè. Nam Martianus Latinus auctor Græco maluit quàm Latino nomine hoc promontorium demonstrare. per Sphenis, inquit, si òtem circuitu sacri promontorij, &c. In Cuneo sunt Myrtilis.] *Ptolemæus per ypsilon in prima, & iota in duabus ultimis*. Julia Myrtilis. Sinus interfunt, & est in proximo Salacia.] *Scribo*, Sinus interfunt. Vrbes, in proximo Salacia, ut in Gallia exteriori: Belgarum Treueri. Vrbes opulentissima. In Treueris Augusta. frequens est in hoc ordine Mela. In altero Vlyssippo.] *Ptolemæus Olios Hippon diuisim, hoc est, Olios equile. Et Tagi ostium.*] *Lego*, ad Tagi ostium: vrbes enim testatus est se relaturum non fluios, sed in transitu dixit ad Tagi ostium sitam. In medium ferè vltimi promontorij latus cfluens.] *Emendatius nisi fallor scribetur*: è medio ferè vltimi promontorij latere fluës.

Frons illa aliquandiu rectam ripam habet.] *Lego*: rectam ripam agit. ut de Gadibus: qua terris propior est penè rectam ripam agit. Auo, Celandus.] *Ptolemæus*, Auus non Auo. Nebis, Minius.] *Strabo cum æ. diphthongo in prima Næbis; Sine diphthongo Ptolemæus. Vtitur autem iure suo Mela hec etiam loco, inculcatis duobus nominibus eiusdem fluij. Nam Næbis, & Minius idem est, auctore Strabone. repugnat tamen Ptolemæus. Et cui obliuionis cognomen est, Limia.*] *Variant codices in nomine huius fluij. Strabonis exemplaria modò Limæam habent cū æ. diphthongo in media, modò Limiam, primo vtrunque*

ordine Græcorum. Variat item Plinij vetus codex. Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus.] Legendum existimo non Lambriacam, sed Abobricam, 2* quam in hoc tractu vt insignem urbem famigerat Plinius. Recipit fluuios Iernam & Viam.] Aldus Læron non Iernam legit. Hierna porro cum aspiratione in prima promontorium est, non fluuius Straboni in tertio. Sed sciendum eam dictionem, vt pleraque alia in Strabone, deprauatam esse, legendumq; in eo non Hierna sed Nerium, quamuis Hermolaus diuersæ sit opinionis. Patet id ex alio loco eiusdem auctoris in eodem ipso libro. Extremi, inquit, Artabri incolunt circa Nerium promontorium quod Occidentalis & Septentrionalis est lateris. Neque id promontorium dictum est alio nomine Artabra vt Strabonis vitiosa tralatio persuasit credulis lectoribus, sed Artabrorum populorum promontorium est Nerium. Denique de Hierna promontorio aut fluuiio nusquam mentio; Nerium promontorium omnes ferè celebrant, Strabo, Ptolemæus, Plinius, Pomponius. Sed Strabo & Ptolemæus Nerium nominant; Plinius & Pomponius Celticum. Causa diuersitatis in nomine est, Celticos populos extremum illum angulum habitantes dictos esse cognomine Nerias, auctore Plinio. Quod si diuinandum est fluuium esse in eo tractu monti cognominem, Orbiura libentius scripserim ex Ptolemæo. Per quæ eos Tamaris.] Ptolemæus Tamara. Secundum Arotebrarum portum.] Strabo non Arotebras appellat, sed inuersis litteris Arotrebas. Cui lectioni fauet non Plinij modò vetus codex, sed ipsa etiam Plinij sententia. Et ibi, inquit, gentem Artabrum quæ nunquam fuit, manifesto errore. Arotrebas enim quos ante Celticum diximus promontorium hoc in loco posuere, litteris permutatis. Quibus Plinij verbis non puto refutari opinionem Melæ, & si paulò post Artabros ponat. Nã qui à Plinio refelluntur ex Arotrebis Artabros fecerunt mutatis litteris, vt ex Plinij verbis liquet. At Melæ vtrosque refert & Arotrebas, & Artabros. Tamarici Nerij quæ incolunt.] Scribendum videtur Neriæ, non Nerij, ex Plinij scripta & Romana lectione. In ea primùm Artabri sunt & Ianassum Celticæ gentis.] Castigo, In ea primi Artabri sunt, etiam num Celticæ gentis. Nam paulò antè dixerat Celticos populos longè tenere oram Hispaniæ quæ occidentem spectat vsque ad Celticum promontorium communem angulum vtriusque oræ Occidentalis & Septentrionalis. Nunc autem referens populos septentrionalem oram incolentes, ait primos in ea esse Artabros populos, nec pertinere ad sequentes gentes Astures Cantabrosve, sed esse adhuc Celticæ gentis antedictæ. Admixtum mare.] Legendum, admissum mare. Mearus & Narius.] Ptolemæus, Metarus, & Nabius. Et sunt Augusti nomine sacræ.] Lego: Eæ sunt Augusti nomine sacræ. At ab eo flumine quod Saliam vocant.] Cùm Pomponius post Saliam fluuium statim Cantabros ponat, ab Occidente pergens in Orientem, & Plinius è contrariò ab Oriente in Occidentem post Cantabros continuò Sangam fluuium statuatur, videntur vterq; eundem fluuium agnoscere, siue Saliam illum, seu Sangam nomines. Est igitur nominis differentia, non rei: vt vel in Pomponio legendum sit Sanga, vel in Plinio Salia. Et Plinij quidem codex vetus

Sanga ostentat: in quam lectionem ut magis inclinem, facit, quod illius regionis incolæ fluum hunc appellant Saia corrupto nomine: Nec mihi in hoc loco Hermolaus satisfacit. Vique ad eò semet & terras angustantibus.] Lego: Vique ad eò semet terris angustantibus. Et Origeuiones quosdam Nesua descendit.] Scribendum reor: & Aurigeuos & Caristos Nerua descendit: ex Ptolemæo, & Plinio. Legitur tamen in Ptolemæo aliquando Nesua, quam lectionem rursus videntur approbare, qui loca illa habitant Nansa lingua vernacula vsq; in hodiernum vocantes. Plinius Origenos vocat populos non Aurigeuos. Tritium, Tobolicum.] Ptolemæus Tritium Tuboricum. Deinde Iturissam & Easonem.] Ptolemæus cum vno s. Iturissam. & per æ. diphthongon in prima Oeasonē. Strabonis codex Græcus Idanusam nominat; Interpres Oedasunen reddit, fortasse rectius, ex emendatioribus exemplaribus. Plinius non Oeasonem sed Olarsonem appellat. Nec ob id credam cum Hermolao, vitiatum esse Ptolemæi codicem. Parum enim efficax ea ratio est. ego potius crederem vitiū in Plinio resedisse. Varduli vna gens.] Lego, Varduli vltima gens. Semper enim huiusmodi sine terminat prouincias Mela, ut saepe dictum est. Vide sup. lib. 2. ad finem cap. 3. de Macedonia.

EX ORA GALLIARVM EXTIMA.

UT hominem optimam & gratissimam diis victimam crederent.] Scribo, ut hominem optimam & gratissimam diis victimam caderent, ut libro secundo de Tauris populis: Immanemque famam habent solere pro victimis aduenas cadere. Confirmat etiam quod statim sequitur. Atque ut ab vltimis cædibus temperant.] legendum potius, atque ut ab humanis cædibus temperant. Quod autem sequitur, deuotas scribo deuotos, ut subintelligas, homines. Nam aliàs quod vestigiū obsecro erat feritatis abolitæ, delibare victimas, quas mactare erat pietas? Cum mortuos cremant ac defodiunt apta viuentibus olim.] Legendum, cum mortuis, non cum mortuos, ex obseruatione Mariangeli. Exactio crediti deferebatur ad inferos.] Scribo differebatur ad inferos. Valerius Maximus: Vetus ille mos Gallorum occurrit, quos memoriæ proditum est, pecunias mutuas quæ his apud inferos redderentur, dare. Nam à Pyrenæo ad Garumnam Aquitania.] Lego, Aquitani non Aquitania: quia precessit, Populorum tria summa nomina, & sequitur Celtæ, & Belgæ. Ab eo ad Sequanam Celtæ.] Ptolemæus Secoanam: Strabo Secuanam. Aquitanorum clarissimi sunt Ausci.] Ausci cum duobus ij. Strabo & Ptolemæus etsi Hermolaus in Plinianis Cast. aliter scribat. Celtarum Hedui.] Strabo & Ptolemæus sine aspiratione; Sed Ptolemæus cum æ. diphthongo in prima Ædui. Strabo ferè cum e. Edui, nonnunquam tamen cum æ. diphthongo Oedui. Stephanus cum Ptolemæo, sed Æduos nominat, si error non est in exemplari. Cornelius Tacitus vndecimo Eduos sine aspiratione & diphthongo vocat. Urbem eorum Augustodunum Ptolemæus & Marcellinus nominat. Proinde non est quòd eam quis dictionem mutare attentet. Belgarum Treueri.] Ptolemæus Trebiri;

Trebiri; *Strabo & Cornelius Tacitus de moribus Germanorum Treuiri. In Treuiris Augusta.*] Puto desiderari verbum Treuirorum, legendumq; ex *Ptolemaeo Augusta Treuirorum*, ut differat ab aliis urbibus eiusdem nominis. Nam & *Ausciorum Augusta est. Proinde quod sequitur: In Auscis Elufaberris.*] legendum in Ausciis Augusta. ex eodem *Ptolemaeo*, expuncta peregrina & Barbara dictione Elufaberris. Sunt tamen nonnulli & ingenio & doctrina praestantes viri, qui censeant scribendum hic Elusa pro Elufaberris, quod Elufates in Aquitania celebrentur à *Cesare tertio Commentariorum de bello Gallico*, & à *Plinio in quarto*. Sed mihi apud *Plinium* diuersi esse videntur Elufates ab Ausciis, neque posse ex eo colligi Elusam urbem esse Ausciorum. praesertim cum *Ammianus Marcellinus* Elusam in *Narbonensi* statuatur, non in Aquitania, cuius sunt populi Auscij. Nihil itaque ex prioris sententia mutuo. Ad postremum magni freti similis nec maiora tantum, &c.] Totum hunc locum sic lego ac dispungo: Ad postremum magni freti similis, non maiora tantum nauigia tolerat, verum etiam more pelagi saeuientis exurgens, iactat atrociter, utique si aliò ventus, &c. Quia cum videatur editior aquis obiacet, ubi se fluctus impleuit, &c.] Hunc item locum diuerso modo & scribo & percipio sic: quia cum videantur editiora quibus obiacet, ubi se fluctus impleuit, illa operit, nec ut prius tantum abeunt. Pertinentque ad ultimos, &c.] Lego pertinet; frons videlicet, non pertinent. A Santonibus ad Osismios.] *Santones penultima longa Ptolemaeus & Stephanus; At Strabo cum o. paruo & diuerso ordine Santoni.* Nec portu quem *Geforiacum* vocant quicquam habent notius.] *Ptolemaeus per i. in prima & duplex s. & duplex item r. Gissorhiacō. Item habet lego, non habent, ut referatur ad illud frons. Vbi campos impleuit Fleuo dicitur.] Fleuum Plinius vnum ex ostiis Rheni appellat. Est etiam castellum Germania trans Rhenum Cornelio Tacito in sexto.*

EX GERMANIA.

Oceanico littore obducta est.] Lego, Oceani littore, &c. Corpora ad consuetudines laborum.] Scribendum puto, corpora assuescendo labori. ut verbum sit verbo simile, bellando, assuescendo. Sylvarum Hercinia.] *Strabo Ercyniam sine aspiratione scribit: Ptolemaeus, Eratosthenes, & alij Graeci auctores Orcynium auctore Cesare in sexto Commentariorum.* Montium altissimi Taurus & Rhetico.] *Cornelius Tacitus libro duodecimo montem Taurum cum Pomponio nominat. Idem tamen in xiiij. Taunum, non Taurum. Nisi quorum nomina.] Aldus, & alij quorum nomina. Moenis & Lupia.] Scribo Moenis & Lupias ex Strabone, & Cornelio Tacito. Amisus, Visurgis.] *Ptolemaeus, Amasius & Visurgis: Strabo, Plinius, Cornelius Tacitus Visurgis cum Pomponio. Amasias tamen est Straboni: Amisia Cornelio Tacito.* Acre mare.] Scribo hac re mare. Ac tæpe transgressis.] *Hac verba aliquem quidem sensum habent, frivolum tamen & parum necessarium: itaque pro alienis serè habeo. In eo sunt Cymbri & Teutoni.]**

Scribo

Scribo Cimbri cum i. in prima, ex Ptolemaeo, Strabone, Plutarcho, & omnibus. Item Teutones non Teutoni ex Ptolemaeo, & Plutarcho.

EX SARMATIA.

QVA retro abit vsque ad Istrum flumen immittit.] Lego immittitur; vt in Thracia, à Pontici lateris fronte vsq; in Illyricos penitus immissa. Nam in agendi significatione in Creta: ad Orientem Sammonium promontorium, ad Occidentem Criumetopon immittit. Posset etiam legi, nec malè, inuit. vt in sra de Arabico sinu: Inuit penitus introrsusque dum Ægyptum, &c. Vt inde expedita in ictus manu quæ exeritur virile fiat pectus.] Non sapit hæc oratio candorem Mela, nec breuitatem illam quæ semper doctissimis quibusque summa fuit cura. Lego igitur paucioribus verbis, sensu eodem: Inde expedita in ictus manus, virile fit pectus, cetera superfluunt, adiecta puto ab ineptis, vt aiunt, glossatoribus.

EX SCYTHIA.

FERE omnes etiam in vnum Sagæ appellati.] Si in his verbis non esset deprauatio, sibi ipsi repugnaret Mela. Nam quum dixisset ferè omnes, ineptè adiectum esset, in vnum. Castigandum ergo existimo, Per se omnes etiamnum Sacas appellant, ex Plinio & Herodoto. Terra angusta.] Lego angusta, non angusta. Donec vitio gentium temperatus est.] Lego temperatus est: Aldus, turbatus est. Amardj & Pæfici.] Stephanus Pæsarca: Ptolemæus Pasica.

Etiam ad fretum Derbices.] Scribe disiunctim: Et iam ad fretum Derbices. Stephanus tamen per duplex cc. & a. diphthongum in fine, Derbicæ, Apollonij auctoritatem secutus: ait q₃ appellari à Ctesia Derbios, vel Terbissos. Dionysius Byzantius Dercebios nominat. Strabo vndecimo modò Derbeces penultima producta; modò Berbyces cum y. in eadem, si vacat menda exemplar. Ptolemæus cū Stephano Derbicæ. Sed in relatione Mediæ Dribyces. Sic q₃ habet vetus Plinij codex.

Duobus exit in Caspium Araxes Tauri latere demissus.] Verba illa, Araxes Tauri latere demissus, sensum inchoant diuersum. Per præcedentia verò fluiuius significatur, cuius nomē librariorum incuria omisit. Hunc putamus esse fluiuium, Rha: Tum quòd facilis fuit librarij vbique dormitantis lapsus vna duntaxat syllaba præterita; tum quòd Mela duobus alueis tradit exire in Caspium sinum, quod de Rha flumine aperte testatur Ptolemæus. Præterea si quis rem diligenter examinet, inueniet ex magna fluiuiorum copia qui in Hyrcanum mare emittunt, sex tantum qui famam habeant delegisse Melam, quos memoria proderet. Duos in sinum Caspium emittentes, totidem in Hyrcanum, postremos duos in Scythicum. Denique Rha fluiuius plage Septentrionalis Tanaidi vicinus, auctore Marcellino, clarus est & celebris; vel quòd determinat Sarmatiam à Scythia, vt scribit Ptolemæus; vel radice cuiusdam herbe vegetabilis, quæ in eius superciliis gignitur ad vsus multiplices medelarum: vt idem Marcellinus tradit. Quamuis intuearis manifestum.] Rectius Aldus, manifestus. In subiectam non declinet statim vnda.] Lego in subiecta,

vt subintelligas loca, *astipulantibus etiam Aldi exemplaribus.* Ex radicibus Coraxici mōtis vicinis editi.] *Deest verbum fontibus, ex Aldo, vt sit, vicinis fontibus editi.* Perque Iberas & Hyrcanos diu & multum, &c.] *Legendum videtur perque Armenios & Albanos, &c.* Plinius in sexto: Flumina per Albaniam decurrunt in mare Casios & Albanos. Deinde Cambyfes in Caucasii ortus montibus: Mox Cyrus in Coraxicis. Strabo vndecimo: In medio planicies est fluminibus irrigua præsertim Cyro, qui ortum ex Armenia trahens, mox dictam planiciem intrat, atque Aragum amnem è Caucaso de fluentem recipiens euadit in Albaniam, inter quam & Armeniam in mare Caspium erumpit. Et paulò post idem Strabo: Cyrus autem qui per Albaniam fluit, & alia flumina eum augentia terram fœcundiorē exhibēt. Hæc Strabo. In cuius translatione vitiose scriptum est Aragum, pro Aragonem, vt habent Græci codices. Sed potest etiam legi, per Iberas & Albanos. Nam Ptolemæo
 1* auctore Cyrus per totam Iberiam & Albaniam fluit, diuidens illas ab Armenia.

EX INSVLIS HISPANIÆ ET SEPTENTRIONIS.

HIS oris quas angulo Bætice.] *Videtur desiderari præpositio, ab, vt sit: ab angulo Bætice.* Annorum quis manet numerus.] *Falso hæc quoque verba Pomponio obtruduntur.* Adeo agri fertiles.] *Scribo, adeo agri fertilis, vt in India: & tam feracis soli vt mella frondibus defluant.* Gallicenas vocant.] *Vide an legi etiam commodè queat Gallicinas, vt fidicinas, Lyricinas. carmina enim illis tribuit.* Scire ventura & prædicare.] *Lego, prædicere, non prædicare.* Ita aliarum opum ignari magis.] *Scribo, ita alienarum opum*
 2* *ignari magis.* Vltro corpora infecti.] *addenda est, vt puto, dictio, glasto, à librariis præterita, vt sit: vltro corpora glasto infecti.* Caesar quinto Commentariorum: Omnes verò se Britanni vltro glasto inficiunt, quòd cæruleum efficiat colorem, atque hoc horridiore sunt in pugna aspectu. Meminit & Plinius libro xxij. cap. j. Causas & bella contrahunt, ac sic frequenter inuicem infestant.] *Aldus, Causas autem bellorum & bella contrahunt. Lego: Causas autem bellorum ex libidine cōtrahunt ac se frequenter, &c. vt supra in Germania: Bella cum finitimis gerunt. Causas eorum ex libidine accersunt.*

Non equitatu modò aut pedite.] *Lego, peditatu non pedite.* Curribus Gallicè armati.] *Scribendum videtur alterutro modo; aut, curribus Gallicis armati; aut, curribus Gallicè armatis.* Magis quàm aliæ gentes aliquatenus tamen gnari.] *Hæc etiam verba non rectè Pomponio ascribuntur; magis videntur hominis defensantis honorem Iuerna, quem dolebat tanti auctoris elogio imminutum.* Contra Germaniam proiectæ.] *Aldus Vectæ rectius: Plinius unitatis numero Vectis.* Et Satmalos quibus magnæ aures.] *quæ malum Satmalos vox est? Nempe ex earum nota, quæ ab imperitis Agyrtis interiectæ, pulcherrimum hoc opus non paucis in locis contaminauere.* Strabo Græco & literato nomine Enotocoetas appellat: Plinius corrupto etiam nomine Fanefios vocat libro quarto,
 vbi

vbi fortè non Fanefios, sed Panufios legendum, quòd toti auribus contegantur. Sed* 3
hoc arbitrarium sit. Talga in Caspio mari.] Plinius in sexto Tazara: Ptole-
maus Tachalca, sic enim præfert codex Græcus, Latinus Talcha legit. Hermolaus
sine aspiratione Talca. Diis parata existimantes diis que seruanda.] Parti-
cula que delenda. & expende an potior sit lectio, parata; quàm parata. Hæc à
Scythico promontorio apposita.] Melius, exposita. Scythæ sunt Andro-
phagi.] Aldus Androphagæ cum æ. diphthongo in postrema. Scribe Andropha-
gæ cum æ. diphthongo, terminatione Græca ex Herodoto; cui perquam familiaris
vox est Androphagæ. Longè ab eo Taurus attollitur.] Verbum longè pu-
tamus aut redundare; aut si nõ redundat, significare in sublime & excelsum. Nam
videtur hic Mela repetere & apertius dicere quod de Tauro monte in Lycia prodide-
rat: Taurus ipse ab Eois littoribus exurgens vastè satis attollitur. Facit igitur
initium & originem montis Tauri, promontorium Tabin. Plinius quoque libro
quinto ab Eois littoribus venire asserit Taurum montem. & paulò antè. Ab iis in
corum recurus inflectitur.] Lego, Ab iis in Eoum mare cursus inflectitur.
Plinius in sexto, capite xvij. A Caspio mari Scythicoque Oceano in Eoum
cursus inflectitur, ad Orientem conuersa littorum fronte.

EX INDIA.

Ab Occidente indefinita.] Legendum ab Occidente Indo finita. Res
nota ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, Arrhiano, & omnibus. Notauit hoc etiam Ma-
riangelus. Immanes & serpentes aliqui, vt elephantes morfu atque am-
bitu corporis afficiant.] Nihil muto. Tantum moneo legi etiam posse: Immanes
& serpentes alit, vt elephantes morfu atque ambitu corporis conficiant.
Arundinum fissa internodia.] Aldus scissa. Videtur legendum singula, ex Plinij
septimo libro: arundines, inquit, tantæ proceritatis, vt singula internodia al-
ueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Nam quid attinebat in de-
monstrando illarum arundinum vsu adicere aut scissa, aut fissa? Num admonendus
erat lector non præstare illum vsu, nisi prius scinderentur? Veluti nauiras.]
Scribendum fortè veluti nauiculæ. Solinus vt lembi. Nam Plinius eos qui illis in-
ternodiis feruntur, non appellauit nauigantes, sed homines; vt liquet ex verbis paulò
antè allatis. Lino alij vestiuntur, aut lanis.] Elegantior lectio: Lino alij ve-
stiuntur: alij lanis. At vbi senectus aut morbus incessit.] Mariangelus:
Alij vbi senectus, &c. Oras tenent ab Indo ad Gangen Palibothri.] Lo-
cus mendis creberrimus, & ordo verborum viciatissimus. quem si velimus sensum ali-
quem commodum elicere, perinde ac putre & ruinosum edificium demoliendum ha-
bemus. Demoliamur igitur diis benè iuuantibus. Nam, vt subueniamus eximio aucto-
ri iam propè animam agenti, committendum est aliquid vel gyaris & carcere dignum.
Lego igitur permutatis prius verbis, deinde etiam castigatis ad hunc modum: Oras
tenent ab Iolide ad Indú Nysæi, ab Indo ad Gangen Palibothri. A Gange
magis, quàm vt habitetur exæstuat. Verbum illud Nysæi cum æ. diphthongo in

penultima scribendum, auctore Stephano, ab vrbe Nysa Indicarum clarissima, de qua, & monte eius Mero, statim antè differuit; hoc enim melius quàm vt legatur Nisi, vt alij sentiunt. Nec Iolide lego, sed Colide. Est autem Colis-promontorium ob immensam altitudinem, alio nomine dictum Aornos; vel vt alij proferre malunt Aornis, hoc est aibus inaccessum, cuius multi meminere, & inter alios Plinius in sexto: apud quem tamen mendose pro Coliacum, Colaicum legitur. Inter hoc promontorium & Indum fluuium sitam esse urbem Nysam prater Geographos, Arrianus Historicus, & apud nos Curtius tradunt. Item Palibothreni lego, non Palibothri, ita gentile nomen formante Stephano. Ipsam autem urbem Arrianus semper cum m. in secunda Palimbothra enunciat. Nec aliter in duobus vetustis codicibus, quos (vt dixi) domi habeo, inuenitur. At Ptolemæus, Strabo, Stephanus, sine m. omnes cum th. in vltima Palibothra. Hermolaus autè sine aspiratione scribit in sexto Palibotra, contra antiquorum omnium auctoritatem. Ab Iolide ad Cudum recta sunt littora.] Scribo, vt dixi, A Colide. De Cudo nihil comperi. Sed materiam nobis grauisimus auctor Strabo subministrat emendandi etiam huius loci, Coniacos scribens populos esse India maximè Orientales, postremosq; illius plage. Quid si non Cudum sed Tabin etsi duriuscula correctione legendum est? Alioquin malè cohereret quod statim sequitur: Tabis promontorium est quod Taurum attollit. Nam videtur Pomponius repetere quæ antea dixerat, hoc est Tabin, Gangen, & Indum, vt rursus exponat pluribus, quæ antea delibauerat tantum.

Timidiq; populi & marinis opibus affatim dites.] Scribo, nudiq; populi, sed marinis opibus affatim dites. & ita Aldus rectè. Dixit enim paulò antè: vbi magis, quàm vt habitetur exæstuat. Tamos promontorium est quod Taurus attollit.] Legendum, Tabis promontorium est quod Taurum attollit: ex ipso Pomponio supra, & Plinio in sexto, capite xvij. Nec Tabis finis est lateris septentrionalis Asia, & Tamos orientalis. Nam si quis rem exactiore cura expendat, inueniet Celticum Hispania promontorium initium esse lateris Septentrionalis totius terræ, & finem eiusdem lateris esse Scythicum promontorium. A quo rursus incipit latus orientale, & finitur Tabi promontorio. A Tabi verò excurrit latus meridianum vsque ad promontorium Hesperion ceras: à quo accipit initium latus occiduum & terminatur antedicto Hispania promontorio. Celtico. Quattuor itaque sunt promontoria totidem Totius habitabilis anguli, Celticum, Scythicum, Tabis, Hesperion Ceras; quattuor latera eiusdem habitabilis includentia. Collis alterius partis angulus.] Scribo, communis vtriusque maris angulus. In Hæmodo India monte.] Emodum montem siue Emodos montes, nam vtroq; modo dicitur, nemo cum diphthongo scribit. Aspirationem autem hoc nomen inuenio habere aliquando, aliquando non habere. quod & melius, si Græcos Grammaticos audimus. Fit omnium maximus, & alicubi latius, quando angustissimè fluit, decem milia passuum patens.] Lego non decem milia, sed octo milia passuum patens, ex Plinio, Marciano, Solino. Præterea cum iidem Marcianus & Solinus Plinij assidui affecte, & quæ scripserunt omnia à Plinio mutuati, nescio an addam

addam impudenter, nulla auctoris per quem profecerant mentione. Cùm ergo Marcianus & Solinus maximam & minimam Gangis latitudinem notauerint, miretur quis, cur in Plinio in relatione Gangis fluuiorum maximi, & vt ita appellem regis, nulla sit mentio maximæ eius latitudinis, neque item in Pomponio, eodem in vtrumq; malo grassante. Equidem ita censeo; Librariorum culpa omiſſa esse verba, quibus maxima eius fluuij latitudo explicaretur, idq; tam in Plinio, quam in Pomponio. Legendum igitur in Pomponio vt reor sic: quando latissimè viginti millia passuum & alicubi latius, quando angustissimè fuit octo millia: ex Solino, vt dixi, & Marciano, & quod attinet ad angustissimum fluxum etiam ex Plinio. Modicam latitudinem Strabo facit C. stadiorum, asserente id etiam Plinio. Profunditatem nusquam minorem xx. passuum vterq;. Item annium maximus libentius legerim, quàm omnium. Cophen, Acesinen.] Cophen in recto Arrianus in vtraque compositione: Cophes Strabo & Plinius. Ad Tamum insula est Chryse.] Legendum vt monui Tabin. Nec quisquam circum eam esse traditur.] Legendum isse non esse: hoc est, circumisse, lustrasse. Schema est Tmesis. Contra inde illa ostia sunt quæ vocant Solis.] Locus etiam corruptissimus, & tantum non deploratus. Castigo: Contra Indi ostia insula est, quam vocant Solis, ex Arriano historico in Indica conscriptione, prodente hanc Solis insulam, quam ipse Nasacalam nominat, in ora Ichthyophagorum esse. Porrò idem Arrianus auctor est super Ichthyophagos habitari interiora à Gedrosiis. Rursus Ptolemæus scribit Gedrosios ab oriente terminari Indo amne. Ergo videtur colligi ex Arriano & Ptolemæo & Pomponio contra Indi ostia esse insulam Solis. Meminit etiam huius insule Plinius in sexto his verbis: Deinde Ichthyophagi tam longo tractu vt viginti dierum spacio nauigauerint. Insula Solis, & eadem cubile Nympharum rubens, in qua nullum non animal absimitur incertis causis. Accedit Plutarchi auctoritas in libro de Montibus & fluminibus, Indum scribentis magno impetu decurrere in Ichthyophagorum terram. Ceterum vt hac quoque parte iuuenus studiosos Pliniane lectionis, putamus antè dicta Plinij verba vitiosissima, vt reor sic esse restituenda: & eadem cubile Nymphæ Nereidis, ex eodem Arriano in eadem Indica historia, narrante Nympham quandam Nereidem eam insulam tenuisse: Etsi ego pro comperto habeo Plinium verborum parcissimum & suprâ quàm dici possit breuem, non scripsisse Nymphæ Nereidis, sed Nereidis tantum. Sic libro nono: Nereidû falsa opinio. & in eodem, complures in littore apparere Nereidas: & paulò post, Nereidas verò multas. & libro xxxvi. capite v. Nereides supra Delphinos & Cete, & Hippocampos sedentes. Verbum ergo est aduētitiu nymphæ, & expositio illius Nereidis. Deinde procedēte vltimus incuria & inscitia ex Nymphæ Nereidis, factum est Nympharum rubens. Ad eò inhabitabilis vt ingressos, &c.] Lego, ideo inhabitabilis quod ingressos, &c. Et inter ipsa ostia rara tenet regio.] Scribendum puto: At inter ipsa ostia rara vires regio, astipulante Arriano in historia Indica. Inde ad principia Rubri maris pertinent inuia atque deserta humus.] Legendum pertinens, non pertinent.

Quorum Tuberonem & Arufacen notissima accepimus.] *Scribo, Tonderon & Arosapen, ex Plinio libro sexto capite xxij. tam ex scripta quam Romana lectione.*

EX SINU PERSICO. CAP. VIII. In ipso Carmanij nauigantiũ dextra positi.] *Rectior lectio: In ipso nauigatium Carmanij dextra positi. Nam sunt etiam Carmanij in illa ora antequam intres sinum Persicum. Cethis per Carmanios.] Plinius Zetis meminit oppidi Carmanix & Sabis fluuij. Sed sit ne idem cum hoc Pomponij an diuersus, parum constat. Plinij vetus codex Chetis legit, non Zetis. & paulò antè: Et quo magis penetrat angustior.] Legendum penetratur, non penetrat: vt in Hispania de sinu Sucronesi, maior hic & magnosatis ore, pelagus accipiens, & quo magis penetratur angustior Setabin & Duriam, &c. Andanis & Corios.] Ptolemæus Carios, non Corios. Inde tenuis riuus despectus emoritur.] Lego in pertenuis riuos dispersus emoritur. posset etiam legi dispessus. Maiorem Sabæi tenent partem. Ostio proximam & Carmanis contrariam partem Macæ, quæ inter ostia ostenditur.] Scribendum arbitror, Maiorem Sabæi tenent partem. Ostio proximam & Carmanis contrariam Macæ, Partem quæ inter ostia extenditur, &c.*

Aliquot sunt in medio insulæ sitæ. Ogyris quod in eo, &c.] *Videtur legendum: Aliquot sunt in eo insulæ, Sed Ogyris quod in ea, &c. Hanc insulam Strabo libro xvj. Tyrhinè; Arrianus in Indica historia Hoaracta nominat.*

EX SINU ARABICO.

Vrbes sunt Carræ, & Arabia, & Gandamus.] *Proposito semper ob oculos Mela instituto exequendi clarissima quæque, sic lego: Vrbes sunt Carna, Mariaba, & Agdamu. Primam ex Strabone, cui est Carna magna Minæorum vrbs; Meminit & Ptolemæus: Secundam ex eodem, metropolin Sabæorum, qui cum sint Arabum ditissimi, verisimile est metropolin eorum à Pomponio celebratam esse: Tertiam ex Ptolemæo. De Mariaba & Stephanus, in quo vitiose scriptum est metropolin esse Sabinorum, pro Sabæorum. Idem Carnam, Carnanam nominat, & à Sunio Carnaniam appellari ait. Posset etiam, & fortasse rectius, pro Carræ substitui Gerra. Sabæi enim & Gerhæi omnium Arabum ditissimi sunt, Straboni libro xvj. Nec me fallit memorari à Ptolemæo Arabiæ emporium in Arabia Felici, & à Stephano Plinioq; Carras urbem, & Carræorum latissimos & fertilissimos campos in eadem; sed nõ idè prioris sententiæ pœnitet. Ab intimo angulo prima Beronice.] Ventum est ad locum longè omnium in vniuerso opere laboriosissimum, maximis implicatum erroribus, ac penè dixerim Barathrum, & Chaos quoddam, neque enim ordo tantum ciuitatum luxatus est, & deprauata nomina; sed vt suspicor, Barbara insuper aliquot vocabula intermixta sunt. Statui nihilominus vires experiri, & si impares animo, & cum septemcapiti Hydra congregi. Primũ igitur per partes quid de singulis sentiam strictim dicam; Postea subiungam quomodo in totum legendum mihi videatur. Igitur vbi posita est vrbs Beronice, poni Arsinoe debuit, & è contrariò, auctoribus Ptolemæo, & Plinio. Nã post Heroopolin statim consituunt Arsinoe.*

Præterea.

Præterea iidem auctores, itemq; Strabo & Stephanus Berenice per e. in secunda enunciant, non Beronice. & infra. Inter Heroopoliticum & Scrobilu.] Minus corruptè legetur ultra Heroopolin & Cambyfu ex Plinio libro sexto capite xxix. & infra. Deinde inter promontorium Moronenon & Coloca Philoteris.] Scribo non tanto lectionis detrimento: Deinde muris Hormos & ad Monoleum lacum Philoteris, Ex Ptolemæo qui post Arsinoem meridiè versus collocat in hoc tractu Μύϑ ὄρου, hoc est, muris stationem: quod nomen pro dimidio vertit Mela, quod fecit in Ægos fluuiis vrbe Thraciæ, & Νότυ κέγγς promontorio Africam Asiamq; disteminante, vt mox dicemus. Μύϑ ὄρου, in hoc tractu omnes celebrat, nec minus Philoterida urbem Satyri ædificium. Quam Strabo, Ptolemæus, Plinius, Stephanus Philoteram appellant; Apollodorus referente Stephano Philoterida, quem secutus videtur Pomponius. De Monoleo verò lacu ad quem sita est Philoteris, Plinius in sexto. Posset etiam legi non minus commodè: Deinde inter promontorium Drepanon & Colobon Philoteris, &c. ex Ptolemæo, qui inter hæc duo promontoria statuit Myos Hormon, Philoteram, Berenicen, & Ptolemaidem Theron. De Colobis, id est, debilibus seu curtis, vt Strabonis vertit interpres, Strabo ipse libro xvj. Sed ampliemus iudicium, crescente subinde, vt in dubiis fieri solet, coniectura; consideremusq; an neutro modo legendum sit, sed sic potius: Muris promontorium & Ænon antè dicta Philoteris, ex Plinio libro sexto capite xxix. vt quod Græci ὄρου dicunt, hoc est, stationem, Mela interpretatus sit promontorium. Potest enim fieri, vt quod est promontorium, sit aliquando etiam statio nauium. Legendus igitur in vniuersum totus hic locus ad hunc maximè modum: In altera ab intimo angulo ultra Heropolim & Cambyfu prima Arsinoe. Deinde Muris Hormos, & ad Monoleum lacum Philoteris, & Ptolemais, & Berenice, & alia Berenice. Tū silua, &c. ex citatis auctoribus. Sed vt retineamus morem nostrum subueniendū pro tenuitate nostra clarissimo auctori Plinio, innumeris adhuc plagis discerpto; Sciendum Ptolemaidē urbem paulò antè dictam, appellatam esse cognomento, ἑρμιόνας, hoc est, ad venatus; in Plinio autem vitiose legi ἑρμιόνας, ex castigatione Hermolai. Nam quis, obsecro, tā Opicus & Græcè amufos qui ἑρμιόνας nesciat Græcè significare venatum, potius quam ἑρμιόνας. Denique & Plinij vetus codex ἑρμιόνας habet, & à Ptolemæo Ptolemais ἑρμιόνας, hoc est, venationum nominatur, & à Strabone xvj. τὸς ἑρμιόνας, id est, ad venationem. Et in eodem libro: Sunt, inquit, plures ἑρμιόνας, id est, venationes. Non mittendum antè quam ad reliqua transeamus, Strabonem contra ceteros, Post Heroopolin constituere Philoteram, deinde Arsinoe. Ptolemæus enim & Plinius prius Arsinoen, deinde Philoteram. Quod ex Nili alueo dioryge abductus,] Scribo dioryche nō dioryge. Diorychos enim inflectitur, nō Diorygos, ex omnibus gregatim tā antiquis, quàm recentioribus Grammaticis. Sic etiā Herodotus in Polymnia & aliis libris: Sic Thucydides in primo: Sic Strabo in vndecimo: Sic omnes. Sicubi verò apud ipsum Strabonem, aliūmve auctorem aliter scriptum inuenitur, perperam scriptum est. Vt non parum incessendus sic Hermolaus vir Græcè ac Latine iuxta doctus, qui in quarto

Plinianarum Castigationum, dioryge legit in Pomponio, contra præcepta Græci sermonis & vsum auctorum. Extra sinum verum inflexus & nõ Rubri maris.] Castigo, Extra sinum, verum inflexu etiamnum Rubri maris. Hi quos ex facto quia serpentibus vescuntur, Ophiophagos appellant.] Lego, Hos quia serpentibus vescuntur Ophiophagos appellat; reliqua superfluum. Eadem breuitate vsus est Plinius in sexto, vbi de Ophiophagis loquitur. Quos paruos admodum & veneni præsentis.] Melius sed veneni præsentis. In magno examine volantes Ægyptum tendere.] Lego inuerso præpositionis loco, magno examine volantes in Ægyptum tendere. Pugnaque confici.] Aldus pugnas. Scribo pugnantes. Ipsum promontorium quo id mare clauditur, à Cerauniis saltibus inuium est.] Locus ex numero eorum qui insigniter in hoc opere corrupti sunt. Nam quid oro Cerauniis Epiri montibus; aut Cerauniis illis quos dixit primo libro in Caspium pelagus obuertos, cū mari Rubro? Restituitur autem, ni fallor, si legatur hoc modo: Ipsum promontoriū quo id mare clauditur Ceras austri Asiæ vltimum est. Par enim erat, cū Asiæ terminum in mediterraneo Nilum statuisset, idem in ora facere, ne distinctio determinatioq; duarum orbis, & quidem maiorum partium remaneret imperfecta, cecaq;. Quæ res nonnullos mouit vt nolent Asiæ & Africæ terminum Nilum facere, sed sinum Arabicum & isthmum Pelusij, ex quibus est celeberrimus auctor Strabo primo γεογραφικῶν. Cuius verba quod attinet ad Austri Ceras, vt ipse appellat, materiam suggesserunt huic meæ castigationi. Ea sunt ex libro xvj. Postea Elephas mons in mare expositus, & fossa & Psygmū portus ingens, & Cynocephalorum aquatio, & Notu ceras vltimum huius oræ promontorium. Cū verò ad Meridiem deflexit, negat se vltius portum aut aliorum locorum descriptionem habere, quòd incognita sint. Hæc Strabo. Cuius interpretis promontoriij nomen Latinè vertens Austri cornu reddidit, non rectè. Meminit eius promontoriij & Ptolemæus, vltimum panè illius oræ & ipse faciens: cuius etiam interpretis non felicius quàm ille Strabonis Noti cornu transtulit. Præterea vltimum Asiæ promontorium esse Notu siue Austri ceras planum faciunt Pomponij verba quæ protinus sequuntur: Nam proximos ipsi promontorio facit Aethiopus Meroen habitantes: Meroe autem Nili insula est: Nilus Asiæ terminus est. Item mirandum non est Melam præpostero ordine nominasse Ceras Austri, cū Strabo, Ptolemæus, Anno, Austri siue Notu ceras nominent. Fecit hoc & in vrbe Thraciæ, quam ipse flumen Ægos nominavit, cū ceteri omnes Ægos fluuios appellent versus dictionum ordine. Nisi fortè hoc etiam inter cetera deprauatum est, vt pro Austri siue Notu ceras, quòd Mela scriptum reliquit, præpostere positus verbis Ceras austri librarij scripserint.

EX ÆTHIOPLA.

Æthiopes vltra sedēt. Mæroëni habent terram quam Nilus, & c.] Scribendum reor: Æthiopes vltra sunt Meroen habitantes, quam Nilus. Nam à Meroe gentile nomen Meroites fit non Mæroenus, Stephano, & Straboni.

Quia

Quia ex Ægypto aduenere dicti Automolæ.] Scribo per œ. diphthongon in fine Automoloe ex Herodoto, & Stephano. Parumque veneratioris veluti optimarum alij virtutum.] Hunc etiam locum pessimè a librariis, correctoribusque, aut utrisque habitum, si non restitui, saltem in meliorem statum redigi posse censeo, sic scriptum: Eorumque veneratione mollitus Æthiopum aliorum victus. Habeo huius castigationis auctorem Herodotum in Euterpe, tradentem aduentu horum Automelorum factos esse Æthiops meliores, ac mansuetiores: imbutos moribus & disciplinis Ægyptiorum. Apud hos plus auri quam Persis est.] Castigo: Apud hos plus auri quam æris est, Ex Herodoto, & his quæ protinus sequuntur. Et quia ut libet vesci volentibus licet.] Lego, & quibuslibet vesci volentibus licet. Nam inepta erat ratio, ob id vocari mensam Solis quod volentibus vesci liceret, non enim ea ratione sic dicta est, sed quia, ut protinus subdit, ea quæ passim apponerentur, videri vellent nasci subinde diuinitus: quod ab Herodoto, ut pleraque omnia, desumptum. Proinde quod sequitur. Et quæ passim apposita sunt. iectius legeretur: quod quæ passim apposita. Ut folia etiam proximis decida frondibus.] Legendum existimo, ut folia etiam proximis decidua montibus posset etiam legi decussa. Tragopomenes.] Plinius in nono Tragopanades: Solinus Tragopæ. Fortè scribendum non Tragopomones, sed Tragopogones, hoc est, præter cornua, hircinam etiam barbam habentes. Nam Ptolemaeus in India: Hic, inquit, ferunt esse gallinas barbata. & Plinius inter aquilarum genera, barbata etiam enumerat. Et equinis auribus pegasi.] Plinius, & Solinus. equinis capitibus. Cæterum oras ad Eurum sequentibus.] Legendum videtur, Corum, non Eurum. Monstrat enim oram Africa porrectam ab Oriente in Occidentem. Flat autem Corus ab Occasu solstitiali inter Fauonium & Septentrionem, Græcè Απύεσς, Plinio in secundo, & Vitruuio in primo. Fefellit hæc menda Plinij doryphoros Solinū, & Marcianū. Emendationi nostra fauent verba Plinij libro vj. capite xxix. A Moselitate, inquit, promontorio Atlanticum mare incipere vult Iuba, præter Mauritanias suas Gadis vsque nauigandum Coro. Caperet ne terra circuitū, an exhausta fructu sine fine Africa se extēderet.] Lego, an exusta æstu sine fine Africa se extēderet: ut supra de sinu Cassio: idem ne Oceanus an tellus infesta frigoribus, sine ambitu ac sine fine proiecta, &c. Verum etsi Hanno Carthaginensis.] Particula. si. redundat. & Anno sine aspiratione cum duobus n. scribunt Græci. Sed commeatu defecisse memoratum retulerat.] Verbum memoratum, ociosum mihi videtur, vel lege si placet, memoratur retulisse. Ipse auctor paulò post. Hoc Anno retulit. Alij labris etiam cohærentibus, nisi quod sub naribus etiam fistula est.] Dictionum ordinem vitiatum esse puto, scribendumque: Alij labiis etiam cohærentibus, naribus etiam, nisi quod subest fistula, ex Plinio, & Solino. Per quam bibere auent, sed cum incessit libido vescendi, grana singula frugum passim nascentiū absorbere dicuntur.] Locus est mutilatus: Lego, per quam bibere auenæ calamis, & cum incessit libido vescendi grana singula frugis eius passim nascentis

absorbere dicuntur, ut bibere sit modi infiniti, ex Plinio, & Solino. Ut quædã cõtineri ne reluctetur vix vinculis possint.] Cur quædã poterant, quædam non poterat, si omnes erant asperis efferisq; moribus, ut paulò antè dixi? Rectior ergo lectio, ut captæ cõtineri, &c. Longo tractu lögis littoribus.] Emendatius, ut puto, longo tractu longi littoris. Hinc opinio ea fidem cepit.] Permutato ordine melius: Opinio ea hinc fidem cepit. Et nomine Hesperio.] Scribo Hesperij, Nihil Hesperijs Æthiopibus apud cunctos Geographos notius. Alit & flumen & minora quidem eius modi tamen generis animalia.] Aldus & breuius & minus corruptè: Alter purum & minora, &c. Scribendum reor Aluntur minora quidem, &c. & paulò antè, Nuchul ab incolis dicitur.] Hermolaus in Plinianis Castigationibus libro quinto, Nuluch in Pöponio legit, non Nuchul.

Aliis omnibus in Oceanum vergentibus.] Videtur deesse coniunctio, que, legendumq; cum maiore littera: Aliisq; omnibus in Oceanum vergentibus. Potest etiam legi amnibus non omnibus: sicq; habent Aldi exemplaria. Virruuij verba libro octauo, quoniam mirè cum his Pomponij congruunt, subiici: Ex Mauritania autem caput Nili fluere ex eo maximè cognoscitur, quod ex altera parte montis Atlantis sunt alia capita itè profluentia ad Occidētis Oceanum: Ibi que nascuntur ichneumones, crocodili, & alię similes bestiarum, pisciũq; naturæ præter Hippopotamos. & paulò antè: Deinde ex lacu Heptabolo sub mōtes desertos subterfluens per meridiana loca manat & influit in paludem quæ appellatur Coloe. Iterum se vbi ad eoa processerit.] Aldus: iterum se vbi ad ea possit, fortè, iterum se vbi adiri possit. Verum graue & pergrande caput.] Lego, verum prægraue caput. reliqua superfluunt ex Plinio, & Solino. Contra eosdem sunt insulæ Gorgones.] Marianus Gorgades magis probat, cui ut subscribam sunt causæ, quod in Plinio scripto totiens citato Gorgades legitur, & in Pomponio antè correctores, Dorcades scriptum erat vero propius. Martianus Gorgones nominat, sed error est, ut puto, librarij, non auctoris. Cui Hesperu ceras nomen est.] Scribendum videtur, cui Hesperion ceras nomen est, ex Plinio, Solino, Marciano, Philostrato in vita Apollonij. Sunt, inquit, Marcianus, Gorgones insulæ aduersæ promontorio quod vocatur Hesperion ceras. Ptolemaus Hesperiu ceras appellat, ut subintelligatur sinus. Nam Hesperius sinus est etiam Ptolemæo. Caterum in Pomponio nihil mutandum censeo, quia Plinius in quinto, promontorium hoc Hesperu etiam nominat, etsi in Plinianis exemplaribus tam scriptis, quam impressis Hesperum falso legatur, & Anno in Periplo, magnum sinum Hesperu ceras vocat, sicuti & alterum Notu ceras, cuius Ptolemaus, ut super. cap. dixi, meminit.

EX ATLANTICI MARIS INSVLIS.

In arenis mons est satis, &c. Scribendum puto, in arenis mons est Atlas. Nam omni ratione, caret, Melam, cum aliis montibus non ita celebribus nomina reddiderit, innominatum reliquisse montem totius Occidentis clarissimum, fabulis memorandum,

morandum, quique Oceano occidentali nomen dederit, denique ab omnibus decantatissimum. De Atlante autem loqui hic Melam evidentius est, quam ut monstrari egeat.

De se consurgens.] Scribo, dense consurgens, sicque habent Aldi exemplaria. Confirmat hanc lectionem Herodotus, qui Atlantem densum esse pressumque, hoc est, succinctum & minimè in lacinias, ramentæue diffusum scribit. Hinc iam lætiores agri amœni que saltus. Terotæ & Berini ebore abundant.] Turpis etiam hæc est, & impudens verborum deprauatio. Nemo enim è toto Geographorū Historiorumve coetu auctorem dabit, qui referat non modo populos Terotas & Berinos, sed ne tenuè quidem illorum similitudinem aut vestigium aliquod. Quapropter sic corrigendum censeo: Hinc iam lætiores amœni que saltus Terebintho arbore abundant. Nam præter Syriam & alia loca, in quibus nascitur Terebinthus arbor, nasci etiam in Africa Dioscorides auctor est libro primo. Item amœnam esse arborem, nec frondiperdam idem Dioscorides prædit. Plinius quoque inter arbores enumerat quæ montes amant, quibusque folia nunquam decidant: quæ qualitas præcipua est amœnitatis arborum causa. Et ubique quæ tinxere clarissima.] Hæc verba puto falso esse adiecta: Tum quod non videantur necessaria, quia statim antè dixit, efficacissimis ad tingendum; tum etiam quod Plinius libro nono capite trigesimo sexto ubi Getulicæ purpuræ meminit, non tribuit ei hanc palmam. Et adeo fertilis etiam.] Verbum etiam redundat, præcessit enim mox antè, cæterum solo etiam ditior.

Sed quædam profundat etiam nata.] Scribo, sed quædam profundat sponte nata, ut non multò antè: Contra fortunatæ insulæ abundant sponte sua genitis. Et signum quod fabulæ clarum prorsus ostenditur.] Aut verbum quod superfluum est, aut legendum quoddam. Et donec effossa repleantur eueniunt.] Melius deueniunt, ut de Imera Sicilia fluuiio: alio ore in Libycū, alio in Thuscum deuenit. Procul à mari Gildano, Dulbritania.] Scribendum fortasse Silda, Volubilis, Prisciana. ex Ptolemeo & Plinio. Et Lyxo flumini Lunxo proxima.] Lynxo ciuitas in recto & cum y. in prima nominatur Artemidoro, referente Stephano; Lynx ipsi Stephano est etiam cum y, à Barbaris Strabone auctore appellata Tinga. Artemidoro, eodem teste, Linga dicitur. Erato- stheni Lexon cum e. longo, modo Strabonis exemplar non sit vitiosum. Plinio Lixos nominatur & vrbs, & fluuius tam scriptæ, quam impressæ lectionis. Romana etiam exemplaria non aliter legunt. A Ptolemeo Lix appellatur fluuius, ciuitas autem Lixa.

Colonia & fluuius Gna.] Legendum, Colonia & fluuius Zilia, evidentissimè ex Plinio libro quinto, Ptolemeo quarto, & Strabone ultimo. Plinius Zili vocat, Strabo Zelin e. longo, Ptolemeus Ziliam. Plinij vetus exemplar Zulil habet; Romana impressio Zabil. Habetur tamen fluuius Agna, sed procul ab hoc tractu à Ptolemeo redditus, & à castigatilibus tum corruptus, tum imprudenter huc tralatus. Cæterum antequam finis opusculo imponeretur, admonere lectorè libuit, in eo quod libro 2. in Italia dixi pro Fanestris colonia legi posse, Fanū Fortunæ ex Strabone, Ptolemeo, Plinio, sic eam nominantibus: magisque ex Analogia fieri à fano Fanensis quam Fanestris, addubitare me nunc an prior lectio mutanda sit. Tum quod eodem

iure quo à campus campestris & multa huiusmodi, eodem & à fano deduci possit fanestris, & fanensis, magis esse gentile nomē, quam possessiuum videatur. Tum etiam quod Plinius in tertio Fanum coloniam esse tradat, & coloniae Iuliae Fanestris mentio habeatur à Vitruvio libro quinto. Itaque rem in medium relinquo.

Hac sunt, humanissime lector, quae mihi homini duplici professione, & aliis occupationibus, tum publicis, tum domesticis distento, digna visa sunt, quae in Pomponium, eiusdem mecum nationis scriptorem, annotarem. Non tantum mihi assumo, ut putem auctorem, praeter ceteros qui ad tempora nostra descenderunt, miserabiliter depravatam, pristino statui reposuisse: Nec enim opus vndique absolutum, & ut dici solet, sartum tectum promitto. Erunt proculdubio non pauca quae nos subterfugerint: Ea viri doctrinis excellentes, quorum ubi studia liberalium disciplinarum sunt in honore, magnus est hac tempestate prouentus, in lucem eruēt. Ego in postremo terrarum orbe propè dixerim relegatus, omnibus litterarum praesidiis destitutus, ocio ad scribendum, copta emendatorum codicum, consuetudine vel mediocriter doctorum, spe omni aut emolumentum aut honoris, aut obscurae saltem grati animi significationis; multis insuper sollicitudinibus & anxietatibus vexatus, quae mihi ab inuidis, ingratis, perfidis, & sceleratissimis hominibus conflatae sunt; quod tamen inter tot difficultates mediocri diligentia, ingenio, lectione, consequi potui, ad communem studiosorum utilitatem in medium protuli. Idque quam paucissimis verbis fieri potuit. Ne (quod plerique omnes auctorum expositores libenter factitare solent) ego quoque in Pomponium (breuissimum alioqui scriptorem) longas conderem Iliadas. Iam verò genus orationis ad haec musitanda placuit neglectum, humile, ac planè rusticanum, ad vulgarem, popularēque sensum accommodatum ficos, ficos, & scapham, ut Comicus ait, scapham vocās: Vel pro materia, Ornari enim res ipsa negat, contenta doceri; vel quod non ut gloriam aliquam aucuparer, susceptus est à me hic labor; sed eo duntaxat animo, ut quod patriae, pietati, officium deberem, quoquo possem modo dissoluerem. Quam obrem si quam mihi laudem ex emissis operibus comparari posse sperem, aliunde quaesita si contigerit, non erit ingrata: ex praesenti Commentariolo nullam mihi depono. Sed veniam pro laude peto, laudatus abunde, Non fastiditus si tibi lector ero.

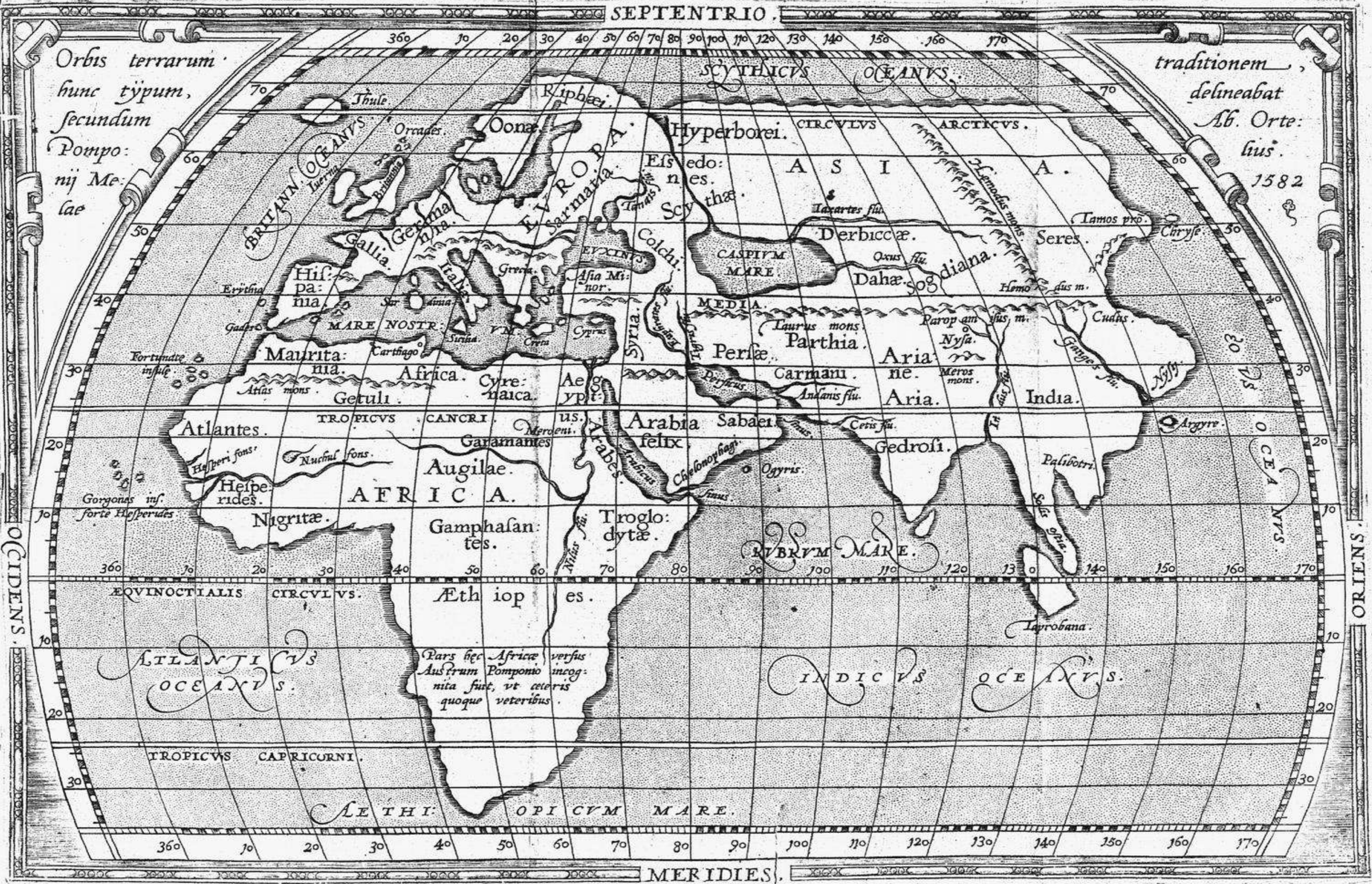
F I N I S.

SEPTENTRIO.

Orbis terrarum
hunc typum,
secundum
Pompo:
nij Me:
lae

traditionem,
delineabat
Ab. Orte:
lius.
1582

1870

1870

1870

1870

1870

I

PRÆTERMISSA IN MELAM.

LIBRO PRIMO.

C A P. I. Dahæ. Super Scythas] *Sic interpunge; Dahæ super Scythas, Scytharumque deserta. At super Caspium sinum. &c.*

C A P. III. Forma littorum] *à Glossa est, ideòque δελίω.*

Latere adiacet] *Malim obiacet, ut & cap. XII.*

A Tanai media] *Fortè rectius à Tanai ad media ferme, &c.*

Denique etiam] *Pintianus eademque etiam. Malim, dehincque etiam.*

C A P. V. Tergore execto] *τὸ exlecto, aliis delendum videtur. ego tecto tentabam. Exempla in mundo sunt: & è littera accreuisse, ut solet, videtur à priore voce: Sallust. lib. IIII. Histor. De pecore coria recens detracta quasi glutino adolescebant. vel Cetera ex excetra, quod in ms est faciendū; ut Cetera Graius.*

Fama nominis fabulam] *Fortè, addit famæ nominis fabula.*

C A P. VI. Mirum admodum] *Glossema in insulam deportetur: & mox illud, non differentia marinis, irrepsit ex ora. Lege igitur, & infixæ cautibus anchoræ: aliæque huiusmodi signa, &c. Horat. I. Carm. Oda XI. Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare Tyrrhenum. & Mela de Araxe lib. III. cap. V. Frangit se subinde ad opposita cautium.*

C A P. VII. Fidei inclytæ] *Concinnius fort. fide inclyta, vel inclytum.*

Quanquam in familias passim] *Melius, Quisque ex compendiis litterarum natum mendum. Pro suis colant] alant Pint. reponit. Plinius tamen seruos benè cultos libro XV. ex Catone dixit, pro, bene habitos, aliique.*

C A P. IX. Africa missis] *Leg. emissis. Et statim: Sed cum diu simplex.*

Ad Delta & Metilin] *à glossa est, ideò delendum.*

Viginti millia] *Plinius lib. V. cap. IX. Ægyptus super ceteram antiquitatis gloriam XX. M. urbium ibi Amasi regnante habitata præfert; nunc quoque multis etiam si ignobilibus frequens: celebratur tamen Apollinis, mox Leucothææ, & Diospolis magna: eadem Thebæ portarum C. nobilis fama, copiosa Indicarū Arabicarūmq. mercium, Nilo proximū Emporium.*

Vtique ut Homero] *Malim, quæ, ut Homero dictum est.*

C A P. XII. Defecit quando, usque ad Et adhuc opulenta] *Dicam quod sentio: non videntur Pomponiana. De Phœnicib. Plinius lib. IX. cap. XII. Ipsa gens Phœnicum in gloria magna litterarum inuentionis, & siderum naualiumque ac bellicarum artium. A Pelusio Chabriæ castra: Casius mons, delubrum Iouis Casij, tumulus Magni Pompeij, Ostracine.*

Adiacens à terra] *Quid si, sed aduersa adiacens terra grandem, &c.*

C A P. XIII. Illos fuit] *Illo fuit, lego, auferendi casu. Infra, Totus angustus, non angustus.*

C A P. XV. Infestata olim Chimææ] *De Aetna eadem Agell. lib. XVI.*

cap. x. & D. Hieron. ad Furiam, apud quem pro Olympus, fort. leg. Chimæra. Non Ætnæi, inquit, ignes, non Vulcania tellus, non Vesuuius & Olympus tantis ardoribus æstuant, &c. Deinde dextero latere] Scripserat Mela, dehinc, vel dein dextero, vt sup. cap. 111.

C A P. xvi. Mindus, Aryanda] Caryanda, leg. censeo.

C A P. xvii. Ad promontorium] Malim, At promont. & deleo, quod. Et mox ex Pintiano: aug. q. ceruic. reliqua extendens, in latum abit in peninsulæ faciem. Et cap. initio, flexum inchoans, leget qui me audiet.

C A P. xviii. Æolis facta] Melius, dicta.

Causa nominis iactatur] Verbum à glossa est, & redundat.

Qua fluit, latera sint] leg. quàm fuerant latiora sint.

C A P. xix. Deinde priores terræ iterum iacent] Dele iacent, & lege: Dehinc propiores terræ iterum. vt sup. cap. 111. Ippo propior. Sic lib. 11. ca. 111. Fontes obiacent] dele, obiacent.

Sed quia contra minus, quàm ad] Fortè, Sed qua contrahitur, qua ad læuam, &c.

C A P. xx. Quidem colonia] Melius, quædam.

C A P. xxi. Ultra Carabin Mossynocci] Alij, Ultra Tibarenos Mosynocci: alij, Ultra Mosynocci: & mox, inedia conficiunt. Lector arbitrabitur. Post paullo, in sinum aduersi littoris flexus attollitur.

Idem aliubi] Redundat aliubi, & mox appositi lego.

Viri pedibus inhærent] Vide an non redundet inhærent. Multa enim ex glossa in Melam irrepsisse nemo, paululum modò humanior, nec admodum in eius lectione hospes, inficiabitur.

Primi Mæotici gynæx'] Leg. opinor: Primi gynærocratoumenæ, Amazonum. Deinde Nomades, fœcundos pabulo, &c. & mox, campos Budini: absque tenent. Turcæque] Turcarum, gentis Scythicæ ad Caucasum montem meminit Euagrius Hist. Ecclesiastica lib. v. vbi de Iustino Imp. & lib. vlt. cap. xiv. vbi de Mauricio Casare: Nicephorus lib. xviii. cap. 20. & 30. Pintianus hic & in Plinio Iurcas reponit, ex Herod. Melpomene. Iudicent eruditiores.

LIBRO SECVNDO.

C A P. i. Europa est modò] Sic interpungo, Europa est: modò sinistro lateri nauigantium opposita, Rhiphæis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima, cadentes, &c.

Intendentium] Pintian. incessumue: Propius à vero, incedentium. lege Macrobius lib. 11. cap. xv. Somnij.

Patet aduersum] Freden. parte aduersum. Melius, par & aduersum.

At ille qui Scythiæ] Lege meo periculo: At Ister qui Scythiæ.

Totum braccati corpus] Ouid. De Ponto: Pellibus, & laxis arcent mala frigora braccis. ἐλλωσιμὸς autem est, vt inf. de Britannis, vitio corpora infecti.

Pecorum

Pecorum durant, ita diu] *Fortè*, vt illa perdurant, ita hi statam sedem agunt. & *inf.* vbi vino permiscuere, ex *Herod. Melpom. leg. conuicio*, & annis singulis: ex eodem.

CAP. II. Magna Apollonia] *An ferri potest*, magna? *an potius magno legend.?* Et *sup. interpunge*: Fuit hic Bizone, & *inf.* Est in ea flumen Ægos.

Exit, & incuruis] *Lege*, exit, incuruis littoribus obt. Et *post*: & in radice peninsulæ sedens *Lysimachia*. *Vulgati enim*, sedes, & *pro magnæ*, imagine *leg. conuicio*, vt *inf. cap. i v.* inflexi cubiti imagine sedens.

Nauigata maria] *Melius nauigato mari*. Et *inf. vbi de Xerxe*, *glossemata puto*: à Xerxe in Graios tendente perfossus & freto nauigabili peruius.

In ea flumen] *Interpunge*, Est in ea fl.

Sunium vocatur] *Expressit hunc locum Seneca Tragicus Hippolyto* — pars illa diu Vacat imminis, qua curuati Littora Ponti Sunion vrget. *Suspitor autem in Mela*, gentili suo, *legisse*, vaste Ponti littus impellit. *vide inf. cap. iii.*

Eximia est Ænos] *Fort.* Extra est Ænos.

CAP. III. A Peneo Sepias &c.] *Scrib.* A Peneo ad Sepiada Erymne Melibœa, & *sup.* Pydna, Aloros, Heraclea. Et *mox*, Hic est Olympus. *Reliqua lituram patiantur.*

CAP. IV. Ad Anconam] *Lege*, Ad Anconem transitor; Rauenna Ariminem. *Vel transitur ferri potest.* Et illa in angusto] *Repone*: At illa in angulo duorum promonteriorum ex diuerso coeuntium.

Tum Paulon] *Scrib.* Tum Padon & Varus. Et *statim*: Sed Varus quia Italiam finit, aliquanto notior.

CAP. V. Octavianorum colonia] *Dele Octavianorum*, & *illud*, *post.*

Halycidon] *Leg. reor*, Lacydon ex *Eustathio*. *Aestimationi locus.*

Asperas posita] *τὸ posita obelo fodio*, vt *glossema Gentes* & *το κοινῶν repetendum*; & *verbum aliquod exaudiendum*: *Quis enim concisum Mela dicendi genus non obseruauit?* *Infra verò*, has intrat; & *post*: ingentis alioqui aluei tenens, *etiam expungo*. *A librariis enim intempestiuè intrusa sunt ex scholiis.*

CAP. VI. Tam abundans] *Rectius*, auroque etiam abundans. *Pro Tholobin*, alij *Thalabin reponunt.*

Amnis super] *Alij sursum legunt*, cui deorsum altera ex parte respondeat. *Amicus quidam meus*, subit: *Ingens Iberus tentabat.*

Et quàm transuecti] *Dele coniunctionem*, &. *Pro Cingentera Tum. Pet. Chiaconus Toletanus*, Hispanie ornamentum, in gente ea: Mellaria, Bello, & Bessippo. vt *Tartessus Mela sit*, non, vt *hactenus creditum*, Mellaria oriundus: alioqui *Mellarius vel Mellariensis dictus esset*. *Ambros. Moralis Cordubensis*, *Historicus Regius*, qui & eam oram lustrauit, *Interamnium pro Cingenteratum*, quòd duo amnes illic concurrant, *leg. videri monuit*. *Eruditus lector arbitrabitur*. *Cùm hæc scripsissem*, *tristis nuncijs Roma allatus*, *Chiaconum immatura morte præreptum*. *Semper enim immatura mors eorum qui bene de R. P. merentur*, *videri solet*. *Equidem*

hominem tamenetsi nunquam visum, singulari amore ex litteris prosequer, quem admiratio excitarat. Erat in eo summum ingenium, memoria tenaciss. iudicium singulare: Linguam Latinam, & Græcam, omnemque Antiquitatem ita callebat, vt peregrinus homo, ciues ipsos, quæ hæcenus in tenebris sepulta iacuerunt, multa Romæ docuerit. Philosophiam verò, non Sophisticis contaminatam, Mathematicasq. disciplinas, & Iurisprudentiam, ita perdidicerat, vt in singulis excellere, nihilque aliud omni vitæ tractasse videretur. Quæ quidem adiumenta ad diuinam Philosophiam attulerat, vt summa omnia ab illo sperentur, ni sint qui eius labores improbitate quadam nobis inuideant, & apud se βιβλιοθήκαι recondant. Erat sanè in homine summa εὐσυχία: iurares illustrandis auctoribus natum. Docebit id Plinius & Isidori Origines, seu Etymologia: in quo fontes tanquam digito indicauit: & de Theologis, Cassianus, Ambrosius, & Tertullianus, quem iam affectum reliquit. Ius etiam Pontificium mirificè illustrauit, repurgatis ex fontibus riuulis ipsis, qui turbidè hæcenus decurrebant: quod opus Gregorij XIII. Pont. Max. vigilantissimi Pastoris beneficio p̄ omnes efflagitant. Sed vsurpabo hic illud Varronis; & LIB. MER. Eulogium tribuam: Illum, quia terra non cepit, cælum recepit.

CAP. VII. Et quòd ibi Achilles] Melius Sed quod. & pro Cirana Accursus Mariangelus Methymna substituit. Ego Arysbe muto, transpositis ferè litteris. Pharos Alexandria] Plinius lib. xxv. cap. 11. emendante Sigism. Gelenio viro vndecumque doctiss. Cùm etiam quæ rigatur Ægyptus illa non esset, postea fluminis limo inuecta. Tantùm enim Ægypto, aggerente Nilo, accessit, vt Pharos insula, quam Homerus ætate sua vnus diei cursu à continente abesse scribit, postea littorali vrbi Alexandriae ponte iungeretur.

Euripon vocant] Video Græcis Εὐείπων scribi geminata consonante, Aristot. IX. Ethicor. ad Nicomachum, & Aeschini orat. in Ctesiphontem: πλείους τε γὰρ ὄντων & τῶν παρὰ τὸ Εὐείπων παρ' ὃ ὄκει. De morte Aristotelis in Eurippo, Philoponus, & alij.

Aliàs leto Demosthenis] Interpungendum, inter ignobiles alias.

Paros, Syros] Pherecydes hic, de quo Pint. in Castigationib. Syrius fuit, pro se inuentor. Plinius lib. v. cap. xxix. & lib. vii. cap. lvi. Appuleius lib. 11. Floridorum, & Isidorus Originum lib. 1. cap. xxxvii. qui ex illis emendandus est. De Græcis Strabo extremo lib. x. Diog. Laërtius & Suidas, qui & ipse ex Strabone restituendus. Fuit verò hic Atheniensi Pherecyde longè antiquior. Esse accolæ ostendunt] Lego, etiam accolæ: Ex compendiis litterarum, vt fieri amat, natus error.

Calypso habitasse] Annotaueram Aristotelis II. Ethicorum ad Nicomachum μνημονικὸν ἀμείψθησα, Calypsoni ea tribuentis, quæ Circes sunt, Eustathium scholiastem secutus. Post, inspecto Homero, Ulyssis esse didici, gubernatorem hortantis vt Charybdim viret. Οὐραν. μ. versu 217. Σοὶ δ' ἔκλυε γῆθ' ὡδ' ἐπιτέλλομαι, &c.

LIBRO TERTIO.

CAP. I. Anhelitu ne suo mundus] Legen. Plutarchus de placitis Philosoph. II. cap. 111. & Seneca in Natur. quæstion.

Doctioribus] *Stoicis scil. auctore Solino capite x x y i.*

Vnum animal] *Lego, Vtique si, vt doct. placet, viuum animal est, ac sint depressi, ex Ouid. Metamorph. & Strabone libro i.*

Et lucus] *Fortè, locus. Et mox à littore glossam olet.*

Cui obliuionis cognomen] *vide Plutarch. ἐν αἰτίοις Ρωμαίων. 34. num. Straboni lib. i i i. λιμαῖοι καὶ λήμιοι, vbi & Βελιῶνα, pro ὀβλιαιῶνα malè legitur. Plinio Limæus lib. i v. cap. x x i i. Natur. hist.*

Deinde Iturissam] *Hodie Sanguessam in Nauarra regno plerique indigetant, patriam Michaëlis Lergæ, iuuenis eruditiss. & in Grecis litteris, quas apud Complutenses profitetur, apprimè versati: quod ego alterum à Mich. Verino Hispaniæ lumen aliquando futurum auguror, superesse modò queat: Illi, patriæ illustrandæ, lampada trado, in iis, quas molitur, Variarum lect. libris. Ptolemeus enim & Antonini Itinerarium vltra Pampelonam Iturissam collocant.*

C A P. i i. Apta viuentibus olim] *Fortè, grata viuentibus. Olim.*

Summa nomina] *Prior vox redundare mihi videtur.*

Aliquantum plenior, &c.] *Leg. aliquanto plenior, & quanto procedit, eo latior: ad postremum. Reliqua superant.*

Cùm videantur editiora quâs obiacet] *Quidam ad Opticen confugiunt; quæ docet propter aquæ διάφανον minora quæque longè maiora; recta, incurua, & vice versa apparere: adeoque quæ alioqui non viderentur, aquæ splendore & radiorum iactû sub aspectum cadere. vident. Strabo lib. i. Geograph. ad illum Homeri versum Odyss. i. ὄξυ μάλιστ' ἀποδείξων μεγέλει ἐπὶ κύματι ἀρδεῖς. & Seneca Natural. quæst. lib. v i i. cap. x x v i. & lib. i i i. cap. x x v. Celius Rodagi. lib. i x. cap. x x i i. Antiq. lectionum.*

C A P. i i i. Et ad insitam feritatem] *Lego, & ab insita feritate. Mox, ad consuetudines laborum, malim ad suetudine lab.*

C A P. i i i i. Atque vt habiles sint] *Melius, ad quæ. Et sup. paullo, & ne statis quidem, delè coniunctionem, &c.*

C A P. v. In Asiatico littore] *latere, malim.*

Multi in eo sinu] *τὸ σῖνυ redundat, & mox fluunt.*

Tigres ferunt vtique Hyrcaniæ] *Duo postrema verba superant, & ex Virg. desumpta — Hyrcanæque admorunt vbera Tigres. vide Plinium lib. v i i i.*

Ambiguum aliquam diu fuit] *Scrib. aliquando.*

Homerumque] *Strabo lib. i. Geograph. καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλω φερεῖται τῆ γῆ τὸν Ὠκεανόν, ὅταν ἔπω φησὶν ἢ ἦε.*

Εἰμὶ γὰρ ὀνομένη πολυφόρως πύργα γαίης

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν.

τοῖς γὰρ πέρασσι πᾶσι σωήθει λέγει τὸν Ὠκεανόν.

τὰ δ' ἔργα πέρατα κύκλω φερεῖται. ἔν τε τῆ ὀπλοποιῆα τῆ Ἀχλλέως ἀσπίδι καὶ κύκλω φερεῖται τὸν Ὠκεανόν ὅτι τῆς ἰπυθ. Loca autem exstant Iliad. ξ. versu 200.

& ἰλια δ. σ. vers. 606.

Sic certior tradit] *Totum locum sic lego: sic certior: Testem rei Q. Metellum Celerem adducit, eumque &c.*

Indos quosdam] *Idem Strabo lib. 11. non credidit Herodoto, Heraclidi Pontico, & Posidonio eadem Corn. Nepoti affirmantibus.*

C A P. V I. Apud alios insanabilia] *Dele priora verba. Et mox, prædicere leg. & fortè didita, vt Virg. & Tacitus, vel debita. Nihil tamen demutare ausim.*

Altero Germaniam] *Fortè Iuernam. & mox: à tergo obducta: se in diuersos &c. Suprà, proiecta, non profecta: vt inf. hoc cap. contra Germaniam proiectæ, vbi tamen & prouectæ, v: di qui leg. censerent.*

Et quædam] *Dele quædam: & statim illud, & bigis abundat.*

Esse & Sarmalos] *Otomegalos leg. monui. Memini qui ab ingenio reponerent: esse & alios quibus, &c.*

Promontorio apposita] *Fortè ab Colida, pro apposita scripsit Mela: & Sacæ legi Herod. suadet Polymnia.*

Seres interfunt genus plenum iustitiæ ex] *Aliàs: Seres interius sunt gens iusta, & commercio quod rebus in sol. relictis absens peragit, notissima. Et seq. cap. India non Eoo tantùm. Quidam tamen, Nouissima India, leg. contendunt.*

C A P. V I I. Serpentes aliqui vt] *Lege: Serp. alit, qui elephantes morfu atque ambitu conficiant. Veluti nautas] Credo ex Plinij illo nauigantes huc intrusum. Mox dele quædam, & sup. in eo redundare videtur.*

Famam huic præc. putant quod] *Puto glossema.*

C A P. V I I I. Toto corpore hirsuti] *hirti malim, vt & infrà cap. x. & Plinius lib. VI. cap. xxxi. & alibi sepe. Vt alij amnes sed deficit] Hæc Pomponiane lectioni inserta videntur, vel assuta potius.*

Contrariam partem Macæ] *Rectius, Contrariam Macæ frontem, quæ inter ostia extenditur.*

C A P. I X. Candæi habitant: Si quos] *Ad Pintiani coniecturam adde, legi posse concinnius, Candæi habitant: quos Ophiophagos vocant. Et pro coniunctione & veneni, aduersatiuam malim sed.*

C A P. X. Mercæni habent terram] *Dele terram, & habent, pro habitant, venusté. Alij tentant, qui Meroën habent quam Nilus, &c. Neuius in Tarentilla apud Fl. Carisium lib. 11. Gramm. Vbi isti duo adolescentes habent, qui hic ante parta patria peregrè prodigunt?*

Hanno exploratum missus] *Qui hic commentario, pro memoratum reponunt, Plinij se auctoritate tueri possunt lib. v. cap. 1. Fuere & Hannonis Carthaginensis ducis Commentarij, Punicis rebus florentissimis explorare Africæ ambitum iussi: quem secuti plerique è Græcis nostrisque ad alia quædam fabulosa, & vrbes multas ab eo conditas ibi prodidere, quarum nec memoria vlla nec vestigium exstat.*

Non se mari] *Malo, non se mare, sed com meatum defecisse retulerat. Sup. paullo et si expungo: Sub naribus etiam fistula] eis malim quàm etiam. Et mox per quam bibere auenis, & cum incessit libido.*

Alit & flumen & minora] *Lego*, alit & fl. minora. *Vel*, aluntur plura & minora quidem. *Aliter paullo Freden. Pintianus.*

Ad Eoa processerit] *Quid Pintianus reponat in promptu est. Fortè ad Eoam cesserit, vel ad Auroram cesserit: nam hoc verbo post paullo utitur.*

Mons Atlas] *Leg. Augustinus lib. xviii. De Ciuitate Dei, cap. viii. & Vitruuius lib. vi. cap. x.*

C A P. XI. Satis de se] *Fort. Spatiose. Pintianus, satis dense. Non improbo.*

Quum aliæ] *Rectius alios. Et mox: inflexis lenti cruribus, libentius legem, Si per S. P. Q. litterarum liceat.*

Et vbi que quæ tinxere] *Fortè, vbi quæque tetigere clarissima absque coniunctione, &.* Fertilis etiam] *lego commutato ordine, adeò fertilis, vt frugum etiam genera, &c. Mox, profundat ex se nata, malim: sup. enim sua sponte genita vocat.* Signum quod fabulæ] *Prouocabulum quod abundat: aut quondam scriptum Mela reliquit.*

τέλ & τ̄ ἀλειπομένων, σὺ δὲ τ̄.

A N D. S C H O T T V S

C H R I S T O P H. P L A N T I N O

omni bono de R. P. merito, ἀποπέπην.

A I N' verò, *Plantine, Corn. Valerium, & Theod. Langium fuisse? Nuper etiam Theod. Pulmannum? O tristem nuncium! quo ita percussus sum, vix vt apud me sim. Illis enim Louanij Grudiorum in Græcis Latinisque totum biennium publicè priuatimque operam dedi: hoc verò Antuerpie meæ iucundissimè sum vsus, homine in illustrandis, & ad vetera exemplaria comparandis poëtis antiquis diu multumque versato. Quantum enim otij ab aliis rei domesticæ negotiis suppeditare poterat, omne id ad vitam legendo, scribendoque ex Varronis præcepto, procudendam conferebat. Langius omnem in Græcis litteris ætatem consumpserat, quas Burdigala apud Gallos, annos fere decem profusus est; reliquo tempore in Gymnasio trilingui Busleidiano, collega Pe. Nannij viri doctiss. qui Latine Eloquentiæ & Philosophiæ doctor erat; Huic Corn. Valerius succenturiatus, ita fideliter prouinciam subiuit, nihil vt purius aut tersius dici, quàm ab illo, posse videretur. Disciplinarum eum orbem, quem Græci ἐγκυκλοπαιδείαν vocant, Latinis litteris conscripsit: quo nihil sanè in eo genere hæctenus prodiit accuratius, nec aliud puerorum manibus teritur, apud omnes ferè nationes, aut frequentius, aut utilius. Iam Comment. lingua Latine in manibus habebat affectos, & inibi vt abste, qui reliqua elegantiss. typis sæpenumero beasti, excuderentur. Sed hinc scena rerum inuersa; factiones secessionisque exorta: hinc finitimarum*

timarum urbium odia, strages, direptiones, vastitas agrorum, belli calamitas nata, quæ, ut ille ait, Postquam pluris annos arua caluitur; Ingens fames & inedia subsecuta: ex qua, ut fieri amat, pestilitas, interneciones, cædes: doctorum hominum, quorum semper Louanij frequens concursus erat, fuga. Quæ quidem senem quotidie spectantem mirificè angebant, ut iam ad cælestem patriam commigrare serio optaret, ubi beati sempiterno æuo fruantur. Videbat enim R. P. faciem commutatam; Gallie Belgicæ (quod Deus ne siuerit) ruinam animo præceperat: studiorumque exsilium impendere, quod omen & Deus auertat, diuina mente cygneæque cautione præsagiebat: Quod omnium totius orbis Academiarum amœnissimum Musarum fuerat domicilium, nunc militibus refertum, nihil præter tympana & tubas sonare ex animo dolebat. Equidem de me affirmare hoc possum, non mediocriter affici me (ἐνδραστήριον & εἶμα) cum illorum obitu; tum loci illius interitu; quibus quantum id est, quod discendo, docendoque sumus consecuti, acceptum referimus. Nec interim iniucunda recordatio Genij illius soli, cælique Louaniensis: ut facile augurer fore, ut nusquam gentium studiis aptiorem locum videam: quod & exteri ipsi non inuitè agnoscunt: ij præsertim, qui Gallie, Italie, Hispaniæ, Germaniæ, & Britannicæ Academiis lustrarunt, verum id esse vi veritatis ingenuè confitentur. Alibi quidem collegiis opes affluentiores; alibi fortasse studiosorum frequentior numerus, sed otiosorum. Est ubi singulæ disciplinæ vberius doceantur; at nusquam, credo, gentis humanitas maior, vel ciuium in litteratos vehementior affectus. Nusquam cæli clementia salubrior: nusquam omnes simul disciplina tanta diligentia fidèque, reiectis quæ ad inanem ostentationem & Sophisticen pertinent, docentur, quàm Louanij. Jam verò mæstus recolo illas non de vulgo animas, vita, doctrinæque Theologos, Latomum, Dorpium, Tapperum, Driedonem, Hesselium, Alardum, mitræque insignes, Sonnum, Iansenium, Lindanum, Curtium: & è familia D. D. Francisci & Dominici, Sasboudum, Titelmanum, & Backerium: quosque ipse audiui, Bayum, Hunneum, Molanum, Baliolanum, & Grauium. Recordor Iuris legumque peritos, Dambouderios, Vanderanos, Molinæos, Leoninos, Wamesios, Ramos, Zuerios: Mathematicorum memini; Gemmæ, Beaufardi, & Zeelstij. Occurrunt medici, Gemma filius, Tremelius, Biesius, Dodonæus, Pantinus, Brubelius: Philosophi verò acutissimi, Beueri, Crocardi, Othones, Lyrani. Obuersantur & Eloquentiæ professores, linguarumque And. Balenus, Goclenius, Nannius, Barlandus, Ceratinus, Paludanus, Leopardus, Oliuarius, ceteri: nam hi fere libris editis, in vulgus noti sunt. Omitto præstantissima ingenia eorum, qui è Grudiis, ut olim ex equo Troiano meri heroës, doctissimi prodierunt; Lipsium, Carrionem, Canteros, Giselinum, Fruterium, Gifanium, Duzam, Torrentium, Leuincium, Papium, Modium, ceteros: qui rem litterariam mirificè exornant, & Belgij decus gnauiter tuentur, nec, ut spero, intermori sinent, quin potius aliò migrantes Musas, tamquam è fuga, obtorto collo retrahent. Aliorum igitur interitum eo fero constantiùs: cum,

*Quòd sciam nihil in vita proprium mortali datum,
 ut ait Lucilius: eaque nobis lege vitæ vsuram datam, non mancupi, sed ut deposti-*

tum nihil cunctando reddamus: tum quòd illorum laudibus hi succrescant; qui si Reip. tranquillitas & secunda aura afflabit, nomen illorum facile obscurabunt. Accedit ad hæc; te etiam, Plantine, ita studia libris, elegantiss. formulis, & emendatissimè edendis prouehere, pomœriâque quam latissimè proferre, vt barbaries sequioris sæculi minimè metuenda sit, & publicum dumtaxat bonum respicere ipse, & priuato commodo longè anteponeere videaris. Tot enim labores pro R. P. litteraria exanclasti, vt, quod ex M. Tullij oratione pro M. Aemilio Scauro laudat Asconius, flagrant studio laudis, in spem impuleris, posse virtutem sine præsidio Fortunæ, quò contendisset LABORE ET CONSTANTIA peruenire. Macte igitur, & perge litterarum studiosis facem industria tua diligentiaque accendere: nec te à benemerendi officio, rebûsque gerundis abduci quorundam improbitate aut calumnia patiaris. De me si sortè scire aues; non omnino cessamus: Serimus arbores, quæ alteri sæculo profint: conamur saltem. Observationum libros è Græcis Latinisque auctoribus cudimus: vbi maturuerint, ad te mittam, vt si genio ipsi suo, vel nulla re alia; industria saltem tua in excudendo commēdentur, & in apertum referantur. Senecæ quoque Controuersias cum antiquissimo M. S. ex Bibliotheca Ant. Couarruue v. c. comparau: vnde & Græca omnia, hæctenus à doctis efflagitata, & incredibili studio quæsita, quòd in editis nec vola, nec vestigium appareat, quantum de characteribus semilatinis coniectando fieri poterit, reponemus. Reliqua prætereo: adhuc enim messis in herba est. Interim Deum o. m. precor, veniam petens vt quæ egi, ago, axim, verruncet benè, vt ille ait: In hac tamen studiorum peregrinatione, more maiorum suscepta, cum Varronis illo Sesquiulyssæ: Metuo ne me quoque, cùm domum iam ab Illo cessim reuertero, præter canem cognoscat nemo. Iuuat tamen,

Neptunum procul è terra spectare furentem:

aliorumque naufragia intueri, quàm eadem nauis iactari malo: & vt ait Sophocles, καὶ ὑπὸ σέση Πυκνὰς ἀκέρει ψεκάδ & ἄδ' ὄρη φρενί. Sed de Repub. vt nunc tempora sunt, pax. studia tractemus, & rectum clauum teneamus, vt nos aliquando vixisse posteris testemur. Vale, vir optime, & me amare perge. Salutem à me Raphelergio, & Moreto, generis: Abr. quòque Ortelio & Corn. Pruenio ciuibus meis carissimis. A. D. III. Nonas Maias. CIO. IO. LXXXI.

FRED. NONI PINTIANI
RETRACTATIONES QUORVNDAM
LOCORVM IN POMP. MELAM.

QUAM sit operosa, & ad errandum proclivis ac parata materia, Orbis situm tractare, Pomponius Geographus, in quem secundo scripturus sum, satis ostendit; in ipsa confestim praefatione testatus, opus se aggredi impeditum, facundiae minimè capax, & perplexi satis ordinis. Plinius etiam initio tertij *Historiae naturalis*, eandem rem dicturus, quasi veniam petens, si quid proderet quod esset à veritate dissentaneum; infinitum id opus existimari ait, nec temerè sine aliqua reprehensione tractatum. Nullum esse genus in quo venia iustior sit: si modò minimè mirum est hominem genitum non omnia humana novisse. Nos igitur cum homines simus, & nihilo (vt dici solet) vicinis nostris meliores, mirandum non est, si in *Commentariolo*, quem non multo ante in Pomponium Melam, auctorem quidem eximium & memorandum, sed malignitate temporum longè omnium deprauatissimum, tumultuaria opera composuimus, aliqua scripserimus, quæ censuram recipiant, retractarique egeant. Sic Hermolaus Barbarus singularis vir doctrinae, vt veteres omittam, in *Plinianis castigationibus* multa prius dixit, quæ postea in secunda editione damnauit: sic etiam post Hermolaum alij, quos tædij vitandi gratia prætereo. Accedit alia nostrorum temporum peculiaris causa: Tot enim sunt vbiq; alienorum laborum insidiatores, vt nisi contra Horatianum præceptum, qualemcumque parturieris foetum, è vestigio edas, dicam, an abortias? in promptu sint mille Corycei, qui illum adhuc in vtero maturescens per occultos cuniculos, artesque fraudulentas extractum, impudentissima fronte sibi vendicent. Quæ mihi satis superque huius rei perito vnica maturandæ editionis, vel precipandæ potius, ratio fuit. Sed vt ad institutum veniam; quæ aut non satis rectè dicta in Pomponium visa sunt, aut omissa, quæ dici non inutiliter potuere, paucis attingam.

LIBRO PRIMO EX PROOEMIO.

I. Quem persequi longa est magis, quàm benigna materia] Dixi commodiorem videri mihi lectionem, quod prosequi, quàm quem persequi. vt illud quod referat opus: non ordinem, quoniam sequitur paulò post: & quod si non ope ingenij orantis, aut ipsa sui contemplatione, &c. Huic meæ sententiæ plerique reclamant, & priorem lectionem retinere malunt. Ius ergo liberum optionis esto, sequaturque vnusquisque quod sibi visum sit magis ad mentem auctoris accedere.

II. Id quo facilius sciri possit atque accipi] Duo vltima verba, non esse auctoris persuasum habeo. quid enim aliud hic, accipi, quàm sciri?

Ex summa

Ex summa Asiæ descriptione. CAP. III.

I. *Dele in scholiis meis verba illa: Sed magis est vt Margiani legatur, nam eodem auctore Margiana toti Assyriæ prætenditur.*

II. *Item dele postrema illa eiusdem tituli verba: Appellat autem Æthiopas Ægypti, qui ab aliis dicuntur sub Ægypto.*

III. *Et paulò antè scribe ad hunc modum. Lego igitur: Super hunc sunt Parthi, Assyrij, & Babylonij, super illum alterum & super Æthiopas, Ægyptij. Ripis Nili amnis & mari proximus iidem Ægyptij possident.*

Ex Particulari Africæ descriptione. CAP. V.

I. *Exponens verba illa Pomponij; Extat rei signum; parma elephantino tergore execto] Emendavi: Extat rei signum, parma elephantini tergoris excetra, ex auctoritate Plinij lib. XI. cap. XXXVII. apud quem in exemplari Salmaticensi legitur: Elephantorum tergora impenetrabiles escasedras habent: quo in loco dixi pro escasedras legendum videri, excetras. Nunc illud addo, in antiquissimo Toletano apographo, quo in Plinio emendando usus sum, non escasedras haberi, sed cetras propalam. quod adhuc emendationem nostram adiuvat. Et fortè apud Pomponium aptius legeretur diuisa dictione: parma elephantino tergore, excetra. vnde & cetram scuti genus, denominatum crediderim. Sed quia hoc commentum multis non satis placet, in aliam coniecturam, post longam in hac salebra volatationem, deueni, an hic non execto, sed exucto scribendum sit: hoc est, nullo prius humore madefacto. Plinius de Hippopotamo lib. VIII. cap. XXV. Tergoris, inquit, ad scuta galeasque impenetrabilis, præterquam si humore madeat.*

NUMIDIA.

CAP. VI.

I. *Ultra, monumentum commune regie gentis. Deinde Icosium & Vthisia vrbes] Non exprimitur his verbis, quis locus, vrbs'ue fuerit monumentum commune regie gentis. Proinde legendum puto permutatis verbis, Ultra monumentum commune regie gentis Icosium; Deinde Vthisia vrbes. Aestimandum etiam an sit fidelior lectio, Via, trissyllabum, quam Vthisia ex Ptolomæo qui Icosium, & Viam coniungit, in quarto.*

Ex Africa propriè dicta.

CAP. VII.

I. *Syrtis sinus est centum ferè millia passuum, quàm mare accipit, patens: trecenta quàm cingitur] Confirmatur hæc lectio auctoritate Plinij, non impressi modò, sed etiam scripti, lib. V. cap. IIII. Caterùm Strabo mouet me, vt putem scribendum ducenta quàm cingitur, non trecenta; scribens vltimo libro minorem Syrtin patere aditu I. XXXV. M. pass. ambitu CC. millia. Maioris Syrtis numerus ad id est apud eundem deprauatus, vt curationem nullam recipiat plaga.*

I. Proximis nullæ quidem vrbes stant, tamen domicilia sunt, quæ Mapalia appellantur] *Scribo, Proximis nullæ quidem vrbes, stant tamen domicilia sunt, quæ mapalia appellantur. ut hæc sit differentia inter proximos oræ, & interiores. Illos Mapalia habere stant videlicet domicilia; hos sequentes pecora, ut à pabulo abducta sunt, ita se, ac tuguria sua promouere, ut paulò post sequitur. Sic libro secundo de Nomadibus: Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque ut illa pecori durant, ita hi statam sedem agunt. Et lib. 3. de Sarmatis: Non se vrribus tenet, & ne statis quidem sedibus, ut inuita- uere pabula, ut cedens & sequens hostis exigit, ita res opesq. secum trahens.*

I. Deinde semel iterumque diuisus ad Delta, & Metilin, it per omnem Ægyptum vagus] *Quid nos in intellectu huius loci senserimus, in promptu est legere in Scholiis nostris. Postea coniectationem illam iniuimus, num verior sit lectio: Deinde semel iterumque diuisus, ac Delta medium scindens, it per omnem Ægyptum &c. ut Delta hic significet; non acutum Delta, sed totam litteræ aream, quæ propriè vocatur Aegyptus, spaciùmque inclusum intra duos alueos, Canopicum & Pelusiacum. Ita Pomponius minus à suo Herodoto submotus erit: Cuius verba, ut dixi, sunt: Tertius, quo rectè Nilus meat, delatus per superiora in acutum Delta proficiscitur. Dehinc medium Delta scindens in mare euadit. Quòd si verborum ordinem mutari permetteretur, optimè omnium legeretur hoc pacto: Deinde semel iterumque diuisus, it per omnem Ægyptum vagus atque dispersus, ac Delta medium, septemque in ora se scindens, singulis tamen grandis euoluitur. Scio plerosque, qui semel præsumserunt extare Pomponium, miraturos hanc meam in nouanda immutandaque Melæ lectione audaciam, temeritatè me: Sed si hanc falsò conceptam opinionem exuant, cogitentque vix ad nos tanti auctoris vmbra peruenisse; laudabunt, puta, voluntatem hanc meam, qui quocumque famæ dispendio conor pulcherrimum auctorem, si non in integrum (hoc enim desperandum est) ad figuram tamen aliquam pristini candoris, aut tr. am. figuræ, ut Persius ait, reducere.*

II. Pyramides tricenum pedum lapidibus extructæ quarum maxima (tres namque sunt) IIII. soli iugera sua sede occupat] *locus est mutilatus, & inuersus. Dixi in Commentario nostro, quæ mihi pro tempore occurrerunt: Nunc illis damnatis, scribendum arbitror ad hunc modum. Pyramides; Quarum maxima (tres namque sunt) tricenum pedum lapidibus extructæ, IIII. frontibus octona soli iugera sua sede occupat: seu, qua sedet, occupat, ex Herodoto in Euterpe. Quo auctore non omnes Pyramides tricenam pedum lapidibus extructæ sunt, sed maxima trium. Et frontibus scribo, non serè. Cur enim, quod ab Herodoto simpliciter traditur, hic noster maximus eius compiler, astringeret, coërceretque per hanc voculam fere? Addidi etiam numerum octona qui mihi*

qui mihi omissus negligentia librorum esse visus est. lege Herodotum; deinde confer cum Pomponio: & Plinium lib. xxxvi. cap. xii.

III. Nec mihi implet animum correctio illa mea ut pro Amasin & supra, ut prius leg. batur, Anylin & Sethon substituatur. Nam etsi mentio illa, ccc. xxx. regum, totque annorum & etatum, cadat in Herodoto statim post reges Anylin, & Sethon; tamen quia paulo post sequitur mentio Amasis clarissimi omnium Aegypti regum, nolo omnino, ut quippiam de antiqua lectione mutetur.

ARABIA.

CAP. X.

I. Hic nisi quâ Casio monte attollitur, plana & sterilis] Aptiorem putamus lectionem, plana, sed sterilis. Nam ad planiciem videtur consequi ubertatem. In Arabia autem Aegypto contermina, è contrario cessit: Idcirco quadrat optimè aduersatiua, ut vocant Grammatici, particula.

SYRIA.

CAP. XI.

I. Ex operibus eius certè insignia multa sunt, duo maximè excellunt. Constat quidem sensus etiam si sic legatur; sed nescio quomodo aptior erit, pleniorque lectio, si quæ relatiuum adieceris: Ex operibus eius, quæ certè insignia sunt, duo maximè excellunt.

II. Est non minor Ascalon] Scribendum Ascalo. Sic Pliniani codices antiqui præferunt. ut Narbo, Naro, Hippo, Anco, & plura huiusmodi.

PHOENICE.

CAP. XII.

I. Facili commercio permutat, ac miscet] Duo postrema verba superuacanea mihi videntur.

II. Lycos & Hypatos, & Orontes] In expositione mea pro, & Labotas, librarij Helabotas impresserunt.

III. Myriandros & Cilices. At in recessu ultimo locus est magni, &c.] lego, Myriandros & Cilicia: ac in recessu ultimo locus magni, &c. ut verbum est superfluum, vel sic: Myriandros & Cilicia: Eius in recessu intimo locus est magni quondam, &c.

CARIA.

CAP. XVI.

I. Caria sequitur. Habitat incertæ originis] Dixi corrigendum esse, ut tunc visum est: Habitatores regionis incerti. Nunc repudiato consilio, commodiorem duco lectionem: Habitatorum incerti aborigines: hoc est, maiores eorum: qui nunc habitant Cariam; incertum est, unde in eam regionem commearint. Sic Plinius lib. iii. cap. xxi. Erythræa dicta est, quoniam Tyrij Aborigines eorum, orti ab Erythræo mari ferebantur.

ÆOLIS.

CAP. XVIII.

I. Usque ad ima montis Idæ. Isthmos paruis urbibus aspersus est]

Isthmos esse non potest, ubi non est Chersonesus, hoc est, peninsula. Cum verò hic nulla peninsula mentio habita sit, sequitur ut nullatenus hic legi Isthmos queat. Scribendum igitur reor: Is mons paruis urbibus. ut paulò post: Huc ab Idæo monte demissus Scamander exit & Simois, fama quàm natura maiora flumina. Ipse mons, vetere diuarum certamine &c. Quòd si tibi videatur, non esse elegantiæ Mela, cum paulò antiè dixerit, mōtis Idæ, ilico repetere, Is mons: cogita fieri potuisse, ut verbum, mons positum fuerit à Lectore supra pronomen is, expositionis gratia, & postea in contextum orationis receptum. ut in Bithynia: quibus à tergo imminet mons Olympus, ut incolæ vocant, Mysius. Is flumen Rhyndacum in ea quæ sequuntur emittit. Sunt tamen exemplaria in quibus non Isthmos scriptum est, sed, Is primo.

B I T H Y N I A.

C A P. X I X.

I. Quibus à tergo imminet mons Olympus, ut incolæ vocant Mysius] Cum Strabo duodecimo, Plinius quinto, Ptolemæus etiam quinto, Stephanus, Theophrastus quoque libro quarto De stirpibus, vno omnes consensu hunc montem Olympum Mysium appellent; considerandum est cur Mela scribat, ut incolæ vocant Mysius. An legendum, quem ab incolis vocant Mysium? an fortè, quod magis arridet, verba illa, ut incolæ vocant, adiecta sunt à lectore, qui cum nesciret, cur dictus esset Mysius, putauit peculiare incolarum esse nomen?

II. Templi numen Iupiter, conditore Iasone] Admonuimus legendum nobis videri: conditor Iason. Nunc ut Ptolemæo opem feramus, scire Lectorem volumus, Iouem qui in eo templo colitur appellatum esse cognomine Vrium: auctoribus Stephano in dictione Chalcedon, & Arriano in Periplo Ponti Euxini, & Ptolemæo in quinto: Apud quem tamen atrox menda inoleuit, à nemine ante me, quod sciam, animaduersa: Nam ubi est, Templum vriudios, correctores non intelligentes quid esset vriudios, Artemidos scripserunt, hoc est, Diana.

III. Huc atque illuc longo rectoque limite extentus, sinuatus cætera. Sed quia contra minus quàm ad dextram, & læuam abscessit] Locus est tenebrosissimus, & qui doctos etiam homines diu torfit. Aperui quid sentirem. Nunc displicet sententia, ac dubito, an posset verius sic legi: Sinuatus cætera; sed quæ it contra: Minus quàm ad dextram, & læuam abscessit. Mollibus fastigiis, &c. ut sit sensus: sinuatum esse, quæ tendit contra, hoc est, ab utraque continente Bosphori Cammerij, arcus brachia, ut vocant, exprimente; minus autem sinuatum esse, quàm ad dextram, & læuam abscessit, mollibus enim fastigiis, &c. Quòd autem curuatura ora sit, ubi diximus, ipse infra ostendit in Thracia his verbis: Recta dehinc ora, nisi quod media ferè in promontorium quod Thinniam vocant, exit, & incuruis contra se littoribus obtenditur. Aut si hæc scriptura displicet, lege eodem sensu sic: sed quæ it contra nimis, quæ ad dextram & læuam abscessit, &c.

CHALYBES.

CAP. XXI.

I. Inedia diei totius afficiunt] *His quæ scripsi aduersus Pomponium, fauent verba Plinij libro sexto, de rege Taprobane insule: si quid delinquat, morte mul-
tari, nullo interimente, sed auersantibus cunctis, & commercia etiam
sermonis negantibus.*

II. Quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Coroconda-
mam peninsulam reddunt] *Monui locum hunc esse ambustum, & verbis frau-
datum. Emendavi, vt occurrit. video nunc paucioribus verbis posse eundem sensum
seruari. Lego igitur: quàm duobus alueis Anticites in lacum, & in mare pro-
fluens Corocondama, peninsulam reddunt.*

LIBRO SECVNDO.

SCYTHIA EVROPÆA.

CAP. I.

I. Modo sinistro latere innauigantium opposita] *Lego lateri, non late-
re: & Aldus apposita agnoscit, non opposita.*

II. Ac Rhiphæis montibus, nam & huc illi pertinent, proxima. Caden-
tes assiduè niues, &c.] *Detrahe coniunctionem, ac. & verbum cadentes, cum
minore litera scriptum, superioribus applica.*

III. Quia Gryphi sæuum, & pertinax ferarum genus] *Herodotus, vt re-
tuli, Grypas appellat, quinta Grecorum inflexione. Sed quia Pomponius lib. tertio,
de India differens, Gryphos eos secunda nostra nominat, & item Plinius lib. septi-
mo cap. secundo: quamquam idem rursus in decimo Gryphas vocat, rem in du-
bium vocatam iudicio Lectorum relinquo.*

IIII. Terra tum longè distenta excedens, tenui radice littori annecti-
tur] *Verbum, excedens, vt dixi in scholiis meis, visum fuit superfluere: vt autem
nunc ampliem iudicium, faciunt verba illa Pomponij, in Italia: Ab Alpibus inci-
pit in altum excedere. Puto nihilo minus verba hic aliquot omissa, vel, in altum;
vel, in pontum excedens, vel aliquid simile.*

V. Atque vt illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt] *Dispice an
sit concinnior lectio: atque vt illa pecori durant, ita hi statam sedem agunt:
vt aduerbium aduerbio; pronomen pronomini opponantur.*

THRACIA.

CAP. II.

I. Manéntque dominas proci] *Dixi in Scholiis in Aegypto prouincia, le-
gendum hic esse, mœrendo minus profici.*

II. Atque vbi Pontus alterum sui flexum angulo finit, &c.] *Superua-
cana & indecens repetitio. dixit enim statim antè: quod præteruectos alter
Ponti angulus accipit. Monstratur, inquis, finis alterius Ponti flexus & alter an-
guli. Satis exprimitur verbis illis: & intimo in sinu. Itaque aut ego coniectura
fallor,*

fallor, aut multa hic verba redundant, legendumque omnino sic: & intimo in sinu Apollonia: Reliqua delenda.

MACEDONIA.

CAPVT III.

I. Tum Macedonum populi, quot vrbes habitant] *Sunt qui hunc locum sic accipiant: Post antedictas gentes sequi populos Macedonum, & esse tot numero, quot sint vrbes, quas habitent: Quam rectè autè sic intelligatur, arbitrio lectorũ esto.*

ITALIA.

CAPVT IIII.

I. Et illa in angusto illorum duorum] *Promontorium, in quo sedet vrbs Anco, in Plinio appellatur Cumerum; sic enim habent vulgati codices. Ceterum Apographon Toletanum, non Cumero habet, sed Cunero; vt putem neutro modo legendum esse, sed, Cuneo. Nam Hispania ora in Occidentem vergens, promontorium habet nomine Cuneus à figura dictum, vt postea constabit.*

HISPANIA.

CAPVT VI.

I. Blanda, Iluro] *Diximus Iluronem appellari à Stephano Ilurgiam: sed cum Ptolemæus statuatur in mediterraneo Beticæ oppidum nomine Ilurgis, vocari non absurdè in dubium posset, sit ne potius Ilurgia Stephani, quæ est Ilurgis Ptolemæo, quàm quæ est Iluro Pomponio.*

MEDITERRANEI MARIS INSVLÆ.

CAPVT VII.

I. Tum statione atque morte] *Emendauimus, Tali statione atque morte: testimonio multorum auctorum. Nec subiit tunc Platonem citare in Dialogo, qui inscribitur Minos, vel de lege. Eius verba ex translatione Marsilij Ficini sunt: Eo planè veluti legum custode per vrbem vsus est Minos, ad reliquam verò Cretam custode Talo. Talus enim ter quotannis pagos omnes lustrabat, leges eorum obseruaturus, tabulis æreis leges sculptas circumferens, vnde æræ nominatæ sunt. Hæc Plato. Cuius postrema illa verba: vnde æræ nominatæ sunt, perperam vertit Marsilius, homo quidem mediocri ingenio & eruditione, mediocri item Græcæ ac Latine lingue cognitione præditus, verum in humanis studiis parum versatus, super quàm asper & durus nimis interpres. Transferre igitur debuit Ficinus: vnde æreus appellatus est. sic enim Græca præferunt exemplaria; & Talus ipse, vt probaui, æreus à poëtis fictus appellatusque est, non leges. sed de erroribus Marsilij in translatione Platonis, alio loco dicturi sumus vberius.*

II. Et quas Musagoros numero tres, vno tamen nomine, &c.] *Plinius etiam cum Pomponio libro quarto cap. xii. Musagoros appellat. At in antiquissimo Toletano exemplari, non Musagoros habetur, sed Musagorus, terminatione Græca. Quare & in Pomponio, vnde mutuatus est Plinius, Musagorus, non aliter, scribendum censeo.*

EXTIMA HISPANIÆ ORA. CAPUT I.

I. Neque eodem assidue tempore, sed ut illa surgit, ac demergitur, &c.] *Hæc verba in aliam formam mutavi, retento tamen eodem sensu: nunc ea in statum priorem restituo, Plinium secutus lib. II. cap. XCIX. de æstibus maris: Nec unquam, inquit, eodem tempore quo pridie fluunt, ut ancillantes syderi auido, trahentiq̃ue secum haustu maria & assidue aliunde, quàm pridie exorienti.*

II. Recipit fluuios Hiernam] *Promontorium quod est commune vtriusque lateris Hispaniæ, Occidentalis & Septentrionalis, dixi appellari à Strabone, & Ptolemaeo, Nerium: à Plinio & Pomponio Celticum: Nec, ut sentiunt aliqui, à Strabone dici Artabram. Postea animaduerti tradi à Plinio, à quibusdam appellari id promontorium Artabrum lib. quarto cap. XXI. Sed loco ita deprauato atque alieno, ut promontorium id statuatur longè ab eo situ, in quo est: quod mihi causa hallucinandi fuit.*

EXTIMA GALLIARVM ORA. CAP. II.

I. In Auscis Elusaberris] *Inter Barbaras dictiones quæ pulcherrimum hoc, & antenissimum opus inquinare, connumeravi Elusaberris. Verùm tanti apud me ponderis est scriptæ & antiquæ lectionis fides, ut nutare me cogat, nec satis fidere priori meæ sententiæ, etsi non illam damno. Oppidum enim illud Volcarum Tectosagum in Gallia Narbonensi, à Ptolemaeo & Plinio appellatum Illiberis, non sic nominant duo illa antiqua exemplaria, quæ subinde cito, sed alterum, Illiseberre: Alterum Eliseberre: ut fortè verum nomen sit, Elusaberris. & à Tectosagibus fuerit ad Auscios translatum.*

MARE CASPIVM. CAP. V.

I. Sylvæ, alia quoque dira animalia, verùm & tigros ferunt, utique Hyrcaniæ, sæuum ferarum genus] *Luxatus est, ut opinor, ordo verborum: legendumque, Sylvæ, utique Hyrcaniæ alia quoque dira animalia, verùm & Tigres ferunt, sæuum ferarum genus.*

HISPANIÆ ET SEPTENTRIONIS INSVLÆ.

CAPUT VI.

I. Gallicenas vocant] *Considerandum an sit verior lectio diuisa: Galli cenas vocant. Num Gallici numinis oraculum illud erat.*

II. Britannos vltro corpora inficere] *Addendum dixi verbum glasto, ex Caesaris Commentariis, & Plinio lib. XXII. in ipsis statim initiis: Nunc repudiata sententiâ, locum, ut prius erat, relinquo, quod in Caesaris & Plinij scriptis emendatisque codicibus ea vox minimè legatur, neque omnino Latina sit. Debes hunc locum*

Hieronymo Zurita, summa in literis diligentia, ac tot planè meritorum, vt nulla eis par laus inueniri possit.

III. In ea quod Sol longè occasurus exurgit, breues vtique noctes sunt: sed per hyemem sicut alibi obscuræ, æstate lucidæ, quod per idem tempus, &c.] *Et in his verbis ordinis error est: debent enim sic, vt reor, concipi. In ea per hyemem, sicut alibi, obscuræ vtique noctes sunt, æstate breues ac lucidæ: quod Sol longè occasurus exurgit, qui per id tempus iam se altius euehens, &c.*

INDIA.

CAPVT VII.

I. Ab Iolide ad Cudum] *Substitui pro Iolide, Colide: Emendaui etiam in Plinij sexto, Coliacum promontorium: cum in omnibus excusis exemplaribus permutatis literis scriptum sit Colaicum. Nunc addo confirmari hanc meam emendationem fide Apographi Toletani, in quo apertè Coliacum legas, non Colaicum.*

II. Tamos promontorium est quod Taurus attollit] *Ostendi legendum esse Tabis, non Tamos. docui ex Plinio libro sexto, cap. xvii. esse iugum incumbens mari; pudendo errore Solini, qui non perceptis Plinij verbis, neque adito Pomponio, Tabin nomen esse maris, non promontorij scribit.*

III. Et alia quidem flumina admittit, sed clarissima Cophen, Acesinen, Hydaspem] *Legendum videtur Cophenem, seu Cophena. Nam dupliciter declinatur, aut Cophen Cophenis, aut Cophes Cophetis. Priorem inflexionem Arrianus in vtraque compositione; posteriorem Strabo & Plinius secuti sunt.*

CAP. VLTIMO IN FINE.

I. Ampelusia in nostrum iam fretum vergens promontorium, operis huius atque Atlantici littoris terminus] *Conuenientior, & auctoris elegantia & operis calci lectio, permutatis vltimis verbis; Atlantici littoris, atque operis huius terminus.*

FINIS.

FREDEN.

FREDEN. NONI PINTIANI VITA:
ANDREA SCHOTTO AVCTORE.

FREDENANDVS Nonius Pintianus, perillustri Gufinānorum gente oriundus, Pintia Vaccæorum, quæ vulgo Vallisoletum, natus, patre nobiliff. Præfecto ærarij Ferdinandi Hispan. Regis, puer liberaliter ingenuèque in literis educatus, genio quodam studioque incredibili in linguam Græcam ferebatur: quæ cum, nullis propositis præmiis, penitus, vt fit, iaceret; in Italiam disciplinarum parentem, tamquam ad mercatum bonarum artium profectus, Bononiæ quæ celebris Academia, substitit; Iouiano Peloponnensi operam dedit & Phil. Beroaldo, summis in litteris (quæ, quia humaniores efficiunt, sic appellantur) viris: breuique tantos in vtraque lingua progressus fecit ob incredibilem, quo flagrabat, discendi ardorem, nihil vt in auctoribus, quicumque nodus incideret, eum remoraretur. Quare assidua lectione sitim explens, patriæ, cui se natum ex Platone didicerat, misertus, Græcam eò coloniam deducere decreuit, comparatis magno ære Græcis exemplaribus, quæcumque venum adferrentur, plurimis etiam calamo exaratis. Domum igitur à studiorum peregrinatione veterum exemplo instituta reuersus, Ferdin. Regis beneficio, quia pater fidem suam in obeundo munere mirificè illi probasset, nec minorem virtutis spem filius concitasset, quam & eruditio augebat; facile in ordinem militum diui Jacobi, qui cruce in pectore insigniuntur, adscitus est. Nec hoc honore contentus de omni posteritate, nominisque immortalitate cogitans, non otio, aleæ, peni, aut deliciis, vt nobilium vulgus, se dedit: sed Hercules Prodicti in biuio constituti exemplo, Virtutem amplexus, studia litterarum quæ senectutis tedium leuarent, assiduè tractare, omnia in se positâ putare, suâque secum Biantis more ferre existimare. Primum igitur à Franc. Ximeno Cardin. Toletano Archiepiscopo, qui Complutensem Academiam in Carpetanis recens excitabat, honorificè euocatus, in Bibliis illis quatuor linguarum, eiusdem auspiciis editis elaborauit; mox Demetrio Luca Cretenfi ex Italia olim ab eodem honoris gratia acito, in Græcarum litterarum professione successit. Post accepto secundum brachium vulnere ab Alphonso Castella patricio Complutensi in factione, cuius conscius & ipse Pintianus ferebatur, Salmanticam concessit, quæ inter Hispaniæ Academiæ facile princeps est. Nec erubuit cathedram Græcæ lingue ambire, vt in tam illustri loco versans omnium in se oculos conuerteret, quæ que magno sumptu, periculo, & labore longoque vsu ipse didicisset, gratis & breui compendio cum ciuibus communicaret. Competitores igitur facile discipulorum suffragiis superauit, quorum oculos tam excellens doctrina præstinguabat. Hinc manus Naturalem Plinij historiam publicè explicandi Academia mandauit, quod strenuè magna sui concitata opinione obiuit. Post & Rhetoricæ professio accessit. Scholas igitur ita partitus est, vt antemeridianis horis linguam Græcam, quæ maximè Hispania, quæ hæcenus caruerat, indigebat; pomeridianis Latinam profiteretur. Oblectantibus igitur quibusdam nobilibus, quod in familia tam illustri decora peccaret, qui in

piſtrinum literarium ſe abdiſſet: ſuas ſibi res habere iuſſit, & fumoſis imaginibus
 valere: ſe immortalia animo præcipere, & cum Dionyſio Syracuſarum tyranno in-
 ter diſcipulos tanquam in regno verſari videri. Horis igitur ſubſeciuſ animum quo-
 que ad ſcribendum applicauit, vt non cum præſentibus dumtaxat, ſed & cum omni
 poſteritate loqueretur: & Pomponium Melam, cum quoddam Hiſpanus ſcriptor eſſet,
 tum quod malè à librariis acceptum animaduertiſſet; in integrum reſtituere præſti-
 nõque-nitori reddere tentauit, quò poſſet à libris Græciſque auctõribus Herodoto
 præſertim, quo fonte pleraque hauſerat. Quæ alea cum non infeliciter cecidiſſet, (niſi
 quoddam pauca poſt retractare, quod eſt hominis verè humanitate exculti, non puduit) &
 omnium plauſu Mela exciperetur, C. Plinium, qui ab illo viciffim accepiffet, pari a-
 lacritate aggreſſus eſt, impeditum opus, tamque variũ quàm ipſa Natura eſt: ſed
 cum nullo labore frangi, à rectõque nullius calumniis deterreri abducique poſſet, cum
 Hermolao Barbaro (vone Deus, quo, & quanto viro!) contendit, pariãque facere
 tentauit, & perfecit. Sape enim, vt fit, in re litteraria diſſentire ab illo cogebatur:
 modeſte tamen; & veniam præſatus, non reprehendendi id ſtudio facere ſe, ſed om-
 nibus amicitiiſ veritatem præſtare. Hiſ enim literariis contentionibus, quæ tamen ſel-
 le & dentibus carerent, rem literariam creſcere, ſtudiãque augeri didicerat: nec vnus
 hominis eſſe tam vaſtum illud Nature opus inſtaurare vſu iam perſpectum habebat.
 In omnibus igitur libris lectionis veritatem conſtituens, loca ex Græcorum copioſiſſi-
 mo penu deprompta, vt maxime optabat re præſentare non potuit, inopia, quo tum
 Hiſpania temporis vitio laborabat, Græcorum characterum. Quiuis tamen libris in-
 ſtructus facile depromere poteſt, cum ille tanta fide diligentiaque digitos in fontes in-
 tenderit. Senecam quoque Philoſophum, Hiſpanum, poſt Eraſmum multis millibus
 meliorem fecit. Non igitur vni Herculi, ſibi etiam cum Cerbero tricipiti rem fuiſſe,
 familiari ſermone uſurpare ſolebat, cui tres omnium deprauatiſſimi auctõres in par-
 tem laborum veniſſent. Hoc ſanè in confefſo eſt, cum eo Græcas litteras in Hiſpania
 & natas, & pane ſepultas: quas ita feliciter iam propagarat, immenſis partim do-
 cendi laboribus quos per annos x x. libens exanclauit, ſcriptũq; ad immortalitatem
 comparatis: partim etiam Bibliotheca ſua, quam inſtructiſſimam moriens Acade-
 mie Salmaticenſi legauit, quæ publicè in archiuis aſſeruat. Prodiſerunt certè ex
 ipſius ludo, tamquam ex equo Troiano, meri heroës Græcè Latinèq; doctiſſimi, Leo
 Caſtrus Franc. Mendocius, qui poſt Card. Burgenſis, Chriſtoph. Stella, Hieron. Su-
 rita, ceteri: qui vel in Repub. doctrine laude verſati, vel editis in vulgus ingenij mo-
 numentis clari ſunt, & præceptorum eruditionem libenter acceptam referunt: plerique
 etiam hodie vigent, quos verum me dicere teſtes appello. Profeſſionis apud Complu-
 tenſes initio, Moſchum poëtam de exſcidio Troiæ de Græco Latinum fecit, & Ba-
 ſilij orat. ad nepotes de vtilitate capienda ex litteris: Leon. Aretini verſionem recen-
 ſuit: quæ Ant. Nebriffenſi primo præceptorum inſcripſit. Animaduerſiones in Platonis
 verſionem Marſilij Ficini, quas alibi pollicetur, quòd nondum affectæ eſſent, periſſe
 puto, aut à plagiario interceptas. Scripſit & vernaculè iuuenis admodum, in gratiam
 ciuium Com. in Io. Menam, Cordubenſem, poëtam ingenioſiſſ. & vt tum erant
 tempo-

tempora, principem: quod in manibus omnium esset, à paucis tamen intelligeretur: hausit enim ex Lucano ciue suo, & intimis poëtarum adytis pleraque. Vernacula quoque Adagia, Refranes Hispani vocant, ad tria millia collegit, propositis etiam studiosis, qui attulissent, premiis, quæ & liberaliter persoluit, & sæpè auxit: De Italicis & Gallicis multa mutuatus Hispanicè reddebat. Commentarium in eadem moliebatur, seniam iucundum laborem esse ratus, & à studiis honestam recreationem. Obiit octogenario maier, relictis fortunis omnibus corpori Salmanticensi nobilium, qui pauperum in vinculis conflato ære alieno consenscentium pietatis ergò rationem habent, alimentaque suppeditant: magna etiam parte sacrificis egenis: Illi honorificè esse-
rendum nobilium discipulorum humeris celebri pompa curarunt: hi anniuersariis sacris sollemni ritu parentant. Sepultus ad Diuæ Susannæ est, humili sacello (erat enim omnis fastus & gloriæ contemptor) ad portam Riualetam, qua ad Torminam fl. itur. Quatuor etiam, nec plura, verba tumulo inscribenda curauit **MAXIMUM VITÆ BONVM MORIS**. Prospera semper ad extremum vsque valetudine vsus, quod temperanter continentèrque viueret, non tamen sordidè. Medicos fortiter contempsit, quos festinè aliquando elusit, & falsè risit, cum pharmacum prescripsissent: nec unquam laborans etiam, consilio eorum uti voluit. Corpore firmo & robusto, validèque compacto, firmis lateribus, statura supra mediocrem, vultu claro & sereno. Celebs & abstemius semper vixit; frigida, iugis potio. Natura in omnes dicacissimus, vitiorumque censor acerrimus; summæ tamen fidei: nemo enim vanum deprehendit, aut largè promittentem, & post tergiversantem. Habuit & fratres duos summi ingenij viros, in Mathematicis Ioannem, & Ludouicum in Musicis excellentem; hic in mari mediterraneo ex Italia rediens, cum à Gallis bello Italico triremis oppugnaretur, strennuè pugnans, gloriose periit. Nos piis Pintiani Manibus, sepulcrum venerantes bene precabamur:

Barbarus Euganeis illuxit lucifer oris,

Barbariem pepulit, Phosphorus vt tenebras:

Pintia diues opum meritò se iactat alumno,

Attica Musætenim, lumen & Hesperia.

Hic **FREDENANDE** iaces, totus quem vix capit orbis?

Salue ergo atque vale: molliter ossa cubent.

In patriam: Spirant suaue rosæ. quid mirum? Vallisoletum

Produxit florem benevolentem, ac inter acanthos

Sternuis? omen adest: nares præstinguit vti flos.

Iacobi Saluatoris Margensis:

Barbara iam pridem fuerat Hispania, sed mihi

Contigit, vt foret hinc Græcia tota tibi:

Vt foret ille decor Latij gratissimus oris,

Et foret in patria gloria prima mihi.

Sed nunc chara vale, nostris ornata triumphis:

Linquo solum, & cupiens astra, volo ad superos.

A V C T O R E S, A P I N T I A N O

E M E N D A T I E T I L L V S T R A T I.

Latinus numerus librum; Barbarus caput designat.

- Aborigines. Retract. i. lib. cap. 16.
 Aristotelis lapsus i i. cap. 7.
 Artubrum. Retract. i i i. cap. 1.
 Atlantes Solem orientem dumtaxat exse-
 crari i. cap. 8.
 Babassus non Bubesus vrbs i, 16.
 Calypso quibusdam Solis filia; Homero
 Atlantis i i, 7.
 Cælaris locus emendatus i i, 3.
 Ceruices, quæ & Isthmi i i, 2.
 Circa & alia loca vnde Sittianorum dicta i.
 cap. 6.
 Copen aut Cophes. Retract. i i i, 7.
 Cunerum promont. i i i. cap. 1.
 Delta. Retract. i. cap. 9.
 Elephantine vrbs non Elephantis i, 9.
 Elusaberris. Retract. i i i, 2.
 Fastigio, Latinum non esse. i, 4.
 Fimbriata folia Vriticæ i i, 3.
 Geographiam tractatu difficilem. Retract.
 proæmio.
 Glastum Britannica vox barbara. Retract.
 i i i. cap. 6.
 Gryphi. Retract. i i. cap. 1.
 Hermolai Barbari error. i. cap. 9. bis i 9,
 20. bis 21, 11. cap. 1. bis 2. sæpius 3. ter.
 & cap. 7. sæpius i i i. cap. 1. & 9. bis.
 Illiberis i i i. 2. Retract.
 Interpretis Strabonis error, i. cap. 13. &
 18. i i. cap. 2. & 3, i i i. cap. 9.
 Interpretis Ptolemæi lapsus i i i. cap. 9.
 Interpres Platonis Ficinus reprehensus de
 Talo Cretensi i i i, 7. cap.
 Interiungere i i. cap. 1.
 Isthmolum, non Isthmici. i i. cap. 3.
 Iuppiter Vritus, Retract. i, 19. cap.
 Laur. Vallæ error in Herodoto. i, 8. bis.
 Lucanus defensus contra Hermolaum. i i,
 cap. 3.
 Mariangelus Accursius. i i. cap. 1. & 7.
 Metelis non Metilis vrbs. i. cap. 9.
 Musagorce. Retract. i i, 7.
 Nagedos vrbs non Agidos. i. cap. 13.
 Olympus Mysius. Retract. i. cap. 19.
 Pomponij Melæ error. i. cap. 8. & 21. ex
 Apollonio Rhodio mos in claudendis
 prouinciis. i i, 3.
 Plinius correctus. i. cap. 19. bis. i i. ca. 1, 2.
 bis 3. sæpius, 4, 5, 7. i i i, 7. cap. 9. & 10.
 Poëtas fabulas sæpe confundere. i i. cap. 3.
 Ptolemæus emendatus. i. cap. 16, 18. i i.
 cap. 3. ter. 4, 6, 7. Retract. i. cap. 19.
 Regnata ciuitas, inita hieme, castris circui-
 tis, & similia ab antiquis vsurpata. i i.
 cap. 4.
 Ripa quo significato apud Melam i i. ca. 1.
 Solini & Marciani error. i, 8. & i i i. ca. 10.
 Strabo correctus. i. cap. 13. i i, 3, 4, 5, 7.
 i i i. cap. 1. & 6.
 Stephani error. i, 8. i i, 3, 4. bis i i i, 9.
 Super & Vltra in Mela. i. cap. 2.
 Tabis promontorium. i i i, 7. Retract. 3
 Θῆς πρὸς ὄρωπον. i. cap. 12.
 Virgilij locus castigatus. i i. cap. 7.

Τέλος σὺν δειψῶ.

AND. SCHOTTI
ANNOTATIONVM
IN POMP. MELAM;
SPICILEGIVM.

DE AVCTORE, LECTORI S.

SOLLEMNE illud in Auctoris interpretandis seruemus, erudite Lector, ut de Pomponij Mela, quem interpretandum suscepimus, patria, quaque tempestate vixerit; & de consilio editionis nostrae post tot doctiss. virorum Comment. pauca dicamus. Inscriptio enim veteris manuscripti ex Bibliotheca Diui Victoris Lutetiae, qui cum vulgatam editionem olim comparauimus, De Chorographia est, non De situ orbis, ut haecenus editi. Sed illam ut non damno, ita hanc sede sua cur deturbarem nihil caussa visum est. Vixisse autem Tiberij, Caligulae, & Claudij Impp. principatu, ex ipso Mela, & Plinio efficitur: cui enim potius quam ipsi fides habeatur? Hunc enim Britanniam tam diu clausam aperire lib. III. cap. V. (liceat enim docendi caussa capitum distinctionem sequi) testatur: quod & Suet. Tranquillus Claudio cap. XVI. attribuit. De patria plures ambigunt, nata, ut solet, ex deprauata lectione, quam representabo, opinionum varietate. Nos, si possumus certiora adferemus: sin minus, quod volumus, assequemur; aliis saltem glaciem secabimus, iudiciūque acuemus: Quemadmodum laudantur, qui medicinam facientes, ut depellere morbum nequeant, dolorem tamen aliqua ex parte minuunt. Sic enim ante Hermolaum Barbarum, qui primus manum operi admouit, libri II. cap. VI. extremo legebatur: Carteia, ut quidam putant, aliquando Tartessos, & quam transuecti ex Africa Phoenices habitant: atque vnde nos sumus Cingenteratum, Mellaria & Bello. Hermolaus ut Mellariensem faceret, cingente freto cudit, & excudit: qui error vsque eò propagatus est, ut in hunc vsque diem Mellariensis sit habitus: quem & nomen ipsum auxit, quoque veri speciem aliquam praese ferret, Mellam geminata littera nominarunt. At non videbant belli Censores, aut si viderunt, conuiuentibus oculis dissimularunt, gentis nomen esse Mela. L. enim Annaeus Mela Senecae philosophi frater, & Lucani Cordubensis poetae pater, à Nerone mori iussus: pluresque hoc nomine in C. Plinio, & Iurisconsultorum libris occurrunt. Aliter non Mella, sed Mellarius, aut Mellariensis, ut Grammat. filij praecipunt, dictus fuisset. Freden. Pintianus, qui post, innumera loca à Barbaro pro deploratis relicta, sanauit, & gentis suae auctor legi & intellegi ut posset, laborauit, homo doctiss. cuius nomen exteris vix fando auditum; aut si qui forte doctiores specimen in C. Plinium vidissent, & tanquam ex vnguibus leonem; industriam eius diligentiamque in Melam videre optabant: frustra tamen: quod etiam apud Hispanos ipsos spisse exemplaria reperirentur. Amplius igitur iacere non sumus passi, sed mancipio meus ut esset, vsu verò omnium curavi. Pintianus inquam, meritò Barbari lectionem damnauit, sed tò Cingenteratum supposititiam vocem credidit: Sic igitur ille: Atque vnde nos sumus Mellaria: Haecenus Mellariensis Mela est. Elias Vinetus Santo, vir multa lectionis & antiquae fidei in tractandis auctoribus, qui & Melam emendatiorem dedit; Atq. vnde nos sumus Tingenteratum Mellaria, legisse

legisse videtur in vita Mela, quam his addendam curauimus. Postremo Franc. Sanctius Brocensis, Graecæ Latinæq; linguae doctor apud Salmanticenses, verius, vt me fert opinio; atque vnde nos sumus ex gente ea: tum Mellaria, edidit: quam lectionem non insuper habendam, acceptam refert Pet. Chiacono Toletano: quem vnum è III. viris litterariæ R. P. C. iure appellauero: qui cum in patria, vt sit, sorderet, Romam ingenij sui doctrinæ que dignissimum theatrum repperit. Non enim alibi, quod ea disciplinarum omnium parens sit, maiori in precio præstantiss. ingenia habentur. Carteius igitur Mela, seu Tartessus. Sanctius verò noster iuxta Lepem patriam Mela collocat, propterea quod hodièque Cartagia vicus quidam ignobilis nomen retineat. Ego verò xxx. amplius M. pass. intra columnas metas laborum Herculis colloco: cum quia Mela is mos est, vt in prouinciis describendis littora ordine legat, non saltuatim: tum quia celebre olim opidum Cartagia, seu Tartessos, hodie Algezira. Nec mihi fraudi sit Mela gratia, (quem, quod molirer, in sinu gestabam) eam Beticæ oram lustrasse, diligentiusque ceteris inuestigasse. Ita enim comparatum est, vt exteri fere incolis ipsius diligentius omnia excutiant. Tartessos verò primùm, deinde Cartagia appellata, hinc parua commutatione Cartagia: quod nomen post aliò migravit, Lepem iuxta. Hinc à Tyriis, qui eam bello Sertoriano tenuerunt, Gadir quoque vocatam auctor Sallustius libro 2. Histor. quod Plinius & Solinus de Gadibus referunt: ille lib. IV. cap. XXI. Nat. Hist. hic cap. XXVI. Polyhistoris. Post irruptione Arabum, quæ ibi potissimum ob breuissimum traiectum facta est, Arabicum nomen induit, vt Hispaniæ fere opida, & flumina omnia, Algezira dicta; quod ipsis, insula viridis sonat. Facta autem ea irruptio Aera (hac enim Hispan. Annales ab anno ferè xxxviii. ante Christi Natalem numerant) septingentesima quinquagesima secunda: Regni Vliih Arabum Regis anno sexto: Arabum verò xci. Christi DCCXIII. vt ex Io. Gerundensis, Ant. Nebrissenfis, & Roderici Ximenij Archiepiscopi Toletani Histor. Hispaniæ libris, & Arabum Annalibus eiusdem, quæ nondum typis edita in Toletana Bibliotheca asseruantur, didici. Urbem olim maximam fuisse vestigia indicant: vastata enim, incensa, & solo æquata; præter rudera, ruinas, & nomen vix quidquam reliquum: Tuguria aliquot, quibus à celi noctisque iniuria, & à latrociniis Maurorum se tueantur opiliones, & bubulci: Armentorum enim ea regio & caprarum admodum ferax. Quam potens olim, vel ea res argumentum est, quod Hispaniæ Reges, & Gaditani Episcopi, Regni Carteij, vulgo Algezira, titulo hodièque gloriantur. Secundo abhinc lapide Mellaria est, quam Fariffam quidam putant appellari. Car. Clusius Carthagenam malè vocat, quæ in Contestanis Tarraconensium vrbs est. Ambr. Moralis, Vegel de la miel indigitat, nomine coniecturam confirmante: licet eam Belonem Mela esse alij existiment: & Bosippo, fortè Ciclana hodie. Sed hæc nihil ad Tartesson, vbi Arganthonium illum μακρόβιον CLX. vt alij, l. annos regnasse Valer. Maximus lib. VIII. cap. XIII. auctor est; de quo & apud Strabonem lib. III. γωγεατομέων, & Lucianum μακροβίους Anacreon. ἐγὼ τ' αὖ ἔτ' ἀμαλθέης βελοίμβυ κέρας ἔτε καὶ πεντήκοντα τε ἢ ἑξατὸν ταρτησῶ βασιλεύσομαι. Tantùm de patria Mela Cartagia.

Stylo eius nihil in hoc genere aut breuius, aut purius & clarius. Equidem in ea sum haresi, ut ne Ciceronem quidem, si Geographica, quæ scribenda susceperat, (lib. 11. ad Att.) absoluisset, elegantius scripturum fuisse putem. Aliud est enim orationem, aliud historiam, aliud terræ situm describere: ut enim illorum dicere & narrare; ita horum depingere & delineare. Sic, qui de agricolatione & re rustica scripserunt, Catonem, Varronem, & Columellam, nemo facile in eo scribendi genere vicerit. Est enim omnium artium suus dicendi genius, lepos, & venustas: propria cuiusque vocabulæ, quæ alibi vsurpata gratiam amittant.

Ne quis autem actum agere, singularisque impudentia interpretetur post tot tantisque in literis viros aliquid in Melam conari, paucis sic habe: Optare me, ut ubi nostra; quisquis es, cum aliorum vigiliis comparaueris, iustaque lance penderis, tum demum iudices: sic enim æquiorum labori nostro fore confido. Spicilegium Pintiani à Barbaro; nostrum denique à Pintiano vides. Maius quidem facere potui, fateor: at in Hispania peregrinanti & libris defecto, plus satis. ὁ δὲ τοιοῦτον vice, si placet, accipe. Barbarus quidem Italus Alexandro Pont. Max. Hispano inscripsit. Pintianus Hispanus Hispanum scriptorem illustrare studuit. Huic & Oliuarius Valentinus succenturiatus esse voluit, sed post principia latuit. Emendationes, paucas licet, à Pintiano ferè mutuatus est. In explicando peccat non raro: in nominibus propriis reddendis sæpius: Qua de causa Nomenclatorem Pomponianum, qui vetera nomina & recentiora dicit; ex Synonymia Geographica Abr. Ortelij, v. c. sibi quisq. componet. Altera verò Oliuarij editio nihilo priore melior: quam tot digressionibus, auctariis, & corollariis deformauit, ut Cosmographiæ & Geometriæ principia (quæ alibi quàm in Mela didicisse oportuit) intempestiuè hic inculcet. Franc. Sanctij, Hispani quoque, editio ceteris omnibus melior. Germani etiam oræ que Septemtrionalis incolæ in eodem elaborarunt. Ioach. enim Vadianus Heluetius breuem & obscurum libellum, magnum illustrémque reddidit Comm. doctus, Iupiter, & ut ab ea gente fieri amat, laboriosis: Hermolai vnius (nec enim Pintianum fuisse vquam vel fando acceperat) castigationes fere amplexus est. Vidi & ἀνώνυμον quemdam, qui & Solini Polyhistora eadem opera illustrarat: sed quia corruptam vulg. codicum lectionem est secutus (quam tamen nec vitiatam esse in mentem quidem veniebat, nec quomodo restitui posset, videbat) multa ἐδὲν ἄρδς δὲ νόουον. Tertius accessit Christianus Vustisius, qui Regiones in tabulas digessit, utili labore memoriæ iuuan- de: editorum tamen hætenus fidem superstitione secutus est.

Vnus de Gallis Elias Vinetus, multo nuper, ut dixi, emendatiorem Melam representauit. Qui si Pintianum nactus fuisset, emendationisque rationes reddidisset, nos fortasse ab edendo deterruisset; certè laborem valde minuisset. Britannus quoque opem ferre conatus est Gul. Soonus, qui ut concisum auctorem dilucidiorum redderet, Melam in scenam induxit, & de Geographia cum Auditore veteri Dialogorum more differentes fecit: Pauca tamen reddit meliora. Indicem ex Ortelij nostri Theatro exscripsit. Quæ cum ita sint, spero non superuacaneum hunc laborem visum iri post tot Italorum, Hispanorum, Gallorum, Germanorum, Anglorumque lucubrationes:

tiones: Reliquorum enim conatus, aut minimè dignus, qui à me nominetur, visus est; aut in manus nostras, vel in mentem etiam non venit. Verum autem me dicere intelligent qui harum rerum periti iudices: indocti enim probent nostra, an improbent, cum non interdum, vt Plautinis vtar: nec me calumniatorum sermones à bene merendi studio deterrebunt: ῥᾶν μωμύσας ἢ μωμύσας. Serpsit enim nostra tempestate hoc malum latius, vt ex alieni laboris, quo iure, quaque iniuria reprehensione, nominis famam quidam aucupentur, & aliena vitia quàm sua, cernant acutius: foris Argi, domi Lamie: Nonnulli etiam alienis sudoribus tamquam ignavi fuci insidientur: à scribendo verò ipsi, ne inscientiam suam prodant, perpetuò abstineant. Vale, mi Lector; & his candidè fruere.

AND. SCHOTTI ANTVERP. EX
POMPONIO MELA SPICILEGIUM.

EX PRO O E M I O.

FACVNDIÆ minimè capax] Impeditum opus esse Nature tractationem, Totiusque Vniuersi descriptionem, nec vllos oratorios colores admittere, Plinius, qui iam periculum fecerat, in erudita illa præfat. Naturalis Hist. testatur: Nam neque ingenij sunt, inquit, capaces, neque admittunt excessus, aut orationes &c. Et libri III. præfat. Infinitum id opus existimatur, nec temere sine aliqua reprehensione tractatum. Haud vllò in genere venia iustior est: si modò minimè mirum est, hominem natum non omnia nouisse. Et Cicero II. ad Attic. epist. v. Γεωγεγονὰ, quæ constitueram, magnum opus est: ita valde Eratosthenes, quem mihi proposueram, à Serapione, & ab Hipparcho reprehenditur. quid censes si Tyrannio accesserit? & Hercule sunt res difficiles ad explicandum, & δύσκολα εἶς: nec tam possunt εὐδαιμονογεγονᾶς, quàm videbatur. Huc & Manilij versus pertinet: Ornari res ipsa neget, contenta docere.

Quem persequi] Nihil necesse est in quod mutare, cum auctoritate libri calamo exarati, qui cum Lutetia Melam comparauimus, vulgatam lectionem tuente: tum quòd sensus per se planus est, si operæ, vt iussimus, parenthesi hæc omnia includant, & ad ordinem proximè referatur.

Longa magis quàm benigna materia] Sæpe hoc nomine questus Mela, Libro III. cap. III. De montibus Germanorum: quorum, inquit, nomina vix est eloqui ore Romano. Et: quorum nomina nostro ore concipi nequeant: de Cantabris, qui vulgo Biscaini, quorum hodièque dialectos litteris exprimi commodè non potest. Huc facit & Lucretij de lingua Latina inopia querela, lib. 1.

Multa nouis verbis præsertim cum sit agendum,
Propter egestatem linguæ, & rerum nouitatem.

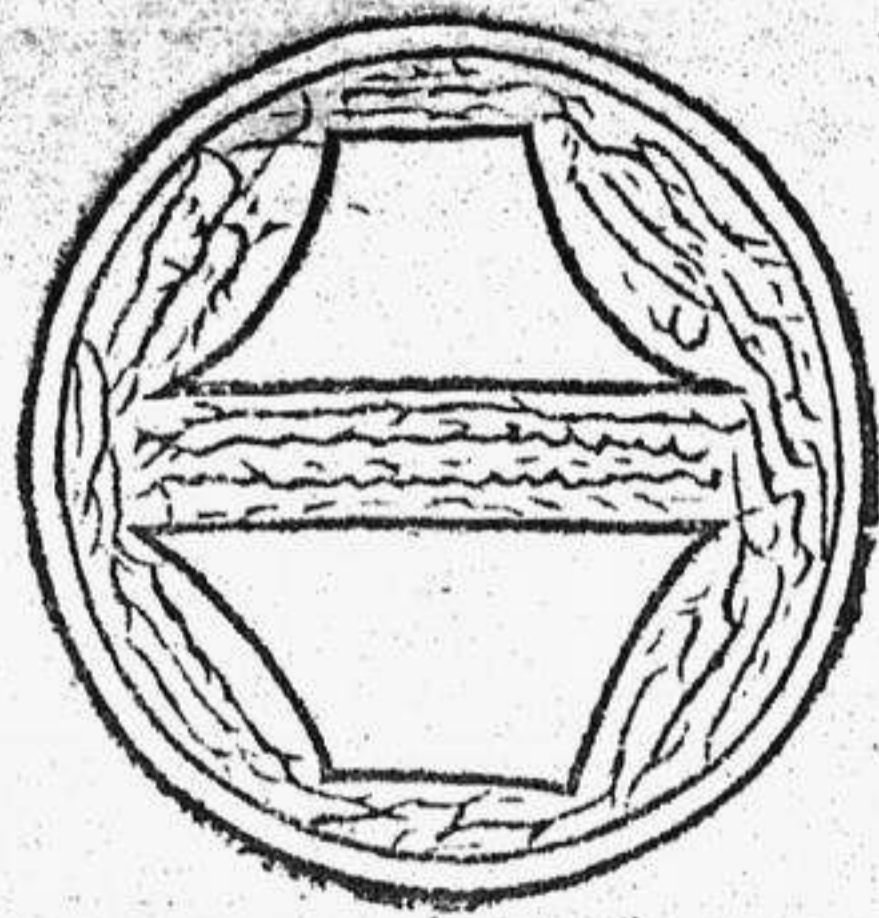
Atque accipi] *Glossæmatis fœdatus hic auctor, natura Laconicus; cum supra scripta essent post in seriem admissa. Ut & cap. x i i. permutat, ac miscet.*

EX CAP. I. *Illud monendum, Caputum distinctionem à Grammaticis esse, ut fere Argumenta in auctoribus: & in manu sc. nostro sæpè à vulgat. codd. diuersam existisse. Quæ res mouit fortasse Eliam Vinetum, virum eruditiss. ut perpetua serie hos libros edendos curaret: quod ferè omnia cohererent, ut mox cap. x i i i. nec ὅτι γὰρ αὐτὰς satis vndiquaque respondeant. Nihilominus tamen, ne quis, dum capp. hætenus citata occurrent, quærendo fatigaretur; nihil mutandum censui.*

Quidquid id est] *Animatum enim mundum, omnique virtute præditum, adeoque Deum Plato, & Stoici censuerunt. Mundus ab Aristotele, seu quisquis auctor est, libro De Mundo ad Alexandrum, & Cleomede lib. 1. definitur Κόσμος μὲν ἔν σύστημα ἐξ ἑφ' αὐτῶν καὶ γῆς, καὶ τῶν ἐν ταύτοις περιεχομένων φύσεων: Mundus est compages constans ex cælo & terra, & cæteris Naturis, quæ in his continentur. Cicero de Vniuersitate ex Platonis Timæo: Omne, igitur, cælum, siue mundus, siue quo alio vocabulo gaudet: hoc, à nobis nuncupatus sit. Plato sic: ὁ δὲ πᾶς, ἢ ἐξ αὐτῶν ἢ κόσμος, ἢ καὶ ἄλλο ὅ, τι πότε ὀνομαζόμενος μάλιστα ἂν δέχοιτο, τῶν δ' ἡμῶν ὀνομάζω. Hoc igitur δεικτικῶς dicebant veteres cælum digito demonstrantes: Interpungendus igitur Ciceronis locus, qui ibidem quem Græci κόσμον, mundum lucentem vocat. Apud eundem 11. De Nat. Deorum Ennius: Cui, quod in me est, execrabor hoc quod lucet, quidquid est. Hinc illa Plauto, Terentiôque familiaria: Lucefcit hoc iam. Plinius lib. 11. ex Mela: Mundum & hoc, quod alio nomine Cælum appellare libuit.*

Eademque in duo latera] *Eodemque Hadrianus Turnebus Gallia lumen emendat, libro xx. Aduersariorum cap. xi. sed de America nuper Hispanorum navigatione reperta non rectè exponit, nec enim ea vel de nomine Romanis cognita. Locus difficilis, ex Ciceronis Somnio explicandus. Omnis, inquit, terra quæ colitur à vobis, angustata verticibus, lateribus latior, parua quædam insula est circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quod Oceanum appellatis in terris. Vbi Macrobius lib. 11. cap. 10. Comment. Hemisphæria Oceani alueo in torrida Zona (nec enim Bonæ spei promontoriū vel fando auditum) diuidi: Ita fieri ut decussatim crucis in modū Oceanus ambiat globum terræ, à Septentrione in Meridiem: & ab Oriēte in Occidentem; efficiaturque extentæ chlamydis forma quæ supra angusta, infra latior. Dionysius Alexandrinus Terræ globum fundæ comparat, quam chlamydi Macrobius: & magnam insulā vocat, quā paruatam Cicero, habitare ratione totius Vniuersi, orbiumque caelestium: Puncti enim instar: Sic enim ille:*

Πᾶσα γδ' ὡν, ἄτε νῆος & ἀπέειτ & ἐσεφάνωται.
Οὐ μὲν πᾶσα διεπρὸ πείδρομος, ἀλλὰ διαμφοῖς
Εὐρυτέρη βεβαύα πρὸς ἡελίαιο κελῶδους

Σπευδόνη εἰοικυῖα. Vbi & εὐτέρη ferri potest, licet ὀξυτέρη alij legant: longitudo enim ab oriente Sole ad Occasum: Verum nunc certiora de terræ situ, & Antipodibus comperta Hispanorum nauigationibus & Mathematicorum industria. Vide inf. lib. III. cap. V. extremo, & X. de Antipodibus verò cap. IX. lib. I. vbi de fontibus Nili Nicagora opinionem refert.

Et quia sic iacet] Pintianus frustra est. Nihil tollendum aut mutandum. Intellegendus enim locus ex Arist. II. De Cælo, de longitudine in mundo, quæ est à polo Arctico ad Antarcticum: vt latitudo est ab ortu ad occasum.

Aliquanto] Immo Multo, vt Aristoteli videtur lib. I. I. μστεωρολογ. cap. V. & Straboni lib. I. Geographia.

Terras aperit atque intrat] Nihil muto. Sunt enim verba ex Arist. tralata, lib. De Mundo, cap. III.

In tres partes] Totidem agnoscit Polybius lib. III. Hist. vnde Mela transtulisse videtur.

CAP. II. Ariane] Fortè Carmania leg. ex Pomponio libro III. cap. V. III. In Caspiani nihil demuto.

Candari] Retineo hanc lectionem, ex Ptolemaeo lib. VII. in regione Sogdiana.

Bactri, Susiani] Lege Sogdiani. Susiani enim ad Persicum sinum porriguntur. Hic verò mediterraneæ gentes enumerantur. Bactri & Pharmacotrophi Scythicæ gentes sunt, à quibus longissimè Susiani absunt. Monuit hoc Iosias Simlerus in Æthiicum Cosmographum nuper Pe. Pithœi v. c. beneficio editum.

Mardi, Antibarani] Nihil muto Herodoti Thalia auctoritatem secutus.

Interiora littora tenent] τὸ littora obelo fodi, quòd glossam oleret.

Et super Æthiopes] Babylonij ad superiora transtulimus, & Arabes in eius locum subiecimus. Paulò aliter igitur locum concepimus atque in Retractationibus Pintianus.

CAP. III. Hinc in Ægæum] Pintianus huic: Edita lectio magis adblanditur. Interpunctione locum sanauit; adiutus etiam Pintiani ἀποχίρα.

CAP. IIII. Nilo terminata] Africam Catabathmo terminari auctor Herodotus μελοπομένη, Sallustius Iugurth. Strabo Geograph. vlt. & Pomponius ipse infra cap. IX. Sed sunt qui Nilum vsque ad Catabathmon pertinere putent. Aliter verò Ptolemaeus lib. II. cap. I. Africam terminat.

Et non totus] Alij totius. Malim totis. Nusquam, inquit, obtenditur Asiae littoribus, nec totis littoribus Europa. Si enim lineam à Nilo in Septentrionem ducas, nusquam Asiae littora attinges; Europa tamen quedam.

Ob sitim cæli] Quidam, situm cæli. Hinc Prouerbum, Africa semper aliquid noui adfert: quòd ob ferarum dissimilium congressum, tot monstra pariat: & tanta leonum copia, vt vrbes obsidere ferantur; si verè Plinius. Ad hæc tanta illic serpentium vis, vt ceruis idcirco destitutam putarit Herod. Melpomene, Aristoteles, Plinius, Lucanus lib. X. & Seneca. Contra verò ceruos gigni affirmant Philostratus libro VI. De vita Apollonij, Virgil. I. Aeneid. & Oppianus II. Cyneget. Vt & Vrsos Ælianus,

Herodotus, Livijs, Solinus, Strabo, Iuuenalis, & Maro: tamen si neget Plinius: quod minimè mirandum est, cum illius & Pomponij etate nondum satis notum Romanis Aethiopiae primum clima ultra equatorem: ut ex hac Africae descriptione apparet.

Late vacat regio] Virgilium videtur imitatus *II. Georg.* — & longè sal-
tus lateque vacantes. Habent potius quam habitant] Habere tamen
sape pro habitare. *Lib. III. cap. V.* Meroem habent. ubi habitantes, temerè Pin-
tianus. Vide modos Habendi in *Aristot. Categorijs. De his gentibus inf. cap. XIX.*

CAP. V. De Africa vide Plinium *lib. V. cap. I. & II.* & Solinum *cap. XXX.*
& deinceps. Mulucham Sallustius *Iugurth. inter Mauros & Numidas collocat:*
Inter duas Mauritanias terminum Plinius.

Nominis fabulam] Rectius, nomini.

Amnis est ingentium olim regnorum terminus] Antiqua lectio, nunc
gentium, olim regnorum quoque terminus. *Plinius lib. V. cap. II.* Amnis
Mulucha Bocchi Massæylorumque finis.

CAP. VI. Cirtha procul mari, nunc Sittianorum colonia, quondam
regia domus] *H. Stephanus sic in vett. codd. se reperisse affirmat; & mox; regum*
domus: & quum Siphacis foret opulentissima. Fides sit penes auctorem.
Malim tamen Plinij auctoritate, qui hinc exscripsit, minori quam Pintianus auda-
cia, oblitteratis tantum duabus vocibus, legere: Cirta procul mari Sittiano-
rum, quondam regia domus Iubæ & Siphacis, cum foret opulentissima.
Ceterum Cirta scribo, Appianum, Strabonem, & Ptolemaeum Græcos secutus. Non
illud calabo lectorem, Strabonem lib. XVII. extremo Geogr. μαουρίασιν καὶ τῆ ἐξῆς δια-
δόχων βασιλείον facere.

CAP. VII. Hippo regius] *Silius Italicus lib. III.* — & antiquis dile-
ctus regibus Hippo. Promuntorium verò *M. S. codd. fere per u præferunt, quasi*
à prominendo; & Opidum simplici p. ab Ope, Varro IV. De l. Lat. & Ci-
cero de Gloria apud Festum derivant.

Bagrada] *Sic Aethicus Cosmographus, ubi mirari se ait, à maioribus inter flu-*
mina non relatam. Alij Bragada scribunt: ὁ βαγάδρας Strabo lib. XV. Infra
Magrada Hispaniæ fl. nominatur lib. III. cap. I.

Karthago incluta] *Septingenta hominum millia habitasse Karthagine iam à*
Ro. obsessa, & dedita, auctor ibidem Strabo, qui πόλιν ἀντίπαλον τῆ ῥώμῃ vocat,
quam hic, imperij æmulam.

Atrox] *Hinc barbaras Syrtes vocat Flaccus II. Carm. & inhospita Syrtis*
Littora Lucanus, qui lib. IX. eas describit, ut & Sallustius Iugurth. Ἐπὶ τῷ σύρειν ab
attrahendo dictæ, quòd modò arenis congestis vadose, rursum depulsis vi tempestatis
in præceps sint profunda: qua varietate reciprocante infamis reddita eius littoris ora.

Centum fere millia] *Minor Syrtis Plinio quoque C. M. pass. aditu: CCC. am-*
bitu. Straboni verò lib. vlt. aditu LXXV: ambitu CC. M. habere. Maior verò DC.
XXV. ambitu eidem Plinio & Martiano Capelle, aditu CCC. XII. M. pass. diverso
à Mela numero.

Mineræ cognomen] *Hinc Tritonia Pallas: Apud Varronem lib. v. 1. De Lat. & Probum Gramm.*

Corpore Tartarino prognata palude virago,
quomodo leg. Franc. Sanctius, vtriusque linguæ apud Salmant. professor, putat,
tametsi Paluda Virgo, Homero τετογένηα est.

Lotophagi tenuisse] *Discedit Mela & Plinius ab Homero x. Odys. Strabone vlt. Geogr. & Herodoto μελοπομένη, qui Lotophagos Syrtim minorem habuisse affirmant. Mox quidam legunt: & ad promuntoriū importuoso littore pertinax.*

Pacti de integro] *Mancum locum credidit Oliuarius Valentinus. Ego verò nihil deesse puto, cum ex fide libri m. s. tum habita ratione breuitatis Pomponianæ, quæ illi cum Crispo communis: qui de his verè laudis amatoribus eleganter Ingurthino, & Val. Maximus lib. v. cap. v. 1.*

CAP. VIII. Ammonis oraculum] *Magnam hic diuinitatis opinionem fuisse auctor Plutarch. de defectu oraculorum, & Herodotus Euterpe, vbi multa de oraculo Iouis Dodonæi: ἀμμων & χρησηέριον κελύσαι τὰς Διόνας ποιέειν. ἔστι δὲ καὶ τὸ τοῦ Δός. Quod & Alexandrum consuluisse, esétne filius illius, narrat Diod. Sic. lib. xii. 1.*

Rupes Austro sacro] *Plinius lib. ii. cap. xl. v. Quin & in Cyrenaica provincia rupes quædam Austro traditur sacra, quam profanum sit atrectari hominis manu, confestim Austro volente arenas.*

Fons media nocte] *Huius miraculi auctores Herodotus Melpom. Diodorus, Arrianus, Q. Curtius, Augustinus & Lucretius lib. vi. & Plinius lib. ii. cap. ciii. Solinus verò cap. xxx. de fonte Solis diuersa: Cap. xxxii. de fonte non dissimili apud Garamantas. Post, lego, atque vt illa procedit: non vt vulgati, ille.*

Portus Parætonius] *Equidem in ea sum sententia, vt nihil temerè in auctoribus antiquis mutandum censeam: malo enim in eam partem peccare quod timidè nimis, modò religiosè, auctores tractem; quàm vt audaculus vel temerarius audiam. Strabone igitur auctore lib. xv. 1. Parætonius retineatur: Sic enim ait: πόλις ἔστι καὶ λιμὴν μέγας τετραράκοντά τε σταδίων. καλεῖσι δὲ οἱ μὲν παρσιτώνιον, τὸ πόλιν, οἱ δὲ ἀμμωνίαν. Naustathmon verò neutro gen. potius leg. facile largiar Pintiano. Urbis Parætonij meminit & Orosius lib. i. cap. ii. vbi in Aethico, vnde exscripsit, Parthenius, semper legitur. Addam illud Parætonius, cum diphthongo scrib. Græca consuetudine.*

Stata domicilia] *quæ solo non hereant, nec fundamenta iacta habeant. mox enim; vt à pabulo ducta sunt, se ac tuguria sua promouēt. & infra lib. ii. cap. i. Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque vt illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt: & de Sarmatis lib. ii. 1. Sic Status dies cum hoste, Ciceroni i. Offic. Plauto Curcul. & Festo. Statarius miles Liuius: Stata forma Ennio apud Agell. v. cap. xi. De Mapalibus Seruius in i. Aeneid. & Fl. Sosipater lib. Gramm. institut. i.*

Et dum oritur, & dum occidit] *Cogor, velim nolim, vi veritatis Pintiano repugnare: Nihil enim delendum; ex Plinio lib. v. cap. viii. Atlantes, inquit, degeneres sunt humani ritus, si credimus: nam neq. nominum vllorum inter eos ap-*

eos appellatio est, & Solem orientem occidentemque dira imprecatione contuentur, vt exitialem ipsis agrisque. Et Solino cap. x x x i v. Diris Solis ortus excipiunt, diris occasus prosequuntur: & Herodotus ipse, Valla interprete, dubie loquitur, Solem transcendentem.

Qualia ceteris mortalibus] Somnia secundum quietem non videre Atlantes Herod. Plinius, & Solinus. Talia de Cleone Dauliensi, & Thrasymede Heraensi Plut. arch. de defectu oracul. in fine.

Strident magis] Vespertilionum more. Herod. Melpomene, vnde totus hic locus à Pintiano feliciter restitutus est: adde & Plinium lib. x i. cap. x x x v i i i. initio, vbi de Troglodytis; & lib. v. cap. vii. qui locus etiam mendosus, ab eodem emendatus.

Specus subeunt] Hinc Troglodytæ dicti, quasi cauernas subeuntes. In membranis antiquis Troglodytas fere scriptum reperias, & apud Strabonem perpetuò: quam scripturam & Hesychius Alexandrinus agnoscit, qui τρώγες non secus atque τρώγαι, foramina interpretatur. Vtrumque igitur teneatur.

Pro suis colant] Melius alant, coalescentibus duabus litteris.

Satyris præter effigiem] Plinius hæc omnia ad verbum in suum corpus Natur. hist. transtulit lib. v. cap. v i i i. De Satyris & Nicandri Scholiastes in Alexipharmaca. Lucianus in Deorum contione. Vide Turnebum lib. x i i x. Aduersar. cap. i i x.

C A P. I X. Terra expers imbrium] Hinc eam Nilus inundatione sua irrigat. De Nili nomine Theocriti Interpres εἰδὺλ. ζ. Seruius in i i i i. Georg. & Heliodorus Aethiopicæ hist. λόγῳ θ. νέαν ἰλὺν δ' ἔσθ' ἐπάροντο, καὶ Νεῖλον ἐντεῦθεν ὀνομαζόμενον. Sic & Eustathius in Dionysium ἀεμνητὺν. Vterque etiam in Nili nomine dierum anni numerum mysterio quodam contineri sagaciter obseruauit: κατὰ δὲ δύο μὲν τ' ἐν αὐτῷ σοιχείων ποσόμενον, τὸν τξέ' ἀεθμὸν συντελεῖ. De his alibi.

Meroën late patentem] Eadem Plinius lib. v. cap. ix. & x. & Solinus xxxv. cap. qui dexterum alueum Astufapen appellant. Straboni Ἀσάπης, vel Ἀσοσάβης initio lib. x v i i. Astupen verò ab Aethiopia incolis Nilum vocari, vt inf. lib. i i i. cap. i i i. Nuluch nuncupatum. Legendus & Aethicus, vbi de Asia prouincia. Post paulò Elephantidem urbem, vitiosè quidam excuderunt.

Æstiuo sidere exundans] Proprium hoc Nilo, cum flumina omnia feruore & siccitate exarescant: nisi quòd Inopo, insula Deli fluuio idem accidere compertum. auctor Plinius i i. cap. c i i i. & Callimachus in hymno Deli. Hinc Lycophron ex Nilo originem trahere putat. Tigrim quoque & Eufratem simili incremento agros rigare, non tamen stercoreare & secundare, Strabo, Plinius, Solinus, Ammianus & Lucanus.

Atrox feruensque decurrit] Efficitque Catadupa, seu cataractas, vbi ex altissimis montibus Nilus præcipitat: & gens ea qua illum locum accollit, propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret. Cicero v i. de Repub.

Glebis infundat animas] Tibullus lib. i. eleg. v i i. de Nilo:

Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.

Claudianus: Felix qui Pharias proscindens vomere terras

Ægyptus sine nube ferax.

Lege *Ouid.* I. *Transform.* *Cic.* II. *De Natura Deorum*, & *Plinium lib.* IX. *cap.* LVIII. *Illud verò maxime stupendum Nili aqua fecundas reddi mulieres, ut ex Aristot. Strabo, & ex Apollodoro Eustathius in ἑρμηνεύσειν.*

Siue quòd solutæ] *Variorum hic Philosophorum opiniones recenset ex Herodoto suo. Prima Anaxagoræ: Secunda Aristochij: Tertia Thaletis Milesij: Quarta Nicagoræ est, cum ait: Quòd si est alter orbis. Vide infra lib.* III. *cap. de Aethiopia, extremo. Ephori verò sententia prætermissa, ceteris verisimilior; cæco quodam alueo ab Oceano fluere, cum salsas aquas aliquando detulerit: ut ex Theophrasto, & Iuba rege tradit Seneca lib.* IV. *Natural. quæst. Sed quoniam verè Herodotus, τῶν τῶν Νείλου πηγῶν ἔδειξεν ἔχει λέγειν: & Lucanus:*

Arcanum natura caput non prodidit vlli:

idémque Claudianus affirmet; otio & litteris non abutar in excutienda hîc quæstione maxime ardua; de origine & fonte Nili; causisq; incrementi: quæ omnia omnium ferè ætatum ingenia exercuit: Hic sudat Herodotus, Diodorus, Strabo, Heliodorus, Plinius, Seneca: & quis non hîc laborat? Sed omnium opiniones singulari Commentario, Deo faciente, aliquando complectemur. Cuius desiderium ut leniam, adscribam quæ ex Lusitanorum, qui eam oram lustrarunt, Chronicis depromsi. Est palus ingens, cuius longitudo centum amplius leucarum est. Hæc multa flumina ex se emittit, atque adèò in diuersa maria: Hinc oritur Nilus, nunc Tacui vocitatus ab incolis Abexis, qui sunt Præsti Ioannis. Recipit duos insignes fluuios Astaboram, & Astapum, nunc Tarazi, & Abagni. Abagni, pater aquarum sonat apud illos. Ex altero lacu procedit Colæ scil. ut inquit Ptolemæus, nunc Barçena. Postea Nilus cum aliquatenus simplex & ingens processit, scindit se ambitque terram Sophalam, cuius est circuitus DCC L. leucarum. Huius imperium possidet Benomotapa: sic illi Imperatorem vocant. Fortasse hæc illa est Meroë, de qua Melæ. Hæc de multis ex Io. Barrosij Lusitani Decad. I. libro X. Latina fecimus.

Sol hieme terris propior] Non enim semper in eadem Eccentrici linea versatur, sed æstate in altissimo & remotissimo loco à terra extollitur: Ἀπόσειον seu Augem Astrologi vocant. Hieme verè terris propior est Eccentrici differentia, id est, diametris XXXIII. ut placet Ptolemæo. Non esse autem idem centrum Solis, & poli ex Theoricis planetarum didicimus. Hinc etiam Indi & Aethiopes sub Capricorno, quàm sub Cancro magis perusti. Hoc idèò adnotandum putavi, quòd non intellexisse Oluarium Valentinum, à philosophia alioqui non alienum, videam.

Etesia] venti sunt anniuersarij, qui post æstiuum Solstitium spirant. Agellius lib. II. *cap. XXXI. & Plinius II. cap. XLVII. De his multa Aldus Manutius Pauli F. ad Iulij Cæsaris Comment. collegit; vbi qui volet, sitim expleat.*

Fitque maior] Nihil dolendum censeo sine libb. veterum auctoritate. Est enim satis apta enumeratio.

Labyrinthus] Quatuor toto orbe celeberrimos enumerat Plinius XXXVI.

capite x i i i. Ægyptium hunc, omnium maximum. Cretensem, de quo Ouid. v i i i. Metamorph. Lemnium ex columnis : & Italicum à Porsena sepulcri causa exstructum.

Farinam calcibus subigunt] *Vt hodièque Brabantii nostri. Strabo lib. vlt. Geograph. ex Herodoto illud laudat: ἀληθές κὺ τ' ἠεροδότη· κὺ ἔσιν αἰγυπιακὸν τὸ, τὴν μὲν σπιλὸν ταῖς χερσὶ φουρᾶν· τὸ δὲ σέαρ τὸ εἰς τὴν ἀρτοποιίαν τοῖς ποσί.*

Litteris peruerse] *Vt & Hebræi, Syri, & Chaldæi: de quo legendi qui de Cabala scripserunt.*

Forum ac negotia fœminæ; viri pensa ac domos curant: Onera illæ hūmeris, hi capitibus accipiunt: Parentes cūm egent, illis necesse; his liberum est alere] *Eleganter hæc Sophoclis cothurnus Oedipo Colonoæ; qui de filiis conqueritur, quòd patris curam negligenter, quum virgines Antigona & Ismena γυροσοκίαν præstarent: Ω παντ' ἐκείνω τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ νόμοις φύσιν κατεκράδεντε κὺ εἰς βροφᾶς· ἐκεῖ γδ οἱ μὲν ἀρσενες κατὰ σέρας δακῦσιν ἰσχυρῆντες· αἱ δ' οἱ σείομοι τὰ ἔξω βίβ προφεία προσώκασ' αἰεί. Vbi Scholiastes antiquus ex Nymphodori Barbarica Historia lib. x i i i. Εἴθεσι τὰ μὲν ἐναντίοις, τὰ δ' ὁμοίοις χρῶνται τοῖς Ἕλλησι· τὸ μὲν γδ ἐξίστασθαι τοῖς πρεσβυτέροις τὴν νεωτέρας, ὁμοτρόπως κὺ ἡμῖν διοικῶσι. τ' δ' ἄλλων ἔδέν· ἐν μὲν γδ τοῖς Ἕλλησι, οἱ μὲν ἄνδρες τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν οἰκονομῶσιν. αἱ δ' οἱ γυναικες, ἐνδον μένουσαι θαλασσεργῶσιν. ἐκεῖ δ' οἱ μὲν γυναικες ἐν ἀγορᾷ πεπατῶσι κὺ κηπιλάουσιν. οἱ δ' ἄνδρες κατὰ τὴν οἰκίαν ὑφαίνουσιν. ὁ γδ Σέσωσις ἐκδηλιῶσαι τὴν ἀνδρας βελόμενθ, ἀτε μεγίστης χώρας γεγενημένοις κὺ πολλὰς ὄντας, ὅπως μὴ συσχεφέντες ἐπ' ἰσμοιρίαν ὀρμήσωσι, τὰ μὲν ἐκείνων ἔργα ταῖς γυναιξί, τὰ δὲ τ' γυναικῶν ἐκείνοις προσέταξεν· ἴα μὴ μόνον τῶν ὀπλων ἀναγκάως σερηθέντες, ἀλλὰ κὺ τὴν ψυχὴν ὑπὸ τῶν ὀπληδευμάτων ἀνεθύντες, ἀσμένως ὀπί τοῖς ὑπάρχουσι καταμένωσιν. ὁθεν τὴν μὲν ψιλὴν εἶναι, τὰς δ' ἀνίεναι τὰς τρίχας προσέταξε. κὺ τὴν μὲν ὀπί τ' κεφαλῶν φέρειν τὰ φορτία, τὰς δ' ὀπί τ' ὤμων ἠνάγκασε. ἔπειτα δ' τὴν μὲν κηθημένους, τὰς δ' ὀρθὰς ἐσώσας εἶναι. κὺ ταῖς μὲν δύο ἰμάτια περιέβαλε, τοῖς δ' ἓν. ὑπολαμβάνον ἅμα τοῖς ὀπληδεύμασι κὺ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐκδηλιῶεσθ. ὁ δ' οἱ Λυδοῖς ὕσερον συμπεσεῖν φασιν. Aegyptij (inquit, interprete Camerario) quod ad cultum senum attinet, ita obseruant, vti Græci; in ceteris omnibus ab illorum moribus discrepantes. Nam in Græcia viri forum & iudicia frequentant; at mulieres intra tecta lanam & telam tractant; In Aegypto verò versantur foris mulieres; néntque ac texunt domi viri. Hoc consilium Sesostris rex cepit, vt tali vitæ ratione virilem sexum effœminaret, illisque obedientibus, imperio vteretur: quod se consecuturum putauit, iniunctis virorum muneribus fœminis, & harum, viris. Ita enim non modò inermi corpore, sed & animo molli promptè facturos imperata credidit. Voluit igitur & comam nutrire viros, & mulieres tondere: itémque illos onera capite sustinere, has humeris: præterea viros binas, mulieres singulares tunicas ferre. Postremò stantes mulieres, subsidentes viros, mingere: vt pro vitæ modo animò quoque enervarentur. Idem accidisse & Lydis Herodotus lib. i. scribit: & lib. i i. hos diuersos Aegyptiorum mores ab aliarum gentium omnium moribus, & insuper alios, recensuit.*

Colunt effigies] *Quod ridet Satyricè Iuuenal. Satyra x v. De Api Plinius lib. VIII. cap. x l v i. & Solinus cap. x x x v. Cicero Tuscul. quinta. Aegyptiorum morem quis ignorat? quorum imbutæ mentes prauitatis erroribus, quamuis carnificinam prius subierint, quàm ibim aut aspidem, aut felle, aut canem, aut crocodilum violent: Quorum etiamsi imprudentes quidpiam fecerint, pœnam nullam recusent. Et Strabo x v i i. lib. Apidis templum apud Memphiticos constitutum ait, quòd Osiridis animam in bouem migrasse putent. O bella μετεμψύχωσης! Lucanus extremo lib. v i i i. Pharsal.*

Semideosque canes, & sinistra iubentia luctus;
Et quem tu plangas hominem testaris Osirim.

Thebæ utique] *Homeri locus Iliad. i'. versu 382.*

Οὐδ' ὄσ' ἐς Ορχομενὸν προτινίσσεται, ἔδ' ὄσα Θήβας
Αἰγυπίας, ὅθι πλείστα δόμοις ἐν κτήματα κείῳ,
Αἰδ' ἑκατόμυλοὶ εἶσι, δηκόσοι δ' ἄν ἐκάστω
Ἀνέρες ἐξοιχνοῦσι σὺν ἵππεισι καὶ ὄχεσφιν.

Vbi Eustathius ex Herodoto, ἢ μόνον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ βαβυλων ἑκατόμυλος ἦν. Ποστὸν δὲ πόλιν vocatam auctoy Strabo. Plato quoque ἑκατομύλας τῆς αἰγυπίων Θήβας appellat: & Plin. lib. x x x v i. cap. x i v. Alioqui idem Iliad. ε'. Orpianus i i i. κωνηγετικῶν, Hesiodus ἔργοις, Sophocles Antigone, & Pindarus Pythius in patria ornanda ἐπαπύλοις vocat. Porro de Bæotiis Thebis infra lib. i i. cap. i i i.

Dena armatorum millia] *Ducentos armatos milites leg. ex illo Hom. loco vero vincitur. Fortè ex numerorum compendiis, vt sit, natum mendum: nisi inter Mela μυημονικὰ ἀμαρτήματα numerare libet. Perstringit verò Pintianus, suppresso tamen nomine, Pet. Oliuarium, qui huius loci emendationem, cùm fortè editionem anteuertisset, sibi impudenter vindicauit. Quòd verò idem Platonem ex Aegyptiorum doctrina hausisse refert, mundum numquam incœpisse; aut memoria lapsus est, aut Platonem oscitanter legit. In Timæo enim mundum creatum affirmat, voluntate tamen diuina fore æternum, & interitus expertem. Contra quem Arist. lib. De Cælo i. cap. x.*

Canopicum, Bolbiticum] *In numero variant Geographi. Ab Herodoto suo discessisse videtur qui πεντάσομον vocat, & paullo diuersis nominibus: Νεῦλον δὲ τῶν κατὰ δέκτων ἀρξάμενον ῥέει μεσῶν αἰγυπίων χιζῶν εἰς θάλασσαν. χιζομένω ἢ εἰς τρία τὸ μὲν ἐῶον χίσμα πιεῖ τὸ Πηλέσιον σόμα, τὸ ἢ ἐσπερινὸν Καρωτικὸν καλεῖται: τὸ ἢ μέσον Σεβεντυπικὸν ἐξ ἑῶν ἀποχιζῶν τὸ Σαίτικόν, καὶ τὸ Μονδήσιον. τὰ λοιπὰ δύο Βολβιτικὸν καὶ τὸ Βυκολικὸν ἐκ ἰθαγενῆ σόματα λέγονται, ἀλλὰ ὀρυκτά. Bolbutinum, pro Bolbitico, & Bucolicum loco Phatnitici posuit, vt & Saiticum, pro Taniticum. Strabo lib. x v i i. initio præter hæc septem alia scribit esse ἄσημα ἄδεδόματα. qui Canopicum etiam Heracleoticum appellat, vt & Ptolemaeus lib. i v. & Plinius lib. v. Nicander Theriacis πολύσομον appellat. Io. Tzetzes in historico v i i. quoque numerat, & Dionysius αἰγυπτίως.*

Ἐπὶ δὲ διὰ σομάτων εἰλιγμένον εἰς ἄλλα πίπτει,
ἔδασι παίωνων λιπαρὸν πέδον Αἰγύπιοιο.

ὃ γὰρ πρὸς ποταμῶν ἐναλίγκη ἔπλετο Νεῖλω,
 ἔτ' ἰλὼ βαλέειν ἔτε χθονὸς ὄλβον ἀέξειν.

Quos totidem versibus reddidit And. Papius Gandensis, poëta ingeniosissimus, summa mihi familiaritate olim Louanij Grudiorum coniunctus; in Dion. à se emendato.

In pelagus septem diuersa per ostia rumpit,
 Et pinguem Ægyptum riuus fecundat opimis:
 Scilicet haud aliàs Nilo præstantior annis
 Aut limum trahere, aut terræ felicius vber Reddere.

C A P. X. Ut è summo vertice] Transferre in seq. caput, tametsi Pintianus iubeat, non ausim: Sapè enim auctores variant: nec ipse Mela vsquequaque Herodoti vestigiis ita insistit, vt in eius verba iurasse videatur. De Syria enim (non longè ab iero) ab Herod. Clione diuersa narrat.

Quarta vigilia] Oliuarius duas horas post mediam noctem numerat. Malè. Quatuor enim vigiliæ noctis, quarum singulæ tres habeant horas totidemque vigiles, qui singulis horis stationem mutabant. Hinc Ausonius in Grypho ternarij - noctis que per vmbra Tergemini vigiles.

C A P. X I. Cœle dicitur] Straboni lib. xv i. Geogr. κοίλη σφρα. Cuius interpres κοίλω γωνίαν, concauum angulum, & pro θεῶν πρόσωπον Dei faciem transfuit. Malè. Propria enim nomina retinenda: sed hoc illi sollemne peccatum.

Vrbs miræ magnitudinis Babylon] Aristot. ii. Politic. cap. i v. & lib. i i i. cap. i i. Herod. Clione, & Q. Curtius, qui & de Gaza, lib.

Carminibus ac fabulis] Lege Ouid. i i i i. Transform. Plinium lib. v. cap. x i i i. & xxxi. & lib. i x. cap. v. Solinum cap. x x x v i i. Strab. lib. v i. Geogr. Ioseph. lib. i i i. cap. x i. belli Iudaici, & Egesipp. lib. i i i. cap. x x. de excidio Hierosol. Quorum omnium auctoritate Diuus Hieron. in Ionam à Laur. Valla calumnia liberatur lib. v. cap. v i. Elegant. qui Ouidij versibus nixus est, quos de Aethiopia India explicare oportet.

C A P. X I I. Literas] De literarum inuentione Plato in Phædro, & Tacitus x i. Histor. Aug. Lucanus i i i. Pharsal.

Phœnices primi (famæ si creditur) ausi
 Mansuram rudibus vocem signare figuris:
 Nondum flumineos Memphis contexere biblos
 Nouerat: & faxis tantùm volucrèsque feræque
 Sculptaque seruabant magicas animalia linguas.

Literarum operas] Siderum numerorúmque disciplinam, adeoque rei naualis, & militaris artem; quæ post etiam litteris tradebantur, expono. Illis enim artibus plurimum valuisse Sidones, hincque præcepta manasse, auctor Strabo lib. x v i. Quare nihil necesse repugnantibus libris (& Siderum) cum Pintiano, obtorto collo intrudere. Dionysius Alexand.

Οἱ πρῶτοι νήεσσιν ἐπειρήσαντο θαλάσσης,
 Πρῶτοι δ' ἐμπορίης ἀλιθινέσσι ἐμνήσαντο,

καὶ βαδὺν ἔργων ἄσρων τόρον ἐφράσαντο. *Quæ idem Papius vertebat:*

Hi primi rudibus tentarunt nauibus æquor,

Mercatumque vagas primi instituere per vndas:

Concitaque æterno viderunt sidera cursu.

Classe configere] *Cretensibus tamen Solinus tribuit cap. xvi. Polyhistoris, & Seneca Tragicus.*

Ultra tria fuerunt] *Strabo lib. xv. τριπολις ὑπὸ τῆς συμβεβηκότ' ἑτικῶν ἐπικλησιν εἰλησῶα τριῶν γὰρ ὄσι πόλεων κτίσμα τύρα, σιδόν' ἑ, ἑράδ' ἑ.*

Beritos] *Lego Berytos. Straboni βηρυτὸς, vbi miror interpretem Barutam reddere. Iustmiano Imp. legum nutritrix, & Eunapio Sophistæ mater Iurisprudentiæ est. Nonnus lib. xli. Dionysiacῶν.* Βηρυτὸς βίβητοιο γαλλωαίοιο πιθήνη.

Primum tremotu quassatam ex Agathio lib. ii. belli Gothorum: post verò instauratam arsisse ex i. libr. Epigr. Græc. annotavit.

Arados] *Strabo inter Tripolis vrbes numerat. Dionysius Alexand. Ἀραδὸς ἑ φοινίκης Ἀραδὸς ἑ μέγαν ἐνὶ πόντῳ.*

Orontes] *Primum Typhon à Typhone gigante, dein ab Oronte Indo Orontes dictus: Pausanias Arcadicis. Vel ab eo qui pontem flumini imposuit. Strabo lib. xv. vt errare mihi apud Eustathium in Dionys. videantur, λέγοντες ὅτι καὶ οὐρ Τιβέει ἑ ἐν δρῶκοντ' ἑ αὐτὸν ὀρόντιν μετωνόμασεν ὅ σημαίνει ῥωμαῖσι τὸν ἀνατολικὸν. Non enim Mela Tiberij æqualis silentio præterisset, vt cum de Britannia loquitur, apparet: sed ab antiquis nomen hausisse propius à vero abest.*

CAP. XIII. Locus est] *Arbelitis regio est iuxta Adiabenem Solino cap. xlviii. & Martiano Capella lib. vi. Lege & Cicer. v. ad Attic. epist. xx.*

Nunc ne minima quidem] *Lego absque negatione, Nunc minima quidem, auctore Strabone lib. xv. Geogr. μετὰ ἑ ἀργαίαι ἑ πόλιχνιον, ὅφορμον ἑχον, καὶ ποταμὸς Πίνδος. ἐν ταύτῃ ὁ ἀγὼν σωῆπασεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Δαρείῳ, καὶ ὁ κύλπ' ἑ εἶρη ἑ ἰσικὸς.*

Tunc Solæ] *Σόλοι Græcis: vnde Solæcismus. Diog. Laërtius in Solone: Strabo lib. xv. vbi de Caribus: & Eustath. in ὁμηροῦ τὴν, & in Hom. Iliad. G. in fine, & ἑ ῥα ἑ ὠδ. Livius lib. xlvii. Pro his cum gratias egissent Rhodij, de Solis vrbe quæ in Cilicia est egerunt, Argis & illos, sicut sese, oriundos esse.*

Arati poëtæ] *Patria etiam Chrysippi philosophi Stoici, & Philemonis poëtæ. Strabo xv. Geogr. & Solinus cap. xli.*

Viret lucis pudentibus] *Solinus pudentibus legisse videtur, nisi, quod vereor, mendosus codex est: Nemoraso, inquit, orbe amplectitur mediam inanitatem: virens introrsus lucis pudentibus. Descensus in eum per duomillia & quingenta pass. Qui numerus etiam immensum quantum à Pomponiano discrepat. Ducit anfos penitus] *Reclè Oliuarius, penitius.**

Ingenti fronte se attollens] *Leg. fonte, ex eodem Strabone. Verba appendere precii opera duxi, ὅσι ἑ καὶ ἀνδρῶν αὐτόδρι ἑχον πηλὴν μέγαν, ποταμὸν ἐξείσιον καθαῖτε καὶ διαφανῆς ὕδατος, εὐθὺς καταπίπτονται ὑπὸ γλῶσσης, ἐνεχθεῖς δ' ἀφανῆς, ἐξείσιον εἰς τὸ δά-*

λατῆα. καλῶσι ἢ πικρὸν ὕδωρ. & Solinus: hic inde assidua fontium scaturigine, cap. xli. Cubile Typhonis] Fabulam exponit Eustathius ad illud Hom. Iliad. β. Εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ πρῶτόν ἐμμεναί Διός. & ad Dionysium ᾠδὴ μὴ τῆν, vbi de Orontē. Strabo lib. xlii. & Solinus cap. xli. Memorabilem. Lucanus lib. vi.

— tali spiramine Nessus

Emittit Strygium, nebulosis aëra saxis,

Antraque letiferi rabiem Typhonis anhelant.

Sarpedon] Vide Prou. Sarpedonium littus: & sup. Corycaeus auscultavit: de quo & Strabo lib. xlv. & Eustath. in Dionysium.

• CAP. xv. Chimæra ignibus] Legen. Plutarch. de claris mulieribus cap. ix. & Solinus xlii. cap. Polyhistoris.

Et totus, vt dictus est, dicitur] Rectè Pintianus reposuit, Et Taurus, vt dictum est, dicitur: Adde & Himaus, quod in vulgatis hætenus asuit, ex Plinio lib. v. cap. xxvii. & vi. cap. xvii. & Strabone lib. xv. Verba libenter adscribo, vt diuersa nominum scriptura vel me tacente, à non oscitante Lectore animaduertatur, tum etiam vt loca inter se componantur: τὴν Ἰνδικὴν περὶ αἰῶνα, ἀπὸ μὲν τῆς ἀρκτων, ἢ ταύρων τὰ ἔχρατα: ἀπὸ ἢ τῆς ἀειανῆς μέχει τῆς ἐώας θαλάσσης, ἀπὸ οἱ ὀπιχάεοι κατὰ μέρ & παροπαμισόν τε καὶ ἠμοδόν, καὶ ἰμάον, καὶ ἄλλα ὀνομάζουσι. Μακεδόνες ἢ καύκασον. Dionysius verò Afer Taurum dictum ait:

Οὐνεκα ταυροφανές τε, καὶ ὄξυκάρπιον ὁδὸν Δει.

vbi Eustathius & ὀρδόνερα & legi annotat.

Mons Cragus] Meminere huius Horatius, & Ouidius, & de Graecis Dionys. ᾠδὴ μὴ τῆς.

CAP. xvi. Valetudine habitantium] Verbum μέσον in malam partem accipit. Lienosi enim omnes. Plinius lib. xi. cap. xxxvii. initio.

Mausoli Regis] Plinius lib. xxxvi. cap. v. & vi. legendus.

CAP. xvii. Vt cumque Ioniam] Fortè Vtramque ex Herod. Clione.

Panionium sacra regio] Sic dicta, quòd locus esset communis, quòd tota Ionia de Repub. & communi salute consultura, & sacris operatura conueniebat. Ibidem Herod.

Phygela] Ita haud dubiè scripsit Mela, & ἀπὸ τῆς φύγης deflexit, nec sine auctore fortasse, qui intercidit. Plinius quoque sic exscribit: Iuxta à fugitiuis condita, vti nomen indicio est, Phygela, lib. v. cap. xxix. Quamquam τὰ φύγελα Straboni lib. xiv. Geogr. à Pygaliis populis, qui cum Agamemnone militatum venientes, illic propter morbum πυγῶν, sedem & nates infestantem, conserant. Scripturam igitur vett. codd. non muto.

Dianæ templum] Quod Herostratus, vt nomen ad posteros tãto flagitio transmitteret, incendit. Qua nocte natus & Alexander Magnus. Plutarch. Alexandro: Cicero ii. De diuinat. Solinus cap. xliii. Vide Pet. Victorium lib. xvi. cap. xv. & Turnebum xxxvii. lib. Aduersariorum cap. llii.

Amazones] Sic & Solinus cap. xliii. Alij Ctesiphontem construxisse tradunt. Plinius lib. xxxvi. cap. xiv. & lib. v. cap. xxix. Aliter Strabo lib. xv.

Mopsus

Mopsus Mantus f.] Huius etiam oraculum fuisse auctor Plutar. *πεὶ τ' ἐκλειπείτων χρονηρίων*. De augurij victoria de Calchante Strabo lib. xiiii. Ocnus etiam Mantus F. Mantuam matris nomine condidit. Virgil. x. Aeneid. Ceterum duos Mopsos agnoscit Tzetzes in Lycophronem: Tres verò Strabo extremo lib. ix.

Qua terga iungunt] Totus hic locus antea impeditus proximè veritatem, si non in integrum, restitutus est: quaedam tamen sunt à Pintiano nonnihil diuersa, quæ quum tolerari posse viderentur, retinui. Lectoris iudicium facio. Vidi qui sic legerent: In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyrna est & Hermus amnis, & vrbs Leuca. Plinius enim lib. v. cap. xxix. Corinæ Mimantis promontorij meminit, & xxxi. cap. Corinæi, quod Cypri opidum. Alij sic: In ipsa peninsula est Cremnos. In sinu Smyrna eo est. ex Ptolemæo.

CAP. xviii. Pelops statuit] Hic interpungendum monuit Pe. Oliuarius, sequentia ad Cymen pertinere. Vellem probasset. Mela enim primum vrbs nomen silentio transisse videtur, fortè quòd ignoraret: post verò Cymen appellatum ait. Lege Plin. lib. v. cap. xxx. Nat. Histor.

Pitanen illam] Solinus cap. xiii. Pitane quam Arcesilaus philosophus (malè in quibusdam libb. Stoicus) inde ortus prudentiæ suæ merito in lucem extulit. Diog. Laërtio sine spiritu Ἀρκεσίλαος. & Pitane, per i. serè scribitur. Aliis Arcesilas: quatuor non amplius syllabis.

Isthmos paruis vrribus] Pintianus in suis in Melam Retractionib. Is mons. Melius tamen, quod pace Manium illius liceat, Is mox paruis vrribus: quam lectionem, quia propius abest à vulgata, vt excudendam curarem Sanctius nosler iussit.

Scamander] Mortales Scamandrum, Dij verò Xanthum vocant, quòd teste Aristotele lib. iii. Histor. animal. cap. xii. oues quæ inde bibunt, reddat flauas. Homer. Iliad. τ'. in fine, & υ'.

Ὁν ξανθὸν καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ σκάμανδρον.

Vbi Eustathius: Σκάμανδρον λέγει ὡς οἰονεὶ κάμανδρον· κάματος γὰρ ποτε ἄνδρος τῆς Ηερκλέου παρεμυθήσατο ἠνίκα εἰς Ἴλιον ἐσεχτεύσατο.

CAP. xix. Mariandyni] Vereor ne leg. sit Mariandyni ex Græca scribendæ consuetudine. Rectè infra lib. ii. cap. vii. Thymnias Mariandynorum finibus proxima, quam Bithyni incolunt. Strabo quoque lib. viii. ἐκεῖ γὰρ ὀνομάζουσι καυκωνιάτας πινὰς μαειανδύοις ὀμόροις, καὶ αὐτοὶ πεφλαγόνες εἰσι. Sic Apoll. Rhodius. Et Dionysius Afer. Καὶ μαειανδύων ἱερὸν ἔσδον. Orpheus Argonauticis in eadem voce corruptus: Ἡχί τε μάδροι ἔσαν μαειανδέροισιν ὀμφοί.

Leg. enim μαειανδύοισιν ὀμφοί. Apud Ptolemæum autem, ne quid dissimulem, μαειανδύοις repperi.

Angues nascuntur] Vide Plinium lib. viii. cap. xiiii.

Sed qua it contra, minus] Non me fugit Pintianum aliter interpungere, vel nimis legere. Mihi meum placet somnium: mox enim Scythico arcui comparat, qui media sui parte inflectitur, & quæ fere coit, minus exporrigitur. Lectio editorum codd. se corruptam clamat, vt facile intelligunt qui nare norunt & literas.

Ad for-

Ad formam Scythici arcus] Sallust. . . . & Dionysius:

Τόρνῳ εἰδόμενον πεινγέθ' ἄρμαπιτόξου,

Ἄλλ' εἴη νδρῆς σημήια, δεξιά πόντου, Ἴδὺ διαγραφθέντα.

Axenus, pòst commercio] Eadem Plinius lib. vi. cap. i. & Strabo lib. vii. καλεῖται ἄξιον διὰ τὸ δυσχερέρον καὶ τὴν ἀγριότητα τῶν περὶ αὐτὸν ἐθνῶν, καὶ μάλιστα τῶν σκυθῶν ξυνοθητέων, καὶ σαρκοφαγέων, καὶ τοῖς κερνίοις ἐμπώμασι χρωμένων. ὕπερον δ' ἔυξενον κεκλεῖται τῶν ἰώνων, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πόλιν κτησάντων. Ouid. iii. Trist.

Eleg. 4. Frigida me cohibent Euxini littora Ponti,

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Aliter paullò Amm. Marcellinus lib. xxi. Histor.

Specus Acherusia] De hac Plato Phaedone & Strabo lib. v. Geograph. & inf. lib. ii. cap. iii. Dionysius περὶ μητιῆς,

Καὶ Μακεδωνῶν ἱερὸν πένδον· ἐν δ' ἐπέκτισιν

Οὐδαίη κρονίδαο μέγαν κύνα χαλκρόφωνον

Χερσὶν ἀνεκτόμενον μεγαλόφρον· Ἡρακλῆος,

Δεινὸν ὑπὸ σομάτων βαλέειν σιαλώδεα χυλόν.

Et Mariandyni dium genus: hic vbi Ditis

Ingens ille canis ferreo cum gutture fertur

Herculeis manibus superas pertractus in auras

Faucibus infamem diris vomuisse salivam.

Vbi ex Diodoro Siculo Eusebathius: Ἡρακλῆα Μεγαρέων ἀπικέθ', πρὸς τὴν Ἀχερυσία χερρόνησον, ὅπου φασὶν Ἡρακλῆα τὸν ἐξ ἄδ' Κέρβερον ἀναγάγειν.

CAP. XX. Tum Cimolis accolitur] Potest etiam attollitur legi, vt infra lib. iii. cap. vi. Longè ab eo Taurus attollitur.

CAP. XXI. Mosynæci] Vnico s. scripsi & cum γ, Græcam Orthographiam secutus: Tibareni verò per ι. contra atque in vulgus editum hæctenus. ὁ μὲν ἔχουσι Διεστέοις· τῶν δ' ἀγχι πολύρρημοις Τιβαρῶσι.

vt Dionysius Afer. Strabo verò ὑπὸ μεσσηνῶν, ὅ βεσι πύργων, αὐτὸς ὀνομάζειται. De his & Dionys. Halycarnass. i. Antiq. Roman. & Xenophon v. Αναβάσεως.

Inedia diei totius afficiunt] Obseruavit Pintianus ἀσέχως, vt solet; Apollonij Rhodij locum male, vt vulgo legitur, reddidisse Pomponium: nisi fortè, quibus hodie caremus, auctores sit secutus. Quid si, vt & symbolam aliquam conferamus, inedia diei illius aff. parua commutatione legamus? Nam diei totius, sine libris temerè iugulare religio sit: tamen si à librario, ad oram adscriptum, in seriem tralatum esse aliis videatur: Apollonij versus lib. ii. Argonaut. vers. 1030. exscripsi, ne quis fortè à libris defectus requireret: Pintianus enim non librorum Græcorum (quibus abundabat) sed characterum, inopia non expressit.

Σχέτλιθ' ἦν γὰρ πρὸς τί θερμῶν ἀλίτηται,

Διμῶ μιν κείν' ἦμαρ ἐνικλείσαντες ἔχουσιν.

Quem in locum eruditiss. Scholiastes, ἰσχυρῶς ἐφορεθ' ἢ νυμφόδεσθ' πρὸς τῶν ὀπιτῶν ὅτι τὸν βασιλέα αὐτῶν ἀδικόν τι κρίναντα ἐγκλίσει καὶ λιμαγχοῖσι. Eadem ferè Stobæus πρὸς νόμων

νόμων ἢ ἡθῶν. *Serm. XLII.* Μόσιωοι τὸν ἑαυτῶν βασιλέα τρέφουσιν ἐν πύργῳ κατὰ-
κλειστον. ἐὰν ᾗ τις δόξη κακῶς ποτὲ βεβηλεῖσθαι, τῷ λιμῷ αὐτὸν ἀποκτείνουσι.

Hinc Phasis erumpit] Hic legit Pintianus. Ego verò nihil mutò: non enim
semper schematis & Tropis addictus Mela. Hæc enim alternat, Hinc, Hic, si ani-
mum aduertat.

In Heniochorum] Strabo lib. xi. Phiotas Achæos ex Ia-
sonis exercitu Achaiam, quæ hic est, habitasse: Lacones verò Heniochiam quorum
duces ῥέκας ἢ ἀμφίς εἶεν & fuerunt, Castoris & Pollucis aurigæ, vnde Heniochi ap-
pellati. Plinio verò lib. vi. cap. v. & illius simia Solino cap. xx. Polyhistoris, & Mar-
cell. lib. xxii. vno cōsensu Amphitus, & Telchio Castoris & Pollucis aurigæ dicti.

Corocondamam peninsulam] Mei arbitrij res esset, insulam legeretur, nec
quid temerè adderetur. Sic enim περὶ νητῆς

Ἄλλη ἀπειρεσίη νῆσος & πέλει, ἢ ῥά τε λίμνης

Ἐνδοδι δεξιτερῆ Μαιώτιδος & ἐσθρακταί.

Chersonesum Eionem, vocatam ibi collocare videtur Plinius lib. v. i. cap. vi. Stra-
bo lib. xi. Geogr. κόμω κοροκονδάμω ἢ κοροκονδακῆτιν λίμνω vocat, & Σινδωλω
per i. in prima perpetuò scribit. Mox lacus excipit, legi malim.

Non in ætate modus est] Non ætate nubiles, sed factis æstimant.

Et aliquot nomina] Quæ res multos sæpe in errorem induxit, non animaduer-
tentes gentem eandem varia nomina à variis sortiri vel locis, vel Geographis & Hi-
storicis. Monuit idem de Syria sup. cap. xi. & de Oceano Dionysius:

Οὕτως Ὀκεανὸς περὶ ἑσθρακταί γαίαν ἀπείσων

Τόσος & ἑὼν, ἢ τόσσα μετ' ἀνδράσιν ἐνόμαδ' ἔλκων.

De Nomadibus & Gelonis locum non mutauimus: sententiam ampliātes, dum cer-
tiora occurrant.

Turcæque] Turcæque Pintianus, qui Turcas hinc pro-
fligauit, atque vtinam ex Europa, tamquam Hercules alter profligasset: æreus staret
in omnibus foris & compitis. Plinius Turcas agnoscit lib. v. i. cap. vii. & Simo-
catus apud Eustathium in περὶ νητῆν, Hunnos Scythiæ populos Turcos à Persis ap-
pellatos auctor est. Qui de rebus Turcicis nostra maiorūmq; memoria scripserunt,
eorūmq; originem vsq; à capite arcessere studuerūt, hanc vocē pro legitima agnoscunt.

Maioribus & feminis nuda sunt capita] calui sunt, vt latius Herodotus Mel-
pom. Maximè sanè mirandum: tradunt enim Philosophorum filij, mulieres, eunu-
chos, & pueros numquam caluescere: quòd temperamento sint frigidiorē & humidio-
re, quo capillus alitur: qui nimia cutis siccitate excidit: Cuius tamen rei causam
Aristoteles ad cerebri magnitudinem retulit, lib. v. Hist. animal. cap. iv.

LIBRO SECVNDO.

CAPITE I.

Ad dexteram Europa est, modò] Sunt qui post modò, incisum faciant.

Gryphi sæuum & pertinax] Quid si pernix legas? vt de Tigribus inf. lib. iii.
cap. v. & de Araxi st. ibidem. Plinius legen. lib. vii. cap. ii. initio. Ad hos Plautus

allusit Aulularia: Pici diuitiis qui aureos montes colunt.

Virgil. Ecloga v i i i. Iungentur iam Gryphes equis.

Singuli oculi, Arimalpi] *Vnacula gens Solino cap. x x. Tales Græcis Cyclopes. Ennius apud Varronem lib. v i. de ling. Lat. Decem coclites quos montibus scimus Rhiphæis fodere. quod annotauit & Turnebus lib. x x i i i. Aduersar. cap. x x v i. Eustathius in Dionysium de his eleganter: Αἰχὺλῶν ἁπασῶν τὸν ὀνομαζέει, διότι τοξικώτατοι ὄντες, ἐπιμύσει τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, διὰ τὸ πρὸς τὴν βολὴν ἄστρον. καὶ ἰάχα διὰ τὴν ἀγαν ἐκ παιδῶν εἰς τὸ σωμασκῆσιν, ὡς καὶ οἱ παλαιοὶ λέγουσιν, εἰς βραχύτερον αὐτοῖς ὁ ἕτερος σωμάσαλ) τῶν ὀφθαλμῶν. ἐπὶ δὲ ὅτι τοιαῦτοι, ὡς εἰκός, ἐκ παραπαραξάντων ὁμοίων χυμῶν) πατέρων, καὶ τῆς γνησίου ἐισαίης, πείσθη τὸ πάθος εἰς ἐθνικὸν ἰδιότητα. καὶ γὰρ δὴ περὶ, φασίν, ἄλλως ἢ φύσις ἔτω τερατώδεις γένεσθαι ἔθνοις ἐξήνεγκε. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Αειμασποῖ, καθὰ καὶ Ἡροδότῳ δόκει, ἐκ τοιούτων παύσει καλέσθαι, ὡς οἶον ἐπιπίν μονόφθαλμοι. ἀρὶ μὲν γὰρ τὸ ἔν, Σκυθισί, μασπὸς δὲ ὀφθαλμός, ἴσονται γὰρ Ἡρόδοτος) καὶ τὰς χρυσοφύλακας Γρύπας ἀνωτέρω τῶν Αειμασπῶν οἰκῆιν. τὰς δὲ ὑπερβόρειους, ἔτω καὶ ὑπερνότοι. M. Ant. Muretus Variar. lect. lib. x i i. cap. v i i i. Latine hæc reddidit. Meam igitur versionem non arponam: vt videant etiam quanta utilitate voluptatēque careant, qui Græcè ignorant, & hoc amplius, oderunt.*

Huius flexus Buges amnis] *Plinius lib. i i i i. cap. x i. Memini quosdam Hyrgis amnis ex Herod. μελπομένην legere.*

Immania magnarum gentium] *Spacia addunt qu. codd. Sed hic glossematis fœdarunt vel ludimagistri, vel librarij optimos quosque auctores, nulla habita ratione concisè loquendi consuetudinis Mele, cum Crispo Sallustio communis nam & hic mirè hodiè que harpyiarum vnguibus contaminatus circumfertur, supra quoque fastigiat, pro fastigat quidam legunt. Non sequor: tametsi Cæsar & Linius fastigiatus hodiè que præferunt: poëta enim fastigatus: rectius. Vtitur inf. lib. i i i. cap. i.*

Vocant, Corambico, &c.] *Quid Pintianus legerit, in promptu est. Ego malim, bona venia illius; vocant Corambi, ei quod Asia diximus, par, & aduersum.*

Hypanis] *Vulgata lectio. Freden. reponit Hypacyris. De illo Vitruuius libro v i i i. cap. i i i. & Ouid. x v. Transformat.*

Quid? non & Scythicis Hypanis de montibus ortus,

Qui fuerat dulcis salibus viciatur amaris?

Deinde aliter appellanribus] *Strabo lib. v i i. καὶ τῶν ποταμῶν τὰ μὲν ἀνω καὶ πρὸς τὰς πηγὰς μέση, μέχει τῶν καταρακτῶν δαιέσιον περὶ ἡρόδοτον, ἀ μάλιστα διὰ τῶν δάκων φέρεται. τὰ δὲ κάτω μέχει τῶν πόντου τὰ πρὸς τὰς γέτας καλέσθαι Ἴστρον.*

Acceptisque aliquot amnis] *Sexaginta amnes in se recipere, omnes navigabiles, auctor Plinius i i i i. cap. x i. & Solin. x i x. cap. Polyhist. Lucanus lib. i i.*

Ister casuros in quælibet æquora fontes

Accipit, & Scythicas præceps eructat in vndas.

Idem lib. i i i. Multifidum vocat. Valer. Flaccus:

Haud procul hinc ingens Scythici ruit exitus Istri.

Tantum

Tantum Nilo minor] Rursum discedit ab Herodoto suo; qui maiorem esse Danubium affirmat, Euterpe. Sallustius a nobis stat in fragmentis Histor. Ister, inquit, secundum Nilum annuum maximus, qui in mediterraneum pelagus influunt. Aristot. μετεωρ. lib. 11. 1^{ος} & κριό Νείλ & μέγιστοι τῶν ποταμῶν εἰσι τῶν εἰς τὴν θάλασσαν ἐξιόντων. Et Lucanus lib. 111. de Nilo:

Non minor hic Istro.

Arrianus Istrum maiorem esse adfirmat. Vide & Agell. cap. VII. libri X. Noct. Attic.

Totidem quot ille ostiis] Tanta quoque in hoc de ostiorum numero opinionum varietas, quanta in Nilo. Strabo enim, Solinus, & Ammianus septem nobiscū dant: & poëta septemgeminum, Ovidius, Stat. Papinius & Val. Flaccus. Ptolemæus verò, Plinius, & Tacitus sex illi attribuunt. Herodotus, Ephorus & Dionysius Afer quinque dumtaxat. Loca piget exscribere: sat habeo digitum in fontes intendisse. Sunt & de fonte Danubiū, non secus atque de Nili, repugnantes sententiæ Geographorum, & Historicorum. Herodotus enim & Arist. 1. μετεωρ. ab vrbe Pyrihene, hoc est, Pyrihenæo saltu deriuant: hic tamen lib. πρὸς θαυμασίων ἀκροματίων secum pugnat, cuius etiam sententiam in Dionys. Eustathius attulit. Apoll. Rhodius in Argonaut. à Rhiphæis montibus descendere: Æschylus verò Prometheus, & Pindarus Olympiis, ab Hyperboreis montibus oriri magno errore tradiderunt.

Agathyrsi] Eadem Amm. Marcellinus lib. XXXI. Gelonis Agathyrsi colimitant; interstincti colore cæruleo corpora simul & crines: & humiles quidem minutis atque raris; nobiles verò latis, fucatis, & densioribus notis. Hinc apparet quare Virgil. 1111. Aeneid.

Cretésque, Dryopésque fremunt; pictique Agathyrsi.

Martiali quoque picti Britanni . . . Gelonos quoque de quibus mox, pictos idem Maro appellat 11. Georg. & Vibius Sequester: Geloni Thraciæ populi picti corporis partes. vbi fort. Scythiæ populi leg. Vide inf. lib. 111. cap. VI.

Sarmatæ] Satarchis tribuit Solinus cap. XX. Satarchæ, inquit, vsu auri argentique damnato in æternum se à publica auaritia abdicarunt. Scytharum interius habitantium asperior ri: us: specus incolunt.

Sæua hiemis] Sic sup. paullò, immania gentium. Hellenismus Corn. Tacito sepè & Sallustio alijsq; vsitatus: Exempla in mundo sunt: & inf. lib. 111. cap. VI.

Totum braccati corpus] Hinc apud Cic. Anacharsis Scytha Tuscul. V. Mihi amictus est Scythicum tegmen, calceamentum solorum callum, cubile terra, pulpamentum fames: lacte, carne, caseo vescor. Et sanè miratur Galenus alibi gentem adèd barbaram & immanem Anacharsidem & Abarim philosophos singulari & eruditione, & vitæ continentia dedisse.

Tauri Iphigeniæ] Vide Ouid 1111. Trist. Eleg. IV. & III. De Ponto Eleg. II.

Basilidis ab Hercule] Herod. μελπομένη. Hercules cum Echidna concubuit, ex qua tres suscepit liberos Scytham, Agathyrsum, Gelonum, genus vnde Basilidum.

Diu statam sedem] Freden. coniectat, ita hi statam sedem agunt scribisse

Melam. Mihi non probat. particulam enim diu Mele in deliciis esse obseruabit non admodum in eius lectione hospes. De hoc sup. ad cap. v 111. lib. 1. Hinc Numidarum errantes domos vocat Lucan. lib. 1. Pharsal. & Horat. lib. 111. Oda xxiiii.

Campestres melius Scythæ

Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, Viuunt.

& *Silius lib. 111. Nulla domus, plaustris habitant, migrare per arua*

Mos, atque errantes circumuectare penates.

Sauciant se qui paciscuntur] Eundem & Medorum morem fuisse auctor Solinus cap. xx. De Catilinæ coniuratis non dissimilia Sallustius & Tacitus.

Perpotatis interlocantur] Libenter facio, vt vulg. lectionem tuear, nec quid temere sine libris immutem; coniecturam incertam rationi posthabens. Nec enim assentior Accursio Mariangelo, aut Freden. Pintiano: qui quòd locum non intelligerent, statim, vt solet, aliam lectionem euderunt. Ille pro interlocantur inter loquentes, aut inter iocantes; libro Diatribarum in Solinum: Hic, perpotantes interiungunt. quæ vox haud scio an in linguæ Lat. pomœriis reperiatur: mihi sanè, fatendum enim quod res est, durè ferit aureis, nimis fortè delicatas. Equidem dum simile exemplum reperiã, sic exponam; vt quemadmodum Duplicarij, duplici stipendio merebant; ita hi inter bibones alternatis vicibus collocabantur, haustumque iterabant. Scytharum enim bibacitas (non dico vinacitas Hispano more) Prouerbio locum dedit. Sollemne id hodièque Germanis, vt inter pocula, bella, quibus adsuerunt tantum, gloriose iactent, ne dicam odiosè: & sic mero frangant diem, adeoque sermones tempestiuâque symposia in multam noctem perducant; Q. Pansa, & Sex. Bibulo Aedilibus, ludos facientibus.*

Vt Essedones parentum] Delet hæc Pintianus: non rectè: Equidem retinco auctoritate m. s. codicis Parisini, vt Essedonum mores cum Scytharum componantur. Ipse etiam Mela sup. paullo (ne longè exempla petantur) in rem præsentem veniet, vbi de Essedonibus, parentum capitibus pocula fabricantibus. Et sic ferè Solinus b. s. exscribit. Locum vt conferri queat integrum adscribam: Scytharum interius habitantium asperior ritus: specus incolunt. Pocula non vt Essedones parentum, sed de inimicorum capitibus moliuntur: amant prælia: interemtorum cruorem ex vulneribus ipsis bibunt: numero cædium honor crescit, quarum expertem esse apud eos probrum est. haustu mutui sanguinis fœdus sanciant, non suo tantum more sed Medorum quoq. vsurpata disciplina. Bello denique quod gestum est Olympiade nona & quadragesima, anno post Ilium captum 10 c i i i i. inter Alyattem Lydum & Astyagem Mediæ Regem, hoc pacto firmata sunt iura pacis. Hæc ille.

Neuris in lupos] Assirmant eadem Solinus & Eustathius in Dionysium πεινυρω, annuis vicibus Neuros è lupis homines euadere. Herodotus tamen Thalia negat. Plato quoque lib. vii. De Repub. Lycaonem & Parrhasium Arcades in lupos degenerasse fabulam credit: tamen etsi Varro & Pausanias Arcadicis pro vero tradant. Virgil. Pharmaceutria de herbis Magicis:

His ego

His ego sæpè lupum fieri, & se condere siluis
Mœrim, sæpe animas imis excire sepulcris.

Propert. . . . Et sua nocturno fallere terga lupo. *Lege Plinium lib. VII. cap. IIII. & VIII. cap. XXII. Agellium lib. IX. cap. IIII. Ausonium epigr. LXIIX. & XCIIIX. & D. August. de coniugiis veteris & noui Testam. & lib. De Spiritu & Anima cap. XXVI. & De Ciuitate Dei lib. XVIII. cap. XVIII. Non hic attingam arduam illam quæstionem, mæsne in feminam, & retro, commutari potuerint, quod Plinius aliique narrant: & de hyæna Aristot. Oppianus, Plinius, Ouidius, ceteri, prodiderunt.*

CAP. II. Ne feminis quidem] *Ex Herod. Terpsichore. Eadem Solinus cap. XVI. Cicero tamen v. Tuscul. Indicis mulieribus tribuit: Mulieres, inquit, in India, quum est cuiusque earum vir mortuus, in certamen iudiciûmque veniunt, quam plurimum ille dilexerit: plures enim singulis solent esse nuptæ. quæ est victrix, ea læta, prosequentibus suis vnà cum viro in ro- gum imponitur: illa victa, mæsta discedit. Ad quem locum similia exempla ex Plutarcho, Diodoro, & Propertio congesit doctiss. Camerarius. Sed quid mirum si hæc confuderint? cùm per nebulam tantum nota India esset, raraq; eò nauigatio institueretur. Moribus datur] Suspectum mihi semper de mendo; & ex ora in seriem irrepisse; vel ex sequentibus nata non suum tenere locum credidi. An ad decus pertinet? Ne Suada quidem persuaserit; nisi fortè à maioribus datur scribit Mela. Polyhistor autem cap. XVI. de Thracum moribus: Virgines, inquit, non moribus nubunt, sed præmiis. Hinc fortè natum glossema: sed coniectura tantum mea, non ἀπὸ δεξιῶν. Mox enim de moribus: Vtrum fiat, ex specie, non moribus causa est. Vbi si rectè Mela sensum Solinus calluit, & hariolandi ars valet; quouis pignore deposito leg. contenderim; Vt antistat specie & moribus, cara est. Quod si non impetro, aliunde huc irrepisse efficiam.*

Manéntque dominas proci] *Sic vulgo legebatur. Doctiss. Pintianus vestigia vet. scripturæ sagaciter odoratus, veram lectionem eruit, & tamquam exsculpsit: mœrendo minus profici. vt ad caput IX. lib. I. ingenuè testatur, homo integerimus, cuique tutò fides haberi vel iniurato possit. Oliuarius tamen Valent: hanc sibi lectionem vindicauit, mœrendo minus proficere.*

Ceteras qui habeant] *Aristot. Categoriis haberi potius viros dicit quàm habere. Terent. . . . Quis heri Chrysidem habuit. & Aristippus ἐχὼ λαίδα, ἀλλ' ἂν ἐχουαί. Cicero alibi . . . Aduerte supra ad conductionem & locationem alludi, & veterem cœmendi ritum in connubiis. Virg. I. Georgicōv.*

Téque sibi generum Tethys emat omnibus vndis.

Deducta à Milesiis] *Præposterè hæc vulgo collocata postlimini jure in vet. sedem reposita sunt. Mox, Iouem lapidem iurare liquet scripsisse Melam, similis fuit.*

Halmidesson] *Halmydesson lib. vet. per γ. Ptolemæus scribit ἁλμύδιος & absque spiritu. Xenophon VI. ἀναβάσεως, & Scholiastes Sophoclis Oedipo tyranno, Halmydissus per i. in penult. ἁλμυδιώδης Lycophron.*

Bathynis, Tum Rhefo] Nihil mutandum censeo, tametsi imperet *Freden.* Straboni enim lib. x i i i. Geogr. ῥῆσθ δ βαλιὰς τῷ Δεγκῶν celebratur, & Rhefi vnda, quæ apud Homerum.

Non nauigata maria] Credidi aliquando melius legi posse, non nauigato mari, cuius coniecturæ nondum me pœnitet, nec cur pœnitere debeat video: hoc est enim pedibus transisse. Sic hoc ipso cap. de eodem Xerxis innumerabili exercitu: & factus freto nauigabili peruius. licet ea vt supposititia furcis Pintianus eicienda putet. De Xerxe pleni historicorum, pleni poëtarum libri.

Cynosëma, tumulus Hecubæ] κυνόσημα geminato sibilo Thucydides, & Græci. Ausonius: Quicumque hoc nostrum σῆμα κυνός legitis. Solin. cap. x v i. Extra Sigæum Asiæ in quo tumulus est, Cynosëma dictus, Hecubæ sepulcrum: & turris Protefilai delubro data.

Siue ex figura] Femine sepe canibus comparata. Hesiodus ἐργῶν Pandora indidisse Mercurium κυνέοντε νοὸν καὶ δῆκλοντον ἔθθ. Itaque sæpè κύων Helena dicta est Homero & Lycophroni, ob immoderatam libidinem: quod sicuti canes ἀναιδῶς coëunt; sic omnibus sui potestatem fecisset. Cynici ob eandem impudentiam cum maledicentia, nomen sortiti. & Scyllas fabulantur Deprenos nautas canibus lacerasse marinis, Virgil. Ecloga v i. & Ciri.

Est Macidos] Madytos leg. H. Stephano videtur: aliis Malidos ex Stephano de Urbibus. Ægæum statim pelagus] Dictum auctore Varrone, ab hinnulis, quod in eo mari scopuli à similitudine caprarum αἴγες vocantur. Apollonij verò Scholiastes: τὸ αἰγῆιον πέλαγος ἐπὶ τῆσδε αἰγῶν καλεμένῃ: Lycophronis verò ὅτι δὴ κινῶ αἰγὸς κυματῆ. Aliter Plinius lib. i i i i. cap. x i. extr.

Longo muro Macrutichus] Sic repono ex Plinio ibidem. Vulgati, iugo facie vallis includitur, vitiosè: quod nihil veri inde eruere queas. Quid Pintianus tentarit, iugo Pallenes includitur, in promptu est legere.

Alopeconesum] Insula hæc est Straboni, & Alonefus, lib. ix. Stephano etiam ciuitas. Non sequor igitur eos, qui Callipolim contra libros reposuerunt.

Spacio mensum ferunt] Inuenit autem myriadas centum & lxx. hoc est, decies septies centena armatorum millia; quem numerum tradit Herod. Polymnia; Iustinus verò ex Trogo Pompeio lib. ii. dcc. millia & ccc. m. auxiliorum fuisse scribit. Ammianus libro duodeuicesimo: Quousque nobis Doriscon Thraciæ opidum & agminarum intra consēpta exercitus recensitos Græca fabulositas numerabit? Ex quo canentem] In v. c. legitur: &, quo canentem Orphea, secuta narrantur etiam nemora, Zone.

Maronia regio vltior Diomedem tulit] Vanus haberi non recusò, nisi verum dixerò: errasse alterutrum: Melam an Solinum? Melam dii prohibeant. In Solino menda post omnium emendationes resident, vt ipsi cum duobus m. ss. Toletanis comparando didicimus, multa q̄, notauimus, quæ, Deo faciente, aliquando in vulgus apprebunt. Sic enim ille cap. x v i. hinc exscribit; Deinde stagnum est Bistonium: nec longè regio Maronea: in qua Tinda opidum fuit, equorum Diomedis

Diomedis stabulum: sed cessit æuo, solúmque turris vestigium adhuc durat. Cetera ut Mela noster. Suspicor autem in Mela legisse, Ripis eius adiacens Maronea regio, ubi Tinda Diomedem tulit. Eruditus lectior arbitrabitur.

Abdera] De hac Cic. ad Atticum lib. iv. ep. xvi. & lib. vii. epist. vii. & Hippocrates in epist. Portus Capru] H. Stephanus κατὰ τὴν λιμὴν, non malè. Vulgari Caprullon, pro quo, Capros cum insula, Pintianus reponerat: qui & Aristoteli patriam, quæ hic in lituris densisq; tenebris iacebat, reddidit; illustravitq; felici conatu, si quam ad alumni laudem, accessionem fieri pote est. Eandem apud Ptolem. sepultam ἐδὲ παρ' ἐγὼ excitare conemur, ubi pro σάττειεγ leg. κορσάσειεγ.

Acroathon] Acrothon Solinus appellat xvi. cap. qui gemina cum his narrat, ut & de monte Atho. Vide Lucianum in Macrobiis, & Plin. l. iii. cap. x. Post paullo concinnius fort. Eratiis, quàm E retriis legatur.

CAP. III. Tot Macedonum populi quot] Sic malim, quàm, Tum Macedonum, quomodo antea legebatur. Locus, ad quem multi statim cap. initio inpegerunt; & nescio quibus interpunctionibus quæ somnia commenti sunt.

Maximè illustren] Antea enim vicus erat, ut Demosth. Philippicis ait. Iuuenalis Sat. x. Unus Pellæo iuueni non sufficit orbis.

Copos dicitur] v v. c c. κωπος, sed nihil immuto.

Scione proxima] Vidit H. Stephanus leg. Sanè, nam sup. extremo cap. Scione nominauerat: cui assentior; emendationem confirmante Strabone in Collectaneis, Herod. Polymnia & Plinio l. iii. cap. x. ut quidem Pintianus restituit.

Ichna] Magis probo, quàm quod Herm. Barbarus supposuit Derris: cum è vestigiis antiquæ lectionis Icaro: tum è Plinio ibidem.

Philoctetes alumnus] Pindarus πωδίων ἄ. Philoctetæ Troiæ captæ gloriam tribuit: de quo Lycophron Cassandra, & Tzetzes Scholiastes.

Myrtoum pelagus] Myrtilum etiam Aethico dicitur, à Myrtilo.

Melebœa] A Plinio inter Magnesia (quæ Thessalia est annexa) vrbes collocatur. Pintianus hic operosè Lucanum gentis suæ poëtam aduersus Herm. Barbarum purgat: sed culpa ῥαδουρίας condonetur poëta in opere imperfecto: qui huiusmodi emendaturus erat, si per Neronem mortem festinantem integrum fuisset. Bis igitur errauit: cum quod in Thessalia vribus Dorion (quæ Peloponnesi est) collocarit, deceptus, ut fit, affinitate nominis Dotion. Qui error, ut fieri amat, alium traxit: ut ibi Thamyrim victum occa casse, lyráque multasse Musas sinxerit; quod in Peloponneso accidisse auctor Homerus Iliad. β.

καὶ πτελεὸν, καὶ ἔλθῃ, καὶ δώειον, ἐνθάτε μοδου

Αντομέλαι, δάμνειν τὸν θρηύκα παιδου ἀοιδῆς. Vide Suidam & Eustathium.

In Bœotia Thebæ] De Aegyptiis ἐκατομύλοισι, lib. i. cap. ix. Hæ Cadmeæ & ἐπάπυλαι quas Lycophron Ogygias vocat, & Virgil. in Aetna, siue is, Corn. Seuerus est, Varro lib. iii. De re rust. Est vetustissimum opidum Bœotia Thebæ, quod Rex Ogyges ædificauit, peractis iam duobus millibus annorum & centum. Aulis commorantium statio] Hinc in Grammat. Commentariis

Græcis ἀπὸ τῆς ἀλεθῆναι ἐκεί τῆς ἑλληνικῆς littera υ, interposita deriuatur. Homerus . . .
Lucretius . . . & Statius: Prima rates Danaas Hecateria congregat Aulis.

Rhamnus parua] *Mela* lectionem vulg. confirmat Solinus, nisi hunc ille in errore induxit. Discrepat tamen: Dianam enim non Nemefin Phidia opus fuisse scribit, cap. XIII. Delphi, inquit, Rhamnus quoque in qua Amphiarai fanum & Phidiacæ signum Dianæ. Pausanias Atticis à nobis stat, & Rhamnusia Nemefis in Prou. cessit; nec temere est quod vulgo dicunt.

Hoc illi cognomen] *Glossema* putat Pintianus: mihi tamen sine libris vet. delere religio sit; quod non infrequens sit Græcis Latinisque auctoribus etiam suo seculo notissima inculcare, quod de posteritate exterisque cogitarent. Non longè abiero. Lib. III. cap. I. Oceani æstum explicat, & Solin. cap. XXVI. & lib. III. ab V. C. Liuius furcæ quid fuerint. Omitto innumera. Suprà de saxis Scyroneis Ouid. V I I. Transform. legen. Ichthys ad vesperum] Concinnius fort. Ad vesperum Ichthys. Nihil tamen necesse mutare, si rectè interpungatur.

Gythius] Reprehendit Freden. Strabonis interpretem quod ἐπίγειον emporium conuerterit: quem Thucydidis Scholiastes à culpa liberat. Επίγειον, inquit, καλεῖ τὸ ἐμπόρειον, ἢ ἀπὸ τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἢ ἀπὸ τὸ ἐν αὐτῷ τὰς ἐλκιάδας νῆχας, ἢ ὀκέλλειν. Idem κατάβολον etiam significare, ille & Suidas, testatur. Hic mihi locus manum iniicit, auremque vellit, ut rursus Ptolemæo qualemcumque ab ingenio open feram: Sic enim omnes, quos quidem viderim, codd. in vulgus editi τριναῶν & ἐπίγειον. Ego verò ἐπίγειον loco motum, & proximè antecedenti reddendum contenderim, scil. γύδιον: quod Lacedæmoniorum nauale fuisse omnes affirmant. τριναῶν quoque vnico scrib. quis ex Steph. πλιουζάφω contendat.

Velut freto] Velut fluuio, Pintianus emendat. Mihi velut falce, ut & Fr. Sanctio magis placet, cuius propriū incidere. μάντις δ' αἰεὶ ὅς τις εἰκάσει καλῶς.

Et notior aliquando] Nihil muto. Quidam libri aliquanto.

Calydon & Euenus] Iuxta Calydonem amnis, circa collem Taphossum, ut Strabo lib. IX. quem Plinius Taphrassum vocat. Vide Ouid. IX. Metamorph. Calydonia silua, & aper Calydonius prodigiöse magnitudinis, in ea à Meleagro interfectus, in Aetolia est: cum γ, in secunda syllaba. Caledonia per e, silua Scotia: vtraque secunda longa & tertia breui: quæ res multos sefellit. Martialis lib. I. Epigr.

Nuda Calydonio sic viscera præbuit vrsu.

Et lib. X. Quinte Caledonios Ouidi visure Britannos.

Lucanus VI. Pharsal. Vnda Caledonios fallit turbata Britannos.

& Ausonius Mosella: Tota Caledoniis talis pictura Britannis.

Alius ab eo, qui iam dictus est] Constituta hac lectione, frustra sudat Vadianus, & Oliuarius Valentinus.

CAP. IIII. Altero Ionium] Plinius tamen lib. III. cap. vlt. Ionium Inferum mare facit. Solin. Inferum, Ionium, & Tyrrenum cap. XXVI. Hesychius verò Hadriam & Ionium eandem esse scribit, citatque Aeschylum Prometheo. Vide & Apollonij Schol.

Nunc si pro materia] Nihil planius aut apertius: In alterius,

alterius, inquit, libri molem, si pro dignitate laudetur Roma, opus excresceret: & sanè argumentum, quod multorum præstantium ingenia exercuit, Græcorum Latino-
rumq;: vnus de multis Aristides de vrbe Roma. Plinius lib. III. cap. v. de Italia: Vrbs
Roma vel sola in ea, & digna tam festa ceruice facies, quo tandem nat-
rari debet opere? Valentinus tamen Oliuarius ridiculè commentus est, aliòsque in
eundem errorem induxit, Vrbs instaurationem & incrementum, quo ex casis &
tuguriis facta lapidea est tota, adeòq. marmorea: quo nomine Augustus gloriabatur.

Nouem capp. exurgens] Timauus Venetia fl. Concordia atque Tergeste pro-
ximus, qui ex monte quidem grandi per nouem ora effusus, amplissimum fontem fa-
cit: ex quo vno tantum exiens alueo, in Adriaticum funditur mare in sinu Tergesti-
no. Et Antenor in Italiam veniens per hunc amnem Adriatici sinus mare penetravit.
hinc Antenorius Lucano lib. VII. ex Virg. I. Aen. Antenor potuit mediis ela-
plus Achiuis, &c. Non quòd Patavium attingat, vt quidam existimarunt. Mar-
tialis quoq. Timauum multifidum appellat. De hoc amne erudita epist. exstat
Bapt. Egnatij ad Mattheum Aduocarium, inter eas quæ Clarorum virorum.

Ab imis radicibus Vesuli] Alij Padum ex iugis Pœninis ortum habere pu-
tant. Vide Strab. lib. IIII. *περὲς ἑσπερίων.*

Fanestris colonia] Nihil mutandum ipse Pintianus monuit extremo libro III.
quod est hominis verè humanitate exculii.

Ab eo Samnites marit. tenent] Mendum latere suboluit Fredenando. Ego
hanc lectionem probo. Editi enim: Ab eo Senogallia maritima.

Larinum, Theanum] Vulg. Lucrinum: & Teanum sine spiritu: Sic Ptole-
mæus, Strabo *τεάνων*: Liuius & Cicero: Theani fl. Campania meminit Orosius lib. v.
cap. xviii. Tianum, per i, in quibus Pomponij libris se offert: quæ scriptura insu-
per habenda non est, quòd & in nummis antiquis cusa reperiatur: quos mihi Abrah.
Ortelius v. c. ostendit.

Cauloniam] Sic & Steph. de Urbibus. Solini tamen exc. Caulonã *τεσιλλάως*.

Opima Lucaniæ loca] Fortè, omnia Lucaniæ loca.

Aliquando Circeij] Plinius lib. III. cap. v. Circeij quondam insula, im-
menso quidem mari circumdata, vt creditur Homero, & nunc planitie,
&c. Locus Homeri exstat Odyss. x'. Idem & lib. II. cap. xxv.

Quia Italiam finit] Lucan. lib. I. Pharsal. belli:

Finis & Hesperia promoti milite Varus. Legen. Strabo lib. IIII.

Direptis que populis] In vet. m. s. Parisino diremptis que repperi, quomodo
leg. coniecerat H. Stephanus lib. I. Schediasm. xxv. Dionysius Afer Græcè huius-
modi effert *μέστω δὲ γαίαν ὀπίσσω.*

CAP. V. Martius Narbo] De Narbone elegans exstat Sidonij Apollinaris
carmen.

Massilia à Phocæis] Phocæensium coloniam, auctor Herodotus
Chio. Oppianus Halieuticis, & Isocrates in Archidamo. Respub. optimis & seuerissi-
mis legibus temperata: litteris etiam Græcis & Philosophia studiis clara, quòd & Ro-
mani tamquam alteras Athenas proficiscebantur. Valerius Maximus, & Strabo

lib. IV. ἐν ᾗ τῆ παρόντι ἢ τὰς γνωσιμωτάταις ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τ' εἰς ἀθήνας ἀπο-
 δημίας ἐκείτω φριτᾶν φιλομαθεῖς ὄντας. Mollitiei tamen nomine malè audiebant; cre-
 debanturque γυναικοπαθεῖν, teste Athenæo. Hinc Plautus Casina Massilienses mo-
 res, vocat molles: tamenetsi secus Chiliæstes.

Per medium integer agens] Rhodanus & Arar ex Alpibus decurrit, & insu-
 lam Delta forma efficit Polybio lib. III. Hist. vbi Sipontinus ex Mela hæc addidit,
 que in Græcis non comparent; videturque per medium iter agens legisse. Vide
 Ann. Marcell. lib. XV. Hist. Atax exiguus] Lucanus lib. I. Pharsal.

Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Sed natalibus Varronis Atacini clivior. Mox, se tendens, pro tenens, legit Pint.
 quo. I, quoniam Mela peculiaris phrasis est, non damno.

Rubresus nomine] Rubrensem vocat Plinius, nisi mendosus codex est, cap.
 III. lib. III. Flumen, inquit, Atax è Pyrenæo Rubrensem permeans la-
 cum: Narbo Martius Decumanorum colonia X I I. M. passuum à mari di-
 stans. Piscem è terra] T. Livius lib. I I. Annal. In Gallico agro, qua
 induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emerisse.

Finis Galliæ] Amicus quidam meus hæc à librariis adscripta de more putabat:
 quod vt crederem nondum à me impetrare potui. Sic enim super. cap. Varus Italiæ
 finis: & proximè Iunonis promontorium finit Europen, & alibi sæpè.

C A P. V I. Linum aut spartum alat] Justin. lib. vlt. Iam lini spartiq; vis in-
 gens. Plinius, & alij. Hinc credo & Ptolemæo, & Appiano Carthago noua, Conte-
 stanorum, σπάρταγένη, hoc est Spartaria, à sparti copia appellatur.

Pars Lusitania vocatur] à lusu Liberi patris, aut Lyssa cum eo bacchantium:
 auctor Varro apud Plinium lib. III. cap. I. à ludo scilicet, aut λύσση furore bacchan-
 tium. L. Andreas Resendus Lusitanus, vir omnis antiquitatis peritissimus sic expli-
 cat, à Luso Liberi filio, aut Lyssa, socio nomen sortitum. A quo inuitus facio vt dis-
 sentiam. Lyfitaniam etiam per y scribi, idem ex Steph. de Urbib. Inscriptionibus
 marmorum, & L. In Lyfitania. D. de Censibus eruditè docet Comm. in Vincen-
 tium suum.

Quæ in altum extrudit] Qui me audiet, audiet autem qui
 rationi auscultabit, nihil mutabit. Latina enim & elegans formula: vt, quod bene
 vertat, pro vertatur. aliâque sexcenta melioris notæ scriptoribus vsurpata, sæpe etiam
 affectata. Sic Iuuenalis. Inter Subur & Tholobin maius] A glossa est,
 vel librarij oscitantis somnium: quare in insulam deportetur. Apparet, si coniectare
 licet, suprâ paullo sic interpunxisse: Subur, Tholobi, parua flumina: Vt igitur
 Geographiam scioli locupletarent, & ob prolata pomæria Imperatores fierent; toti-
 dem maiora st. commenti, addiderunt. O homines nimis largos!

Tulcis eam modicus annis subit, ingens Iberus Dertosam attingit]
 Vulgati codd. annis super, ingens Iberus deorsum attingit. Nos subit, pro
 super reponimus. H. Stephanus, & ante illum Adr. Turnebus Dertosam, pro
 deorsum substituit: quod apud Strabonem huic vrbi ἐπ' αὐτῆ τῆ διαβάσει τῆ Ἰβη-
 ρῆ, in ipso Iberi traiectu, locus datur. Et non multo post idem: ἐκ ᾗ τ' παρρηκῶν θ,
 ὅτι τὸν

ἐπὶ τὸν πόρον ἢ Ἰβηρῶν, κατὰ Δερτώσαν πόλιν. Turnebus lib. x x i v. cap. x l i. *Aduersar. similem locum in Galba Suetonij cap. x. emendat: ac subinde Alexandria nauis Dertofam appulit armis onusta. Excusi enim hadenus detorsa vitiosè.* Et Duriam] Turiam, per Tau leg. ex Claudiano, & Hermol Castigat. in Plinium. Sallust. lib. i i. *Histor.* Inter læua mœniūm & dextrum flumen Turiam, quod Valentiam paruo interuallo interfluit.

Phœnices habitant] Pœni Pintianus: rectè. Solinus cap. x x v i. *Polyhistoris de Hispania, Gades à Pœnis cultam insulam habitatamque innuit, Gadirque ab his nominatam. Sic Horatij illud lib. i i. Carm. Oda i i.*

Latus regnes auidum domando

Spiritum, quàm si Libyam remotis

Gadibus iungas, & vterque Pœnus

Seruiat vni:

Sic explicandum videri doctiss. Ortelius me admonuit: licet aliter Turnebus Aduersar. x x x. cap. v. Sallust. lib. i i. Historiarum Tartessum Hispaniæ ciuitatem, quam nunc Tyrij mutato nomine Gadir habent.

Atque vnde nos sumus Cingenteratum] Lege, Atque v. n. s. ex gente ea: Tum Mellaria: Rationem in Prolegomenis reddidimus. Tot enim lectiones fabricarunt, quot manum Mele admouerunt.

C A P. V I I. Gades] Erythream hanc Plinius lib. i i i i. cap. x x i i. & Polyhistor cap. x x v i. appellant: de qua inf. lib. i i i. cap. v i.

Mitylene] Alcei Lyrici patria: Samos Pythagoræ: Cos verò Hippocratis, & Apellis. Salamis] Ad hanc Cypri, in amœnissimo sinu Orientalis littoris sitam D. Paullus, & Barnabas è Seleucia Syria profecti peruenerunt: auctor D. Lucas Act. x i i i. c. Alia in Attide, de qua post paullò.

Paphos & Palæpaphos] Aethicus Cosmographus inter Oceani Septentrionalis insulas collocat Cypron. Item Cypron & Paphon, & Paphien: corruptè haud dubiè. Tot enim menda in eo, quot nomina.

Olim vt Homerico carmine] Ὀδυσ. δ.

Νῆπτο ἔπειτα τις ὄσι πολυκλύσω ἐνὶ πόντῳ,

Αἰγυπῆκ περπάρειδε, φασὸν ἢ ἐκκλήσκουσι,

Τόσσον ἀνδρῶν ὄσσον τε παννικερίη γλαφυρῇ νηὶς

Ἡρυσεν, ἢ λιγυρῆς ἔρτο ἐπιπνεΐσιν ὀπιᾶσεν.

Et Lucan. extremo lib. x. belli Pharsalici:

Tunc claustrum pelagi cepit Pharon: insula quondam

In medio stetit illa mari sub tempore vatis

Proteos, at nunc est Pellæis prœxima muris.

Tantam enim arenarum vim Nilus euoluit, vt Pharum Aegypto coniunxerit. Malè igitur Apollodorus & Aristarchus Homerum reprehendunt, quòd insulam Pharum dixerit: quem defendit & Strabo lib. i. & x i. Geograph. Accedit ad hæc Delta insulam arenarum Nili eluuiè natam, neque semper existisse, auctor Aristot. μετεωρ. c. Herodotus Euterpe, & Ptolemæus. Logen. Plinius lib. i i. cap. l x x x v. & x i i i

cap. x i. *Sostratus Cnidius in ea insula, regnante Ptolemao Philadelpho, Lagi F. turrim immensa magnitudinis mirifico opere exstruxit, quæ nauigantibus procul lumen praberet. Plin. lib. xxxvi. cap. xii. Hinc moles huiusmodi Pharos appellant.*

Euripon rapidum mare] *Eadem Strabo lib. ix. Plinius, lib. li. cap. xcvi. & Liuius lib. Annalium causam rapidi cursus in ventos illic flantes referre videtur. Cicero pro Muræna: Quod enim fretum, quem Euripum tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio comitiorum. Boëthius: Exæstuantis fertur more Euripi. Hinc tot Prouerbia, & de Aristotele hic merso fabula.*

Septies die, ac septies nocte] *Nondum assentior Pintiano, qui alterum septies redundare putat, Plinij auctoritate. Seneca enim Hercules e Oetao, Actu iiii. Euripus undas flectit instabilis vagas, Septemq. rursus flectit, & totidem refert. Dum lassum Titan mergit Oceano iubar.*

& *Eustathius in Dionysium, ἡ αὐτὸς μὲν δὲς ἐκάστης ἡμέρας μεταβάλλει, ἐκτάκις δὲ τὸ ὄλον νυχθημέρον ὁ δὲ εὐβοίαν δεῖπνῶ, δὲ ὅν φασὶ διατρέψαντα τὸν Αἰετοτέλλω καταλῦσαι τὸν βίον.*

Salamis excidio] *Ad hanc insulam Xerxis innumerabiles copia à Grecis nauali prælio superata: Vbi igitur vires suas mari afflictas videret, turpi consilio aggressus aggerem in Salaminem deducere: in quem usum mandabat Phœnicum naues conuerti. Hinc & Solon oriundus, teste Laërtio.*

Contra Maleam emissa, & Theganusa contra Actitam] *Lectio peruulgata. Ego vestigia sagaciter odoratus, veram lectionem representavi. Oenussa H. Stephanus pro emissa reponit: & mox Asteria, pro Hyria; insula quidem, sed qua hic non quadret. & post, pro Thera, vnus codex Thyatira præfert.*

Neritos] *Sic omnes hætenus editi. Lege Nericos: ex Hom. vlt. Odys. Neritos enim Ithacæ mons, eodẽ auctore, & Strabone lib. x. κωρυεφομέρων. & Eustath. li. β.*

Tali statione] *Huius loci restitutio Iano Parrhasio viro doctiss. debetur: is enim primus (nisi fallit memoria) sic leg. vidit libro De quæsitis per epistolam. Tanta autem celeritatis fingitur, vt totã Cretam vno die pedibus obiret: Orpheus, & Apollonius Rhodius lib. iv. Argonaut. Lucianus in φιλοσόφῳ. Catullus ad Camerium:*

Non custos si fingar ille Cretum. Meminit & Zenobius in Adagiis.

Sepulti Iouis] *Varro de littoralibus apud Solinum cap. xviii. etiam suis temporibus affirmat sepulcrum Iouis in Ida visitatum. De hoc multa Arnobius in eruditis illis aduersus Gentes libris: quos propediem Caspar Cardillus Villalpandus emendatioribus dabit. Hinc potissimum mendaces habiti: κρητες αἰεὶ ψεύσαι, κακὰ δῖεια, γὰρ στερῶν ἀργυρί, apud D. Paulum i. cap. ad Titum, ex Epimenide Cretensi: Similiter apud Ouidium, Lucanum, & Statium. Vide Lactantium lib. i. diuin. Institut. & Cyprianum de Idolis. Idem & Curetes dicti, quasi curatores, vt Strabo lib. x. διὰ τὸ κωρυεφομεῖν τὸν δία, καὶ κόροις ὄντας ἐκτρέφειν. Sallust. Histor. fragm. apud Lactant. lib. i. cap. xxi. Curetes quia principes intellegendi diuina fuerunt, vetustatem vt cetera in maius componentem, altores Iouis celebrauisse.*

Urbium notissimæ] *Plinius* x l. *urbes numerat*, lib. i i i i. cap. x i i. *Solinus* cap. x v i i. Non stipata centum urbibus, sicut perhibent qui prodigè lingua largi sunt (*sic enim legi malim, quàm largiti*) sed magnis & ambitiosis opidis, quorum principatus est penes Gortynam, Cydona, Cnossion, Therapnas, Dium, Lyctum.

Manethusa] *Libri vett.* Marathusa: & sup. Cnossos, srib. geminato sibili, & Cappa, ex *Hom.* & *Græca consuetudine.*

Vnde Carpathio mari] *Vide Strabonem* lib. x. extremo.

Trucones] v v. cc. Titana. *Herm. Barbarus* pro Absoro Ticana legit, nisi aut memoria lapsus est; aut scriba peccatum. Absorus *Straboni* ἀψόρπιδες.

Sicilia aliquando continens] *Plinius* lib. i i i. cap. v i i i. *Iustinus* lib. i i i i. *Solinus* cap. x i. *Thucyd.* lib. v i. *Virg.* i i i. *Aeneid.* *Cic. Verrina* v i. & *Sallust.* in *Hist. fragmentis*: Italiam coniunctam Siciliae constat fuisse: sed medium spacium aut per humilitatem obrutum est aquis, aut propter angustiam scissum: inde Rhegium nominatum.

Subter maria] *Hinc Arethusam fontem Siciliae ab eo amatum fabulantur poëte*, *Ouid.* v. *Transform.* *Lucanus* lib. i i i. *Statius* *Papinius Syluis*, & *Silius* libro x i i i. *Virgil.* *Ecloga* x. & *Aeneid.* i i i. *Pausanias* lib. v. & ex *Pindaro* *Cic.* x i i. *ad Atticum epist.* v. *Moschi* versus *Græcos*, qui hoc *Natura miraculum Amorisq. vim eleganter depingunt*, libet adscribere.

Ἀλφειὸς μετὰ Πίσαν ἐπιὼ κατὰ πόντον ὁδὸν,
 ἔρχεθ' εἰς ἀρέθουσαν ἄγων κοπινηφόρον ὕδωρ
 ἔδνα φέρων φύλλα, καὶ αἶθεα, καὶ κόνιν ἱρέην,
 καὶ βαδὺς ἐμβαίνει τοῖς κύμασι. τὰν δ' ἰθάλασσαν
 Νέρθεν ὑποτρῶχάσι. καὶ μίγνυθ' ὕδασιν ὕδωρ:
 Ἄδ' ἢ κ' οἶδε θάλασσα διερχομένου ποταμοῦ.
 Κῶρθ' δειροδέτας, κακομάχανθ', ἀλλὰ διδάσκων
 καὶ ποταμὸν διὰ φίλτρῳ ἔρωσ' ἐδίδαξε κολυμβῶν.

Arponam & *Latinos* aliquando à me factos:

Flumen & Alpheus, Pisam circa, in mare tendit
 Præcipitans, Arethusa tuis ut misceat undis
 Vber aquæ: folia, & flores euoluit, arenasque
 Et fluuios subter iam labitur, & mare, longè.
 Attamen illius vitat contingere fluctus:
 Hinc aded ignorat infra se tendere amantem.
 Improbe Amor, quid non mortalia pectora cogas,
 Spicula si intorquens ita flumina nare docebas?

Obserua, malè vulgo *Alphæum* cum diphthongo excudi.

Ob *Cereris templum Enna*] *Cicero* v i. *Verr.* Sape hoc nomen oscitantia librariorum in *Ætna* vocem affinem commutatum: ut in auctore *Viror. illustrium*, in *Atilio Calatino*: quem nuper emendauimus & *Commentario illustrauimus.*

Calypso habitasse dicitur] *Ἰμμό* Circe. *μνημονὸν ἐμείρημα*, magnis etiam ingeniis non infrequens. Sed eò venia faciliùs Pomponio dabitur, quòd & in eundem lapidem Aristot. philosophorum coryphæus impegerit secundo Ethic. ut Calypso, inquit, monebat: Extra fluctum & fumum nauem adige. Circe enim (quod & Argyropolis reposuit) dixisse oportuit ex Hom. xii. Odyss. ὡς τὸ μὲν κατὰ τὴν ἡλύματ' ἐκτὸς ἔεργε Νῆα. Contra quoque Circe tribuit, citrum, hederam, & laticam vrere solitam, Virg. poëtarum princeps & eum secutus Plinius lib. xiiii. cap. xv. quod erat Calypsus, auctore Homero x. Odyss. Talia in Cic. peccata. Agellius lib. x. v. cap. vi. Noct. Attic. & Politianus Miscellan. cap. i. iiii. annotauit. Victorius quoque Variar. lect. lib. ii. cap. xv. & lli. cap. iiii. & Muretus lib. xiiii. cap. xx. Variar. lect.

Pithecuſa] Plinius Ænariam, Inarimen, & Pithecuſam pro eadem habet lib. iiii. cap. vi. Appianus lib. v. belli Ciuilis, & Steph. *Ἰνάρκωσαν* duplici ſſ. Hanc Arimam Homero, Inarimen Virgilio dictam contendit Nicolaus Erythreus in Virg.

Niſi quòd in occidentem] Nihil muto, contra Pintianum, Salluſtium enim eſt imitatus lib. i. i. Hiſtor. Sardinia in Africo mari facie veſtigij humani, in Orientem quàm in Occidentem latior prominet. Inde Ichnuſa appellata.

Fertilis, & ſoli quàm cæli melioris] Peſtilentia cælique inclementia infamis Sardinia. Hinc Tacitus i. i. Annali ſub Tiberio factum S. C. refert, vt quatuor milia Iudeorum & Aegyptiorum in Sardiniam deportarentur: qui ſi interiſſent ob grauitatem cæli, vile damnum habitum. Martial. lib. ii.

Nullò fata loco poſſis excludere; quum mors

Venerit, in medio Tibure Sardinia eſt.

Claudian. lib. De bello Gildonico extr. & Aurel. Victor de viris illuſtr. in C. Graccho.

Baleares] Nonnulli à Baleo Herculis comite deriuant: alij, *Ἰακκῶν*, à iaculando, quòd fundæ peritiſſimi, in qua à puero exercebantur, nec aliter cibum capere poterant. Hinc etiam Gynæſiæ Græcis dictæ. Florus lib. iiii. cap. viii. Lycophron, Suidas, & Vegetius lib. i. cap. xvi.

LIBRO TERTIO.

CAP. I. Magnis æſtibus concitum] De maris exæſtuatione Plinius lib. ii. cap. xcix. & ci. Q. Curtius, Caſar Comment. iiii. belli Gall. aliique. Hinc & æſtu ſecundo & aduerſo apud Salluſt. librīs Hiſteriarum, & Rumore ſecundo Virg. Aen. & apud Nonium Feneſtelle.

Anhelitu ne ſuo] Vide Solinum, cap. xxvi. extremo.

Doctioribus] Sic Cicero Stoicos, ni fallor, aliquando vocat.

Vnum animal] Sic editi libri. Pintianus mundus animal, tentabat: Lege viuum animal, proximè veritatem; immo germana lectio. Ouidius xv. Metamorph. Nam ſiue eſt animal tellus, & viuut, &c.

In proximo Salacia] Hodie indigitatur Alcaçar de Sal. Quod monui eorum gratia,

gratia, qui suis in Ptolemæum scholiis, fere dixeram scoris, annotarunt, ut & in Melam Ioach. Vadianus Olyssipponem & Salaciam eandem esse, ex male intellectis Plinij verbis lib. 1111. Natur. Historiæ cap. xxii. Locus enim, ut vulgo circumfertur, malè interpungitur: Hinc ille lacrymæ. Lege igitur: Opida memorabilia à Tago; in ora, Olisipo, equarum è Fauonio vento conceptu nobile: Salacia, cognominata vrbs imperatoria: Merobriga. Vadianus à Mela suo, quem interpretabatur, diuersas vrbes esse admoneri poterat: cui ignoscerem, nisi plures ille in errorem induxisset, qui ad eundem lapidem impegerunt, eum secuti. Salacia autem vel hoc nomine clara, quòd Pe. Nonium, Mathematicum insignem tulit, & inter Hisp. Lusitanosque principem: qui de Ratione nauigandi, in Sphæram Io. de Sacro busto: in Theoricis planetarum Ge. Purbachij: in Aristotelis problema de motu nauigij: de Crepusculis; & de erratis Orontij Finei, doctiss. Commentarios reliquit, quos legerim: aliâque.

In altero Vlyssippo] Aliis Olyssippo scribitur, Ptolemæo ἐλυσιππὸν: Straboni ὀλιβία: ἔδυσσῆς; Steph. de Urbibus. Strabonis locum lib. 111. Geogr. Laurent. Valla alibi est cauillatus. And. Resendius, Lusitanus doctiss. patriæ illustranda natus, aded Antiquitatis studio capiebatur; cùm Olyssippone Conimbricam Academiã migraret, quam Ioannes III. Lusitaniæ Rex à Dionysio institutam, liberaliter instaurabat; in oratione quam pro reſtris habuit, OLISIPO, septem non amplius litteris scrib. simplici p, & sine y Græco, ex eiusdem vrbs litteratis marmoribus plurimis, docuit: & singulari libro Damianus à Goes.

Cui obliuionis cognomen Limia] Plinio Limæa lib. 111. cap. xxii. Ptolemæo λιμια. Limia hodièque, nomen retinens flumen, & opidum Ponte de Lima. H. Stephanus Lethia legi vult, quòd in Limia nulla obliuionis significatio delirescat. Non assentior. Melam enim sic explico, ut cognomen sit rara nozione, quasi simul eiusdem rei nomen. Plinius apertius Melæ sensum reddidit, olim etiam Obliuionis flumen dictum, ut sunt plura sepe eiusdem rei nomina; quæ Gramm. Græci Συρόρυα paullo aliter atque Dialectici appellant. Horum in Geographia copiosam Siluam edidit Abr. Ortelius, cuius meus: cuius industria illustrata Geographia, omnesque studiosi plurimum debent. Huius & Liuij Epitoma fl. Obliuionis meminit lib. LV. & fortè Sallustius fragm. Historiarum: Cui nomen Obliuionis condiderunt. apud . . . Balion quod hic Hermolaus comminiscitur, non comparet: Balsa tantùm sup. paullo, quæ fortè errandi ansam dedit.

Ad Scythicum vsque] Sudant hic Interpretes, & in Hispania hoc promontorium querunt. Frustrà: intellig. enim promontorium vltimum Oriētis: agit enim hic de tota Septentrionis ora, & toto terræ tractu.

In Asturum litore] Hinc Asturcones equi C. Plinio lib. VIII. Natur. Histor. cap. XLII. extr.

C A P. II. Ager nec vbique] Lego, Ægrè, nec vbique: flagitante sensu.

Aliquando immanis] Lucanus lib. I. bell. Pharsal. de Gallis:

Et quibus immitis placatur sanguine diro

Teutates,

Teutates, horrénſque feris altaribus Hefus:

Et Taranis, Scythicæ non mitior ara Dianæ.

De horum crudelitate; & Druidis multa Cæſar Commentario v. i. belli Gallici: Strabo lib. iiii. Geogr. Cicero pro Fonteio: Plinius lib. vii. cap. ii. initio, & xvi. cap. vlt. vbi de Druidum appellatione: & xxi. cap. xi. & xxx. lib. cap. i. extr. Lactantius lib. i. cap. xxi. Legen. & Eusebius lib. iv. preparat. Euangel. cap. xvii.

Feritatis abolitæ] Anno v. c. idclvi. Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Crasso Coſſ. S. C. factum ne homo immolaretur: auctor Plin. lib. xxx. & Claudius Imp. Pomponij æqualis Druidas ſuſtulit. Suet. Tranquillus cap. xxv. & Aur. Victor nuper à nobis recens erutus.

Vnum ex iis quæ præcipiunt] Ibidem Lucanus, vbi multa de Druidis & Bardis, de quib. leg. & Strabo lib. iiii. & Amm. lib. xv. Hiſt.

Quid dii velint] Lucanus lib. i. Solis noſſe Deos, & cæli numina vobis Aut ſolis neſcire datum. nemora alta remotis

Incolitis lucis, cetera in eandem ſententiam: & Cæſar.

Clam & diu vicenis] Contra Cæſar, diſcipline myſteria occultaffe quoddam ea literis mandare nefas crederent. Comment. v. i. belli Gallici.

Comata Gallia] quia coma, vt hodiè que Galli, delectata Propriè tamen ea ora, que vulgò Francia habetur. Braccata verò, Narbonenſis, ſeu Prouincia Ro. Hodiè Prouence. Togata: Cisalpina Gallia Ligurum eſt.

Tria ſumma nomina] Cæſarem i. Comm. Gallico eſt ſecutus: quatuor enim Gallie populos alij numerant.

Quia cùm videantur editiora] Deformatus vulgo locus; quem à nemine hætenus intellectum præſtare auſim: idèd, vt ſolet, variè à variis miſerè que acceptus eſt, vt quem ipſi animo iam præceperant ſenſum eruerent: & ab inuito Mela, que vellent, extorquerent. Doctiſſ. Pintianus tamquam facem prætulit, & quaſi manu dixit. Ad cuius emendationem facta à nobis acceſſio eſt. Pervulgatam lectionem, que mendo non vacat, apponam; vt quid præſtitum ſit, facile appareat. Quia cùm videatur editior, aquis obiacet: vbi ſe fluctus impleuit, illam operit, nec vt prius tantum ambit. Vnde Pintianus, veſtigia ſecutus, faciebat: quia cùm videantur editiora, quibus obiacet, vbi ſe fluctus impleuit, illa operit, nec vt prius tantum abeunt. Amicus qu. meus, hic abeunt, in abſunt commutabat: quòd que procul abſunt propter aquæ δίαπαρον propius abeſſe videantur, experientia magiſtra. Nos quæ, pro quibus edendum curauimus; vnde vulgata lectio, editior aquis cuſa, & poſt excuſa. Quòd ſequitur; nec vt prius tantum ambit, Franc. Sanctius vir erudiſſ. hanc vt prius tantum ambit: malim tamen minori commutatione, hæc vt prius tantum ambitur: ambit', enim compendio ſcribebant, & affinitas vocum ſcribas ſefellit, vt nec pro hæc exſcriberint. Sic autem habe: duplici nomine natæ inſulam incolis videri, vt & de Delo fabulantur: Cùm quòd immenſum aucto mari (vt Salluſtianiſ vt ar) vbi altiora, que obiacent, aquis fluctibus operiantur; in inſulæ tamen ora nihil altius ſolito aqua excreuerit. vnde vnà cum aqua attolli & deprimi inſulam opinio nata. Deinde quòd que antea obiectu aggerum videri non pote-

vant,

vant, tunc facile sub aspectum cadant. Io. Christoph. Stella v. c. paullo aliter rescripsit. Epistolam extremo libro collocauimus.

Venetum & Acronium] *Cæsar Comm. VI. Hercyniam Siluam oriri ait ab Heluetiorum, & Nemetum, & Rauracorum finibus. Beat. Rhenanus ibi Venetum & Tauracorum reponebat.*

Geforiacum vocant] *Duplici ss. scrib. ex Ptolemao. Meminit Suet. Caligula. Aliis hodie Cales, aliis Bologne creditur.*

C A P. I I I. Antequam puberes sint] *A Cæsare omnia est mutuatus Comm. VI. belli Gall. Vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit: ab paruulis duritiei ac labori studet. Qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: hoc ali staturam, ali hoc vires, neruósq. confirmari putant. Cetera in eandem sententiam, quæ cum his compones. Corporum enim vastitatem in hanc exercitij caussam refert, vt & lib. IV. belli Gall. initio. Sed de corporum proceritate T. Liuius, Seneca, Florus: & pleni libri.*

Quamuis læua hieme] *Malè hæc vulgò interpungunt: ad sequentia refer. De hac ipsa re Cæsar initio Comm. quarti: In eam se consuetudinem adduxerunt, vt locis frigidissimis, neque vestitus, præter pelles, habeant: quarum propter exiguitatem, magna est corporis pars aperta: & lauentur in fluminibus. Et lib. VI. Fluminibus perluuntur: & pellibus, aut paruís rhenonum tegumentis vtuntur, magna corporis parte nuda. Noster sagis regi, Cæsar rhenonibus affirmat: qui vtrobique de vastis Germanorum agris, caussisq. Tacitus quoq. de moribus Germ. sagos vestiri auctor est. Videndus Seneca de Ira: & qui apud Ciceronem in ea quæ pro M. Scauro, (vt hoc ἄρα τὴν ὀδοιπορίαν moneam) pelliti testes appellentur, animaduersione dignum: precium enim opera attendentium absoluet, vt Melæ nostri verbis vtat.*

Bella cum finitimis] *Hinc nec latrocinia, quæ ferè bella comitantur, apud eos infamiam habent, vt è Cæsare rursus noster exscribit: & Arist. bellum venationis quoddam genus facit: atque vtinam à sociis & amicis, quos vulgo deprædantur, abstinerent. Eadem infra lib. I I I. cap. VI. de Britannis.*

Ius in viribus habent] *χειροδίκαι Hesiodo. Tale fere Ius militare vt armatis precibus quiduis extorqueant. De Gallis sic ferè Liuius lib. V. ab v. c. Cùm illi se in armis ius ferre, & omnia fortium virorum fortiter dicerent.*

Siluis ac paludibus] *Corn. Tacitus de moribus German. Terra etsi aliquanto specie differt, in vniuersum tamen aut siluis horrida, aut paludibus fœda, humidior quàm Gallias, ventosior quàm Noricum & Pannoniam aspicit, satis ferax, frugiferarum arborum impatiens, pecorum fecunda, sed plerumque improcera.*

Siluarum Hercynia] *Hanc Cæsar VI. Comment. Gallico describit.*

C A P. I I I I. Quæ egeritur] *Suspicio leg. qua feritur: vel, qua res geritur, ἐπεκρίοντο βρεφάθεν τὸν δεξιὸν μωζὸν, ὡς' αὖ μὲν ἐπικολύη τὴν πορείαν. Eustath. in ὁμιλίῳ. Nisi fortè dextram proferri dixit, quòd sinistra clypeum gestando occul-*

tetur: quomodo quæ exeritur melius legetur: sed ἀπέχω.

Puellaria pensa] Sic de Camilla Amazone Maro lib. v i i. Aeneid.

Bellatrix: non illa colo, calathisue Mineruæ

Femineas assueta manus; sed prælia virgo

Dura pati, cursuque pedum præuerrere ventos.

C A P. v. Hyperborei super] Hæc transtulit de Hyperboreis ex Callimacho, hymno in Delum: quem cum his compone. Legen. & Plin. lib. i v. cap. x i i. Solinus cap. x x i. & Clemens Alexandrin. lib. i. Stromat.

Festo semper otio læti] Virgil. i v. Aen. Agathyrsis tribuere videtur, fortassis non sine auctore. Solinus ibidem. Iuuenal. Satyr.

Ultra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale
Oceanum.

Satietas magisq. tædium] Vet. cod. Satietas magis quam tædium. Vtraque lectio ferri potest. Mare Caspium] De mari Caspio, hic quidam nouum cap. fecerunt. Lege Herodot. Clione extr. Derbices] prope Hyrcanos ad Oxum fl. siti. Plinius, Ptolemæus, & Strabo. Dionysius Afer δερβικίους appellat. Aethicus Cosmographus semel iterumque Deruicas, nunc Orientalis Oceani, iterum Septentrionalis gentes: ex frequenti, ut arbitror, commutatione v. & b. litterarum. Et qui hic Pæfici, & Ptolemæo Pasicæ, iudem Aethico Ræfici: qui hinc singulis pane verbis corruptus, restitui poterit.

Quas Sauromatidas] De his Amazonibus Plato de leg. & Eustathius in Dionys. Pro Amardi autem fort. Mardi leg. qui cap. i i. lib. i. nominantur.

Labitur placidus &] Ita de Arari Caesar i. Comm. belli Gallici: In Rhodanum influit incredibili lenitate, ita ut oculis, in vtram partem fluat, indicari non possit. Frangit ad opposita cautium] Sic Flaccus lib. i. Carm. Oda x i. Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare Tyrrhenum.

In subiectam] Subiecta, vult Pintianus, ut loca exaudiatur. Idem vnda legisse videtur: ego vulg. lectionem tueor, nec τὸ fontibus inf. necessario addendum puto: tametsi in Aldina edit. non minus alijs corrupta, legatur.

Tigres ferunt] De his Plinius lib. v i i i. cap. x v i i i. & Solin. cap. x x i. vbi in duobus m. ss. Toletanis, ut hoc obiter moneam, disertim legitur cernuari: hoc est, humi affligi, & occidi: pro quo vulg. libri, se dare præcipites, quod à glossa esse alicuius ludimagistri, qui illud non assequeretur, quis non videt, nisi qui nihil videt? Ant. Delrio civis meus Iuris, bonarumque artium peritiss. in Solino à se emendato Philostrati auctoritate id probauit, qui ὡφέδρα ἀωτὸν πρὸς τῆν θαλάττην, καὶ ἀποδνείσκειν ἐπιότε scribit: Quoniam igitur prior ille occupauit; corollarij vice alterum Solini locum addimus in eadem voce corruptum. Cap. enim x l v i i. vbi de equorum præstantia; Antiochum ait Centaretrij ducis equum insiluisse: Is, inquit, adeo spreuit lupatos, ut de industria curuatus, ruina & se, & equitem pariter affligeret: ijdem scripti cod. cernuatus præferunt: Melius. De Cernuari autem M. Ter. Varro apud Non. Marcellum, & Seruius in x. Aeneid. Cernuus equus, qui cadit

cadit in faciem, quasi in eam partem, qua cernimus. *Vtitur & Arnobius eruditus auctor lib. V I I. adu. Gentes.*

Rabiem appropinquantium] *Non dissimile de Medea M. Tullius in ea qua est pro lege Manilia: Medea illa, inquit, quondam ex Ponto profugisse dicitur: quam praedicant in fuga fratris sui membra in his locis, qua se pater persequeretur, dissipauisse: vt eorum collectio in eorumque patris celeritatem persequendi retardaret. Apollonius tamen Rhodius Iasoni eadem illam, non Medea tribuit. Donec ad frequentiora] Plinius & Solinus, paullo aliter nauem venatorem iam conscendisse: & D. Ambros. VI. Hexaem. decipi tigres sphaera vitrea à raptore, qua, vt solet, imaginem tigridis inspecta referat, fallatque.*

Corn. Nepos] *Plinius hinc describit lib. II. cap. LXVI. Nepos, inquit, de Septemtrionali circuitu tradit Q. Metello Celeri, C. Afranij in Consulatu collegae, sed tum Galliae Proconsuli, Indos à Rege Sueuorum dono datos, qui ex India commercij causa nauigantes, tempestatibus essent in Germaniam delati. De his vide qua quinto ab hinc anno in Corn. Nepotis fragmenta annotauimus.*

C A P. VI. Annorum quibus manet numerus] *Suspicio glossema esse, & ex margine huc irrepisse: & rectè, nisi me amo; aut humanitus fallor.*

In Lusitania Erythia] *Ex Herod. μελοπομένη. Γηρυόνας ἢ οἰκέειν ἔξω τῷ πόντου κατοικήμενον, τῶ ἔλληνας λέγουσιν ἐρύθειαν νῆσον. Scribo Erytheia cum diphth. ει. Graecis enim ἐρύθεια. Dion. Αφερ αεινγησει.*

Ἦτοι μὲν ναίουσι βοοτρόφοι ἀμφ' ἐρύθειαν.

Sunt qui Erytheam vbique excuderunt: contra alij Sibyllam Erythæam fecerunt apud Lactant. qua Erythræa est. Non ignoro tamen diphth. illam saepe in i, vel e, longum conuersam. Erytheia] Hinc boues Geryonis abegisse Herculem omnes narrant. Hodie non exstat. Gades insulam ab Ephoro & Philistide Erytheiam vocatam auctor Plinius lib. I I I I. cap. XXII. & à Pherecide Strabo; cuius fidem secutus And. Resendius, quem honoris causa libenter nomino, in Plinio Pherecide. pro Philistide reponendum putabat. Sed cur non potius Mele Batice auctori & de Graecis Dionysio & Stephano, qui diuersas insulas faciunt, fidem habeamus?

Cassiterides] *Repugnat Herod. Thalia, in fine.*

Galli Cenas] *Corruptè haecenus vna dictione, Gallicenas. Hadr. Turnebus Gallie ornamentum, Galli Senas, aut vt in vet. cod. Zenas restituit in Plutar. de defectu Oracul. à se conuersum: quem lege, & de facie in orbe Luna. Dionysius αεινγησις quoque in illis Britanniae insulis à mulieribus Baccho fieri testatur. Versus, quia multi sunt, non adscribam. Senagallia, vel Senagallica longè alia, de qua lib. I I.*

Principum maximus] *Claudium Imp. designari puto, de quo Tranquillus cap. XV I I. Sic & claudi mare & aperiri dicitur: Ex die tertio Iduum Nouembris claudebatur olim; aperiebatur verò ad diem sextum Idus Martias: auctor Vegetius lib. I I I I. de re militari: quod παραρηγῶς moneo.*

Gemmas margaritasque] *His nobilitata Britannia est: earumque spe traiecisse*

Casarem auctor Suetonius: tametsi aliam ipse causam fingat Commentario IIII. De thorace è Britannicis margaritis Veneri genitrici dedicato Plin. & Solinus cap. LVI. Polyhistoris. Aliarum opum ignari] M. Tullius ad Attic. lib. IIII. epist. XVI. Britannici belli exitus expectatur. constat enim aditus insulæ esse munitos mirificis molibus. Etiam illud iam cognitum est, neque argenti scripulum esse vllum in illa insula, neque vllam spem prædæ, nisi ex mancipiis: ex quibus nullos puto te litteris, aut Musicis eruditos expectare. Efficitur itaque olim ab auro, argento, & pecunia in opem insulam fuisse: quæ nunc opulentissima mercaturis faciendis, rebûsque quæ cotidie importantur.

Vltro corpora infecti] Quidam glasto: alij vltro, in luteo minori audacia commutarunt. Ego verò scripturam veterem B. F. representare malui. Turneb. vitro tentabat, pro herba, apud Oribasium medicum: quomodo & apud Casarē Comm. v. belli Gall. & Vitruvius lib. VII. cap. XIV. de Architect. legi vult, lib. VI. Aduersar. cap. XVII. quomodo & m. s. suo legi Fulvius Ursinus v. c. affirmat. Pet. Victorius lib. XIX. Variar. lect. cap. III. Luteo in Casare mutat, tamenetsi vltro in vetustis exempl. m. ss. reperiatur. Franc. verò Hotomannus lutro, ex Dioscoride transpositis elementis. Glastum verò vox barbara putatur. Atqui Plinius lib. XXI. cap. I. vititur, vbi Britannicæ feminas hoc se tingere affirmat: ἰσάτιν, ni fallor, Theophrastus & Dioscor. appellant, ceruleum colorem exprimentem. Et Britanni ipsi barbari tunc habiti. Glessum etiam à Glessaria insula Germanorū apud Solinum cap. XXIII. legitur. Quare cur omnino reiciat Pint. Hieron. Surita assensus, non video.

Corpora infecti] Casar Comm. v. belli Gallici. Omnes se Britanni luteo inficiunt, quod ceruleum efficit colorem: atque hoc horribiliore sunt in pugna ad spectu: capillóque sunt promisso, atque omni parte corporis rafa, præter caput, & labrum superius. Hæc eadem Herodianus extremo lib. III. τὰ σώματα σίζον ἢ γερφαῖς ποικίλων ζώων παντοδαπῶν εἰκόσιν, ὅθεν ἔδ' ἀμφιέννω, ἢ ἵνα μὴ σκέπωσι τὰ σώματα τὰς γερφάς. De pictis Agathyrsis lib. II. dicere memini. Apud Græcos quoque mulieres milto tangebantur, teste Xenophonte: & Zigantes, auctore Herod. Melpom. μιλτῶντας δ' ὧν πάντες ἔτοι. De variis Plinius lib. VI. cap. III. Nec Barbari solùm, sed & Romani Iouem minio pingebant. Idem lib. XIII. cap. III. & lib. XXXIII. cap. VII. & hodièq. Turcæ, vt Bellonius in Observationibus.

Couinos vocant] Vehiculi genus falcatū, cuius apud Gallos & Britannos multus in præliis vsus. Corn. Tacitus in vita Iulij Agricole. Media campi couinarius (sic enim dicitur auriga, qui couinum regit, & qui ex couino pugnat) & eques strepitu ac discursu complebant. Lucanus lib. I. Pharsal.

Et docilis rector rostrati Belga couini.

& Martial. lib. XII.

O iucunda, couine, solitudo

Carruca magis, essedóq. gratum Facundi mihi munus Heliani.

Curribus etiam falcatis vsos esse antiquos, auctor Linius & Sallust. lib. Historiarum citante. Essedæ etiam frequenter vocantur Casari IIII. Comm. belli Gallici, vbi de Britannis & de Essedariis iocus Cic. ad Trebatium I. C. in epist. ad famil.

Pæne par spacio, sed vtrimque æqualis] *Aut mendosus locus, aut μνημονικὸν σφάλμα reliquis ad numerandum. Caesar enim Iulius à quo mutuatur; Ad occidentem Solem (inquit Comm. v. belli Gallici) est Hibernia, dimidio minor, vt existimatur, quàm Britannia: sed pari spacio transmissus, atque ex Gallia, est in Britanniam. Vnde aliquando hanc coniecturã feci, scribisse Pompo. sed vtrimque inæqualis: præpositione, vt solet, facile in priore voce absumta & deperdita: vel potius: sed vtrimq. æqualis traiectu: littorum oblonga. Traiectum enim vocat quem Caesar transmissum, voce compendio scribendi corrupta, hoc vero Hellenismo oblonga littorum C. Sallustio, & Cor. Tacito communi, non intellecto: ideòq. falsa interpunctione obscurata lectionis veritate. Vetat tamen meus pudor, fidesq. in tractandis religiosè libris antiquis, ne quid temere sine m. s. immutem. Eruditi lectoris iudicium facio. Lib. 11. cap. 1. sæua hiemis, dixit, & alibi sæpè.*

Otomegalos] *Germana Mela lectio. Vulg. Sarmalos vocem nauici præferunt. vet. cod. Sannalos. Natum, vt ex compendiis litterarum mendum. Οτομαλως enim repertum, in Sarmalos, homines sat mali, qui magnas illas aureis nimium quantum auersabantur, peruerterunt. Repone igitur iure postlimini in pristinam sedem, vnde hætenus exsulat, Otomegalos: quo modo nomina plurima apud Melam de Græcis cusa quiuis non crassæ naris facile obseruabit. Eadem autem in Plinio fabula, sed & corrupto populi nomine lib. 1111. cap. x1111. Fanefiorum, inquit, aliæ in quibus nuda alioqui corpora prægrandes ipsarum aures tota contegant: vbi Panufiorum emendat Pint. noster in Castigat. Plinianis: Adr. verò Turneb. in vtroque & Solino cap. xx11. Panotios ex Isidoro lib. xi. cap. 111. Etymolog. reponit, quos Tacitus de moribus German. Helligios appellet: Aduersar. lib. vi. cap. xix. Nos à vestigiis vulgatæ lectionis propius absumus.*

Breues vtiq. noctes] *Eadem de Britannia Tacit. in Agricola, & M. Minutius Felix, in Octauio: qui liber falsò hætenus octauus Arnobij adu. Gentes ob argumenti potius, quàm styli similitudinem est habitus. Sed ex coniectura potius omnes, aliorumque relatu, quàm quod compertum aliquid haberet. Noster Casarem exscribit, quem lege Comm. v. belli Gallici, vbi de Britannia præclarè.*

Longè ab eo Taurus attollitur] *Credo scribisse Melam: Non longè ab eo: nisi secum ipse pugnet. Proximo enim cap. tamquam sui oblitus Tabis promantorium, quod Taurus attollit. Plinius lib. vi. cap. xvii. Deserta cum belluis, vsque ad iugum incumbens mari, quod vocant Tabin. Quæ eò libentius integra adscripsi, quòd Solinum, vt aliàs sæpe, in errorem induxerint, qui Tabin, mare facit cap. xx. referens prouocabulum quod ad mare, non ad iugum: Quod & Pintianus admonuit in Retractat.*

C A P. VII. Notissima India] *Falsò. Capp. distinctionem non à Mela, sed à librariis esse initio admonui; & in confesso res est, utilitatis spe aliqua, ne res commisceri viderentur. Hinc factum vt sæpè varient codd. hicque natum sit monstrum Turpe, informe, ingens. Nihil enim India minus notum, vix nuper Hispanorum navigationibus satis patefactum. Si quis tamen mordicus editam lectionem tueri volet,*

animus est non admodum contra niti: tātūm quid mihi videatur testificor: Edito iam Mela Nouissima India legi maluit Pintianus. Si mihi Censori clauum figere, lustrūmque condere liceat; ad superiora, vnde diuulsa sunt, quóque pertinent, Sanctio nostro assensus, libenter retulerim, absens peragit notissimum. In quo non mihi, sed Eustathio Dionysij Scholiasta doctiss. fidem haberi volo. Sic enim ille ad illud, — καὶ ἔθνεα βάρβαρα Σηρῶν. Τῶν πολλομένων τὸ τίμημα σακκίοις ὀπιρῶσιν αὐτοὺς ὑποχωρῶσιν· εἴτα ἐλθόντες οἱ ἔμποροι, καὶ θέντες τὴν πικρὴν ἀναχωρῶσιν. ἐφ' οἷς ἔρχοντο οἱ Σηρῆες, καὶ εἰ μὲν ἀρέσκοντα, λαμβάνουσι τὴν πικρὴν. εἰ δὲ μήγε, τὰ ἴδια. Accedit ad hæc, quod in Mela obseruauit; solere eum de gente aliqua dicturum, ferè à gentis nomine narrationem inchoare: Exempli in ore omnium. Symbolam quoq. Latinus conferat. Plinius lib. vi. cap. xvii. de Scythis: Nec in alia parte maior auctorum inconstantia: credo propter innumeras vagasque gentes. An igitur notissima India sit tanta scriptorum incertitudo?

Formicas non minores] Leg. Plin. lib. xi. cap. xxxi.

Morsu atque ambitu corpus conficiant] Et ab illis vicissim casu atque ruina elidantur. Sic enim Appuleius lib. i. Floridor. vbi de Indis & Gymnosophistis multa. Apud illos, inquit, immēsi dracones cum immanibus elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertant. Quippe lubrico volumine indepti reuinciunt: & illis expedire gressum nequētibus, vel omnino abrumperere tenacissimorum serpētium squameas pedicas; necesse sit vltionem à ruina molis suæ petere ac retentores suos toto corpore oblidere.

Mella frondibus defluunt] Legen. Aelianus lib. xv. Hist. animalium cap. vii. & Galenus lib. i i i. De alimentorum facultatibus cap. xxxix. Virg. Ecloga i v. Et duræ quercus sudabunt roscida mella.

Nysa est clariss.] Plures hoc nomine montes Baccho sacra: hinc poëtis Nyssaus. Græcis fere duplici ss. Nysa, vt Arriano lib. v. Ἀλεξάνδρου ἀναβάσεως: vbi Alexandrum Nyssam in deditioem acceptam, simul conditoris reuerentia, simul religione tactum ab omni iniuria, data opidanis salute, seruasse. Idē & de Baccho Thebano, Aegyptio, & Indico, vnúsne idēque sit lib. viii. differit, & Philostratus lib. i i i. Pausanias Bæoticis, Diod. Siculus & Strabo xv. Geogr. Illud quod post non longè sequitur: famam hinc præcipuam habent, quòd suspicor à glossa esse: quare vncis inclusi.

Meros Ioui sacer] μήρ & enim femur est, ex quo natum Bacchum fabulantur; vt è cerebro Mineruam. Hinc & μικροσοφῆς poëtis. Mons ἠμωδῶν etiam appellatur Eustathio in ᾠδῶν. Τζετζίς in varia Hist. versus ob elegantiam adscribam.

Εγὼ δὲ ὄρων ἠμωδῶν. Ἰνδίας δὲ τὰ ὄρη, σῆλας πνὲς ἐσήκασι, σῆλαι δὲ Διονύσου
 ἐ δὲ θεβαίε λέγω δὲ, καὶ ζαβόσκου τέλη, ὡσπερ πνὲς νομίζουσι καὶ παλαιοὶ, καὶ νέοι,
 τὰ δὲ οὐνεργίας δὲ ἔυρον δὲ, σημὴ δὲ αἰγυπίας, τὰ νῶν, καὶ ὀσιρίδος Διονύσου Διονύσου.

Legen. Plinius lib. vi. cap. xxi. & lib. i ix. cap. xxxix.

Oras tenent ab Indo &c.] Fortè leg. Oras tenent à Coliaco ad Gangem Palibotti, à Gange ad Indum Nyssæi, vbi magis quàm vt habitetur exæstuat: ex Plin. lib. vi. cap. xix. Ptolemæo & Solino cap. lv. ex quibus conuincitur

Palibo-

Noct. Attic. Dicti à nomine πρῶτον, cubito. D. Hieron. in 27. ca. Ezech. bellatorem; & ad pugnam promptissimum exponit. Ad utrumque Iuuenalis respexit; Sat. XII.

Pygmæus paruus currit bellator in armis.

De Ibide aui Herod. Euterpe, Arist. Plinius, denique Philosophi & historici omn.

Phœnix] De hac aui quoque Plinius lib. x. cap. 11. Solinus cap. xxxvi. & Aur. Victor noster in Hist. Augusta, & Corn. Tacitus v. Annali sub Claudio, anno v. c. octingentesimo Phœnicem visum refert. Quòd verò ex se ipsa renascatur, Resurrectionis, quam piè Christiani credimus, signum visum est Orthodoxis Ecclesiæ Patribus: Ut eandem semini & grano in terra putrefacto D. Paullus contendit 1. Corint. cap. xv. Loca non pigebit indicare, si quis fortè requirat, vt aliis inuestigandi laborem tediùmque adimam. D. Clemens Constitut. Apostolic. lib. v. cap. viii. Ambrosius lib. de fide resurrect. Eusebius in vita Constantini. Cyrillus Catechesi xviii. Greg. Nazianz. Lactantius & Claudianus in carmin. Nos etiam pro ineuntis anni felici auspicio carmine olim lusimus ad Casp. Cardillum Villalpandem Philosophum & Theologum insignem, Compluti arisissima familiaritate coniunctum, in librum quem de Animæ immortalitate, pro Aristotele (quem Athei quidam, & impij, animam vnà cum corpore morte damnasse, falsò affirmant) conscripsit.

Qualis & Eois Phœnix quæ visitur oris,
 Vnica semper auis: quæ diuitis ostia Nili
 Fœcundantis agros labuntur Solis ad urbem:
 Atque Arabum felix regio quæ spirat odorem
 Exstruit hæc nidum beneolentis termite amomi:
 Agglomerat casiam, nardos, & tura Sabæa.
 Quingentis plureis vbi viderit ordine messes
 Phœbus; iam senij, & vitæ pertæsa prioris
 Certa mori, medium Solem contra aspicit, alas
 Verberat, attritu scintillam excudit, & ignis
 Emicat: hinc flamam pyra iam liquefacta recepit.
 Æstuat ipse soli genius, Sol, æthera, & aër.
 Fit rogas ipsa sibi, & condit de more sepulcrum.
 Nec mora, cernere erit, dictu mirabile monstrum:
 De cinere ipsa suo (sic fama) renascitur ales.
 Iam melior, senio procul, æuique integra surgit,
 Remigio alarum pernix vaga nubila tranat.
 Gestit ouans cursu terras lustrare iacentes.
 Talis quum posito reuiescit tergo serpens
 Exuias linquens, annis dum effæta senectus.
 Non aliter quum mors anima seduxerit artus, &c.

CAP. X. Meroëni habent] *Minori audacia ex Meroëni, Meroën mutauit. Vulgat. lectio aliter proba est: immò eleganter Habere, pro habitare: quo Meli, Sallust. & quis non? vsus est.*

Pars quia vitæ spaciū] *Perturbata hæc omnia. Fortè leg. alio ordine verbis in suum, vnde exciderunt, locum tralatis, ex Herodoto Euterpe & Thalia: Pars quia ex Ægypto aduenere dicti Automoloe: pars quia vitæ spatium dimidio fere quàm nos lōgius agunt Macrobij: pulcri forma, proceri corporis, &c.*

Æqui corporis] *Fortè leg. proceri corporis. vel: pulcri forma corporis, æqui. Aequitatem enim iustitiámque tribuit Polyhistor Solini cap. xxxiii. Vel sic: pulcri forma, æquo, corpore. Eruditus lector arbitrabitur.*

Spécie ac viribus legere] *Dignitas enim formæ in viris ad parendum inuitat. Virgil. i x. Aeneid. Grator est pulcro veniens de corpore virtus.*

Et Euripides: Πρῶτον μὲν εἶδ' ἁγίων πνευμάτων, apud Porphyrium de quinq. vocibus, & Stobæum Serm. de Pulcritudine. Archidamum regem quoddam exiguam duxisset uxorem, à Lacedæmoniis multatum auctor Plutarch. τῶν πρῶτων ἀγῶνῶν & Athenæus lib. xiii. δειπνοσοφιστῶν.

Vt folia etiam] *Si Herodotum expressit, scripsit Mela: vt ligna etiam aut lignis decisa non innatantia ferat, sed pessum, &c. De Sphingibus Diod. Sicul. lib. iiii. & Plin. viii. cap. xxi.*

Aues cornutæ Trago pomones: & equinis auribus Pegasi] *qu. lib. Tragopomones, equinis auribus & Pegasi. Malè. Plinius enim lib. x. cap. xlix. Pegafos equino capite volucres, & gryphas aurita aduncitate rostri fabulosos, reor: illos in Scythia; hos in Æthiopia. Vbi aduerte hos referre antecedens remotius, contra Gram. præcepta. Sup. enim Gryphos in Scythia collocat Pomponius lib. i. cap. i. Tragopomones verò mihi de mendo suspecta vox, & Trago panes leui commutatione tentabam: aliter atque Pintianus Trago pogones. Solinus Tragopas cap. xxxiii. vocat, & ibid. Plinius Tragopanadem; minus, quàm Mela, corruptè vterque: vnde fort. veram lectionem erit eruere. Cùm enim Pan Deus cornutus sit, vt antiquitas credidit; ab eo aui cornutæ nomen tributum conicere licet. Quare in Plinio Tragopana legit doctiss. Turnebus lib. vi. Aduers. cap. xix. prono sanè errore ex bis repetita voce de; aut priori dictioni adlita. Sic igitur legit: Equidem & Tragopana, de qua (vulg. Trago panadem de qua) plures affirmant maiorem aquila, cornua in temporibus curuata habentem ferruginei coloris, tantùm capite phœnicio. Idem mox rupes, pro ripa reponit. Non sequor. Mela enim in Antithesi ludit.*

An exhausta fructu] *Pint. an exusta æstu. Turnebus verò, an inexhausto. tractu: quòd in vet. exempl. repperisset, an inexhausta fructu. Idem mox, verum & Anno legit, non pro aduerbio verum: & τὸ memoratum, quòd in vulgatis legitur, delet: pro quo Franc. Sanctius commentario reponebat; fortè quòd Plinius lib. ii. cap. lxxvii. nauigationem enim in litteras misisse Annonem scribat. Ego à vulgata lect. ne latum quidem vnguem discedendum censeo: nec enim abhorret ab hoc dicendi genere Mela, pro memorandum, vel memoria dignum: quòd quivis in eius lectione non admodum hospes facile, vel me tacente, iam obseruauit. Plinij verba quia hinc tralata ob oculos ponam, vt conferri inter se queant. Anno Kar-*

thaginis potentia florente, circumuectus à Gadibus, ad finem Arabiae nauigationem eam prodidit scripto: sicut ad extera noscenda missus eodem tempore Himilco. Præterea Nepos Corn. auctor est Eudoxum quendam sua ætate, cum Lathyrum Regem fugeret, Arabico sinu egressum, Gades usque peruectum: multoque ante eum Cælius Antipater, vidisse se qui nauigasset ex Hispania in Æthiopiam commercij gratia. *Hæc ille. Vide supra capite v. extremo.*

Adeò ignotus ignis] *Gemina de Satyro & Prometheo narrat Plutarchus lib. De utilitate ex inimicis capienda.*

Nuluch ab incolis] *Nigrin videtur Plin. appellare lib. v. cap. ix. & lib. viii. cap. xxi. vbi de Catoblepis. In Aethico, à quo Paullus Orosius lib. i. omnia est mutuatus, Nuchul scribitur, transpositis litteris. Vulgatam lect. libenter sequor, cum alij scriptores auctoritatis pondere nutare non cogunt. Minus etiam à Nili nomine corruptum Nuluch à Barbaris, quam Nuchul: sed hæc arbitrarij iuris sunt: non enim ex his pendent fortune Gracie, vt ille ait. Melo verò vet. Latinis dicebatur: auctor Festus & Seruius in i. Aen. vt Atlas, etiam Telamo. Melas Eustathio, & Plutarcho de fluminib. Hinc Statio Papinio, & Ouidio binominis fluuius dicitur; ni fortè propter Astusapen, & Astaboram: de qua ad lib. i. cap. ix. dicere memini.*

C A P. X I. Fortunatae insulae] *Straboni lib. iiii. ex Hom. in Mauritania finibus; & Gadibus opposita.*

Himantopodes] *quasi, loripedes. De his Plin. lib. v. cap. viii.*

Dites, nunc inculti] *Fuit cum comites, leg. pro dites putarem, & ex compendiis litterarum natum mendum: quod Plinius v. cap. viii. Solinus cap. xxxiv. & Martianus Capella Pharusios Herculis ad Hesperidas tendentis comites faciant. Atqui itineris tedio si hic in Libya resederunt, quomodo subito dites? Nisi fortè Mela alios auctores secutus est: quare nihil immuto: mox enim inopes opponit. Post paulò terebintho arbore germana lectio, quod quiuis non præfractus facile dabit: reliquæ enim voces nihili.*

Profundat sponte nata] *De his, ni fallor, Sallustius lib. v. Histor. quantum ex reliquis fragm. tamquam naufragij tabulis ab amicis. Lud. Carrione I. C. collectis intelligere licet, citante. Cuius duas insulas propinquas inter se, & x. stadium procul à Gadibus sitas, constabat suo opte ingenio alimenta mortalibus gignere. Vide sup. cap. v. de Insulis, quæ iuxta Cassiteridas.*

Vnde vbi aliqua] *Portenti simile. Legon. Strabo lib. vlt. Geographiæ, Plutarch. in Sertorio, & Io. Goropius Becanus, vir doctiss. lib. i. Originum Antuerpiensium, de Gigantomachia: quod opus, licet æmulos aliquot repererit, plures tamen admiratores habet, qui vtilissimum predicant.*

I O. C H R I S T O P H O R V S
 C A L V E T V S S T E L L A
 A N D R E A E S C H O T T O
 S. D. P.

EGI doctiss. Schotte, summa cum animi mei voluptate, quæ de Fredinandi Nunesij Pintiani præceptoris mei vita, doctè simul & eleganter scripsisti. Viuet per te in hominum memoria Pintianus, cuius nomen, quod iam panè extinctum erat, deinceps durabit. Ceterùm quod de insula Antro petis, cuius vnus tantùm Pomponius Mela, quod sciam, meminit lib. 111. cap. 11. Etsi hunc nodum dilucidè atque perspicuè per te ipse expedire potes; tamen vt existimationi, quam de me concepisti, satisfaciam, sic habe. Mela enim de Garumna fl. agens: In eo, inquit, est insula Antros nomine, quam pendere, & attolli aquis increfcentibus idè incolæ existimant, quia cum videatur editior, aquis obiacet; vbi se fluctus impleuit, illam operit, nec, vt prius, tantùm ambit: & quòd ea, quibus antè ripæ collésque, ne cernerètur, obstiterant, tunc velut ex loco superiore perspicua sunt. Pulchrè quidem Mela. Satis enim constat ripas fluminum, plerumq. ipsis fluuiis altiores esse: idè nihil fere de continenti nauigantibus apparere, nisi ea tantùm, quæ littoribus sunt exposita. At cum nauis impetu fluctuum in altum subuehitur, iam conspicua erunt in continenti, quæ prius in imo videri non poterant: idem in Antro insula fieri existimandum est. Nam cum videatur editior. i. altior, obiacet undis. i. circumiacet aquis, nempe fluctibus retro fluentibus: vnde eius tantùm latera & ripæ cernuntur. At quoties fluctus se impleuit. i. maximè intumuit, quod fit ipso pelagi in eam fluctu, ac incremento aquæ, operitur insula, non aquis, sed increfcente fluctu propter eius tumorem tegi videtur; & tanto fit depressior, quanto antea resfluente vnda videbatur altior: & propterea pendere ab incolis existimatur. Nec vt prius tantùm ambit. i. fluctus non vndique eam æquè circumdat, ac prius: tunc enim resfluente fluctu omni ex parte non secus atque alia quæuis insula, in quam nullus fiat æstus pe-

lagi, aquis ambitur retro cedentibus tunc fluctibus, & in mare tranquillius redeuntibus: At contrà fit ferente se in eam fluctu magno impetu. Nèque enim ut prius tantùm insulam ambit, sed eam dumtaxat partem, ubi æstus furit. Siquidem tantus est fluctus tumor, ut ea pars in quam Oceani accessus fertur, ambita tantùm censeatur: reliqua verò, etiamsi verè ambita sit quietioribus ibi undis existentibus, non videatur. Et ideò sunt perspicua, quæ insunt in insula ex loco superiore, id est ex fluctibus incrementibus, cum antea, remeantibus, quo minus cernerentur, fauebant ripæ & colles. Ergo altior apparet, cum aquis circumdatur fluctibus refluentibus, & tunc eius tantùm ripæ & colles cernuntur. Pendet cum fluctus intumuit, & ubi fertur, ibi maximè eam ambit: & ideò cum altior ipsa insula sit fluctus, omnia eius plena & manifesta videri, tanquam si ex superiori loco, id est ex intumescente fluctu ea contempleretur aliquis naui vectus, cum antea ripæ & colles impedimento essent fluctibus iam refluentibus, & Oceano tranquilliori. Sed quid tam accuratè hac de re apud te dissero? qui ingenio, doctrina, litteris, & linguarum peritia adeò excellis, nihil ut in Mela tam sit obscurum, tamque difficile, quod exquisito iudicio tuo non expendas: mirificè atque expeditè non explices, quo Pomponium Melam nitori suo, ut facis, restituas. Vale mi Schotte. Salmantica, Idibus Februarij, Anno M. DC. LXXXI.

A B R A.

ABRAHAMO ORTELIO ANT-
VERPIANO V. C. PHILIPPI II.
HISP. REGIS GEOGRAPHO,
cui suo cariss. And. Schottus S. D. P.

DROMISERAM, memini, doctiss. Orteli, nostras olim Observationes, iam tum penè affectas in Pomponium Melam, compositum à me Lutetiae ad Diui Victoris cum vetustiss. exemplari calamo exarato, & unde hausit, auctoribus Graecis, praesertim Herodoto. En tibi fidem meam libero: quare, qui meas esse aliquid putare nugas soles, ut accuratè recenseas, & culpas damnes, obloque fodiis, oro obtestorque: cum patriae communis amore; tum quia ceteris in hoc studiorum genere antistas; idèoque de his optimè iudicare & possis & soles. Tu enim mihi inter doctissimos, quia ciuis meus; & inter ciues, quia doctissimus, vnus (ut Plato Antimacho) instar es omnium:

Descripsi radio totum qui gentibus orbem.

& Vniuersum hoc in Theatro, tanquam in illustri loco & ore omnium, spectandum proposuisti; in ea Vrbe, quæ (ut olim à Polemone Roma) ἡ ὀικουμένη ἑλλάσπον ἰure optimo & censeatur, & appelletur. Nec enim praestantibus ingeniis, quàm exoticis mercibus & opibus se venditat. Ego verò cum rei gerundæ causa iter in Hispaniam haberem, & turbante Belgio, flagrantèque bello ciuili, Bibliotheca & patria aliquamdiu carendum viderem; Melam Hispanum scriptorem Itinerarij vice tanquam fidum comitem assumpsi: & cum illo, re ex sententia gesta, in hac studiorum meorum peregrinatione more institutòque maiorum inchoata horis subseciuis collocutus, hoc Spicilegium feci, post Pintianum, cuius ad te Castigationes mitto, ut olim in integrum Plinium Observationes eiusdem: sed vereor ne in tanta loci intercapedine perierint. Vterque liber spissè sanè hic reperiri potuit, & tantum non interciderat: adeò verum est Christi illud oraculum,

ἔστι τὸ εὐφύμης ἀπμὸς, εἰ μὴ ἐν τῇ παρῆσι αὐτῶ. Observationes

eiusdem in Plinium utinam te hortante Plantinus noster, typographus omnium quot sunt, quot erunt, maximè industrius, in vulgus edat, cum Iac. Susij & Brugensium Notis: esset cur R. P. litteraria, patriæ, & Plinio ipsi iam penè in integrum restituto, gratulareretur. Nos Toletanum codicem M. S. quo usus est Pin-tianus, inspeximus; non pauca relicta collegimus: Solinum quoque & Capellam cum m. s. compositos recensuimus: sed maturescere sinam: cupio enim, Deo fauente, peregrinationis meæ fructum aliquando exstare & in patriam redundare, ne planè cessasse videamur. Interea si hæc tibi probauero, bene operam positam existimabo, nec calumniatores metuam: sin minus, in spongiam tuam incumbere cum Aiace Augusti facile patiar. Vale, mi Orteli, Salutem à me illis non de vulgo amicis, Corn. Pruenio, Viuiano, Lipsio, Carrioni, Papio, Leuineio, Pulmanno, Plantino, Raphelengio, ceteris. Toleti a. d. X. Kal. Ianuar. Ann. partus virginis CIO. IO. LXXX.

F I N I S.

4206447

